

АНТЪНИ КАПЕЛА ИЗКУШЕНИЕ С ДЪХ НА ЛИМОНИ

Превод от английски: Александър Бакалов, 2010

chitanka.info

ЧАСТ ПЪРВА

Обезпокоен съм от нарастващия брой молби от страна на офицери и редови войници, които искат разрешение да се оженят за италианки. Командният състав трябва да разбере, че ще бъде направено всичко възможно подобни бракове да не се състоят.

Официално
комюнике от Генералния
щаб Трети окръг, Неапол,
5 септември 1944 година

ЕДНО

Денят, в който Ливия Пертини се влюби за първи път, беше същият, в който любимата ѝ биволица Пупета спечели конкурса за красота.

Откакто се помнеха жителите на Фишино, ежегодният Празник на кайсиите беше свързан не само със състезанието за определяне на най-добрия плод от стотиците мънички овощни градини, обграждащи Монте Везувио, но и с конкурс, който да определи най-голямата красавица сред младите жени в региона. Изборът на плодовете винаги беше председателстван от бащата на Ливия — Нино, защото се смяташе, че като собственик на местната остерия^[1] той притежава по-добре развити вкусови възприятия от всички останали. Хубавиците пък минаваха пред зоркия поглед на дон Бернардо, свещеникът, защото като божи служител, обрекъл се на безбрачие, от него се очакваше да бъде безпристрастен. От двете съревнования конкурсът за красота по правило преминаваше далеч по-мирно и спокойно. Това отчасти се дължеше на факта, че не биваше опорочен от непрестанни обвинения за подправяне на плодовете, подкупване на журито и дори кражби на кайсии от чужди градини. Другата причина беше, че момичетата в селото бяха забележително еднакви на вид — с черни коси, кожа с маслинов цвят и сладострастни извивки на кръшните тела, които диетата от чист въздух и паста им бе осигурила. В резултат беше сравнително лесно да се реши коя от тях е съчетала всички тези неща по най-приятен за окото начин.

Ситуацията с кайсиите беше коренно различна. Всеки път, когато Везувий изригнеше, всичко по склоновете му се покриваше с дебел пласт от така наречения поташ — забележителен естествен обогатителна почвата, който действаше по-добре от всяка тор. В резултат край планината растяха дузини видове плодове и зеленчуци, които не се срещаха никъде другаде из цяла Италия и даряваха околността с кулинарно превъзходство, а то в сериозна степен компенсираше всичките опасности на региона. Конкретно при кайсиите разнообразието от сортове включваше твърдите Кафона,

сочните Палумела, кисело-сладките Бокучалиша, напомнящите за праскови Пелечиела, както и покритите с малки шипчета, но неустойимо вкусни Спиноза. Всеки от тях имаше своите пламенни привърженици и дори мисълта за това, че наградата може да отиде при някой конкурентен сорт, предизвикваше почти толкова дебати, колкото и решението кой точно фермер е отгледал най-прелестната кайсия.

По обяд Ливия беше прекалено заета, за да обръща внимание на който и да е от конкурсите. В деня на празника малката остерия беше дори по-претъпкана от обикновено и тя и сестра ѝ Мариса бяха будни отпреди разсъмване. Приготвяха блюдата, които щяха да бъдат сервирани върху масите, разпрострели се по цялата тераса под прохладната сянка на лозниците, препречващи пътя на яростното обедно слънце. Така или иначе нейното мнение и за двата типа конкурси не беше особено високо. Според нея изборът на кайсия в голяма степен зависеше от моментното настроение, докато по въпроса с хубавиците никое момиче от селото не страдеше от липса на изпълнени с копнеж мъжки погледи. А и на всички беше пределно ясно, че победителка ще бъде една от сестрите Фарели, и Ливия не виждаше причина да им доставя излишно удоволствие, като им даде възможност да я победят. И така, докато всички останали бяха на площада, спорейки, крещейки, ръкопляскайки и дюдюкайки, тя се бе съсредоточила върху приготвянето на антипастото^[2] и сръчно завиваше бурата^[3] в листа от бърдун.

— Здравейте — чу тя мъжки глас от малката стаичка, която изпълняваше едновременно функциите на бар и трапезария. — Има ли някой?

Ръцете ѝ бяха омазани с бурата и по тях бяха полепнали парченца от листата.

— Не — провикна се в отговор.

Последва кратка пауза.

— В такъв случай най-вероятно разговарям с ангел небесен или може би с призрак — предположи гласът. — Ако наоколо няма никого, обикновено не получавам отговор.

Ливия завъртя очи. Ясна работа — някакъв отворко.

— Имах предвид, че няма кой да ви обслужи. Заета съм.

— Толкова заета, че бихте отказали да налеете чаша лимончело на един жаден войник?

— Точно толкова заета, че да не направя дори и това — натърти тя. — Можете да се обслужите лично, след което да оставите парите върху тезгяха. И без това всички правят така.

Последва нова пауза.

— А какво ще се случи, ако съм непочтен и не оставя точната сума?

— В този случай ще ви прокълна и ще ви сполети нещо адски неприятно. Не бих рискувала на ваше място.

Тя чу звука от отпушване на бутилка и изливането на щедро количество от всеизвестната ѝ бащина лимонада в чаша. Малко след това в кухнята се появи млад мъж във военна униформа. Държеше пълната чаша в едната си ръка и няколко монети в другата.

— Хрумна ми, че ако оставя парите върху тезгяха, а някой разбойник дойде след мен и ги отмъкне, това ще ви накара да си помислите, че съм бил непочтен, и в резултат ще ме сполети нещо адски неприятно. Подобна перспектива в никакъв случай не ми допада и затова реших да ви донеса парите лично.

Тя посочи с лакът към кухненския бюфет:

— Можете да ги оставите ей там.

Нямаше как да не забележи, че мъжът беше необикновено привлекателен. Черната униформа, изработена според новия дизайн, наложен от Мусолини, подчертаваше стегнатите му бедра и широките рамене, а тъмните му очи проблясваха предизвикателно в сянката на накривената на една страна войнишка фуражка, изпод която се подаваха буйни черни къдрици. Картинката се допълваше от смугла кожа, бели зъби и дяволита усмивка. Папагало, помисли си тя. Папагали — така наричаха в този край младите мъже, които прекарваха времето си в грижи за външния си вид и флиртуване с момичетата.

— Какво правиш тук? — попита той, облягайки се на бюфета, без да откъсва очи от нея. — Мислех, че всички са навън.

— Ще се моля на света Сесилия за теб — промърмори тя.

— Това пък защо? — попита мъжът изненадано.

— Защото или си сляп, или си малоумен. Така като ме гледаш, какво правя според теб?

Подобни хапливи думи обикновено бяха достатъчни, за да разкарат натрапниците от кухнята ѝ, но младият войник изобщо не

изглеждаше притеснен.

— Така като те гледам, ми се струва, че готвиш — отбеляза той.

— Изумително — произнесе тя саркастично. — Светицата извърши поредното си чудо. Вече можеш да си вървиш, очевидно си напълно изцелен.

— Знаеш ли — каза той, след като кръстоса крака и отпи от чашата си, — според мен си доста по-красива от онези момичета, които участват в конкурса за красота.

Тя пропусна комплимента покрай ушите си.

— Е, защо изобщо си тук? Нека да позная — дошъл си да зяпаш момичетата.

— Всъщност съм тук, защото приятелят ми Алдо искаше да дойдем, а наоколо и без това няма кой знае какви забавления. Аз съм разквартируван в гарнизона при Торе ел Греко.

— Значи си фашист — каза тя неодобрително.

Той поклати глава.

— Аз съм просто войник. Искях да видя света. Прекарал съм целия си живот в Неапол и се отегчавах до смърт там.

— Е, като за начало можеш да видиш света от другата страна на тази врата. Нямам време да си приказвам с теб. — Докато говореше, тя слагаше топки бурата върху листата и ги загръщаше така, че да оформи нещо като малки кошнички за сиренето.

Красивият войник продължаваше да стои невъзмутимо на мястото си.

— Доста си груба — отбеляза, видимо решен да продължи разговора.

— Не, просто съм много заета.

— Не виждам какво пречи да бъдеш заета и едновременно с това да си приказваш с мен — настоя той. — Виж, вече си направила поне дузина от тези неща. А аз мога да отнеса чиниите, които си напълнила, и да ти донеса празни. — Той подкрепи думите си с действия. — Виждаш ли? Вече съм полезен.

— Всъщност ми се пречкаш. А тези чинии трябва да бъдат отнесени на другата маса.

— Нека сключим сделка. Ще си тръгна, ако ме целунеш.

Тя го зяпна:

— Quanne piscia 'a gallina, cazzo^[4]. Не и след милион години, идиот такъв. Сега изчезвай оттук.

— Но моите намерения са напълно почтени — увери я той. — Работата е там, че се влюбих в теб. А какъв е проблемът в това да целунеш някого, в когото си влюбен?

Тя не успя да се сдържи и се усмихна леко, преди отново да надене мрачното си изражение.

— Не ставай смешен. Та ние изобщо не се познаваме.

— Е, това е проблем, който може да бъде разрешен много лесно. Аз съм Енцо. А ти си...?

— Заета — отсече тя.

— Изключително ми е приятно да се запозная с теб, Заета. Сега можеш ли да ме целунеш?

— Не!

Вече беше привършила с антипастото и сега режеше лимони, за да подправи фриарелите, вид горчиво броколи.

— В такъв случай просто ще трябва да си го представя. — Той се отпусна назад и затвори очи. По лицето му заигра усмивка. — Мммм — промълви замечтано. — Знаеш ли, Заета, ти се целуваш наистина превъзходно. Ммммм... Нека го направим отново.

— Надявам се, че те е заболяло!

— Кое?

— Току-що си представих как те изритвам в колионите...

Енцо притисна ръце към слабините си и се стовари на пода.

— Ох! Оу! Какво направи? Сега вече никога няма да имаме онези дванайсет очарователни бамбини, които бях запланувал.

— Ставай — каза тя през смях. — И мръдни нанякъде. Трябва да оставя пастата, за да се изцеди.

Той скочи на крака.

— Кажете ми нещо, Заета. Имаш ли си гадже? Губя ли си времето тук?

— Отговорът на единия от въпросите ти е „не“, а на другия — „да“.

Мъжът сбърчи вежди за момент, обмисляйки чутото.

— Невъзможно — натърти той. — Както и да е. Един положителен отговор ми стига, за да продължа. Олеле! — Той отскочи назад. — Какво в името божие е това?

Чувайки непознат глас от кухнята, Пупета беше пъхнала глава през прозореца, за да провери какво става. Трябва да отбележим, че главата ѝ беше доста голяма и увенчана с два масивни рога, извити като кормило на велосипед. Рогата ѝ бяха забележително по-широки от прозореца, но тя вече беше отработила движението, с което извиваше глава, пъхвайки първо единия, а после втория. Именно първият рог беше отнесъл фуражката на Енцо. Войникът се беше обърнал и наблюдаваше звяра с ужас.

— Това е Пупета — каза Ливия, пресягайки се, за да почеше нежно животното по масивното чело, след което свали фуражката от рога. — Не си ли виждал биволица досега?

Енцо поклати глава.

— Не и от толкова близо. Аз съм от Неапол, нали помниш. Нямаме си биволици в града.

Той взе фуражката си и я постави върху главата на Пупета, където изглеждаше комично малка, след което се изпъна и отдаде чест на животното с изключително комичен жест.

— Значи със сигурност няма да се оженим и да имаме тези дванайсет бамбини, които искаш. — Никога няма да изоставя Пупета.

— Хммм — Енцо се почеса по главата. — В такъв случай — произнесе той тържествено, обръщайки се към Пупета — ти ще бъдеш първата биволица, която ще дойде да живее в Неапол.

Възвърнала внезапно сериозността си, Ливия каза:

— Изобщо не би трябвало да говорим за подобни неща. Та ти си войник и скоро ще отпътуваш, за да видиш света.

— Е, съвсем за мъничко. После ще се върна и двамата с теб ще си имаме бамбини. И буфале^[5], разбира се — добави той бързо.

— Ами ако ти се наложи да влезеш в сражение?

— О, ние никога не се сражаваме — каза той нехайно. — Просто маршируваме нагоре-надолу и изглеждаме страховити.

Чу се биене на часовник и Ливия се втурна към печката:

— Видя ли какво направи! Вече е почти обяд, а аз спрях да готвя, за да си приказвам с теб. Баща ми ще ме убие!

— Все още не си ме целунала — припомни ѝ той.

— Няма и да го направя — каза тя, измъквайки тенджери от шкафа. — Но ако искаш, можеш да дойдеш по-късно и ще пием кафе заедно.

Той щракна с пръсти, а на лицето му изгря широка усмивка:

— Знаех си!

— Само не си мисли разни неблагопристойни неща — предупреди го тя — или наистина ще те изрита в колионите. Повярвай ми, имам доста опит в тази дейност.

— Разбира се, че няма да си мисля такива неща. За какъв ме вземаш? — Той довърши питието си и остави чашата до мивката. — Между другото, лимончелото беше превъзходно.

— Не се и съмнявам. Всичко тук е хубаво.

— Това го виждам и сам — намигна той. Целуна върховете на пръстите си и ѝ изпрати въздушна целувка, докато се оттегляше заднешком през вратата. След малко Ливия забеляза, че шапката на войника все още стои върху главата на Пупета.

Малко след пладне Дон Бернардо и баща ѝ преустановиха временно двете съревнования и през прашния площад към остерията се насочи впечатляваща тълпа. За броени минути всяко място беше заето и Ливия започна да сервира храната.

Повечето от продуктите за ястията, които беше приготвила, идваха директно от мъничката ферма, намираща се точно зад ресторанта. Беше толкова малка, че ако някой се провикнеше от единия ѝ край, щяха да го чуят в другия, но плодородието на почвата осигуряваше изобилие от зеленчуци. Тук растяха домати, тиквички, каволо неро^[6] патладжани, както и няколко вида, характерни за региона, сред които горчивото фриарели и ароматното асфодело. Тук човек можеше да открие още дребничкия черен шопар на име Гарибалди, който — въпреки скромните си размери — оплождаше своя харем от четири тлъсти женски със забележително усърдие; древно маслиново дърво, обвито с бръшлян, едно-две пилета, както и гордостта на семейство Пертини: Присила и Пупета, двете биволици, които преживяха щастливо на своето терасирано пасбище с размери не по-големи от тези на тенис корт. Млякото, което даваха, беше с белотата на порцелан и след дълги часове работа от него се приготвяха едва около три килограма моцарела... но само каква моцарела беше това: мека и леко ухаеща на трева, също като сладостния дъх на самите крави.

Освен за моцарела млякото се употребяваше и за приготвянето на още няколко специалитета. Чиледжините^[7] бяха малки топчици,

използвани за различни салати, докато капковидните като форма бели бокончини^[8] се използваха за гарниране на шунката прошуто. Плитките треча се сервираха с лимони от Амалфи и крехки, съвсем пресни броколи. Моцарелата афумиката беше леко опушена и кафява на цвят, докато скаморцата се опушваше върху черупки от орехи, докато не станеше тъмна и ароматна като силно еспreso. Когато останеше мляко, понякога приготвяха дори и твърдо сирене, така наречената рикота салата ди буфала, която трябваше да се осоли и имаше лек плодов привкус — съвършената гарнитура за запечени зеленчуци. Но сиренето, с което семейство Пертини беше най-известно, си оставаше тяхната бурата — топки от най-качествената и прясна моцарела, пълни с гъста сметана и завити в листа от бърдун. Хората идваха чак от Неапол, за да опитат този прелестен вкус. Понякога дори си купуваха няколко топки, които да си отнесат в града, но — както Нино винаги им казваше — това беше безсмислено, защото в мига, когато листата покафенееха, а това ставаше след няколко часа, сиренето започваше да губи неповторимия си аромат.

Клиенти имаше винаги, главно благодарение на чудовищния апетит, който притежаваха съседите на семейство Пертини. Гостите от града идваха и си отиваха, но основните посетители на остерията си оставаха хората от селото. Всекидневно по обяд всички до един, от свещеника дон Бернардо до вдовицата Есмералда, местната проститутка, прекъсваха това, с което се занимаваха, и се насочваха към скритата под сянката на асмата тераса, където два часа си похапваха царски и пиеха вино, приготвено от същото това грозде, което висеше над главите им.

За хората, живеещи край Везувий, се твърдеше, че животът под непрестанната заплаха от унищожение бе изострил всичките им апетити — независимо дали ставаше въпрос за вино, храна или любов. Местните бяха и много по-суеверни от останалите неаполитанци, което, казано по-друг начин, означаваше, че бяха извънредно суеверни. Всеки обяд започваше с две неща: молитва към Небесата, произнесена от свещеника, и малко вино, изсипано на земята от Ернесто, най-стария жител на селото, в безмълвно признание на факта, че земята под краката им беше далеч по-опасна и близка от божия Рай. Като всяко друго селище край вулкана, Фишино беше обградено от светилища, някои приютили статуи на Дева Мария, а други — малки

изображения на свети Себастиано, който ги бе защитавал, откакто край тази опасна планина живееха хора. Някои неаполитанци можеше и да твърдят, че въпросният светец не върши особено добра работа, защото последното катастрофално изригване се бе случило доста скоро, през 1923 година, но за местните самият факт, че изригванията не бяха по-чести, беше неоспоримо доказателство за неговата ефективност. Така или иначе, хората тук предпочитаха да се подсигурят допълнително, за всеки случай, и много от светилищата съдържаха и малък знак с формата на рог, който бе считан за безкрайно древен още по времето, когато първите християни бяха дошли по тези земи.

По същия начин се приемаше, че от лекарите може и да има полза при някои по-стандартни проблеми, като например рана, нуждаеща се от зашиване, но по-сериозните болести изискваха намесата на мага, както наричаха лечителите. Те изпълняваха комплексни функции и осигуряваха както билки и рецепти, с които лекуваха обичайните здравословни проблеми като зъбобол или настинка, така и отвари, които да накарат някоя жена да се влюби или да се погрижат даден мъж да остане верен на благоверната си. В подножието на Везувий магическите сили, или маге, бяха дори по-разпространени от обичайното, така че дадено семейство притежаваше тайната на лек срещу брадавици, докато друго знаеше как да се справи с болка в ушите, а трето — как можеш да се предпазиш от уроки. В рамките на всяко семейство беше въпрос на чест кой точно ще наследи тайната, но при Пертини спорът се бе разрешил от само себе си. И двете сестри, Ливия и Мариса, помагаша на майка си в кухнята, но скоро стана ясно, че Ливия беше наследила кулинарните ѝ умения, докато Мариса предпочиташе да се занимава с рецепти от по-различен тип, включващи кръв от младо петле, роса, събрана по зазоряване в деня на свети Йоан, и разни тайнствени треви, растящи в дълбините на боровите гори, покрили склоновете на планината.

Ливия не помнеше кога се бе научила да готви. Агата беше започнала да ѝ обяснява разни неща още когато беше съвсем малка, по времето, когато трябваше да се качва на столче, за да достигне печката. Когато стана на дванайсет, длъжността ѝ се промени от „помощничка на мама в кухнята“ на „главна готвачка, когато мама е болна“, като второто се случваше все по-често. Тя вече не разсъждаваше над това, което прави, нито пък следваше някаква рецепта. Също като

математиците, за които казваха, че виждат комплексните уравнения като някакви повтарящи се схеми, или музикантите, които импровизираха с мелодиите, тя знаеше инстинктивно как да извлече възможно най-добрия вкус от съответните продукти. Когато я питаха как е приготвила нещо или как се нарича, тя просто свиваше рамене и отвърщаше: „Sfiziosa“ — неаполитанска дума без точен превод на чужд език и дори на италиански, която значи нещо от сорта на „мамка му, ако знам“ или „така ми дойде“. Посетителите на странноприемницата скоро се научиха да не задават излишни въпроси, а просто да бъдат благодарни за това, че сред тях има толкова талантива готвачка, пък била тя и скасапале — девойка с буен нрав и остър език.

По време на обяда Ливия забеляза Енцо, който седеше с група от други войници и очевидно беше най-привлекателният сред тях. Тя също така видя, че участничките в конкурса за красота стоят наблизо и хвърлят скришом погледи към войниците. Погледите им не оставаха незабелязани и младите мъже им отговаряха с все по-шумни закачки, от които момичетата се преструваха на обидени. Трите сестри Фарели, разбира се, флиртуваха най-активно от всички. Ливия въздъхна. Вече й се струваше твърде невероятно Енцо да дойде, за да пият кафе. Коломба, най-голямата от сестрите, нагиздена с някаква смехотворна шапка, покрита със стъклени плодове и пера, очевидно му беше хвърлила око. Именно тя беше измислила прякора на Ливия — стекето, клечката за зъби — подигравайки се с факта, че дъщерята на Нино Пертини бе прекалено кльоцава. Да, беше напълнила мъничко деколтето си, след като бе навършила шестнадесет, но по никой начин не можеше да се сравнява с пицната Коломба.

Точно докато си мислеше за това, видя как Енцо стана от мястото си и се насочи към нея. Извърна се. Той не спря, но докато я подминаваше, прошепна:

— Бях прав, когато в началото те взех за ангел. Със сигурност единствено ангел би могъл да готви така.

— Спести си ласкателствата за тази, която спечели конкурса за красота — промърмори тя. Но въпреки нежеланието си се изчерви от удоволствие. Когато видя, че Коломба Фарели я гледа кръвнишки, си достави мъничката радост да й отвърне с мила усмивка.

Докато сервираше големия поднос с нарязаните кайсии във вино, задължителния десерт в деня на празника, се случи нещо наистина удивително. Между Коломба и двете ѝ сестри, Мими и Габриела, избухна скандал. При това не какъв да е скандал — само след секунди крещенето на обиди прерасна в скубане на коси и дране с нокти, дейности, които видимо забавляваха войниците. Наложиха се намесата на самия дон Бернардо, за да бъде прекратена схватката. Отецът стана на крака и удари няколко пъти по масата с дъното на празна бутилка от вино:

— Това е скандално — прогърмя гласът му. — Като наказание за позорното ви поведение нито една от вас няма да получи наградата.

— В такъв случай кой ще я получи? — попита някой от тълпата.

— Никой.

— Но ако не я дадете на никое от момичетата, това би означавало равен резултат и ще излезе, че всички са победителки — изтъкна гласът. Надигна се одобрително мърморене, подкрепящо неоспоримата логика на изказването.

— Щом е така, ще я дам на... — дон Бернардо бавно огледа терасата и погледът му се спря върху Ливия. — Ще я дам на тази, която наистина я заслужава, защото осигури прекрасна храна за всички ни.

О не, помисли си Ливия. Да участва в конкурса и да не го спечели бе достатъчно лошо, но да не участва и да го спечели, защото свещеникът е бесен на сестрите Фарели, вече би било наистина унижително. Да не говорим, че Коломба никога не би ѝ простила нещо подобно.

Макар и с леко закъснение, същите мисли явно минаха и през главата на дон Бернардо, който трепна, срещайки гневния поглед на Ливия.

— Ъм... ъъ — започна той.

Енцо скочи на крака.

— Той има предвид Пупета — извика той. — Пупета, биволицата чудо, която ни осигури млякото за прекрасната бурата.

— Точно така — кимна дон Бернардо с облекчение. — Имах предвид Пупета. Къде е тя?

Чула името си, Пупета надигна глава. Стоеше в края на терасата и тъкмо се чудеше дали може да се престори на козел и да изяде

войнишката фуражка.

— Вива Пупета! — кресна някой. Надигнаха се одобрителни викове, последвани от аплодисменти. Сестрите Фарели си оправиха шапките и продължиха да флиртуват с войниците. В крайна сметка не беше срамно да загубиш конкурс за красота от биволица.

[1] От италиански — ресторант — Б.пр. ↑

[2] Буквално — преди пастата (ит.); в класическата италианска кухня под названието антипасто са обединени множество топли и студени закуски. — Б.пр. ↑

[3] Вид италианско сирене — Б.пр. ↑

[4] Буквално — когато пилетата започнат да пикаят (ит.). — Б.пр.

↑

[5] Биволици (ит.) — Б.р. ↑

[6] Специфичен италиански зеленчук с тъмнозелени листа, напомнящ за зеле. — Б.пр. ↑

[7] Черешки (ит.) — Б.р. ↑

[8] Хапки (ит.) — Б.р. ↑

ДВЕ

След обяд дойде времето за акордеоните и кастанетите. Някой подхвана нисък, бумтящ ритъм на тамуро, барабан от козя кожа с формата на тамбурина, и всички, млади и стари, започнаха да танцуват. Партньори на децата бяха техните баби и дядовци, като малките момиченца стъпваха върху обувките им, докато сами научат стъпките; дори младите майки се полюшваха в такт, гушнаха бебенцата си. Танците дадоха прекрасна възможност на войниците и участничките в конкурса за красота да се поперчат едни пред други — момчетата със сложността на движенията си, а момчетата с акробатичните си умения.

— Ще танцуваш ли тарантела^[1] с мен, Заета? — попита Енцо Ливия, докато тя преминаваше покрай него, понесла куп мръсни чинии.

— Разбира се, че не. Не искам да давам повод за глупави слухове по мой адрес. Освен това можеш да спреш да ме наричаш така. Името ми е Ливия.

— Значи в действителност не си Заета?

— Знаеш, че не съм.

— Е, щом не си заета, значи имаш време да седнеш и да пиеш кафе с мен.

Тя се усмихна, върна се и седна при него.

— Благодаря ти, задето ме измъкна от онази история с награждаването.

— Няма за какво. За всички беше очевидно, че Пупета беше най-прекрасната биволица в конкурса.

Мариса, малката сестра на Ливия, им донесе две чаши еспreso с многозначителна усмивка. Когато тя си тръгна, Енцо прикова големите си тъмни очи в Ливия и каза изненадващо сериозно:

— Какво искаш от живота си, Ливия?

Никой не й беше задавал подобен въпрос досега. Закономерно изненадана — бе решила, че ще си говорят глупости — тя произнесе бавно:

— А имам ли избор?

— Всяко момиче има избор — отвърна той. — Особено онези, които са красиви като теб. Сигурен съм, че имаш много ухажори.

Стана ѝ приятно от комплимента, но въпреки това реши да го пренебрегне. Винаги бе мразила начина, по който Коломба Фарели започваше да пърха с клепки и да се кикоти превзето, когато в полезрението ѝ попаднеше някой мъж.

— Намират се — призна. — Въпреки че никой от тях не ми е допадал. Така или иначе, това да имаш избор за кого да се омъжиш, не е съвсем същото, като да избереш какво да правиш с живота си. С когото и да мина под венчилото, в крайна сметка ще трябва да поддържам домакинството и да му готвя.

— В такъв случай трябва да бъдеш сигурна, че този, за когото ще се омъжиш, те обича.

— Така е — каза тя несигурно. Осъзна как точно бяха прозвучали думите ѝ. Опита се да обясни. — Свикнала съм да готвя за много хора в странноприемницата. Ще бъде различно, когато се омъжа.

— Аха. Сега разбирам защо беше толкова груба с мен по-рано днес. Не искаш да се омъжиш, защото това би означавало да напуснеш това място.

— Може и така да е — сви рамене тя, изумена от това колко бързо я беше разбрал.

— И при мен е същото — каза той, привеждайки се напред. — Само причината е различна. Не искам да се женя, защото копнея да се махна от вкъщи. Направя ли го, ще трябва да напусна армията и да се задомя, също като по-големия ми брат Рикардо.

— Това е невероятно романтично — разсмя се тя. — Едва се познаваме, но вече обясняваме един на друг как не искаме да се женим.

Той тръсна глава.

— Опитвам се да кажа, че съм изненадан също колкото теб. Изобщо не съм си търсил жена, но знам, че когато срещнеш правилния човек, трябва да сграбчиш възможността, докато все още можеш — той протегна ръка през масата и хвана нейната. — Ти си най-красивото момиче, което някога съм срещал, Ливия.

Това беше една от онези реплики, които тя веднага би контрирала с подигравателен коментар, ако бяха произнесени от някой

от младите мъже, на които сервираше в остерията. Но сега почувства как вълна от топлина се надига от шията към ушите ѝ.

— Накарах те да се изчервиш — отбеляза той със задоволство. — Това е добър знак. Нали знаеш какво казват: ако накараш едно момиче да се изчерви или да заплаче, значи си способен да...

— Знам какво казват — прекъсна го тя. — Няма нужда да ставаш вулгарен.

Докато го произнасяше обаче, сред мислите ѝ се прокрадна образа на тях двамата, прегърнати в леглото, което я накара да се изчерви отново.

— Изчакай ме тук — каза той, скачайки на крака. — Искам да ти купя панделка от Алберто Спенца.

Насочи се с бърза крачка натам, където някакъв пълничък младеж разговаряше с войниците. Тя видя как Енцо му подава монета. Младежът погледна към Ливия и разтвори палтото си, от чиито вътрешни джобове висяха множество жълти и червени панделки. Моля ти се, Енцо, избери червена, помисли си тя, защото червеното ще изглежда по-добре в косата ми. Почувства се абсурдно щастлива, когато видя как той се приближава през площада към нея с дълга червена панделка, висеща от ръката му.

— Дар за теб — каза Енцо, подавайки ѝ панделката със сложно движение, включващо едновременно отдаване на чест, поклон и чукване на токове един в друг.

В същия момент Пупета измуча тъжно от своето пасбище зад къщата.

— Благодаря ти — каза Ливия, докато завързваше панделката в косите си. — Но сега се опасявам, че отново съм заета.

Той присви очи, загледан в лицето ѝ.

— Много странно, Заета. Изглеждаш ми точно като Ливия.

— Трябва да издоя Пупета и Присила — обясни тя.

— В такъв случай ще дойда, за да ти помогна — каза той, ставайки отново на крака.

— Нали си спомняш какво ти казах за неблагопристойните мисли? Това, че ми подари панделка, не означава, че ще получиш целувка.

— Кълна се в честта си на войник, че няма да опитвам нищо неблагопристойно.

— Хммм — промърмори тя.

Не беше особено изненадана, че Енцо се опита да я целуне в секундата, когато останаха насаме. Но след като самата тя се бе надявала той да направи точно това, му позволи да я притисне към себе си и дори да допре за миг езика си до нейния, карайки я да простене от удоволствие, преди да го отблъсне решително:

— Трябва да доим.

— И аз съм най-подходящият за тази задача — съгласи се той, докато вземаше едно ниско столче. — Покажи ми какво трябва да правя.

И двамата бяха останали без дъх.

Тя взе кофа и второ столче, след което приседна до Присила, която беше по-нетърпелива от Пупета, и започваше да буйства, ако не я издояха първа.

— Никога не си го правил преди, нали?

— Не — призна той. Положи длани върху хълбоците на биволицата и се приведе към Ливия, възползвайки се от възможността да огледа профила ѝ от приятно близко разстояние. — Но пък съм изключително сръчен.

Тя се изкикоти:

— Ами в такъв случай действайте, маестро. Пробвайте да се справите със симфонията на доенето.

Той колебливо постави ръце върху бозките на вимето и стисна лекичко.

— Не така. От теб се очаква да я издоиш, не да я възбудиш.

Енцо се усмихна в отговор:

— Абсолютен новак съм и в двете начинания.

— Радвам се да го чуя, въпреки че не ти повярвах дори и за миг. Вие войниците сте известни с това, че сте били с много момичета.

— Това не е истина — запротестира той. После забеляза, че тя не изглежда ядосана, и добави: — Е, добре де, имам съвсем скромнен опит.

Тя положи ръце върху неговите и му показва какво трябва да прави.

— Ето така — обясни, — стискаш, плъзваш пръсти надолу, завърташ... след което пускаш.

Няколко капки мляко се отрониха в кофата. Чистият, богат на нюанси аромат изпълни ноздрите им.

— Да разбирам ли, че това е по-различно от начина, по който момичетата обичат да докосват гърдите им? — попита той невинно, докато доеше.

— Нямам намерение да отговарям на подобен въпрос. Внимавай, защото иначе ще преобърнеш кофата.

Главите им бяха много близо една до друга, а натискът на ръцете ѝ върху неговите, които му подсказваха кога да стиска и кога да отпуска, беше наистина приятен. Той се обърна, за да види отново профила ѝ. Опънатата ѝ назад коса, пристегнатата от червената панделка, ясно разкриваше мъничките меки косъмчета край ушите, които постепенно преливаха в нежния, мек мъх по кожата ѝ. Той се приведе съвсем инстинктивно и я целуна по бузата. Тя извърна лице към него с полуотворени устни и блясък в погледа.

През този ден бедничката Присила не беше издоена особено ефективно, макар че по-дълго доене със сигурност не бе преживявала.

[1] Характерен за Южна Италия танц. Любопитното е, че вероятно е кръстен на отровния паяк тарантула. Смятало се е, че танцуването помага срещу ухапване, защото бързите и ритмични движения изчистват отровата от тялото. — Б.пр. ↑

ТРИ

Случило се бе нещо немислимо: Ливия беше прегорила лука. При това не кой да е лук, а този за нейното всеизвестно суго дженовезе, същият онзи прекрасен сос от настърган лук, телешко месо, целина и магданоз, който заедно с пумаролата и рагуто оформяше светата троица на неаполитанските сосове за паста. За да приготиш истинско дженовезе, лукът трябва да се пече около пет часа на най-слабия възможен огън, да бъде разбъркван на равни интервали от време, за да не залепне по дъното на тигана, и да бъде ръсен с вода всеки път, щом започне да изсъхва. Лукът е нещо забележително. При тези рецепта той губи почти всички обичайни характеристики на вкуса си и става наситено сладък и ароматен, но ако дори едно парченце загори, то придава парлив вкус на цялата гозба.

Ливия не бе загаряла лука в своето дженовезе от времето, когато беше още хлапе, но този ден всички клиенти в странноприемницата усетиха леко горчивия остатъчен вкус на пастата. Те си разменяха изненадани погледи, но никой от тях не каза нищо.

— Как беше месото? — попита Ливия, когато излезе от кухнята, за да събере празните чинии. Без да изчака отговор, започна да ги трупва върху лявата си ръка.

— Ливия — каза кротко един възрастен фермер на име Джузепе, — ти все още не си ни донесла месото.

— Не съм ли? — Тя изглеждаше изненадана. — О, вярно, че не съм. Ей сега идва.

След десет минути някой спря бащата на Ливия, който носеше още вино.

— Нино, какво й става на Ливия? Днес се държи изключително странно. Пастата имаше неприятен вкус. Освен това все още не ни е донесла основното ястие.

Нино въздъхна:

— Ще поговоря с нея.

Той влезе в кухнята и завари Ливия да гледа отнесено през прозореца, докато разбъркваше нещо в една тенджера.

— Ливия. Добре ли си?

— Мм? Да, разбира се.

Той надникна в тенджерата.

— Нямах идея, че врящата вода трябва да бъде разбърквана.

— Какво? О, това ли. Ами аз варя яйце. Само дето съм забравила да го сложа вътре.

Нино се чукна с показалец по челото.

— Мен ако питаш, ври ти главата. Отвън има хора, които си чакат храната. — Чак сега забеляза, че косата ѝ е пристегната на опашка с червена панделка, която не бе виждал досега, тя самата ухае на розмарин, а зад ухото ѝ е затъкнат рододендрон. — Да не би да чакаш онова момче от вчера? — попита.

Ливия се изчерви.

— Разбира се, че не.

— Ливия — каза нежно Нино, — той е войник. Най-вероятно никога няма да се върне. А дори и да го стори, какво ще стане, когато го разпределят някъде далеч от тук?

— Където и да ходи, рано или късно ще се върне — отсече тя.

Нино повдигна вежда.

— Да разбирам ли, че имаш сериозни намерения спрямо него?

— Може би.

Той я гледа замислено няколко минути, след което бавно произнесе:

— Мисля, че когато този момък се появи, ще трябва да си поговоря с него.

Когато Енцо се върна във Фиш и по на следващия ден, напълно скапан заради жарките слънчеви лъчи, които го бяха изтезавали по целия път от Торе ел Греко до тук, той установи с неудоволствие две неща. Първо, че ще трябва да разговаря с Нино, преди да бъде допуснат до Ливия, и второ, че разпитът, който го очакваше, щеше да се състои на полето, където Нино надзираваше оплождането на Присила от бика на някакъв друг стопанин.

— Тръгвай с мен, момче. Може да имам нужда от малко помощ — каза Нино, докато омотаваше хомота на бика около ръката си. После закрачи уверено нанякъде. Енцо го последва на разстояние, за което се

надяваше, че е безопасно. Той си бе мислил, че Пупета и Присила са огромни, но те бяха направо изящни сърнички, сравнени с чудовищния бик, чиито широки, мускулести рамене бяха покрити с рунтава козина, подобна на лъвска грива, а огромната му глава можеше да се сравни единствено с канара, увенчана с две зловещи копия.

Нино потупа одобрително издутите мускули по врата на рогатия звяр.

— Казва се Динамит — обясни той на Енцо. — Най-добрата проклета бича сперма от тази страна на Касерта.

Енцо кимна сериозно, като се опитваше да докара вида на голям познавач на бичата сперма. И без това му беше достатъчно трудно да лавира покрай осеялите пътя кравешки лайна, без да изцапа униформата си.

Нино изведе бика на някаква обширна ливада, след което извика на Енцо да затвори портата зад тях. Динамит сведе глава и тръгна напред изненадващо бързо за размерите си, след което отвори уста и измуча гръмовно. Енцо се огледа притеснено, докато звукът отекваше в горите край тях.

— Подушил я е — каза Нино доволно. — Това е хубаво.

— Колко често правите това? — попита Енцо, който гореше от желание да направи добро впечатление.

Нино го погледна изненадано.

— Всяка година, разбира се. Биволиците не дават мляко, ако не са стелни.

Това, че производството на мляко беше директно свързано с отелването, никога досега не бе хрумвало на Енцо.

— А какво се случва с теленцата? — попита.

— Ядем ги — отвърна Нино безцеремонно. — Изяждаме ги, преди дори да са вкусили трева. Аз им прерязвам гърлата и източвам кръвта им в обора. Така стават най-вкусни. Прекрасно, той е заинтересуван от моята красавица!

Енцо наблюдаваше със страхопочитание интереса на Динамит, който се беше подал под рунтавия му корем и наистина беше повече от очевиден. Последва ново заетръсно мучене, след което бикът се покачи върху гърба на Присила и започна да тласка огромния си penis към задницата ѝ, докато най-накрая — по-скоро благодарение на

случайността, отколкото заради добро прицелване — успя да проникне в нея. Присила изсумтя, след което сведе глава и продължи да пасе.

Когато разгоненият бик започна да изпълнява задълженията си, вниманието на Нино отново се насочи към Енцо:

— Е, значи ти си момъкът, който е завъртял главата на дъщеря ми?

— Да, господине — отвърна Енцо, а сърцето му заби по-бързо при това потвърждение, че Ливия наистина изпитва нещо към него.

— Ще се ожениш ли за нея?

— Тъъ — запъна се Енцо. — Ами аз я срещнах едва вчера. Но се надявам да стане така. Разбира се, ако тя ме иска и получа вашата благословия.

Нино погледна младия мъж изпод вежди.

— Най-вероятно си мислиш, че бракът се ограничава до това, нали? — попита, посочвайки с палец енергично люлеещата се задница на Динамит.

— О, не, господине.

— Разбира се, че си мислиш така. Всяко момче си го мисли на твоите години. Само че виж какво ще се случи.

Предните крака на Динамит се движеха край тялото на Присила. След това, с едно последно мощно измучаване, което накара птиците да отлетят от близките клони, задницата на бика се разтресе и той се смъкна от биволицата. Секунди по-късно двете добичета доволно започнаха да пасат тучната трева, а пенисът на Динамит увисна и започна бавно да се смалява.

— Не продължи особено дълго, нали? — отбеляза Нино. — Като се замислиш, това си е доста глупава причина да се ожениш. Ако си търсиш нещо подобно, е по-добре да посетиш вдовицата Есмералда.

— Не си търся нещо подобно, господине — заяви Енцо, който вече няколко пъти беше посещавал вдовицата Есмералда заедно с другарите си. — Аз обичам дъщеря ви.

— Колкото до зестрата, забрави я. Аз съм просто един беден селски стопанин, който държи малка провинциална кръчма.

Енцо се почеса по главата.

— Ама съвсем никаква зестра ли?

— Е, може би просто символична. Да кажем, хиляда лири.

— Дали има шанс да станат две хиляди? — попита Енцо в отчаян опит да преговаря по въпроса.

— Мисля, каза, че я обичаш — напомни му Нино.

— О, да. Просто...

— Щом става дума за любов, къде точно се вписват парите? — попита Нино войнствено.

— Не се вписват — увери го Енцо. — И... хиляда звучи чудесно.

Нино изглежда младежа с неодобрение. Със сигурност беше хубавец, но изобщо не можеше да се пазари. Тук, в провинцията, където дори спазаряването на едно пиле можеше да отнеме цял ден, подобни неща бяха важни. Той реши, че в това отношение Ливия щеше да носи панталоните. Въпреки това познаваше дъщеря си достатъчно добре, за да знае, че няма начин да я разубеди, ако наистина си бе наумила нещо.

— Ще трябва да си помисля по въпроса — каза той неохотно. След което добави: — А ако случайно ти хрумне да я обезчестиш преди сватбения ѝ ден, искам да си спомниш какво се случва с теленцата.

Енцо и Ливия прекараха следобеда заедно, а вечерта първите клиенти на остерията чуха как някой си пее в кухнята.

Ливия беше толкова щастлива, че почти не обръщаше внимание на това, което готви. Въпреки това всички установиха, че пастата ѝ с лимон беше по-вкусна от обичайното, а запечената моцарела с чушки беше истински триумф на кулинарното изкуство. Трябва да се отбележи, че без да усети, Ливия изяде целия сладкиш, който трябваше да поднесе за десерт. Но както клиентите се съгласиха единодушно по-късно същата вечер, това беше малка цена да я видят толкова щастлива, да не говорим за избегнатия риск от ново загаряне на лука.

ЧЕТИРИ

Обичаите във Фишино бяха едновременно много либерални и много строги. След като Ливия и Енцо вече бяха официално сгодени, се приемаше за напълно нормално да се натискат, да се целуват и да се подлудяват един друг. Единственото, което се очакваше от тях, беше и двамата да бъдат девствени за първата си брачна нощ. Всичко между тези два момента беше сива зона.

Едно от многото предимства на тази изпитана практика беше, че тя принуждаваше младежа да бъде далеч по-изобретателен, отколкото ако му бе позволено просто да прави любов по класическия начин, след което да се обърне на другата страна и да заспи. Енцо скоро откри, че под маската си на практичност Ливия беше изключително страстна.

— Искам да бъда пределно ясна — каза му тя първия път, когато двамата отидоха в плевнята. — Идвам тук, понеже не искам сестра ми да върти очи и да се кикоти всеки път, когато ни види заедно, а не защото държа да си завираш езика в гърлото ми. Освен това ще съм ти благодарна, ако ръцете ти стоят примерно прибрани край собственото ти тяло.

— Значи никакви езици и никакви ръце — съгласи се той. — Има ли някакви други части от тялото ми, които би пожелала да бъдат ампутирани? Краката ми например?

— Краката ти са приемливи. Стига да не се опитваш да ги обвиниш около мен.

— Това не е много вероятно — отбеляза той, — защото ако се опитам, най-вероятно ще падна.

— Чудно. Значи всичко е изяснено.

Енцо въздъхна. Колкото и да обожаваше Ливия, трябваше да признае, че животът със семейство Пертини беше свързан с непрестанни преговори, от които той никога не излизаше победител.

— Вече мога ли да те целуна?

— Ако желаш.

Тя се приближи към него и двамата докоснаха устни. Ливия простена и миг по-късно той усети как езикът ѝ се плъзва между устните му. В опит да види какво ще се случи, ако наруши правилото, той обви ръце около гърба ѝ, след което ги плъзна надолу към кръста. Усети как тялото ѝ се извива в обятията му, но изглежда, че това бе резултат от разпалилата се в нея страст, а не жест на неодобрение към действията му. Енцо плъзна устни по шията ѝ и когато тя отново простена от удоволствие, той си помисли, че би могъл да се насочи още по-надолу, към гърдите. За негово най-голямо изумление това също не се оказа забранена територия. След няколко минути, в които ги целува и гали през роклята, тя вече бе видимо нетърпелива да се отърват от досадния плат, който ѝ пречеше да усети пълноценно ласките му, така че той издърпа роклята през раменете ѝ, преди да продължи.

— Мисля, че спомена „без ръце“ — промълви Енцо, насочил цялото си внимание към прелестните ѝ малки зърна.

— Да, ама това беше преди да осъзная колко забавно ще бъде — каза тя, потръпвайки, докато той правеше нещо извънредно приятно със зъбите си. — Пупета реагира така, сякаш това е нещо извънредно отегчително, а то изобщо не е такова.

Ливия си прекарваше изключително приятно в плевнята и когато дойде време за сватбата, вече бе убедена, че ще се наслаждава подобаващо на тази страна от семейния живот.

Междувременно на двама им с Енцо не беше позволено да се целуват на публично място, а докато танцуваха тарантела на фестивала^[1], трябваше да държат кърпичка между тях, всеки хванал единия ѝ край, за да не се докосват ръцете им. Този момент беше особено забавен за Ливия, защото голямата синя носна кърпа на Енцо бе имала своето неизбежно участие при някои от най-бурните им изпълнения в плевнята.

Две седмици преди сватбата Енцо я заведе в Неапол, за да я запознае със семейството си. Въпреки разказите му тя не беше подготвена за това в каква мизерия живееха и как спяха по трима или четирима в едно легло наред малкия си апартамент от три стаички, разположен в най-бедната част на стария квартал. Но тя беше влюбена,

а той бе решен да я дари с всичкото щастие на света, щом поставеха началото на съвместния си живот.

Майката на Енцо, Куартила, беше типична неаполитанка — отракана и с пронизващ поглед. Още в деня, когато се запознаха, тя помоли Ливия да ѝ помогне в приготвянето на суго, доматиен сос, докато разговаряха. Разбира се, нямаше нужда от никаква помощ, но беше чула, че това провинциално момиче е добро в кухнята, и искаше да се убеди със собствените си очи дали е така.

— Вземай си каквото ти трябва — каза тя и седна, за да олющи малко фаджиоле^[2].

Така Ливия се зае с приготвянето на храната, а Куартила я наблюдаваше така, както гуцър би наблюдавал муха.

Ливия можеше да приготи суго дори и с вързани очи — беше го правила почти всеки ден от години. Единственият проблем беше, че съществуваха толкова различни видове суго, колкото бяха дните в месеца. Съществуваше всекидневният вариант, при който няколко зрели домата можеха просто да бъдат намачкани, за да пуснат сока си, след което се запържваха в масло. Съществуваше и класическата рецепта, при която доматиите трябваше да бъдат сварени с малко чесън и лук, докато се получи гъста яхния. Не биваше да се забравя и попитателният вариант — при него се добавяха и парченца месо, които трябваше да се пекат няколко часа, за да отдадат целия си аромат на соса. Наричаха го рагу ди гуардипорте, соса на пазача, защото приготвянето му изискваше някой да стои край печката цял ден и да пръска с вода пълнените с магданоз, чесън и сирене месни рулца, за да не изсъхнат.

Ливия знаеше, че рецептата, която предпочете, щеше да бъде използвана от майката на Енцо, за да разтълкува що за човек е. Тя бързо отхвърли питателния вариант — беше прекалено екстравагантен. От друга страна, приготвянето на любимата ѝ класическа версия, която беше твърде простичка, щеше да означава, че не е пожелала да положи никакви усилия. Така тя реши да се довери на инстинктите си.

— Имате ли аншоа? — попита.

Майката на Енцо изглеждаше така, сякаш щеше да избухне всеки момент.

— Аншоа?!

В Неапол риба аншоа се прибавяше към доматите единствено ако приготвяш путанеска, сос, свързан по традиция с проститутките.

— Моля ви, просто ми дайте, ако имате — промълви Ливия кротко.

Куартила сякаш се канеше да каже още нещо, но после просто сви рамене и отиде да донесе малко бурканче с аншоа от шкафа.

Сосът, който приготви Ливия, не беше путанеска, но подобно на нея бе ароматен и пикантен. Освен това беше впечатляващо простичък, триумф на вкуса от основните му съставки. Ливия нарязва рибата в тигана и добави три намачкани главички лук, след което щедро поръси всичко със супена лъжица пипер от люти чушки. Когато от аншоата и чесъна се получи хомогенна смес, тя изсипа при тях смлените домати и малко оцет. Полученият сос вреше бавно, а на повърхността му се появяваха малки червени мехурчета, все едно тиганът беше пълен с лава. След три минути Ливия натроши три листа от изсушен босилек в соса.

— Готово — обяви тя.

Куартила се озова до тигана за броени секунди и потопа вътре лъжица, за да го опита. За миг очите ѝ се разшириха от изненада, но тя бързо успя да възвърне непроницаемото си изражение и примлясна с устни, докато обмисляше присъдата си.

— Е — каза след малко с неохота. — Малко е претенциозно и освен това е прекалено люто, трябва да се разрежи леко. Много мъже биха решили, че е доста вкусно, но знаеш какви са мъжете. Не могат да различат чилито от добре подбраните силни подправки, особено ако крайният резултат изглежда добре в чинията. Ще свърши работа.

А ти си една дърта вещица, помисли си Ливия. Сякаш прочела мислите ѝ, Куартила добави:

— А ако не направиш моя Енцо щастлив, малката, ще те сложа на коляното си и ще те набия със същата тази дървена лъжица.

Ливия осъзна, че Неапол беше много различен от провинцията. Също така забеляза, че когато двамата излизаха на паседжата, вечерната разходка през Виа Рома, която беше нещо като ритуал за сгодените двойки, Енцо видимо изпитваше огромно удоволствие, когато видеше как хората се заглеждат с възхита в униформата му. Забележеше ли обаче поглед или усмивка, насочени към Ливия, той

веднага забързваше крачка, повличайки я след себе си с недоволно изражение.

В нощта преди сватбата Ливия беше облечена в зелено, а докато вървеше към църквата, лицето ѝ бе покрито с воал, за да не могат злите духове да видят щастието ѝ. Енцо пък носеше парче метал в джоба си, за да го предпазва от уроки. Членовете на семействата им крачеха редом с тях, а наоколо тичаха деца, които ловяха хвърляните във въздуха захаросани бадеми. След сватбата имаше голямо тържество, за което Ливия беше приготвила всичките традиционни ястия. Всяко от тях имаше символично значение. Захаросаните бадеми означаваха, че в живота на младите ще има както горчивина, така и сладост. Супата от цикория и кюфтетата символизираха съчетанието от взаимно допълващи се съставки. Дори сладките и вити кифли присъстваха на масата, за да гарантират плодовитост. За щастливата двойка се вдигаха шумни тостове, придружени с викове *Per cent'anni*^[3], а младоженецът трябваше да обяви официално, че Ливия вече не е дъщеря на баща си, а жена на Енцо. После всички започнаха да скандират *Vasì! Vasì! Vasì!*^[4], за да насърчат влюбените да се целунат за първи път пред други хора. Нещо, което те направиха под звуците на бурни аплодисменти.

Вече съм синьора Пертини, помисли си Ливия — защото в Италия жената запазва бащината си фамилия след сватбата, като промяната в семейния ѝ статус бива отбелязана с това, че вече не я наричат синьорина.

Обичаят повеляваше, когато дойде време за лягане, гостите от сватбата да дойдат в стаята на младоженците и да оставят там своите подаръци — основно пари, но също така дрехи, порцеланови изделия и сладкиши. Така, когато двамата най-сетне останаха насаме след традиционните неприлични коментари на отиващите си гости, първо им се наложи да изчистят леглото си от монетите и захаросаните бадеми. Въпросните неприлични коментари доста притесниха Ливия и тя беше наистина щастлива, задето цялото им натискане в плевнята ѝ беше дало поне някаква увереност. Тя обаче беше щастлива и задето не бяха стигнали по-далеч от натискането, защото по стара неаполитанска традиция на сутринта от нея се очакваше да занесе чаршафите на

своята свекърва, за да я убеди, че наистина е била девица. Когато това стана, Куартила я сръчка в ребрата с лукава усмивка и думите:

— Надявам се, че оттук насетне ме очаква още много пране на чаршафи. Искам внуче.

Ливия се изчерви:

— Имаме много време за това.

— Този месец всъщност нямате. Енцо се връща в гарнизона другата седмица.

— Другата седмица? — Ливия не бе предполагала, че меденият им месец ще бъде толкова кратък. Но пък Енцо я убеди, че ще се прибере след две седмици, а две седмици не бяха чак толкова много време.

Когато се върна от гарнизона обаче, той изглеждаше доста притеснен. Подложи я на кръстосан разпит с кого се е виждала, какво е правила и с кои от приятелите му се е засичала, когато е ходила до пазара за покупки.

На следващия ден Куартила обяви, че оттук насетне на пазар вече ще ходи една от нейните дъщери.

— Но защо? — попита Ливия ужасено. Сега, когато не готвеше за клиентите на остерията, ходенето до пазара беше единственото й удоволствие, докато Енцо го няма.

— Носят се разни слухове. Очевидно се държиш твърде дружелюбно.

Ливия прерови паметта си. Със сигурност се бе държала учтиво, пък и понеже се пръскаше от щастие, най-вероятно се бе усмихнала на някой и друг продавач. Но със сигурност не можеше да става и дума за това, че е флиртувала с някого.

Тя се опита да протестира, но Куартила каза простичко:

— Нещата в града стоят по различен начин. Освен това ти си съпруга на Енцо, а това е неговото желание.

Ливия прие неизбежното и изчака една седмица до следващото заминаване на съпруга си. Но нещата не се промениха — след завръщането му тя отново бе подложена на кръстосан разпит с кого се е виждала, какво е правила, дали е излизала и ако го е правила, как е била облечена.

— Енцо! — изкрещя Ливия. — Това е смехотворно. Омъжих се за теб, защото искам теб, а не някой друг. Какво те кара да мислиш, че

дори бих погледнала друг мъж?

Енцо отказа да отговори, но тя беше крайно настоятелна и в крайна сметка той изплю камъчето:

— Щом аз успях да те съблазня — промърмори начумерено той, — съвсем логично е и някой друг да успее.

Тя се разсмя, но намекът, че двамата са заедно, защото той така е решил, а тя едва ли не няма нищо общо с този факт, доста я ядоса.

— Не ставай глупав. Аз се влюбих в теб, а ти си единствен и уникален. Няма друг такъв хубавец в цял Неапол.

Той се усмихна и поне за момент изглеждаше малко по-щастлив.

— Така е, нали? — След това обаче над лицето му отново падна сянка. — Но аз не съм тук през повечето време.

— Е, ако наистина се притесняваш за това, че се отегчавам, докато те няма, имам решение на проблема. Ще започна работа в някой ресторант като готвачка.

Енцо зяпна ужасено:

— Да работиш в ресторант? В никакъв случай!

— И защо не? Повечето от сестрите ти работят.

— Да, но те работят във фабриката. Поточните линии са разделени — мъжете работят от едната страна, а жените от другата. Освен това сестрите ми се грижат една за друга. Докато в един ресторант може да се случи всичко.

Искаше ѝ се да избухне, но беше наясно, че в момента се движи по наистина тънък лед и трябва да подходи деликатно към ситуацията.

— Повярвай ми, способна съм да се грижа лично за целомъдрието си. Аз не съм като онези момичета, които започват да флиртуват в секундата, в която някой мъж им се усмихне.

След малко той кимна:

— Това е причината да те харесам от самото начало. Никога не бих се оженил за някое от онези момичета, които се перчеха в конкурса за красота.

Ливия отново усети раздразнение. Не защото имаше особено високо мнение за участничките в онзи конкурс, а защото ѝ се струваше, че съпругът ѝ прилага двойни стандарти. Въпреки това тя запази самообладание и каза спокойно:

— Ето какво ще направим. Съгласен ли си да ходя до пазара за покупки, но да вземам една от сестрите ти със себе си? Така и двамата

ще бъдем доволни.

Енцо се съгласи, че идеята е добра, а Ливия реши да остави въпроса за работата в ресторант за друг път. Това беше първото им сериозно разногласие и тя искаше да обмисли нещата, преди да реши как да действа.

След известен размисъл реши, че проблемът не е кой знае колко сериозен. Ревността на Енцо трудно можеше да мине за нещо необичайно сред неаполитанските мъже и тя реши, че способността ѝ да се справи със ситуацията по най-добрия възможен начин щеше да запази мира в семейството им. Освен това нещата щяха да се оправят, когато Енцо напуснеше армията — нещо, което бе обещал да направи до края на годината.

В крайна сметка нещата вървяха добре и дори Куартила не беше чак толкова лоша, щом човек я опознаеше. Е, като се изключеше натрапчивото ѝ желание да си има внуци, но това така или иначе щеше да се случи, ако Ливия и Енцо продължаваха да правят любов с настоящата честота. На Ливия понякога ѝ липсваше готвенето за много хора, но беше щастлива и най-вероятно животът ѝ нямаше да поеме по път, много по-различен от този на Куартила или на собствената ѝ майка, ако не бе последвала серия от събития с ефект, по-катастрофален и от изригването на вулкана.

[1] От италиански — „празненство“. — Б.пр. ↑

[2] Фасул — Б.пр. ↑

[3] От италиански, букв.: — „За сто години“. (Наздраве!) — Б.пр.

↑

[4] От италиански — „Целувки! Целувки! Целувки!“ — Б.пр. ↑

ЧАСТ ВТОРА

Февруари 1944

Основните усилия трябва да бъдат насочени срещу презапасяването на фермерите и търговците на черно. Този проблем е бил разискван често, но като се изключат спорадичните усилия, приложени в различни провинции, все още не са предприети по-сериозни действия. В момента този въпрос се счита за нещо изключително спешно.

Из бележките от
среща на щаба на
Съюзническото военно
правителство за
окупираните територии,
15 октомври 1943 година

ПЕТ

— Не мога да ви откарам по-далеч — каза шофьорът, отбивайки камиона край пътя. Посочи напред — Ривиерата е в онази посока, стига да успеете някак да минете през развалините. Той проследи с поглед как Джеймс се смъкна от сандъка с амуниции, върху който беше седял, и шеговито му козирува, преди отново да включи огромния К-60 на скорост. — Успех, господине.

Джеймс Гулд метна войнишката мешка на едното си рамо, а раницата на другото, за да балансира тежестта.

— Чао — каза, опитвайки се да козирува в отговор на шофьора, въпреки че товарът доста затрудняваше движенията му. — Много ви благодаря — добави, докато камионът обръщаше. Мерна зад прозореца на близката къща обруленото от времето лице на възрастна жена и кимна учтиво — Бона сера, синьора^[1].

Лицето бързо се скри.

Бяха го предупредили за миризмата. Докато се изтегляха от Неапол, немците бяха взривили канализационните шахти. Или поне онези от тях, които не бяха разрушени след дългите седмици британски и американски бомбардировки. Край някои от сградите имаше запалени мангали, чиято цел беше да тушират поне малко смрадта, но ефектът не беше особено забележим. В сумрака на тесните улички, сред едва крепящите се останки на полуразрушените къщи тъмните пламъци само подсилваха апокалиптичната атмосфера. Докато си проправяше внимателно път сред отломките, Джеймс видя руините на някаква сграда, които все още димяха. Едва когато се приближи, разбра, че погрешно е взел облаците от мухи, виещи се наоколо, за дим. На това място миризмата беше още по-ужасяваща.

Той продължи напред, кимайки за поздрав на италианците, с които се разминаваше: някакъв възрастен мъж, който извърна очи от него въпреки учтивото „Бона сера“ на Джеймс; две прегърнати през раменете хлапета, които се спряха, за да го зяпат старица, която не се отличаваеше по нищо от онази, която бе зърнал зад прозореца —

същото набраздено лице, същото трътлесто тяло, същата безформена черна рокля. Той я спря и се опита да попита за посоката:

— Scusi, signora. Dov' è il Palazzo Satriano, per cortesia?

Той бе упражнявал италианския си на кораба, с който беше пристигнал от Африка, но леещите се съгласни продължаваха да звучат странно предъвкани, когато ги произнасяше. Опита отново:

— Палацо Сатриано? Намира се на Ривиера ди Киая.

Никаква реакция. Със същия ефект би могъл да ѝ говори на суахили.

— Грацие миле^[2] — каза той примирено и продължи напред.

Знаеше, че трябва да стигне до бреговата ивица, така че докато продължаваше да върви по надолнището, нямаше начин да се обърка сериозно. Навсякъде край себе си виждаше следи от скорошните събития, случили се тук. На една стена видя огромния фашистки символ на Мусолини — брадва, чиято дръжка бе обвита от сноп съчки. Върху нея бе нарисувана немска свастика, а най-отгоре се виждаше груба рисунка на американския флаг и надпис Vivo po gli Alleati. Добре дошли на Съюзниците^[3].

Всичко това беше надупчено със следи от куршуми, въпреки че бе невъзможно да се каже в кой етап от художествената еволюция на стената се бяха появили.

Две млади жени се насочиха към него. Бяха тъмнокоси, тъмнокожи и тъмнооки, красавици от типа, който можеше да се види по италианските фотографии отпреди войната. Забеляза, че са облечени с американски военни куртки, закърпени тук и там с шарени конци. Всяка имаше цвете, затъкнато зад ухото. Те го огледаха, а по-близката се усмихна срамежливо, така че той се опита да повтори въпроса си отпреди малко:

— Scusate, signorine. Dov' è il Palazzo Satriano?

Реакцията на момичетата беше много по-различна от онази на възрастната жена. Тази, която се беше усмихнала, моментално се озова пред него и започна да си играе с копчетата на униформата му. Промърмори нещо толкова тихо, че му се наложи да постави ухо пред устните ѝ, за да я чуе.

— Три коня серви. Мноо чисти, мноо чисти.

Чак сега осъзна, че това са проститутки. Нежните пръсти на момичето се плъзнаха по ръката му и дори когато се отдръпна, усети,

че кракът ѝ все още е притиснат до неговия.

— Харесва? — прошепна тя нетърпеливо, посочвайки себе си и своята спътничка. — За нас две, три коня серви.

Джеймс най-сетне схвана: три консерви. Искане да получат храна от военните му дажби. Та това беше нищо, трите консерви струваха по-малко от шилинг.

— Съжалявам — каза, отстъпвайки назад. — Sono un ufficiale inglese. — Поколеба се. Какво беше казал току-що, че е английски офицер или че е официален англичанин? — Mi sono perso, това е всичко.

Момичето се усмихна тъжно, с което сякаш искаше да му каже, че би било хубаво, ако го бе срещнала във вечер, когато не се изживява като официален англичанин, нито пък като персо, изгубен. Разбира се, и преди беше попадал на проститутки — мрачните жени в родината му, които поставяха картички на прозорците си с надпис „Приемам само изкърпани войници“, тежко гримираните карикатури, обикалящи Пикадили или Риджънт Стрийт, или пък едрогърдите лучоле от последното място, където бе назначен, но никога досега не беше попадал на такава красота, продавана толкова евтино, нито пък на подобно тъжно, примирено свиване на рамене след отказа му.

Той зави зад следващия ъгъл и откри, че се е озовал на улица, претъпкана с барове и ресторанти. Това го изненада: в бележките от инструктажа му беше споменато, че подобни заведения все още са официално затворени. „Неапол е първият важен град, който ще бъде освободен от Съюзниците. Свободният свят ще ни наблюдава и ще следи поведението ни“, пишеше там. Джеймс си помисли, че свободният свят може и да се шокира лекичко, ако види това място. Улицата се стесняваше все повече, докато в един момент достигаше ширината на обикновено бюро, а заради вездесъщите мангали беше изключително горещо. Въпреки малкото пространство наоколо беше пълно с народ. Край него се промъкваха хора с униформи в различни цветове, маркиращи различни националности — британското каки и американското маслинозелено преобладаваха, но се виждаха още поляци, канадци, новозеландци, французи, шотландци и дори гърци. Всички бяха бодри и весели и ловко си проправяха път сред отломките. Имаше и момичета. Накъдето и да се обърнеш, можеше да види тъмнокосите и тъмнооки млади жени, движещи се по двойки,

хванали войниците под ръка или облегли се край баровете в очакване на клиенти. Роклите, направени от армейски одеяла, и преправените униформи явно бяха модата на сезона, което придаваше на мястото атмосферата на някакъв чудат военен лагер.

Беше му трудно да премине през цялата тази тълпа с голямата мешка на рамото си: накъдето и да се обърнеше, винаги удряше някого, подобно на Чарли Чаплин с неговата стълба. В резултат му се налагаше да се извинява практически на всички, с които се разминаваше. На това място чинът видимо не значеше нищо, което беше чудесно, защото наистина му беше трудно да отдава чест с толкова много багаж. Усети как нечи пръсти внимателно опипват раницата му. Обърна се и видя някакъв скунищ^[4], който се отдалечаваше през тълпата. Момчето му хвърли поглед през рамо и го изглежда обидено, сякаш искаше да му каже, че да пристегне толкова добре багажа си, беше крайно неспортсменско от негова страна.

Излезе на някакво кръстовище, където един изумително претъпкан тролейбус с трио монахини, висящи от едната врата, бибипкаше яростно в опит да се промъкне през кошмарния трафик. Конвои от камиони бяха насочвани от американски военен полицаи с бяла каска, подпомаган от италиански карабинер в натруфена униформа. Американецът имаше свирка в устата си и острият ѝ звук придружаваше всяко негово нетърпеливо и заповедно ръкомахане. Като негова пълна противоположност, италианецът се опитваше да насочва трафика с почти извинителни жестове. Някакъв вол с огромни рога, впрегнат в дървена каруца, напомняща за нещо, излязло от египетски стенопис, се изходи мързеливо наред улицата, докато чакаше реда си, за да премине. Малки момченца притичваха из целия този хаос и продаваха червила и талисмани.

В крайна сметка някакъв приятелски настроен британски офицер го насочи в правилната посока. Трябваше да мине по стръмна странична улица, съвсем малко по-широка от алея, следвана от зигзагообразна редица каменни стъпала. Беше истинско облекчение да се измъкне от глъчката и блъсканицата, така че му отне известно време, преди да осъзнае, че вече не е притискан отвсякъде от сгради.

Той се спря, слисан от красотата на разкрилата се пред очите му гледка. Пред него огромното оранжево слънце се спускаше към Неаполския залив. Под червения небосклон морето бе гладко като

огледало. Край брега палмовите дръвчета леко се поклащаха под ласката на бриза. А от другата страна на залива се извисяваше грамадата на Везувий, от чийто кратер се извиваше тънка струйка дим.

— Брей! — каза Джеймс на висок глас. След което, спонтанно припомнил си, че не е тук, за да се наслаждава на пейзажа, а за да довърши една жестока война, той продължи надолу по стълбите към голямата сграда, която се издигаше в края им.

[1] Италиански — „Добър вечер, госпожо“. — Б.пр. ↑

[2] Италиански — „Много ви благодаря“. — Б.пр. ↑

[3] Съюзниците са страните, които по време на Втората световна война официално са се противопоставили срещу страните на Оста (военен блок между Хитлеристка Германия, Италия и Япония). СССР, САЩ и Обединеното кралство са „Големите три“ в съюза, а Китай и Франция (до завладяването ѝ през 1940 и реокупирането ѝ през 1944 г.) също са смятани за главни съюзници. — Б.пр. ↑

[4] От италиански — джебчия. Думата произхожда от Неапол и се използва главно за назоваване на местните улични бандити. — Б.пр.

↑

ШЕСТ

Хората в Полевата служба за сигурност се гордееха с факта, че щабквартирата им се помещаваше на доста забележително място. Ставаше дума за древен замък, който — макар и леко порутен — все още носеше следите от някогашното си величие. След като премина през внушителния вход, украсен с избеляла фреска на нимфи и сатири, увлечени в нещо като бой с торти, Джеймс се озова във вътрешния двор, където видя лимоново дръвче и четири чисто нови джипа.

— Ехо? — провикна се той.

През един отворен прозорец на приземния етаж забеляза възрастен господин с американска униформа, понесъл купчина папки.

— Извинете — каза Джеймс, привеждайки се през перваза. — Търся ПСС.

— Пробвай на някой от горните етажи — подхвърли с безразличие човекът през рамо.

Толкова по въпроса за споделянето на информация между съюзниците.

— Къде по точно?

— Май беше на третия.

Джеймс отново намести мешката на рамото си и се затътри по масивното стълбище в единия край на двора. Подкованите му обувки чаткаха шумно по камъка — американците се движеха далеч безшумно с гумените си подметки.

Отвори вратата на третия етаж и пристъпи в голяма полупразна зала. Елегантно облечена жена седеше до единия прозорец в не помалко елегантен стол. Към стола с верига беше привързана мършава стара коза, а приседнало по турски на пода до нея хлапе я доеше в кофа. И тримата вдигнаха очи към него, но единствено козата изглеждаше поне отчасти изненадана.

— Скузи^[1] — промърмори Джеймс, измъквайки се заднешком през вратата. Беше забравил, че когато американците казваха трети етаж, всъщност имаха предвид втория според английските разбирания.

На долния етаж чу през вратата тракането на пишеща машина и разбра, че този път наистина се намира в близост до офис, впечатление, потвърдено от табелката на вратата „312 Полева служба за сигурност (Британска армия)“. Под нея имаше напечатана бележка, на която пишеше. „Сватбен офицер. Само при предварително уговорена среща. Час за посещения 3,00-4,00“. Същият текст беше преведен и на италиански. Очевидно в някакъв момент бележката е била разкъсана, сякаш някой я бе дръпнал гневно от вратата, след което частите бяха слепени наново. Джеймс свали мешката си и почука.

— Аванти — чу се отвътре.

Той отвори вратата и се озова в голямо помещение. В средата му имаше дълга маса, отрупана с папки и документи. Край нея беше приседнал тъмнокос мъж, който преглеждаше някакви книжа, след което ги подреждаше на купчина. Шарената носна кърпичка, пъхната под яката на униформата, му придаваше доста разпуснат вид.

— Да? — промърмори той, вдигайки поглед.

— Здравейте. Аз съм капитан Гулд.

— О! — Мъжът изглеждаше изненадан. — Очаквахме, че ще дойдете най-рано утре.

— Намерих си превоз от Салерно. Качи ме камион, превозващ доставки до фронта.

— Аха. Чудничко. — Мъжът посочи с жест към купчината документи. — Всъщност точно подготвих нещата за вас. Аз съм Джаксън. — Той стана и подаде ръка.

Джеймс пристъпи напред, за да я стисне.

— Изглежда ми като сериозно занимание — каза той, оглеждайки разпилените по масата листове.

— Такова си е. — Джаксън прокара пръсти през косата си. — Малко съм поизостанал с графика, ако трябва да бъда честен. Щях да ви напиша бележка. Но след като сте тук, какво ще кажете да обядваме заедно?

Джеймс не бе ял нищо, което би могло да бъде описано като „обяд“, от много дълго време.

— Имате ли офицерски стол? — попита с надежда.

Джаксън се разсмя.

— Не съвсем. Имаме си един човек на име Малони, който ни готви дажбите, но кулинарните му умения са доста оскъдни. Подозираме, че краде осоленото говеждо и го продава на черния пазар — местните някак са решили, че действа като афродизиак. Предполагам на принципа, че продукт, който има толкова гаден вкус, все трябва да помага за нещо. — Джаксън имаше лек говорен дефект, заради който нахъсваше всяко изречение, правейки паузи на неочаквани места. — Не, аз си мислех да отидем на ресторант. Има едно място, наречено „При Тереса“, долу на пристанището. Продуктите им идват от черния пазар и това се отразява на цените, разбира се, но подобни неща не бива да ни притесняват. Това е една от добрите страни на тази работа — просто молиш собственика да подпише сметката и крайната сума веднага пада с петдесет процента.

— Но не сме ли тук точно за да се борим срещу подобни неща?

— Повярвай ми — каза Джаксън с крива усмивка, — да изритаме швабите от страната е нищо, сравнено с усилията, които трябва да положим, за да накараме неаполитанците да се разделят със своята кльопачка. Пък и в момента имаме по-сериозни неща, за които да се притесняваме. Е, отиваме ли?

— Разгледай картинките, когато ти остане време — каза Джаксън, докато преминаваха покрай фреските във входа. — Някои са доста пикантнички. Ако си падаш по подобни неща, разбира се.

Сега Джеймс се загледа по-отблизо и забеляза, че замерването с торти май не беше основното занимание на нимфите и сатирите.

Джак посочи към един мотор, марка „Мачлес“, паркиран под статуя на Прозерпина^[2], чийто гол задник беше нашарен с дупки от куршуми.

— Личното ти превозно средство. Каквото и да се случва, не го оставяй на улицата. На янките вече им отмъкнаха три джипа. Да не споменаваме за няколкото камиона, товарния влак и двата бойни кораба, клас С.

— Как се случи така, че работите в обща щабквартира?

— На теория тяхното контраразузнаване и нашата полева сигурност вършат, общо взето, едно и също. Така на някой умник му е хрумнало, че трябва да работим заедно.

— Ти май не си съгласен?

След като излязоха от замъка, Джаксън зави наляво и тръгна бързо по крайбрежната улица. Без дори да се замисля, Джеймс влезе в неговия ритъм и двамата закрачиха в несъзнателен войнишки унисон.

— Е, опитваме се да не си пречим взаимно. Чудничко са се уредили, между другото. Имат си персонал от двайсет и пет човека, срещу трима при нас. Само документацията им заема отделна стая. Как си с италианския впрочем?

Джеймс призна, че за момента рядко схваща дори отделни думи.

— Причината най-вероятно е в това, че са ти говорили на неаполитански. Това си е почти отделен език и някои от по-старите жители изобщо не разбират стандартния италиански. Не се притеснявай, ще свикнеш. Но от Контраразузнавателния център са доста притеснени от факта, че нито един от тях дори не говори нормален италиански.

— Това е доста странно, нали?

Джаксън се изсмя:

— Не бих го нарекъл странно, по-скоро е нещо непредвидено. Има много американци с италиански произход в Пета армия, но всичките са си уредили местенца в складовете. Последното, което искат, е от КРЦ да си врат носа в това, което правят.

— Искаш да ми кажеш, че крадат от запасите на собствената си армия? — попита Джеймс ужасено.

Джаксън спря.

— Знаеш ли какво, ще се отклоним малко от пътя към ресторанта. Има нещо, което трябва да ти покажа.

Той поведе Джеймс нагоре по хълма към стария квартал, който напомняше за мрачна купчина средновековни сгради, струпани една върху друга. Вървяха през средата на този лабиринт по някаква криволичеща алея, която май минаваше за централна улица, но се бе сдобила с това звание основно заради дължината, а не заради великолепието си. Това място прилича на африкански сук^[3], помисли си Джеймс — тясно, хаотично и невероятно претъпкано с хора, част от които се опитваха да си купят нещо, а другата — да им го продадат. Импровизираните пазарни сергии, направени от куфари и дъски, бяха отрупани с цялото армейско оборудване, което човек можеше да си представи — порции, одеяла, преправени в рокли и палта, обувки, цигари, стъкленици с пеницилин, тоалетна хартия и дори телефонни

кабели. Минувачите ровеха из купчини с армейско белъо или се пазаряха за цената на шоколадчетата от американските военни дажби. Продавачите наблюдаваха предпазливо двамата офицери, докато минаваха край тях, но като се изключи един съмнителен тип, който побърза да скрие няколко британски байонета, когато ги видя да се приближават, никой не направи дори бегъл опит да прикрие по някакъв начин стоката си.

— В началото се опитвахме да ги арестуваме — обясни Джаксън, — но на следващия ден просто се появяваха нови хора и заемаха местата на прибраните от нас нещастници. Най-големите пари, разбира се, падат от пеницилина. Отмъкнали са от складовете толкова много, че на собствените ни лекари понякога се налага да си го купуват обратно от черния пазар, за да поддържат полевите болници.

Джеймс кимна. Напоследък всички говореха за това медицинско чудо, наречено пеницилин. Преди появата му не съществуваше ефективен начин да се лекуват инфекциите, предизвикани от рани от куршум или шрапнел, така че дори незначителни наранявания понякога можеха да доведат до загуба на крайник или смърт. Някаква американска компания, „Пфайзер“, беше открила начин да произвежда магическото лекарство в промишлени количества и рекламите тръбяха от страниците на вестници и списания, че именно техният продукт би могъл да обърне хода на войната.

— За какво им е на италианците толкова много пеницилин? — попита Джеймс. — В крайна сметка те вече не се сражават.

— Не им трябва за наранявания, а за лечение на венерически болести. Тук са адски разпространени.

— О. Разбира се. — Джеймс си спомни за момичетата, които бе срещнал по-рано. Много чисти. Много чисти. — Това е много... развратно място, доколкото разбирам?

Вече се бяха измъкнали от пазара и отново бяха поели надолу през стария град. Сякаш за да илюстрира думите му, иззад близкия ъгъл се появи групичка войници. Всеки държеше бутилка в едната си ръка и бе прегърнал кикотещо се момиче с другата.

Джаксън сви рамене.

— Опасявам се, че в случая става дума за най-обикновена пазарна икономика. Швабите мобилизираха всички здрави мъже и ги пратиха в трудови лагери или да се сражават в Русия. След това

икономиката просто се срина — проституцията и черният пазар, общо взето, са всичко, което е останало на местните. Според последния бюлетин на Бюрото в Неапол има над 40 000 проститутки. Това, при положение че женското население е към 90 000. Като извадиш от сметката най-старите и най-младите, спокойно би могъл да кажеш, че почти всяка жена, която видиш, е в играта.

— И ние не можем да направим нищо по въпроса?

Джаксън го стрелна с поглед, след което каза спокойно:

— Да спечелим войната би било чудесно начало.

— Имах предвид дали не можем да направим нещо тук, в Неапол.

— Правим, каквото можем. — Джаксън посочи към табелката на някакъв магазин. Оригиналният надпис беше заличен с боя и отгоре беше надраскано ПРО ПУНКТ. — Официално проституцията е нелегална и не я толерираме. Даваме безплатни предпазни средства на всеки войник, който поиска. Има и някакво лекарство, което момичетата могат да използват, за да се изчистят — мъжете го наричат синята пудра. Но интересите ни се разпростират дотам. Всичко, от което се интересува Съюзническото военно правителство, е войниците да бъдат в добро здраве. След няколко седмици тук повечето от тях се връщат на фронта. И ако могат да си стоят на краката и да държат пушка, значи всичко е наред.

Когато се върнаха отново на крайбрежието, Джаксън бутна Джеймс през входа на някакъв ресторант. Беше сумрачно заради спуснатите щори и претъпкано с народ. Повечето посетители бяха офицери, но се забелязваха и редови войници, които забавляваха местни момичета, а на няколко от масите седяха изненадващо добре облечени англичани, някои от които обядваха в компанията на американски и британски висши военни.

— На това място ти е трудно да си представиш, че навън бушува война, а? — ухили се Джаксън, наслаждавайки се на изненадата, изписана върху лицето на Джеймс.

— Синьор Джаксън. Толкова много се радвам да ви видя. — Собственикът на заведението си проправяше път покрай масите към тях.

— Ще те помоля за тиха маса, Анджело. С колегата ми ще говорим по работа.

Италианецът се усмихна и ги отведе до една свободна маса в дъното.

— Жените изглеждат много добре, нали? — отбеляза Джаксън, докато се оглеждаше наоколо, след като седнаха. — Викат му Швабската диета, всичките гладуват жестоко. — Върху масата лежеше лист с написано на ръка меню. — Мястото е добро, но все пак внимавай какво си поръчваш. По улиците на Неапол не са останали много котки.

Един сервитьор мина покрай тях, носейки голяма чиния с риба, която показваше на хранещите се, за да привлече вниманието им. Джаксън го спря.

— Хвърли им едно око — каза на Джеймс. — Да забелязваш нещо странно?

— Изглеждат ми съвсем нормално.

— Главите не съвпадат с телата.

Сега, когато Джеймс се вгледа по-внимателно, забеляза, че всяка риба се състои от две отделни части, поставени внимателно една до друга. Измамата беше почти незабележима.

— Най-вероятно телата са на едни малки местни акули — каза Джаксън с презрение. — Месото се яде, но трудно може да мине за деликатес. — Той заговори гневно на италиански. Сервитьорът се присви и отвърна нещо. Джеймс отново се почувства неуютно, защото не можеше да схване повечето от думите. Джаксън кимна. — Изглежда, че днес предлагат морски таралежи, но и тях не бих ти ги препоръчал.

— Защо?

— Имат малко неудобен страничен ефект. — Виждайки неразбиращото изражение на Джеймс, той снижи глас. — Действат на либидото. Освен ако не планираш да посетиш някоя от стаите на горния етаж, по-добре яж нещо друго.

— Искаш да ми кажеш, че това място е... публичен дом?

Другият мъж сви рамене.

— Е, не точно. Но във всеки ресторант, свързан с черния пазар, винаги се навъртат и едно-две момичета. Тук можеш да откриеш една всеизвестна красавица — със стъклено око и особено податливо на

интервенции гърло. Ако си падаш по подобни неща, разбира се. — Той се облегна назад, наблюдавайки внимателно Джеймс. — Женен ли си, Гулд?

— Ами... — Джеймс заекна, неподготвен за подобен въпрос — не точно.

— Но си имаш някоя, която да те чака в родината.

— Абсолютно. — Джаксън явно очакваше повече подробности, така че добави. — Казва се Джейн. Джейн Елис. Много земно момиче.

— Сгодени ли сте?

— Общо взето...

— Чудесно. Това ще ти бъде полезно. По време на сватбените разпити.

— Да, точно за това исках да те попитам...

— Моят съвет към теб, Гулд — каза Джаксън изненадващо напрегнато, привеждайки се напред, — е да избягваш морската храна, да се пазиш от слънцето и да си мислиш за своето момиче.

— Ами да, разбира се. Това, което не разбирам обаче, е...

— В секундата, когато усетиш, че се задава проблем, кажи, че си фиданцата. Сгоден.

— Ще го запомня — кимна Джеймс напълно объркан.

— Трябва да даваш пример на хората. Вече си сватбен офицер, нали разбираш. — При тези думи Джаксън потръпна леко.

— Всъщност изобщо не разбирам. За първи път научих, че съществува нещо подобно от бележката на вратата ти.

— Това не е моята врата, приятелю. Вече е твоята врата. — Внезапно настроението на Джаксън се подобри. — Така като се замисля, май в крайна сметка ще опитам тези морски таралежи. — Той махна на сервитьора да се приближи. — Ти какво ще искаш? Тук приготвят доста прилични яйца с наденички.

— Звучи ми чудесно. — След като сервитьорът взе поръчките им, Джеймс отново се опита да получи отговор на въпроса, който не му даваше мира. — Ще ми кажеш ли все пак какво представлява работата на един сватбен офицер? В бележките от инструктажа ми не се споменава нищо по въпроса.

— А... — Джаксън се поколеба откъде да започне. — Виж, работата всъщност е доста странна. Откакто Съюзниците пристигнаха, много от войниците пожелаха да се оженят за местни момичета. И като

казвам много, имам предвид наистина много — всъщност в един момент изглеждаше, че нещата излизат извън контрол. Разбира се, всеки военнослужещ, който иска да се ожени, трябва да получи одобрението на своя командващ. Така, за да ограничат по някакъв начин този наплив от молби за брак, от високите етажи решиха, че всяка потенциална годеница трябва да бъде щателно проучена, за да се установи дали е подходяща и с добър нрав.

— И какво точно трябва да означава това с добрия нрав, за бога?

— В общи линии, че не е курва — поясни Джаксън. — По-важното е, че тя най-вероятно е точно такава, предвид това, което ти обясних днес. Твоята работа е просто да събереш доказателствата. Ако се храни добре и в дома ѝ е останала някаква мебелировка, значи е проститутка. Ако се мие със сапун, а не се търка с въглен, значи е проститутка. Ако може да си позволи зехтин, бял хляб или червило, значи е проститутка. Просто я попитай от какво живее. В девет от десет случая ще чуеш историята за някакъв далечен чичо, която винаги се оказва долна лъжа след щателна проверка.

— Не звучи особено трудно.

Джаксън го погледна странно. За миг Джеймс забеляза в очите му онази болезнена пустота, която бе виждал по лицата на войниците, оцелели след бомбардировка или ранени на бойното поле. След това Джаксън тръсна глава и сякаш отново си спомни къде се намира.

— Не е, предполагам, че наистина не е. — Сервитьорът им донесе кана с червено вино и Джаксън наля щедро в две големи чаши, разсипвайки малко по покривката. — *Per cent' anni*.

— Наздраве.

Докато сваляше чашата си след тоста, Джеймс забеляза, че някакъв мъж от съседната маса ги наблюдава с любопитство. По скъпия му костюм той отсъди, че е цивилен и наистина богат. Обядваше с група американски военни. Мъжът улови погледа на Джеймс и му козирува шеговито.

— Кой е този? — попита.

— Кой? А, тоя ли. Името му е Сагарела. По професия е аптекар, но основното му занимание са мащабните далавери. Това е човекът, отговорен за изчезването на повечето пеницилин от складовете.

— Не можете ли да го арестувате?

Джаксън се усмихна безрадостно.

— Всъщност го направих веднъж. Нищо не излезе. Както и сам можеш да видиш, той си има някои много влиятелни приятели.

Храната им пристигна. Точно както беше обещал Джаксън, яйцата с наденичките се оказаха повече от прилични, да не говорим, че бяха пресни, а не изсушени, също както и месото, от което бяха приготвени. След дългите месеци, в които беше ял само консервирана храна, Джеймс започна лакомо да опустошава съдържанието на чинията си.

Джаксън получи морските си таралежи и избягвайки виолетовите им бодли, внимателно започна да изгребва с лъжица ярко оцветените вътрешности. Джеймс никога досега не бе виждал нещо подобно. Сливът на икономиката явно беше поставил доста странни ястия на хорските маси.

— Какъв вкус имат? — попита любопитно.

— Хубав — Джаксън бутна с нежелание чинията си към него. Джеймс потопи върха на ножа си в меките, мазни вътрешности, след което го облиза. Имаше вкус на солени водорасли, но също и някакъв богат, нежен аромат, странен, но в никакъв случай не и неприятен. Опитва се да сравни вкуса с нещо познато.

— Напомня ми малко на миди с яйчен крем.

— Щом казваш.

Джаксън дояде останалите си морски таралежи бързо, без да предложи повече на другаря си.

Докато се хранеха, той обясни на Джеймс какви ще бъдат останалите му задължения. В общи линии ПСС отговаряше за всичко, което би могло да застраши сигурността на Съюзническото военно правителство.

— На теория това означава, че трябва да събираш информация. На практика обаче в Неапол не можеш да научиш нищо по-полезно от някой и друг нелеп слух. Миналата седмица американците изсипаха половин дузина тъй наречени доклади, според които самоубийствена танкова дивизия се била окопала някъде край Везувий и се готвела да ни нападне в гръб. Отне ми три дни, за да докажа това, което така или иначе знаех — че става дума за пълни глупости.

— Не изглеждаш особено впечатлен от работата на нашите съюзници — отбеляза Джеймс.

— Е, няма как да отречеш, че ние имаме повече опит с тези неща. Африка, Индия и прочее. — Джаксън си доля още вино. — На нас просто ни е в кръвта да управляваме империя.

Джеймс промърмори, че немците разсъждават по абсолютно същия начин, но Джаксън не беше склонен да приеме иронията.

— Всъщност швабите са се оправяли доста добре с това място. Не са имали проблеми с венерическите болести примерно. Те просто тиквали в затвора момичето, което е предало инфекцията, а на съответния войник дръпвали един хубав бой пред очите на останалите, като наказание за дето е опетнил чистата арийска раса, сецаш се. От нас се очаква да бъдем по-цивилизовани, което ни стоварва на главите най-различни неприятности.

Когато Джаксън поиска сметката, се случи нещо странно. Преди сервитьорът да я напише, Анджело, собственикът на ресторанта, се озова до масата им и обяви, че заведението черпи „британските тайни служби“. Той се поклони на Джеймс.

— Искам да ви поздравя с добре дошъл, капитан Гулд. Надявам се да ни посещавате често.

— Откъде знае името ми? — попита Джеймс, след като Анджело се отдалечи.

Джаксън сви рамене.

— Работата му е да познава всички.

— Това не ми харесва.

— Какво те притеснява?

— Това е първата ми вечер в Неапол. Не мога да започна работата си тук, приемайки... ами нещо, което реално може да бъде изтълкувано като подкуп.

— Опасявам се, че всичко в Неапол функционира точно по този начин. Услужи ми и аз ще ти услужа. Анджело не е искал да те обиди по никакъв начин.

— Но технически погледнато, това място дори не би трябвало да е отворено!

— Те се връщат отново към нормалния си начин на живот. Той просто е по-различен от нашия, ще трябва да се примириш с това.

— Това няма никакво значение. Настоявам да платя моята половина от сметката — отсече Джеймс и повика сервитьора.

— Il conto — каза онзи с широка усмивка, когато разбра какво се иска от него, и остави листчето върху масата. Джеймс погледна изписаната сума: та това бяха надниците му за повече от две седмици!

— Мога ли да ти дам един последен съвет, Гулд? — попита Джаксън, след като Джеймс приключи с плащането.

— Разбира се.

Джаксън се поколеба за момент. След това произнесе бавно:

— Това място няма нищо общо с родината ни. Тук не действат никакви правила, съществуват единствено заповеди. От теб се очаква просто да следваш заповедите и всичко ще бъде наред. Започнеш ли да си задаваш въпроса какъв е смисълът от това или онова, ще полудееш.

Малко след като излязоха от ресторанта, двамата станаха свидетели на неприятна сцена. Двама британски войници биеха някакво местно момче на не повече от петнайсет години. Единият го държеше за ръцете, докато другият го налагаше с крак от стол. По лицето на момчето се стичаше кръв. Красиво тъмнокосо момиче, не много по-голямо от момчето, стоеше на 2–3 метра встрани и наблюдаваше безпомощно побоя.

— Какво става тук? — извика Джаксън гневно. — Спрете веднага.

Войниците неохотно пуснаха жертвата си, докато двамата офицери от ПСС крачеха бързо към тях.

Оказа се, че по-рано същия ден момчето се е изживявало като сводник на сестра си. Цената била уговорена, но момчето взело парите — или по-точно трите кутии цигари, за които е била спазарена сестра му — след което двамата просто избягали. Войниците ги засекли съвсем случайно на улицата и решили да им дадат урок. Джеймс записа имената и номерата им, въпреки че на всички беше ясно, че наказание няма да последва, след което ги отпрати. Двамата войници продължаваха да мърморят закани под нос, докато се отдалечаваха.

Докато Джеймс се бе занимавал с тях, Джаксън тихичко беше разпитал момичето и брат му, които после побързаха да се махнат, потъвайки в сенките.

— Тъжна история — въздъхна Джаксън, когато Джеймс се приближи до него. — При това не толкова проста, колкото изглежда на

пръв поглед. Децата са скуници — не са виждали родителите си вече повече от година. Момичето е болно от сифилис, така че е било поне частично мотивирано от желанието си да не го разпространява, когато е побягнало. Дадох ѝ адреса на една болница, където да получи пеницилин, но силно се съмнявам, че ще може да си го позволи. С което попадаме в класическия омагьосан кръг на това място. Тя ще бъде принудена да спи с дузина войници, за да заработи парите, с които да се излекува, а междувременно тези войници ще заразят още дузина момичета...

— Сигурно си много щастлив, че се прибиращ у дома — каза Джеймс. — Добрата стара Англия ще ти се стори същински рай след всичко това.

— Предполагам — кимна замислено Джаксън. Вдигна очи към рушащите се сгради край тях, към изпочупените прозорци, към отрупаните с цветя балкони и висящото от просторите пране, към стените, облепени с наредбите на трите армии, минали оттук, и след това към тълпите, движещи се в двете посоки по улицата. — Може да ти се стори странно, но това място наистина ти влиза под кожата. И ще ми липсва.

[1] От италиански — „Извинете“. — Б.пр. ↑

[2] Богиня на природата и плодородието, която, след като бива отвлечена от Плутон, става негова съпруга и царица на подземния свят. — Б.пр. ↑

[3] Пазарната част в арабски или мюсюлмански град. Думата се използва и като синоним на пазар. — Б.пр. ↑

СЕДЕМ

Ливия Пертнини блъсна силно двата тигана, които държеше в ръце, и изглежда ядосано баща си.

— Как точно се очаква да готвя, когато нямам продукти! — изкрещя тя.

Баща ѝ сви рамене:

— Алберто Спенца е тук и иска да яде.

— Този проклет бандит! Толкова често си е навирал зурлата в коритото, че се чудя как все още може да побира храна в тлъстото си шкембе.

— Можеш ли да говориш малко по-тихо — помоли Нино, макар в яда си Ливия да вдигаше толкова много шум, блъскайки тенджери и тигани, че надали някой отвън можеше да чуе думите им.

— Кажй му да се разкара и да дойде друг път.

— И да рискувам да отиде някъде другаде? Той е един от най-добрите ни клиенти. Всъщност е единственият ни клиент в момента.

Ливия въздъхна.

— Мога да направя суго — промърмори тя неохотно. — Но ще трябва да му кажеш, че нямаме никакво месо.

— А малко меланцане фарчите? — попита Нино с надежда. — Знаеш колко много обича Алберто пълнените ти патладжани.

— Предполагам, че ще направя.

— Добро момиче. И може би будино за десерт?

— Не! Нямам време. Освен това имаме само едно яйце.

— В такъв случай...

— Също така нямам време да говоря с теб — прекъсна го Ливия безцеремонно и започна да реже домати за сугото. Нино се усмихна и излезе от кухнята. Познаваше дъщеря си достатъчно добре, за да знае, че след като сервира пастата, ще приготви някак будино ди ри кота, сладкиша със сирене, въпреки че имаше само едно яйце. Щеше да го стори, понеже беше добро момиче, което слуша баща си, макар и да се преструва, че не го прави, но и защото просто нямаше какво друго да готви. Бяха минали три седмици, откакто за последно бяха

успели да си купят продукти. Хората разменяха каквото можеха със съседите си, но сега, когато храната вече трябваше да се продава само на одобрените от правителството места, беше почти невъзможно да си набавиш това, от което имаш нужда, по легален начин.

Сосът, който приготви Ливия, беше простицък, но благодарение на качествените продукти — невероятно вкусен. Тя накълца в него няколко помодоринида, малки домати, които растяха единствено край Везувий. Запържи ги с чесън в домашно приготвения зехтин на семейство Пертини. В последния момент хвърли в тигана и няколко листа босилек, които откъсна от растящия пред прозореца на кухнята храст. Сосът беше готов преди пастата.

Мариса взе чинията, за да сервира, а Ливия се зае с останалата част на поръчката. Първо обаче изсипа горещото олио от тигана в стоманен резервоар, който всъщност представляваше обшивката на някакъв снаряд, открит преди време от нея на полето. После добави малко студена вода. Правеше това в името на икономии — остатъците от храната щяха да потънат на дъното заедно с водата и ценният зехтин можеше да бъде използван отново.

Малко по-късно, докато миеше мръсните тигани, тя осъзна, че не е сама в кухнята.

— О — промърмори. — Какво правиш тук?

Алберто Спенца я наблюдаваше от вратата. Не беше особено изненадан — кухнята по принцип винаги беше отворена за клиентите, които искаха да видят наличните гозби, преди да решат какво да си поръчат. Само дето бившият продавач на панделки идваше тук доста по-често от останалите.

Откакто Енцо отиде на фронта преди четири години, Алберто рядко пропускаше възможност да намине. Той бе забогатял значително след началото на войната — всички знаеха, че е гангстер, а може би дори каморист, член на мафията. Ливия беше забелязала как я гледа и това я плашеше. Всички италиански мъже зяпаха хубавите момичета, но в скришните погледи, които Алберто й хвърляше, когато мислеше, че тя не го вижда, имаше нещо особено противно — наблюдаваше я така, както особено голям лакомник би гледал пълната с храна чиния на съседа си.

Днес поне явно бе решил да се държи учтиво.

— Страхотно ядене — усмихна се той, поглаждайки огромното си шкембе. — Ще можеш ли да ми направиш и едно кафе?

— Само от жълъди — отвърна тя рязко, след което се зае да размества тиганите върху печката. Нямаше за кого друго да готви, но докато се преструваше на заета, нямаше да ѝ се налага да го гледа.

— В такъв случай съм извадил късмет, че си нося.

Тя изненадано вдигна очи към него. Алберто извади някаква смачкана хартия от джоба си и я разгъна. Кухнята се изпълни с аромат, какъвто Ливия не бе надувала отпреди войната. Въпреки нежеланието си, след като видиша плътното огнено ухание, гневното ѝ изражение се посмекчи.

— Наричат го нескафе — обясни Алберто. — Американците го получават с дневните си дажби. Ако трябва да сме честни, е доста далеч от истинското кафе, но поне е по-добро от жълъдите. Трябва да се подслади с малко захар, преди да докара по-приемлив вкус. — Той се усмихна, показвайки бели зъби под тъничкия си мустак. За щастие си нося и захар. — Постави нова загърната хартийка върху плота. — Какво ще кажеш да се присъединиш към мен за по кафе?

Ливия не беше виждала захар вече повече от година. За всяка рецепта, която изискваше подсладяване, използваше няколко капки мед.

— Ще взема кафеника — каза тя, протягайки се към шкафа, за да вземе наплетаната, класическата кана, наподобяваща по форма пясъчен часовник, в която се приготвяше кафе.

— Няма нужда. Просто трябва да добавиш малко гореща вода. Простичко, а!

Тя сви рамене и сложи тенджерка с вода върху печката.

— Знаеш ли — заговори отново Алберто, — наистина е срамата, че нямате никакви клиенти. Ще изгубиш кулинарните си умения, ако тази война продължи още.

Ливия си беше мислела същото, но нямаше намерение да го признае гласно.

— Не се оплаквам. Пък и войната ще свърши скоро.

Той повдигна вежда.

— Смяташ ли? Моите източници ми казват друго. Още поне година, може би дори три. Американците не горят от желание за още жертви, а германците не дават признаци, че скоро ще се предадат.

Ливия потръпна. Мили Боже, наистина ли нямаше да види Енцо още цели три години? Вече бяха изминали четири, откакто двамата бяха заедно за последно.

Сякаш прочел мислите ѝ, Алберто каза:

— Това е доста време да се опитвате да поддържате това място. Сигурно губите пари всекидневно.

— Ще се оправим някак — отвърна тя предизвикателно.

Той взе един от ножовете и започна да си чисти зъбите.

— Разбира се — отбеляза замислено, — винаги съществува вариантът да дойдеш в дома ми и да готвиш за мен.

— За теб? В твоята къща?

— А защо не? — каза той, кръстосвайки дебелите си ръце. — Войната ми се отрази добре финансово. Мога да си позволя една... — той се поколеба — домашна помощничка. Бих предпочел да наема теб, а не някоя друга.

Тя разля кафето в две чаши. Ухаеше приятно, но когато приближи нос, усети острата миризма на химикали. Отпи една глътка. Беше слабо и горчиво и предлагаше далеч по-малко вкус, отколкото ароматът бе обещавал.

— Домашна помощничка — повтори. — Значи няма да бъда само готвачка?

Той отново сви рамене.

— Е, имам и някои други нужди.

Тя го стрелна с поглед.

— Като например?

— Ами пране, чистене... нещата, които съпругата ми би правила за мен, ако бях женен — каза той небрежно.

Тя усети как страните ѝ поруменяват. Алберто отпи от кафето си, сърбайки шумно.

— Нещата, които си правила за Енцо — добави почти нежно. — Той разказваше на приятелите си, че си била страхотен улов. — Алберто се ухили многозначително. — Въпреки че като се замисля, май не използваше точно тези думи.

Тя усети как сърцето ѝ се свива. Какви глупости беше говорил Енцо? Тази част от съвместния им живот беше нещо лично. Защо не можеше да си държи устата затворена? Усети, че се изчервява отново, този път от срам.

— Чух, че си е имал и специален прякор за теб. Везувиета. Неговото малко вулканче.

— Енцо е мой съпруг — подчерта тя.

— Разбира се. И все така ще ти е съпруг, когато се върне. Междувременно обаче смятам, че трябва да помислиш и за него. Кой знае, може да се прибере без крака, ослепял или с откъснати от експлозия ръце. — Ливия притисна длани към ушите си, за да спре тези ужасни думи, но въпреки това продължи да чува гласа му. — Не мислиш ли, че би се радвал, ако си скътала нещо настрана, когато се върне, вместо да те заvari затънала в дългове? Аз ще ти плащам достатъчно, за да компенсирам всичко, което си загубила. Никой друг няма да ти помогне. Баща ти сам си копае гроба, като се съсипва от работа на неговите години. Колкото до сестра ти, никой няма да се ожени за Мариса. Прекалено е откачена, пък и не мисля, че самата тя иска да се обвърже. Кой ще се грижи за нея, когато странноприемницата затвори врати?

— Никога няма да...

Той тръсна глава и я прекъсна:

— Случва се непрекъснато. Не си ли ходила до Неапол напоследък? Момичетата там продават телата си за залък хляб. Същото се случва дори в Боскотрекасе. След войната всички ще се преструваме, че в живота ни не е имало подобен период.

— Това е нелепо...

— А ако по някакво злощастно стечение на обстоятелствата бедничкият Енцо никога не се върне у дома... е, ти ще имаш нужда от съпруг, който може да се грижи за теб.

— Млъкни! — кресна тя. — Никога няма да направя това, което искаш от мен.

— О, да, ще го направиш. Поговори с баща си.

— Баща ми е знаел какво се каниш да ми предложиш?

— Той е разумен човек. Разбира се, не е нужно да го занимаваме с детайлите.

Алберто прокара върха на ножа под един от ноктите си. В този момент Ливия осъзна с пълна яснота колко много я отвращава този човек. Въпреки това реши да не си изпуска нервите заради баща си.

— Алберто Спенца — каза тя с леден тон, — не бих си легнала с теб, дори да останеш последният мъж в Италия. Което, предвид факта,

че вече си най-дебелият мъж в Италия, а всички останали гладуват, трябва да приемем за съвсем реална възможност. Сега се махай.

Той сви рамене. Изглеждаше напълно спокоен.

— Ще видим дали ще се инатиш толкова, след като погладуваш няколко седмици. — Той отвори вратата и излезе от кухнята. Ливия чу гласа му от съседното помещение. — Нино, дъщеря ти не иска работата, която ѝ предлагам. Всъщност беше толкова груба с мен, че се съмнявам кракът ми отново да стъпи тук. Опитай се да ѝ налееш малко акъл в главицата, става ли? А ако тя пожелае да дойде при мен и да се извини... е, това би било най-добре за всички ни. Стига, разбира се, дотогава да не съм си намерил друга готвачка.

Когато Алберто си тръгна, Мариса и Нино дойдоха в кухнята. Ливия беше толкова бясна, че за известно време дори не можеше да проговори. Наместо това хвърли няколко чинии в мивката и започна да ги мие. Когато една от тях се счупи на две, Мариса наруши мълчанието:

— Значи Алберто ти е предложил работа?

— Ако наричаш предложението да стана негова курва „работа“, да — предложи ми.

— Разбирам.

— Ливия, не знаех... — започна баща ѝ.

Тя се изсмя горчиво:

— А не можа да предположиш?

— Ливия, трябва да оцелеем някак — отбеляза Мариса замислено.

— Какво трябва да означава това?

— Семейство Фарели изпрати и трите си дъщери в Неапол, знаеше ли това? Изпращат по малко пари всеки месец. Откъде предполагаш, че идват те? Алберто е прав — сега всичко е различно. Никой няма да те вини, ако решиш да приемеш предложението му.

— Не забелязвам ти да се пишеш доброволка за секс с тлъстата свиня.

— Ако се стигне дотам...

— Никоя от вас няма да прави подобни неща — отсече Нино. — Другите хора могат да се препитават, както намерят за добре. Докато

имаме храна на масата, Албертовците на този свят могат да вървят да се обесят!

Същия следобед по пътя от Фишино пристигна камион. Движеше се толкова бавно през селото, че Ливия успя да види ясно лицата на шестимата войници, които седяха отзад. Всеки от тях държеше пушка. Камионът спря пред остерията и войниците скочиха на земята. Някакъв офицер с къси панталони с цвят каки и обърната на една страна барета със знаците на австралийската армия слезе от кабината.

— Бяхме информирани, че укривате храна тук — каза той на Нино. — Имам официално нареждане да я конфискувам и да я разпределя сред хората си.

— Ливия, Мариса, вървете горе — каза Нино тихо. — Приберете се в стаята си и заключете вратата.

Ливия забеляза безсрамните погледи на войниците, които я разсъбличаха с очи.

— Това е работа на Алберто — промърмори тя горчиво.

— Почти със сигурност.

— Сякаш ще се съглася да си легна с него, след като е сторил нещо подобно. Той е точно толкова глупав, колкото е и дебел.

— Не е глупав — каза тихо Мариса. — Той знае, че те отвращава, и не вижда смисъл в никакви опити да спечели симпатиите ти. Това, което иска, е те постави в толкова безнадеждна ситуация, че да нямаш избор.

Цели три часа войниците обикаляха методично остерията и фермата и вземаха всичко, което им попаднеше пред погледа. Обраха всички домати, узрелите и неузрелите; всичките тиквички и патладжани, дори и най-малките. Измъкваха картофите от пръстта и ги хвърляха отзад в камиона. Хвърляха по същия начин и пилетата, просто ги хващаха за краката и ги мяха в каросерията, сякаш бяха зеленчуци. На този етап Нино се опита да протестира, но офицерът извади пистолета си и го насочи към челото на стареца, повдигайки вежди в безмълвен въпрос дали наистина желае да бъде застрелян. Жестът беше толкова небрежен, сякаш австралиецаът предлагаше на Нино цигара, а не куршум.

А войниците продължаваха. Разбиха вратата към плевнята и събраха всички плодове, складирани там. Приблизиха се и до кошера,

но понеже нямаха защитни облекла, които да ги предпазят от ужилванията, пък и не знаеха как да извадят медените пити, просто го събориха и натрошиха. В отделението за съхраняване на млечните продукти взеха моцарелата от предишния ден, както и останалото във ведрото мляко. Тогава Ливия, която наблюдаваше всичко това от прозореца на стаята си, видя как един войник отваря вратата към пасбището.

— Не! — изкрещя тя. Мариса я стисна предупредително за ръката.

Войниците се опитаха да подкарат Пупета и Присила към камиона, но както можеше да се очаква, двете биволици бяха големи, упорити и нямаха никакво желание да се качат в каросерията. Тогава един от мъжете извади пистолета си. Други двама хванаха по-близкото животно, което се оказа Пупета, за рогата. Онзи с пистолета притисна дулото към челото ѝ:

— Довечера ще има пържоли, момчета — извика той.

— Няма да стоя безучастно — промълви Ливия, останала без дъх от ужас.

— Почакай — почти проплака Мариса. — Не прави глупости...

Но Ливия вече беше отключила вратата и тичаше надолу по стълбите. Докато излизаше на двора, чу изстрела и видя как главата на Пупета се отмята назад. Очите на животното се завъртяха диво и тялото му се олюля. Но биволицата не падна.

Един от войниците свали пушката от гърба си и стреля в Пупета. Миг по-късно всички последваха примера му, откривайки огън. Куршумите късаха парчета месо от хълбоците ѝ. Под ребрата зейнаха тъмни дупки. Мъжете крещяха весело, презареждаха и стреляха отново. Пупета се отпусна на колене, сякаш се бе почувствала твърде изтощена, след което падна на една страна. Краката ѝ се раздвижиха като на куче, което сънува, че тича. След това се отпуснаха неподвижни. Настана тишина, в която отекваше единствено ехото от изстрелите.

— Ще ни трябва трион — подвикна един от войниците на Нино. Направи жест с ръка, имитиращ рязане. — Трион, чаткаш ли?

— Копелета — проплака Ливия, размахвайки юмрук във въздуха, след което падна на колене до тялото на Пупета.

— Ливия, връщай се вътре — извика баща ѝ. Но беше твърде късно. Някакъв войник вече я беше сграбчил и я изправи на крака. Не беше очаквала, че ще е толкова силен. Когато го заудря с юмруци, усещането беше такова, сякаш блъскаше по дърво. Втори чифт ръце я хванаха и двамата мъже я хвърлиха в каросерията на камиона при откраднатата храна. Тя изпищя. Войниците ѝ отвърнаха с радостни крясъци. Единият от двамата се качи след нея, изви ръцете ѝ зад гърба и я хвана здраво за китките с едната си ръка.

— Пусни ме — изкрещя тя, но отговорът отново бяха радостни викове. За първи път през този ден тя усети, че я сковава ужас.

— Добре, момчета, стига толкова — обади се офицерът спокойно. — Изхвърлете я навън.

— Ще ми трябват само пет минутки — примоли се мъжът, който я държеше.

— Съмнявам се да са ти нужни повече от пет секунди, но не е в това въпросът. Ако искаш момиче, в Неапол има предостатъчно. В момента имаме работа.

Войникът я пусна с нежелание, но не и преди да пхне ръка под полата ѝ. Един от другите вече режеше задните крака на Пупета.

Когато и бутоните бяха хвърлени в каросерията при всичко останало, офицерът извади от джоба си портфейл, отброи няколко банкноти и ги подаде на Нино, без да каже нищо. Сто лири, много по-малко от цената на това, което бяха конфискували. Поколеба се за момент, преди да прибере портфейла.

— А колко ще искаш за момичето? — попита тихо.

— Тя не се продава — отсече Нино.

Мъжът сви рамене и прибра портфейла. Отдаде чест с подигравателен жест и се качи в кабината на камиона. Докато се отдалечаваше, едно от билетите, явно стреснато от движението, изскочи от каросерията, размахало отчаяно криле. Камионът не спря. Скоро единственият звук наоколо беше хлипането на Ливия, прегърнала голямата глава на Пупета.

— Извадихме късмет — въздъхна тежко Нино, когато камионът изчезна от поглед.

— Наричаш това късмет? — проплака Ливия. — Та те ни взеха всичко.

Нино приклепна до нея и я погали нежно по косата.

— Не, не всичко. Не разбираш ли? Можеше да бъде много по-лошо.

ОСЕМ

Само за четири години всичко се бе променило до неузнаваемост.

Когато Мусолини обяви войната, някои от жените казваха, че също като останалите италиански мъже той се прави на отворен и е започнал битката, за да се изфука. Разбира се, никоя не би посмяла да каже това пред мъжете, повечето от които смятаха, че Дучето е спасил страната от икономически колапс. Съюзът с Хитлер беше просто поредното доказателство, че Мусолини знае от коя страна е намазана с масло филията на управляваната от него държава.

Енцо напусна дома си с целувка и помахване с ръка за довиждане, убеден, че ще се прибере до няколко месеца. После започнаха да идват първите официални писма. От Африка, от Гърция, а после и от Русия. Почитаеми синьор и синьора, с дълбоко прискърбие правителството желае да ви информира за героичната саможертва на вашия син... В някои отношения беше дори по-страшно да не знаеш дали близките ти хора са живи или мъртви, когато в един момент писмата от тях просто спираха да пристигат, какъвто бе случаят с тези от Енцо. Мариса писа на Ливия, че понякога селяните от Фишино я молят да използва дарбата си, за да им каже дали техният син или съпруг все още е сред живите. Тя винаги им отказваше, обяснявайки, че не може да вижда какво се случва толкова надалеч, макар понякога да споделяше с Ливия, че този и този човек никога няма да се върне.

В гарнизона при Торе ел Греко имаше германски войници, първите синеоки мъже, които Ливия виждаше в живота си. На пръв поглед изглеждаха дружелюбни въпреки униформите и оръжията си — в крайна сметка всички те бяха съюзници, при това заели печелившата страна в този конфликт. Но младите мъже, които отказваха да се присъединят доброволно към армията, биваха отвеждани от домовете си насила по време на мащабните растреламенти — арести, и изпращани в трудови лагери. Немците претърсваха къщите в малките часове на нощта, отваряха гардеробите, чукаха по стените, за да търсят

скривалища, ритаха вратите с тежките си кубинки, а кучетата им лаеха толкова яростно, че събуждаха целия квартал.

Белият хляб, произвеждан преди войната в местните пекарни, изчезна. Купоните за храна осигуряваха единствено изсъхнал черен самун, чиято твърда като камък кора прикриваше факта, че вътрешността му бе просто въздух, примесен с жилаво тесто, което трудно можеше да мине за питателно. След заминаването на мъжете в апартамента на родителите на Енцо живееха само четирима души, но обединените им купони едва стигаха за един самун на седмица, малко паста и боб.

Една нощ Ливия се събуди от странна светлина, струяща през прозореца, придружена с оглушително боботене на двигатели. Тя стана от леглото, което сега делеше с Кончета, по-малката сестра на Енцо, и излезе да види какво става. Ахна. Самолетите се носеха в небето като зловещи черни облаци, а нощта бе осветена от призрачната сребриста светлина на стотиците сипещи се авиационни бомби кандила.

Ливия знаеше какво трябва да направи: да потърси сигурно убежище в големия тунел, пронизал хълмовете под Неапол. Тя бързо измъкна рокля и разтърси Кончета, за да я събуди, но бомбите кандила вече бяха изпълнили задачата си, осветявайки града, и първите истински бомби започваха да се сипят от небесата, докато те бягаха към тунела. От поразените сгради хвърчаха дървени и каменни отломки, небето бе изпълнено със свистящия грохот на падащите бомби, а в далечината, към пристанището, сребристият блясък на кандилата бе заменен от жълтото сияние на бушуващите пожари. Въпреки това улиците бяха пълни с хора, шураци се във всички посоки, сякаш беше ден. Докато притичваха покрай някакви сгради, горещата ударна вълна от близка експлозия почти успя да повали Ливия на земята. Тя чу как разлетели се късове метал забарабаниха по стената зад нея. Над Неапол бушуваше буря, буря от огън и стомана, през която трябваше да тичаш приведен, блъскан от парещия вятър на взривовите.

Когато стигнаха до тунела, той беше претъпкан с народ. Неколцина си бяха донесли одеяла, но повечето хора просто стояха, треперейки във влажния мрак, и очакваха зората — дори и след като самолетите си бяха отишли, все още бе прекалено опасно да се върнат по домовете си.

На сутринта градът, разкрил се пред очите им, беше напълно променен. Сякаш из Неапол бяха върлували разбеснели се великани, които бяха разрушавали с огромните си юмруци всичко, попаднало пред очите им. Дори улиците, които не бяха пострадали от бомбардировките, бяха покрити с дебел пласт червеникава прах. На места бяха горели дори пътищата и сега от почернелия, огрян от слънцето паваж се издигаха тънки струйки дим. Под стъпките им хрущяха стъкла. Минаха покрай някакъв магазин, зад чиято разбита витрина калаените изделия се бяха разтопили и слели в една безформена блестяща маса. Две жени се опитваха да я съберат, увили ръце в роклите си, защото металът все още беше горещ. Малко по-надолу някакво куче лижеше локва кръв на паважа, докато немски войници товареха трупове в камион.

Всяка вечер след този случай четирите жени вземаха дюшеците си и отиваха да спят в тунела. Там беше тъмно като в рог и смърдеше на влага, изпразнения, пот и Бог знае още какво, но поне беше сигурно. Стотици хора правеха същото, а дори повече се събираха в старите акведукти и катакомби, прокопани във варовиковите скали под града. Ливия дори започна да свиква с непрестанния нощен шум — хъркането, скандалите, двойките, които правеха любов в мрака, писъците на децата, а понякога дори и първия плач на някое новородено бебе. Свикна и с начина, по който земята трепереше под нея, и със силещите се парчета от тухлите над главата ѝ, когато някоя бомба паднеше прекалено близо. Далеч по-голям проблем бяха въшките: големи, тлъсти бели изчадия, които пъплеха по всяко одеяло и всеки дюшек, пропълзяваха във всяка гънка на дрехите. Разпространяваха ги — или поне така си мислеха стаените в тунела хора — тичащите в мрака подивели от глад плъхове, които понякога дори отхапваха пръстите на някое бебе. Нощ след нощ звукът от моторите на съюзническите самолети и взривовете отекваха между влажните стени, ден след ден хората откриваха, че познатите сгради са се превърнали в поредния куп димящи руини.

В хода на войната взаимоотношенията между италианците и немците ставаха все по-обтегнати. Разстрелваха хора заради най-дребни провинения. Наоколо вече нямаше мъже, които да ги спрат, като се изключат малкото висшестоящи политици, избегнали военната повинност, но пък скуниците, уличните бандити, бяха започнали да

сформират нещо като неофициална съпротива. Те нападаха на тълпи немските танкове, пъхайки бутилки, пълни със запален бензин, в процепите под оръдията. Немските войници от своя страна им отвърщаха с автоматичен огън и после оставяха трупове им да се разлагат по улиците.

Нервите на Куартила вече не издържаха заради непрестанните бомбардировки и един ден, след като намери мъртво тяло пред прага на дома си, каза на Ливия, че е най-добре да се прибере у дома, във Фишино, където е далеч по-безопасно. Ливия предложи семейството на Енцо да дойде с нея, но Куартила не искаше и да чуе:

— Родена съм в Неапол — заяви тя твърдо. — И ще умра в Неапол, ако такава е Божията воля.

Железопътните линии бяха разрушени от бомбардировките и пътуването беше бавно. Провинцията не бе пострадала толкова, колкото Неапол, но храната беше оскъдна и Ливия се оказа принудена да сервира гозби, от които се срамуваше. Дори шопарът Гарибалди измършавя до неузнаваемост, след като остатъците храна от ресторанта бяха намалели до минимум. Не им остана нищо друго, освен да го превърнат в наденички, но и те им стигнаха едва за няколко седмици.

Ливия не спираше да се тревожи за Енцо. Молеше сестра си да ѝ каже дали е жив или мъртъв, но в отговор Мариса винаги свиваше рамене и промърморваше:

— Тази дарба е като радиосигнал от далечна станция. Понякога просто знам, друг път не съм сигурна, но най-често долавям единствено прашене. В случая с Енцо чувам само прашенето. Каквото и да се е случило с него, знай, че е нейде много, много далеч.

Германските войници, които сега бяха основната клиентела на ресторанта, обичайно се държаха доста прилично. Докато една вечер някъде от селцето не се чува пиански викове на немски, последвани от изстрели. На следващата сутрин откриха вдовицата Есмералда да лежи мъртва пред дома си. Същата вечер Мариса посипа машинно масло в прахта на площада и направи заклинание, примесвайки кръв от гребен на петел и яйчени черупки. Ливия така и не можа да реши за себе си дали беше съвпадение, но когато след няколко дни край Фишино преминаха немски танкове, нещо в един от тях изхрущя и машината спря наред полето, обвита от гъст, смрадлив дим.

Най-накрая дойде моментът, за който всички вече знаеха, че ще настъпи рано или късно. В пристанището акостираха няколко бойни кораба, а отблясъците и трещенето на огромните им оръдия, напомнящо за зловеща гръмотевична буря, караше Присила и Пупета да тропат изнервено с копита. На следващия ден Неапол бе разтърсен от нови експлозии — германците взривяваха всичко, което не можеха да опазят. Инвазията на съюзническите войски беше започнала.

За известно време атмосферата във Фишино беше почти празнична. Хората казваха, че нацистите са се предали, че съюзниците вече са завладели бреговата ивица, а Рим вече е в тяхно владение. Тези слухове обаче се оказаха доста далеч от истината. Американските и британските войници всъщност трябваше да се борят за всеки сантиметър земя. По-рано през годината поне бе имало какво да се яде, но когато есента отстъпи пред ледения полъх на зимата, хората започнаха да гладуват. Остерията остана отворена единствено благодарение на хора с пари и връзки като Алберто, които обикновено сами си носеха продуктите за поръчваните от тях ястия. За останалите клиенти менюто бе ограничено до малкото неща, които семейство Пертини можеше да задели за тях. Понякога дори сервираха супа, направена от водата, в която бе варена вчерашната паста, овкусена с малко билки, или пък салата, приготвена от на киснати в мляко залци сух хляб. Единствено неоспоримият готварски талант на Ливия превръщаше тези импровизирани гозби в нещо не само годно за ядене, но и сравнително вкусно. До Коледа обаче дори и пастата вече се намираще трудно, а чувал брашно струваше колкото седмичната заплата на местните.

Много преди съюзническите войници да конфискуват останалата в дома на семейство Пертини стока, беше станало ясно, че освободителите не просто не са по-добри, но в някои отношения дори са по-лоши от немските окупатори. Италия се беше превърнала в бойно поле, на което нито една от сражаващите се страни не беше италианска и нито една не се интересуваше от мизерстващото цивилно население, защото основната и единствена цел беше да се спечели войната.

ДЕВЕТ

Някакво мъничко гущерче забеляза, че Джеймс е буден, и побърза да се шмугне в една от пукнатините по стената. За първи път от месеци той бе получил възможността да спи не само в самостоятелна стая, но и в удобно огромно легло, така че в първия момент не можа да осъзнае къде точно се намира. После видя затворените цветни капаци на високите прозорци. Отиде да ги разтвори, след като стана от леглото. Разкрилата се пред очите му гледка май се наричаше *trompe l'oeil*^[1] — картина от вътрешния двор на замъка, създаваща илюзията, че човек гледа към Неаполския залив, с единствената разлика, че тук наместо бойни кораби в морето се плацикаха голи нимфи. Далеч на хоризонта Везувий избълва към небето почти съвършено кръгло облаче дим.

Той си облече униформата и под мрачния взор на някакъв каменен херувим се избърсна пред мръсното сребристо огледало. Присви очи, вторачен в отражението си. Със сапуна, покриващ бузите му, беше доста лесно да си представи как би изглеждал с брада — по-възрастен и представителен. След интервенцията с бръснача лицето, което го гледаше отсреща, отново беше момчешко. Въпреки това му се стори, че къдравата му кафеникава коса е започнала да оредява. Според слуховете използването на раздавания в армията шампоан водеше до оплешивяване. Не може да остана без коса, помисли си леко притеснен, та аз съм още едва на двайсет и две.

В училище най-много му допадаха класическите науки. Той бе открил нещо успокояващо както в историята, така и в езика на Древния Рим и в начина, по който се бе развила онази империя, не много различна от тази, чийто поданик беше и самият той, но много по-привлекателна заради факта че запечатаното ѝ върху страниците на книгите величие никога нямаше да помръкне. Колкото до латинския, той беше като крикета — веднъж усвоил граматическите му правила, всичко придоби кристално ясен смисъл и Джеймс се бе влюбил в този език, въпреки че нямаше как да открие някой древен римлянин, с когото да си побъбри. Когато го мобилизираха, лингвистичните му

познания се оказаха достатъчно условие, за да бъде разпределен в разузнаването, и по-точно в Полевата служба за сигурност, където му бе даден избор да научи италиански, френски или арабски. Той се спря на италианския, защото му се стори най-близък до латинския. Бе прекарал няколко чудесни седмици под наставничеството на някакъв мрачен граф от Тоскана, който го беше карал да чете Данте Алигиери на глас чак докато акцентът му не се бе изгубил почти напълно. След това, водени от обичайната си бюрократична немарливост, от ПСС го бяха изпратили в Африка. Наложил се намесата на командващия му офицер, за да може в крайна сметка да попадне в Неапол.

Той отиде да види дали Джаксън е още тук, но останалите мъже му казаха, че е излязъл много рано и най-вероятно вече е заминал. Джеймс реши да разгледа мястото, където щеше да работи. На този етаж имаше около дузина големи стаи, всичките с изглед към вътрешния двор. Първата беше кухня, в единия край на която беше поставена калаена вана. Това явно бе територията на готвача Мадони. Джеймс прегледа съдържанието на шкафовете и установи, че в тях има единствено консерви с военни порции. Сърцето му се сви при вида на надписите върху тях, които гласяха „Месо и зеленчуци“. В превод това означаваше, че съдържанието им се състои от безвкусната помия, която му бе болезнено позната от последните осемнайсет месеца. Явно Малони наистина нямаше никакви продукти, с чиято помощ да развихри потенциалните си кулинарни умения.

Следващата стая беше от по-големите. Двама мъже в цивилни дрехи станаха от бюрата си, когато Джеймс влезе.

— Здравейте — промърмори той леко изненадано. Джаксън бе споменал, че тук работи и цивилен персонал, но Джеймс не беше очаквал да започват толкова рано. — Аз съм капитан Гулд.

Италианците не изглеждаха особено заинтересувани от тази информация.

— Карло — каза грубо единият, след което кимна към колегата си. — И Енрико.

Според часовника на Джеймс още нямаше осем.

— Над какво работите? — попита той учтиво.

Карло явно не беше свикнал да му задават подобни въпроси.

— Картотекираме — отвърна той кратко.

— Какво картотекирате?

— Разходите.

— Може ли? — Джеймс вдигна листа, върху който пишеше Карло — „Капитан Теодор Банести, информатор, 200 лири“ — зачете на глас той. — „Фелдмаршал Антонио Мостово, свръзка, 200 лири. Карла Лорети, подарък, буца сирене и одеяло на стойност 50 лири“. Какви са тези неща?

— Плащания — каза Карло и издърпа листа от ръцете му.

— Плащания за какво?

— За информация.

Джеймс усети, че му прималява.

— Имате предвид подкупи?

Карло сви рамене.

— Щом тази дума ви харесва повече.

— Всъщност изобщо не ми харесва — каза Джеймс твърдо. — Не знам как е работил Джаксън, но плащането на информатори е абсолютно забранено.

Карло го гледаше безизразно.

— Бъркате. Тези цифри не показват плащането на подкупи. Те показват какви суми са ни предлагани като подкуп.

— О, разбирам — въздъхна облекчено Джеймс. Изглеждаше съвсем логично да се води отчет за всеки опит някой член на ПСС да бъде корумпиран, въпреки че реално съответните суми не бяха получени.

— Прибираме парите, които ни дават — продължи Карло, — в една консерва в шкафа. Записваме тези неща, за да знаем винаги колко пари има в нея.

Прималяването се завърна.

— А какво се случва с парите от консервата?

— Използваме ги, за да плащаме подкупи — обясни невъзмутимо Енрико.

Джеймс си пое дълбоко въздух.

— Приключваме с плащанията. С всичките — и с тези, които получаваме, и с тези, които даваме. Ясно ли е?

— Си — измърмори Енрико.

— Разбира се — съгласи се и Карло, след което продължи да пише върху листа си.

— Докато аз съм тук, ние ще... — Джеймс се опита да измисли най-правилната метафора за случая. — Ще играем с правата бухалка. — Не, дяволите да го вземат, не беше използвал правилната дума. Май току-що им беше казал, че ще играят с правата сова или по-скоро с правия гълъб. — С правия... тъъ... чук — поправи се, опитвайки се отчаяно да покаже с жестове какво има предвид.

— А, английски крикет, разбирам — произнесе Карло със старателно отработен тон на пълно безразличие. — За нещастие днес няма да можем да играем. Твърде сме заети.

След което двамата италианци замълчаха. Чак когато Джеймс излезе от стаята Енрико прошепна:

— Ogni scura nova fa scrusciu. Всяка нова метла вдига шум.

До обяд Джеймс беше подредил разпилените книжа на три големи купчини, които бе кръстил за себе си „Фашисти“, „Престъпници“ и „Откачалки“. Най-голямото му постижение до момента беше, че откри Черната книга, списъка с всички познати криминални елементи в района. За съжаление Джаксън не беше подходил особено педантично и по този въпрос. Тефтерът започваше с доста спретнат списък с имена и адреси, както и с думите „фашист“ или „гангстер“, записани срещу всяко име, заедно с кратък списък от доказателствата срещу съответните индивиди. С всяка следваща страница обаче информацията ставаше все по-оскъдна. Срещу името на някакъв мъж Джаксън беше написал: „Смята се, че има три зърна“, а срещу това на друг се мъдреше самотната дума „женствен“. Някоя си Ануциата Фратерно беше „аристократична, доказана нимфоманка“, докато Джорджо Росети имаше „патологичен страх от оси“.

Запленен от всички тези безсмислици, Джеймс продължаваше да чете, когато вратата се отвори и в стаята влязоха трима мъже. Единият от тях беше майор и най-вероятно командващ офицер на Джеймс, така че той побърза да скочи на крака и да отдаде чест. Карло и Енрико погледнаха с безразличие новодошлите, след което се върнаха към работата си.

Майор Хийткоут беше на около четирийсет и имаше безкрайно уморен вид.

— Честно казано, изобщо не ми пука за жабарите — сподели той с Джеймс. — Просто искам да поставим този сектор под нещо, което поне бегло да напомня за контрол. Всички си мислехме, че по това време вече ще сме в Рим, но за съжаление швабите са се окопали на стотина километра от Монте Касино и ситуацията там е мътна и кървава. Можеш да дойдеш при мен, ако има нещо, с което не успееш да се справиш, ама искрено се надявам да няма такива неща.

Джеймс се съгласи, че най-вероятно ще му се налага да притеснява майора съвсем рядко, и офицерите се насочиха към вратата. На прага Хийткоут се спря и се обърна, приковавайки Джеймс със стоманения си поглед.

— А, и по въпроса за сватбите. Гледай да направиш така, че момчетата да не се женят. Това разваля дисциплината и прави войниците мекушави. Никой не иска да умре, когато знае, че някаква италианска сеньорита му топли леглото на километри от фронтовата линия.

— Синьорина, сър.

— Моля?

— Сеньорита е на испански. — Внезапно осъзнал, че майор Хийткоут най-вероятно не е дошъл тук, за да получи урок по италиански, Джеймс бързо добави. — Не се тревожете, сър, Джаксън ме информира надлежно относно ситуацията с браковете.

— Радвам се да го чуя.

Майорът си тръгна, придружаван от единия мъж. Вторият — капитан с наситеносини очи, подаде ръка.

— Том Джефрис, Подразделение А — каза той бодро. — Приятелите ми викат Джъмбо. Кабинетът ми е на горния етаж, но както можеш да се досетиш, не се навъртам там често — добави той, намигвайки съзаклятнически.

В Подразделение А бяха шпионите. Джефрис очевидно искаше да каже, че през повечето време е на свръхсекретни мисии в тила на врага.

— Да, разбира се — усмихна се Джеймс. — Радвам се да се запознаем.

— Слушай, какво ще кажеш да хапнем някъде навън? Има едно ресторантче надолу по пътя, където приготвят страхотна супа с телешко.

И така, за втори път в рамките на двайсет и четири часа, Джеймс беше завлечен в „При Тереза“. Дори и да беше изненадан да го види отново, собственикът не го показва с нищо, въпреки че Джеймс леко се притесни, когато Анджело с намигване ги насочи към „обичайната маса на капитан Гулд“.

Докато ядяха, Джефрис разпитваше Джеймс за бойния му опит, който на този етап в най-добрия случай можеше да бъде характеризиран като „крайно ограничен“.

— Не се притеснявай, можем да те вкараме в някоя от нашите мисии в окупираните територии, за да постреляш малко по шваби — обясни Джефрис. — Човек с добър италиански ще свърши чудесна работа на момчетата.

Джеймс издаде някакви трудно определими ентусиазирани звуци, които трябваше да покажат на събеседника му колко много съжалява, задето е така претрупан с работа и най-вероятно няма да му остане време да отиде на някоя смъртоносна мисия с група кръвожадни манияци, които не говорят италиански. В опит да смени темата, той отбеляза:

— Това, което каза майор Хийткоут за напредването на войските ни, е много жалко.

— И какво му е жалкото?

— Ами това, че не можем да преминем отвъд Монте Касино.

Очите на Джефрис проблеснаха.

— Зависи как гледаш на нещата. Помисли. Защо сме тук?

— За да победим германците?

Джефрис поклати глава.

— За да задържим германците на едно място колкото се може по-дълго, докато основното шоу се разиграва във Франция, ето затова. Последното нещо, което Чърчил би искал, е немските дивизии в Италия да се засият обратно към Алпите и да подсилят защитата си там. Така, докато си мислят, че ни задържат тук, те всъщност падат в капана ни. Виж, Гулд, мога ли да ти дам един съвет?

„При Тереза“ очевидно беше място, където човек получаваше съвети.

— Разбира се.

— Цялото това шоу, всъщност цялата тази страна е просто една огромна, проклета диверсия. Така че ако бях на твое място, бих се

забавлявал, докато мога^[2].

Някаква жена се приближи към масата им. Беше висока и извънредно красива. Имаше дълга черна коса, оформена в сложна прическа, и бе облечена в прилепнала по тялото ѝ рокля, която би изглеждала съвсем на място дори и в танцова зала в Мейфеър. Джеймс забеляза, че едното ѝ око е стъклено, и то остана вторачено в него, когато жената се приведе, за да целуне Джефрис по бузата. При движението ѝ се разнесе ухание на скъп парфюм.

— И като си говорим за забавления, нека ти представя Елена, моето гадже — каза Джефрис. — Скъпа, това е капитан Гулд.

— Радвам се да се запознаем — каза Джеймс, изправяйки се на крака.

— Всъщност тя не говори много-много английски — поясни Джефрис. — Кое то не ѝ пречи да бъде страхотна красавица. Тя е учителка.

— Buongiorno, signorina — каза Джеймс. — Molto piacere di conoscerla.

Елена се усмихна:

— Voi parlate Italiano?

— Не толкова добре, колкото си мислех, както изглежда — продължи на италиански Джеймс. — Все още не мога да свикна с вашите местни диалекти.

— Е, във всеки случай говорите по-добре от Джъмбо. Ще му кажете ли, че отивам до тоалетната?

— Разбира се.

— Какво ти каза? — попита Джефрис, когато Елена се отдалечи.

— Каза, че отива да си напудри носа. Сериозно, тя наистина ли е учителка?

— А защо да не е?

Джеймс си спомни какво му бе казал снощи Джаксън за всеизвестната дама със стъкленото око в „При Тереза“, но мрачният поглед на Джефрис го накара да замълчи. В крайна сметка беше напълно възможно учителките в Неапол да се обличат така.

— Мисля, че я обърках с едно друго момиче — обясни той неуверено.

— Всъщност бих искал да поговоря с теб за Елена. Езиковата бариера доста ни пречи, нали разбираш?

Джеймс се опита да си докара вид, все едно подобна възможност изобщо не му беше хрумвала.

— Наистина ли?

— Искам да ми преведеш няколко фрази. Само дето някои от тях са малко, как да кажа, деликатни.

— Няма проблем — каза Джеймс колебливо.

— Така например как да кажа на италиански: „В момента всъщност се чувствам малко уморен“?

— *Mi sento stanco, veramente.*

— Ами, тъъ: „Това е много приятно, наистина, но бих предпочел да не го правиш“?

— Малко е трудно, без да знам точния контекст, но пробвай с: *È molto bene ma non farlo, grazie.*

— Как да кажа: „Това всъщност започва да става малко болезнено“?

— *Mi fa male quando lo tocca.*

— А „Моля те, спри“?

— *Smettila, per favore.*

Джефрис раздвижи устни, докато се опитваше да повтори непознатите фрази.

— Е, това би трябвало да свърши работа — каза той накрая.

Елена се присъедини към тях със забележително напудрен нос. Двата с Джефрис се усмихваха кокетно един на друг, докато се държаха за ръце през масата.

— Кажете ми, Джеймс — каза тя на италиански, — как да му кажа: *Aspetta!*?

— Тъъ... предполагам, че можеш да използваш: „Почакай!“.

— По чай?

— Почакай.

— Поч'кай. Почъкай! Добре, а как да кажа: *Non smettere!*

— Не спирай.

— А *Facciamolo ancora ma più piano?*

— Нека да го направим отново, но този път малко по-бавно.

— Бавно — повтори тя. — Баавноу. Добре. Ами *Svegliati, caro?*

— Моля те, скъпи, събуди се.

— Мол тъ съпи съуисе. Добре. Мисля, че вече знам всичко, което ми трябва.

— Джъмбо?

— Какво?

— Мога ли да ви помогна с нещо друго?

— Не, мисля, че вече съм добре подплатен езиково. Благодаря.

— В такъв случай — заяви Джеймс — аз ще се връщам към работата си. Мога ли да платя моята част от сметката?

Джъмбо нави левия си ръкав. От лакътя до китката му бяха окачени поне шест ръчни часовника, всеки един от които — с доста впечатляващи размери.

— Няма нужда, друже — каза той, свали единия и го остави върху масата. — Наскоро срещнах едни германци нагоре към Абруцо. Почерпката днес е от тях.

Когато Джеймс се приближи до Палацо Сатриано, чу множество гласове да отекват в арката над стълбището. Явно в щабквартирата на ПСС бяха вдигнали някакъв купон... не, всъщност май не беше купон, в гласовете се долавяше гняв и тревога.

Той се насочи към първия етаж и установи, че пътят му е блокиран от група млади жени, всичките много добре издокарани. Целта на тълпата явно беше да се добере максимално близо до офисите на ПСС. Близо до вратата се бе разразил бурен скандал, даващ възможност на жените от по-задните редици да се промъкнат по-напред, което пък ставаше повод за избухването на нови караници. С известни усилия Джеймс успя да си пробие път през ухаещата на парфюм буря от развети черни коси и пронизителни писъци.

— Какво се случва тук, за Бога? — попита, когато най-сетне успя да се озове на сигурно място в офиса си.

Карло сви рамене.

— Три часът е.

— Знам колко е часът, Карло. Защо пред прага ни има толкова много жени?

— Ами те са фиданцате. Жени, които искат да се омъжат за наши войници.

— Какво, всичките ли!?

— Всъщност не, тези са от последните, които все още нямат записан час.

— В такъв случай... всемогъщи Боже... колко от тях вече имат записан час?

Карло започна да рови в някакъв шкаф и извади купчина документи.

— Към четирийсет... или по-скоро петдесетина.

— От колко време продължава това?

Карло отново сви рамене. Джеймс вече бе започнал да осъзнава, че въпросните свивания на рамене бяха забележително изразителни и сами по себе си представляваха нещо като самостоятелен език, на който подчиненият му разговаряше с него. Понякога показваха, че Карло не знае отговора на съответния въпрос, но по-често намекваха, че нито има желание, нито намерение да го дискутира.

Нищо чудно, че Джаксън не бе успял да направи нищо относно черния пазар, помисли си Джеймс. През цялото време явно се бе разправял с кандидатки, които искат да станат войнишки булки. На Джеймс му хрумна и нещо доста неприятно, а именно че очакващ скорошното си завръщане у дома, Джаксън може би беше претрупвал работата си, оставяйки повечето скорошни молби за брак като наследство за своя приемник.

— Добре — въздъхна той. — Първо ще трябва да съставим списък. Карло, можеш ли да излезеш отвън и да кажеш на тези жени да се подредят културно на опашка?

Лицето на Карло си остана безизразно.

— Бих могъл. Но първо ще трябва да им обясните какво точно представлява една културна опашка.

Отне му близо три часа, за да запише имената и адресите на всички момичета и в края на процедурата Джеймс беше направо скапан.

Точно в седем някакъв кльощав италианец влезе в офиса. Беше облечен в древен на вид смокинг и носеше бяла папийонка, която съвпаднаше почти напълно по форма и размер с мустаците му.

— Вечерята е сервирана — съобщи той с мрачен тон, сякаш споделяше, че домашният му любимец е починал.

— Вие трябва да сте Малони.

— Има честта да носи това име, да. Чайкай тука.

Малони изчезна, само за да се появи няколко секунди по-късно с димящ супник в ръце.

— Еж вечеря.

— Да. А къде би трябвало да... — Джеймс посочи с жест към масата, все още отрупана с книжата на Джаксън, които вече поне бяха подредени на купчини. Малони просто ги избута към центъра на масата, за да направи място за супника. След това извади иззад вратата бронзов гонг и удари тържествено по него три пъти.

Един по един в стаята се появиха останалите британски офицери, които се представиха на Джеймс. Керник, Уолтърс, Хюз и Френч заемаха офиси в други части на сградата и се занимаваха с бюрократични дейности, по-неясни и от неговата. Всичките имаха доста измъчен вид и изглеждаха крайно изтощени.

Малони донесе съмнително зеленикава сребърна посуда и някакъв антично изглеждащ порцеланов сервиз, след което постави чиния пред всекиго. На масата се появиха още свещник, който си остана незапалин, и няколко купички с похлупачета. Джеймс докосна чинията си. Беше доста студена.

Следващата част от ритуала беше изваждане на салфетки, които Малони размахваше като особено вдъхновен тореадор, преди да ги постави до лявата ръка на всеки. После повдигна капака на супника с триумфален жест.

Доколкото Джеймс можеше да прецени, вътре бяха изсипани няколко консерви „Месо и зеленчуци“, разбъркани заедно и затоплени. Той крадешком повдигна капачето на една от купичките. В нея също имаше „Месо и зеленчуци“. Пробва с друга. Отново „Месо и зеленчуци“. Вдигна очи. Малони обикаляше край масата и сипваше храна на мъжете от супника.

— Джаксън ме предупреди, че този тип не е особено добър в готвенето — прошепна той на Керник.

— По-добър е от предишния — прошепна Керник в отговор. — Оня имаше навика да добавя и чесън. Казваше, че това му придавало по-италиански вкус, но истината е, че храната смърдеше ужасно.

— Защо го държите изобщо?

— Защото ни снабдява със скоч. А понякога успява да се докопа и до цигари.

С още по-церемониален жест, ако това изобщо беше възможно, Малони постави бутилка с уиски Vat69 на масата. В ръката му незнайно откъде се появи малка кама и той разряза печата с небрежен жест, след което наля щедро на всички. Джеймс бутна своята чаша настрана. Не си падаше особено по алкохола, да не говорим, че конкретно тази марка му се струваше извънредно ужасна и оставяше вкус на нафта в устата.

Беше изключително щастлив, задето бе обядвал в „При Тереза“, и хапна съвсем малко. Останалите мъже обаче ометоха порциите си с изненадващ ентузиазъм, като причината за това се разбра малко по-късно. Просто бързаха да избутат чиниите си настрана и да разчистят място за гвоздеа на програмата — играта на карти. Малони също бе спокоен от изненадващ ентузиазъм, докато отваряше големия тефтер, в който да записва резултатите.

— Скопа — обясни му Керник. — Местна игра. Доста пристрастяваща. Ще се включиш, нали, Гулд?

Френч включи радиото. Говорителят по Би Би Си тъкмо казваше:

— А сега няколко съобщения за нашите приятели в Северна Италия. Марио, кравата на майка ти не е добре. Джузепе, до залез-слънце може би ще завали.

— Джузепе го чака доста дейна нощ — изкоментира Керник. Улови неразбиращия поглед на Джеймс. — Инструкции за партизаните — обясни той. — Всичко това са кодове.

— Имах доста откачен ден — сподели Хюз, докато разбъркваше тестето. — Трябваше да арестувам цял оркестър заради германска пропаганда. Имаше оплаквания, че свирят Бетовен.

— Глоби ли ги? — попита Керник, изучавайки напрегнато картите си.

— Не. Оказа се, че нашият Малони знае това-онова за класическата музика, и ме светна, че Бетовен всъщност е белгиец.

— Браво, Малони! — Готвачът сви скромно рамене.

От долния етаж се разнесе оглушителен трясък, последван от зловещо пиццено. Втори трясък отекна из каменното стълбище, придружен от нов писък.

— Какво, за Бога, е това? — попита Джеймс стреснато.

— Ако се вярва на американците, това е музика и се нарича джаз — обясни Уолтърс.

Сега, когато Джеймс се заслуша по-внимателно, успя да долови някакъв намек за мелодия в писъците, които най-вероятно бяха издавани от кларинет, но барабаните продължаваха да звучат така, сякаш някой ги използваше като боксова круша, а не като музикален инструмент.

— Не са много добри — отбеляза очевидното Уолтърс. — Но пък са много упорити. Репетират всяка вечер.

След като загуби два шилинга на скопа, Джеймс отиде да си легне. Джазът продължи до късно през нощта и спането не се оказа особено лесно начинание. Когато най-накрая успя да се унесе, започна да сънува неаполитанските годеници.

Събуди се точно когато кларинетът надаваше поредния си възторжен писък. Само дето не го беше събудил той. Заслуша се и го чу отново — леко почукване по вратата. Стана от леглото и отиде да отвори.

Пред прага стоеше босоного момиченце с изпокъсани дрешки и чорлава коса. Несъмнено скугница. Първата му мисъл беше, че е дошла тук, за да открадне нещо, но после си спомни почукването. Предполагаше, че дори и в Неапол крадците нямаха навика да ти се представят, преди да те оберат.

— Buona sera — каза учтиво той. — Come stal.

Момиченцето го гледаше като уплашена сърничка и видимо се колебаеше дали да пристъпи напред, или да побегне.

— Дойдох за одеялото си — произнесе то с толкова тежък неаполитански акцент, че той едва различи думите.

— Какво одеяло?

Тя посочи към леглото.

— Мъжът, който живее тук, ми дава одеяла.

Одеялата бяха обичайна валута във всяка окупирана страна и Джеймс осъзна, че тя говори за някаква размяна.

— А ти какво ще ми дадеш за тях? — попита. Малката вдигна очи към него и Джеймс се почувства като кръгъл глупак. Това не бяха очите на дете, а на една от онези жени, които се навъртаха по двойки край баровете.

— О — промърмори сконфузено той.

— Ще ми дадеш ли одеяло? — попита тя.

Джеймс отиде в стаята и събра всички одеяла, които можеше да отдели.

— Вземи тези — каза. — Но се опасявам, че няма да има повече.

Тя кимна, внимателно изтръска всяко едно от одеялата, след което ги сгъна и изчезна в нощта също така безшумно, както се бе появила. Джеймс си спомни какво му беше казал Джаксън предната вечер. Тук не действат никакви правила, съществуват единствено заповеди.

Знаейки, че вече надали ще успее да заспи, Джеймс се пресегна към ризата си и бръкна в джоба за цигара. Подобно на всички останали и той бе зарязал британските „Бенгъл Лансърс“ заради далеч по-качествените „Кемъл“ и „Честърфийлд“, които пушеха американците. Запахи и ароматът на тютюн се примеси с уханието на жасмин и бугенвиллия, което долиташе откъм отворените прозорци.

До кутията с цигарите имаше писмо. Той се поколеба, после го извади. Писмото беше пътувало с него толкова дълго и се бе мокрило и изсъхвало толкова много пъти, че бе започнало да се прокъсва по ръбовете и напомняше за онези хартиени дантели, които се получаваха, когато изрежеш парчета от сгънат вестник и след това го разгънеш. Въпреки това думите все още се различаваха ясно.

Фермата Уендоувър,

Уендоувър,

Бъкс

14 ноември 1943

Скъпи Джеймс,

Това е едно неприятно писмо — неприятно ми е да го пиша и предполагам, че ще ти е също така неприятно да го прочетеш. Щеше ми се да ти кажа всичките тези неща лично, но премислях отново и отново и реших, че ще бъде по-добре да знаеш как стоят нещата, наместо да изчакам завръщането ти, което ще бъде след месеци. Освен това не искам да правя нищо зад гърба ти, пък и не би било честно да карам Мило да чака неясния момент, когато ще се прибереш.

Скъпи мой Джеймс, моля те, не се разстройвай. Знам, че гордостта ти ще бъде наранена от това, че те зарязвам (не харесвам тази дума, но в момента не мога да се сетя за по-добра), но осъзнавам, че това, което имахме, беше едно чудесно, искрено приятелство, а не любовна афера. Всъщност все още изпитвам към теб същите чувства, които винаги съм изпитвала — нежност и привързаност, все едно си мой брат, един наистина чудесен брат. Проблемът е, че в момента изпитвам и други, съвсем различни чувства. Изпитвам ги към Мило. Ако не беше войната, най-вероятно никога нямаше да го срещна и двамата с теб щяхме да се оженим, без да мислим много-много по въпроса, ти щеше да ме наричаш „мамче“ също както баща ти нарича майка ти, щяхме да си направим някак едно-две деца и никога нямаше да осъзнаем колко много изпускаме от живота. Предполагам, че говоря за страстта. Моля те, не мисли, че те упреквам за нещо, Джеймс, просто се опитвам да обясня защо всъщност е хубаво, че пътищата ни се разделиха толкова скоро, а не ни се наложи да се обвържем наистина сериозно, преди да открием, че...

Имаше и още, три или четири страници, но същината бе, че е срещнала някакъв полски пилот, който се беше оказал способен да й осигури това, което Джеймс не можеше. Предполагаше, че ставаше дума за страстта. Вярно бе, че целувките им, на задния ред в киното или когато водеше Джейн на танци, бяха малко несръчни. Но той го беше отдавал на взаимната им липса на опит. Беше предполагал в наивността си, че едно добро момиче не би искало кавалерът му да бъде прекалено настъпателен преди първата брачна нощ. Момент, който той беше очаквал с искрено нетърпение. Може би трябваше да поговори с нея за това. Но тя винаги бе давала вид, че ще се почувства унижена дори от самото повдигане на този въпрос. Именно затова извънредната прямота на писмото го беше шокирала — сякаш този мъж бе разпалил в нея не просто нови чувства, но я бе променил и като личност. А може би винаги си е била такава...

Очевидно беше, че единствената причина Джейн да му пише, бе да успокои съвестта си, преди да прави любов с новото си гадже. Това беше първото нещо, което му мина през ума, щом прочете писмото: тя вече е спала с него. Най-вероятно още същата нощ, в която бе пуснала плика в пощенската кутия... Не, не трябваше да мисли за това. Той върна листовите в джоба си и легна върху леглото.

— Страст — произнесе гласно, изпускайки облаче цигарен дим.

Какво точно представляваше страстта? Просто един спектакъл. Чувствата си бяха същите, но човек трябваше да ги показва. Какво му беше хубавото на това? Предполагаше, че италианците са страстни, поне доколкото можеше да съди за това по факта, че се държаха превъзбудено, говореха прекалено много и се отнасяха към жените без никакво уважение. По-странното обаче беше, че жените сякаш нямаха нищо против.

Въздъхна. Сексът беше поредното нещо, което войната промени из основи. Много от мъжете смятаха, че всеки, който все още няма опит по въпроса, просто трябва да бъде насочен в правилната посока, и по-точно — да бъде завлечен в най-близкия публичен дом. Дори и преди вечерята му с Джаксън, когато някой попиташе Джеймс дали си има приятелка, която да го чака, той отвърщаше, че има. Да имаш гадже, това можеше да те измъкне от всякакъв тип неприятности.

[1] От френски — „измама за очите“ — изключително реалистична картина, имаща за цел да създаде оптична илюзия за обем. — Б.пр. ↑

[2] Непреводима игра на думи — *diversion* означава едновременно „диверсия“ и „развлечение“, „забавление“. — Б.пр. ↑

ДЕСЕТ

След като войниците бяха застреляли Пупета и бяха отрязали бутовете ѝ, семейство Пертини бе изправено пред въпроса какво да прави с останалата част от нея. Вече нямаше пазар, на който да продадат месото, а дори и от агенцията за официално разпределяне на храната да прежалеха бензина, който щеше да им трябва, за да дойдат и приберат тялото, семейството щеше да получи едва няколко лири.

Ливия беше тази, която измисли решение на проблема. Щяха да организират феста.

— Но с какво ще ни платят хората? — поиска да разбере баща ѝ. — В тези времена вече никой няма пари. Не и за месо.

— Ще оставим всеки да плати толкова, колкото може да отдели. В крайна сметка така е по-добре, отколкото да оставим хубавото месо просто да се развали. След войната същите тези хора може би ще си спомнят, че ни дължат услуга.

— А с кого ще танцуваш? — попита Мариса. — Наоколо вече не са останали мъже.

— Намират се няколко. И всичките ще дойдат със сигурност, когато научат, че на трапезата ще има месо.

Забиха останките от Пупета на огромен шиш над куп дъбови цепеници. Огънят бе запален по зазоряване и до обяд нехарактерната за тези тежки времена миризма на печачо се месо вече се бе разнесла из цялото село. Съседите им помогнаха да подредят масите и столовете, не липсваха и доброволци, които да поддържат огъня или да въртят шиша, за да не прегорят останките от бедната Пупета.

Междувременно Ливия и Мариса приготвиха останалите ястия. Сърцето на Пупета бе нарязано на кубчета, подправено с розмарин и нанизано върху шишчета; езикът ѝ беше сварен, притиснат под тежки камъни в тенджерата; мозъкът стотвиха с домати, гъби пиопино и мунецалия, парченца паста; на черния дроб се падна честта да бъде изпържен с дребни лукчета. Нито една част от биволицата не беше похабена. Зеленчуците бяха в оскъдни количества след тежката зима, но въпреки това се намираха канелини, които бяха сервирани с парчета

сланина, изпечени на жаравата и гарнирани със стръкове копър. Освен това имаше кокоца, много подобни на тиквите зеленчуци и тенуруме, както тук наричаха младите филизи на тиквичките. Разбира се, поднесоха и моцарела, приготвена от млякото на Присила, която беше толкова нещастна след смъртта на Пупета, че бе започнала да дава наполовина по-малко, но поне все още беше жива. В крайна сметка се получи страхотно пиршество, всички ядоха вкусна храна, каквато не бяха опитвали от години, и въпреки че обстоятелствата трудно можеха да минат за идеални, Ливия се почувства така, сякаш изживява някакъв преломен момент. Отсега нататък нещата може би най-сетне щяха да тръгнат към по-добро.

Дойдоха всички мъже от околността, както бе предвидила Ливия. Бяха наистина малко. Само сакатите, болните, старците и малките деца, тези със специфични професии и притежаващите достатъчно пари или влияние, бяха успели да избегнат арестите. Алберто и неговите приятели каморисити също бяха тук, разбира се — Ливия искрено би се радвала да забрани присъствието им на празненството, но знаеше, че баща ѝ има нужда от техните пари. Така или иначе, далеч по-интересни за хората от селото бяха Карисо и Делфио, двамата братя Лачино, които бяха избягали от концентрационен лагер на север и бяха извървели към триста километра, преминавайки някак през германските и съюзническите позиции, за да се приберат у дома. Щом те бяха успели, значи и други можеха да се завърнат живи и здрави.

Неаполитанците казваха, че гладът е най-добрата подправка към всяко ястие, така че едва след като всичката храна беше изядена и мина известно време, за да могат присъстващите да се насладят подобаващо на пълните си стомаси, дойде време за танците. Ливия свали престилката си, нетърпелива да се включи в празненството, но за нейна най-голяма изненада се оказа, че не може да си намери кавалер. Тя се огледа с надеждата да срещне погледа на някой мъж, но всички бързаха да сведат очи и да пъхнат ръка в джоба на панталоните си. Щеше да ѝ бъде забавно, ако не беше наясно със значението на този странен жест, датиращ отпреди християнството. Всеки мъж, който видеше, че тя го гледа, докосваше тестисите си, за да се предпази от малокио, от уроки.

— Кой ще танцува с мен? — попита най-накрая тя направо. — Феличе? За теб беше истинско удоволствие да похапнеш от любимата

ми крава, нали така? Достави сега удоволствие и на мен. Ще ми бъдеш ли кавалер?

Мъжът кръстоса крака и не отговори.

— Франко? — обърна се тя раздразнено към друг от съседите си.

— Ами ти? Танцувал си с мен стотици пъти.

— Това беше преди Енцо да замине — промълви Франко тихо.

— И какво общо има той в случая? — стрелна го тя с поглед.

Франко сведе очи.

Ливия продължи да се придвижва от един мъж на друг, докато в крайна сметка не стигна и до Алберто, който се подсмиваше самодоволно. Не ѝ беше особено трудно да предположи, че той има пръст в цялата работа.

— Алберто? — каза тя.

Той кимна:

— Си!

Тя замълча за момент, оставяйки го да си мисли, че ще получи покана за танц. След което се завъртя на пети с изписано на лицето презрение.

— Мариса, ще танцуваш ли с мен?

Чу се тихо подхилкване от страна на другите мъже, наблюдаващи гневното изражение на Алберто. Беше прелестен малък момент на триумф, който стана още по-прелестен, когато двете със сестра ѝ започнаха да танцуват, сложния съблазнителен танц на влюбените. Тя виждаше мрачните проблясъци на страстта в очите на мъжете, които ги наблюдаваха, но въпреки това всеки бързаше да докосне тестисите си, когато, увлечена от ритъма, Ливия минеше прекалено близо до него.

— Трябва да благодарим на Алберто за това — прошепна тя на сестра си по време на поредното им лудешко завъртане.

Малко по-късно, докато двете се връщаха към местата си, Ливия бе осенена от друго, много по-зловещо обяснение за случващото се. Енцо.

Тя бързо изтича до мястото, където братята Лачино стояха със семейството си.

— Моля ви — почти проплака. — Ако знаете нещо, трябва да ми го кажете.

Карисо изглеждаше притеснен, но Делфио заговори:

— Не знаем със сигурност — каза. Тя забеляза колко много се бе променил гласът му, който помнеше отпреди войната. Звучеше дрезгаво и пресипнало, сякаш досега беше крещял. — В лагера, където бяхме, съвсем естествено разпитвахме всеки срещнат за новини за хора от този край. Имаше няколко, които са били с Енцо в Русия.

— И? — Гласът ѝ бе изтънял от напрежение.

— Съжалявам, Ливия — промълви той. Гледаше я в очите и тя си помисли: този мъж, който беше просто едно момче, когато замина оттук, бе говорил за смъртта и я беше виждал, най-вероятно дори самият той я бе причинявал много пъти. — Енцо е мъртъв — каза простичко. Отрядът му е отбранявал позиция, която е попаднала под огъня на британски самолет. Никой не е оцелял.

Тя се обърна към Мариса:

— Възможно ли е да е истина?

Сестра ѝ сведе очи.

— Съжалявам — прошепна тя.

— Бедният Енцо — произнесе бавно Ливия.

Значи се беше случило. Това, от което всяка жена се страхуваше; това, което беше сполетяло толкова много жени в последните години. Тя вече бе вдова, вдовица. Струваше ѝ се невъзможно. До края на живота си щеше да носи черно и да стои на първия ред в църквата по време на литургия като възрастна баба. А Енцо — бедничкият Енцо — беше мъртъв. Този красив мъж, когото беше целувала, с когото бе правила любов, до когото бе заспивала и с когото се беше смяла — този млад, жизнен, силен мъж беше под земята. Тялото му вече бе започнало да се разлага, погребано в някаква далечна страна, която тя дори не можеше да си представи.

Мислите препускаха през главата ѝ една след друга. Защо никой не ѝ беше казал по-рано. Най-вероятно заради празненството. Никой не бе пожелал да дойде и да прекъсне приготовленията с ужасната новина, защото това би означавало фестата изобщо да не се състои. А защо Куартила не ѝ беше писала? Като негова майка тя трябваше да е получила официално писмо. За миг Ливия се вкопчи в надеждата, че Карисо и Делфио грешаха, че Куартила не се беше свързала с нея просто защото не бе получавала нищо, но само един поглед към мрачните им лица бе достатъчен, за да превърне тази надежда в пепел.

Тя беше виждала множество жени, получили подобна вест. След първоначалния шок съпругата или майката обикновено се сригваше на земята, треперейки и виейки, скубейки коси и късайки дрехите си, ридаейки и проклинайки Господ и светиите. Това беше нещо общоприето и ако съдеше по израженията на хората край нея, дори очаквано.

Но тя не започна да вие и ридае. Наместо това сърцето ѝ се изпълни с огнена, всепомитаща ярост. Това беше дело на Съюзниците. Съюзническите куршуми бяха убили Пупета. А сега някакъв съюзнически пилот беше разстрелял бедничкия ѝ съпруг от сигурното си убежище високо в небесата. И тези хора имаха наглостта да наричат себе си освободители на Италия!

Тя се обърна бавно и се отдалечи от огъня, за да остане сама, обгърната от мрака. Едва тогава позволи на краката си да поддадат и падна в очакващите я обятия на Мариса, която ѝ помогна да стигне до къщата. Навън площадът бавно се изпразни, докато хората си тръгваха мълчаливо един по един.

Разплака се чак когато стигна до стаята си. Тогава ви, пицця и проклина. Но не плачеше само за Енцо. До този ден се беше надявала, че когато войната свърши и той се върне, нещата ще се оправят. Сега вече знаеше, че животът ѝ щеше да бъде тежък, много по-тежък, отколкото някога си беше представяла. Тя оплакваше Енцо, но също така оплакваше себе си.

ЕДИНАЙСЕТ

— Знаете ли защо съм тук?

Момичето кимна:

— Си. Вие сте сватбеният офицер.

— Офицер от Полевата служба за сигурност — поправи я Джеймс. Вече беше решил да не използва фразата „сватбен офицер“, която намекваше, че единствената му работа е да урежда хорските бракове. — Трябва да напиша официален доклад, в който да определя дали сте подходяща за съпруга на редник... — Джеймс хвърли бърз поглед към тефтерчето си — редник Грифитс.

Момичето, чието име беше Алджиса Фиоре, беше много красиво. Той едва устояваше на изкушението да замълчи и просто да ѝ се наслаждава, попивайки с очи всеки детайл от изящното ѝ лице — нежните скули, черната блестяща коса и най-вече невероятно големите тъмни очи. Тези очи блеснаха от щастие при думите му.

— Познавате ли Ричард? — попита тя нетърпеливо.

Джеймс призна, че все още не се е срещал с редник Грифитс. През лицето на красавицата премина сянка.

— В такъв случай как ще разберете дали сме подходящи един за друг. Всъщност няма значение, аз обичам да говоря за Ричард. Той е молто джентиле. Обича животни. Също като мен. — Тя склочи дългите си пръсти над едното коляно и се приведе напред, сякаш предизвикваше Джеймс да обори тезата, че споделената любов към животните е достатъчна предпоставка за щастлив семеен живот. — Наистина трябва да се запознаете с него. Убедена съм, че ще си допаднете. Всички харесват Ричард. — Носеше пръстен на едната си ръка и за момент го загледа замечтано. — Освен това той е толкова смел. Веднъж е убил трима германци само с голите си ръце и една лъжица!

— Сигурен съм, че редник Грифитс е чудесен човек — съгласи се Джеймс. — Но се опасявам, че ще трябва да ви задам няколко въпроса от по-практично естество.

— Можете да ме питате за всичко.

Тя се облегна назад в стола си и се заигра с окаченото на шията ѝ сребърно кръстче.

— Говорите ли английски?

— Малко.

— Какво означава това? — Джеймс заговори бавно и отчетливо на английски: — Бих желал да купя два топа плат за пердета и половин дузина резени бекон.

Алджиса Фиоре се разсмя звънко:

— Нищичко не разбрах.

— Говори ли редник Грифитс италиански?

— Всъщност не.

— Как разговаряте в такъв случай?

— Той винаги успява да ми покаже какво точно иска — усмихна се тя многозначително.

Джеймс се прокашля.

— Какво знаете за Англия?

— Знам, че това е родината на Ричард.

— Знаете ли например че там е много по-студено от тук?

— Знам, че жените там са грозни. Или поне Ричард казва така.

Джеймс се предаде. Нямаше да стигне доникъде, ако продължаваше с тази скорост. Какво му беше казал Джаксън? „Най-общо казано, твоята работа е да разбереш дали момичето е курва или не“. Той се огледа. Апартаментът на Алджиса Фиоре беше малък, почти празен и безупречно чист.

— Имате ли работа?

Очите ѝ внезапно станаха непроницаеми.

— В момента в Неапол няма никаква работа.

— Как се прехранвате в такъв случай?

Тя присви устни.

— Оправям се някак.

— Ще ви помоля да бъдете малко по-конкретна, ако обичате.

— Имам чичо в Сицилия. Той ми изпраща пари.

Спомни си, че Джаксън се бе изказал особено язвително по въпроса с чичовците.

— Мога ли да получа адреса му? — попита Джеймс и вдигна химикалката над тефтерчето си. — Така ще мога да се свържа с него и ако думите ви се потвърдят, не би имало никакъв проблем.

Последва дълга пауза. Алджиса Фиоре бе опънала силно верижката на кръстчето и нервно поклащаше стъпало във въздуха.

— Не си го спомням.

— Не можете да си спомните къде живее чичо ви?

— Той често се мести — каза тя отбранително.

— Е, в такъв случай кой е последният му адрес, който си спомняте?

Последва още по-продължителна пауза.

— Просто ми кажете откъде идват парите ви, Алджиса — каза той кротко.

Тя кръстоса крака и придърпа роклята към коленете си, преди да отговори:

— От войниците.

— Вземате пари от войниците?

— Те ми ги дават доброволно.

Той записа в тефтерчето „А. Ф. признава, че живее от проституция“. После стана на крака:

— Ще трябва да огледам апартамента ви.

— Разбира се — каза тя и също стана. Едната презрамка на роклята падна от рамото ѝ. — С удоволствие ще ви разведа.

Тя се пресегна край него, за да отвори вратата. Дали заради гледката на нежното ѝ оголено рамо, или просто заради нетипичната за него ситуация да се намира в непосредствена близост до толкова красиво момиче, Джеймс усети как дълбоко в него се надига желание с ясно изразен сексуален характер.

— И сам ще се оправя — каза той дрезгаво.

Тя сви рамене.

— Както искате.

Той обиколи апартамента. Мебелировката беше много оскъдна, така че огледът не му отне особено много време. Но забеляза калъп сапун в банята, както и половин самун бял хляб и малко бурканче със зехтин в кухнята. Записа си тези неща в тефтерчето. Когато се върна в гостната откри, че Алджиса го очаква почти гола. Всъщност това беше първата гола жена, която виждаше в живота си. Държеше роклята пред себе си в доста неуспешен опит да прикрие пищните си форми.

— О! — каза той.

Тя се усмихна и стаята сякаш се озари.

— Мисля, че ме харесвате.

— Това не е... — започна Джеймс.

— Можете да продължите с разпита и там, ако искате — посочи тя с красивите си очи към спалнята.

— Моля ви. Трябва да се облечете. Това наистина няма да помогне.

Тя нацупи устни и отпусна ръце, така че роклята вече я прикриваше само от кръста надолу.

— Сигурна съм, че все ще се намери нещо, което бихте искали да ме попитате.

— Това, което правите, само потвърждава мнението на началника ми — каза той и отстъпи крачка назад.

— Не ме ли намирате за красива? — Тя бавно се завъртя, показвайки му какво точно има да предложи.

— Вие сте много привлекателна, но е абсолютно забранено...

— Ние сме в Неапол — прекъсна го тя, приближавайки се бавно към него. — Тук нищо не е забранено.

Джеймс отстъпи още една крачка и установи, че е опрял гръб в стената. Роклята се свлече на пода, а Алджиса Фиоре обви ръце около врата му и меките ѝ, ухаещи на парфюм гърди се притиснаха към него, когато го целуна. За момент той се почувства почти опиянен от физическото ѝ присъствие. После обаче си спомни съвета, който му беше дал Джаксън.

— Освен това аз си имам приятелка — заекна той. — Sono fidanzato. Сгоден съм и скоро ще се женя.

Ефектът от тези думи беше забележителен. Алджиса моментално отстъпи назад и плесна щастливо с ръце:

— Но това е просто чудесно! Разкажете ми за нея. Хубава ли е? Как изглежда? Да бъдеш влюбен е най-прекрасното нещо на този свят, нали?

Тя отново седна на стола си, очевидно убедена, че проблемите ѝ са се разрешили от само себе си.

Джеймс се наведе, за да вдигне роклята, след което ѝ я подаде.

— Ето. Най-добре се облечете.

В очите ѝ прочете изненада, а после страх.

— Докладът, който ще напишете за мен, няма да е хубав, нали?

— Опасявам се, че не.

— В такъв случай не може да сте влюбен — каза тя кисело. — Вие ме излъгахте. — Тя хвърли роклята си на пода. — Не искам да бъда такава. Никоя от нас не иска. Но какъв избор имаме? Аз ще бъда добра съпруга, ще го направя щастлив. Няма ли да ми помогнете?

— Опасявам се, че не аз определям правилата. Ако наистина искате да се ожените, ще трябва да изчакате края на войната.

— Какво ви кара да мислите, че който и да е от нас двамата ще доживее края на войната? — Произнесе го без следа от самосъжаление, свивайки леко рамене.

— Ще си тръгвам — каза Джеймс, затвори тефтерчето си и стана на крака. Когато затвори вратата на апартамента зад гърба си, му се стори, че я чува как плаче.

ДВАНАЙСЕТ

На следващата сутрин, докато Джеймс пишеше доклада си от предишния ден, в стаята влезе някакъв добре облечен джентълмен.

— Информатор — осведоми го Енрико.

Мъжът се представи като доторе Лоренцо Скотера. Според думите му работеше като адвокат, адвокат, и искаше да сподели с британците информация относно известните му фашисти в района.

Джеймс обясни, че не може да плати за тази информация, което накара доктор Скотера да се впусне в пламенен монолог. Той не искал пари, а дори и Джеймс да се бил опитал да му даде, той със сигурност щял да откаже, защото подобни съмнителни сделки, колкото и невинни да изглеждат на пръв поглед, биха могли да поставят под съмнение истинността на информацията за тези, с които Джеймс щял да я сподели. Той бил мотивиран да дойде тук единствено от желанието правдата и законът да възтържествуват — това винаги е било движещ мотив в неговия личен и професионален живот — съчетано с възхищението му от британците и не на последно място, с надеждата, че фашистките копеленца, които са се облагодетелствали от германската окупация, ще бъдат подобаващо наказани. Доктор Скотера добави, че по никой начин не би отказал, ако Джеймс реши да продължат остатъка от този разговор на по чаша марсала^[1].

След като така или иначе приближаваше обяд, а Джеймс не беше закусвал, той реши, че предложението не е лошо и двамата се насочиха към „При Терсза“. Анджело го посрещна с непринудено помахване с ръка, сякаш бяха стари приятели.

Джеймс поръча две чаши марсала — напитка, която не бе опитвал преди. Виното беше сладко, но не и неприятно сладко, и доста силно. Сервитьорът чукна по едно сурово яйце във всяка чаша — нещо доста забележително, предвид това каква рядкост бяха яйцата в тези времена. Доктор Скотера грабна чашата си още преди сервитьорът да е приключил с разбъркването, погълна яйцето на една глътка и за няколко секунди остана неподвижен, зареял поглед в нищото, видимо наслаждавайки се на усещането. После се обърна към Джеймс с

благодарна усмивка. Адвокатът беше, както Джеймс забеляза едва сега, почти болезнено слаб.

Той пристъпи към същината и подаде на младия офицер изчерпателен списък с хора, които се бяха облагодетелствали по някакъв начин от немското присъствие. Джеймс вече бе започнал да свиква с изключително бързия говор на неаполитанците, които запълваха всяка потенциална пауза за поемане на дъх със *senz'altro*, *per forza* или *per questo* и заменяха точките в края на изреченията с ужасно кратички запетаи, и установи, че успява да разбере без много усилия думите на доктор Скотера. Колкото повече бележки си водеше той, за толкова повече подробности относно фашистите си спомняше внезапно адвокатът, така че двамата изпиха още по няколко чаши марсала, преди потокът от информация най-сетне да секне.

— Е — каза Джеймс, оставяйки химикалката си и правейки знак на сервитьора да им донесе сметката — това беше една изключително ползотворна среща, доторе. Няма да ви задържам повече, сигурен съм, че имате много работа.

— Да, разбира се — промърмори адвокатът неохотно. После изведнъж се разведри. — За малко да забравя — има едно нещо, което не ви казах.

— Наистина ли? Какво?

Доктор Скотера се приведе напред, за да прошепне в ухото на Джеймс:

— Край планината Везувий има дивизия от немски танкове.

Джеймс имаше смътен спомен, че някой му беше споменавал нещо за немски танкове в последните дни, но не можеше да си спомни кой.

— Имате ли доказателства?

— Информацията ми е от изключително надежден източник. Готов съм да заложа живота си за истинността на думите му.

Джеймс спря да пише.

— И кой е този човек? — попита, държейки химикалката над тефтерчето.

— Ще ви нападнат в гръб. Знаят, че всички ще бъдат избити, но за тях това е въпрос на чест — да умрат за техния фюрер.

Сега Джеймс си спомни: Джаксън изрично му беше казал да не се доверява на истории за немски танкове, окопали се край Везувий.

— Опасявам се, че вашият източник е погрешно осведомен. Тази информация беше проверена и се оказа невярна.

Доктор Скотера погледна с копнеж към бутилките зад бара.

— Има нещо друго обаче... — започна Джеймс.

Доктор Скотера се оживи:

— Да?

— Търговията с пеницилин на черния пазар. Знаете ли кой стои зад нея?

Доктор Скотера се разсмя.

— Разбира се. Всички знаят.

— Нужно ми е име — каза Джеймс и кимна към сервитьора за още две чаши марсала с яйце.

— Аптекарят, Сагарела. Той работи за самия Вито Дженовезе.

— Бихте ли казали това в съда?

Доктор Скотера го погледна стреснато.

— Ако се опитам да направя нещо подобно, ще бъда убит далеч преди да стигна до съдебната зала.

— В такъв случай къде мога да намеря синьор Сагарела?

— Не сте си наумили сериозно да го арестувате, нали? — Доктор Скотера беше толкова разтревожен, че се изправи на крака, въпреки че сервитьорът все още не бе приключил с наливането на марсалата. — Нямах представа, че планирате нещо толкова безразсъдно. Сериозно, като адвокат не ви съветвам да предприемате нищо такова.

— Но този мъж е престъпник, нали така?

Двамата се гледаха напрегнато, разделени от непреодолимата бездна на гледните си точки.

— Поне ми обещавайте, че името ми няма да бъде замесено в това — каза доктор Скотера, трескаво закопчавайки копчетата на палтото си.

— След като не сте готов да дадете показания в съда, това няма да бъде особено трудно.

— Мислите, че съм страхливец?

— Мисля, че нелегалната търговия с пеницилин трябва да бъде прекратена. Тези кражби излагат на риск живота на войниците.

Доктор Скотера въздъхна:

— Когато поживеете в Неапол малко по-дълго, ще ме разберете. За да оцелееш в този град, трябва да бъдеш фурбо, хитър. Нещата тук

стоят по този начин, независимо дали ви харесва или не.

След като доктор Скотера побърза да си тръгне, Джеймс даде знак на сервитьора, че иска сметката.

— Duecento lire — каза студено сервитьорът.

Джеймс го зяпна. Двеста лири? Това беше невъзможно.

— È troppo.

Сервитьорът сви рамене. Пиенето на яйца беше скъпо удоволствие.

— Momento — провикна се собственикът, който дотича от другия край на помещението с разтревожена усмивка на лицето. — Моля ви, днес заведението черпи.

— Длъжен съм да си платя — настоя Джеймс. — Но ще ми трябва квитанция.

Анджело въздъхна. Измъкна молив иззад ухото си и се зае да прави някакви изчисления върху една салфетка. Те продължиха доста дълго време и изглежда, че преминаваха през няколко сложни уравнения, включващи скоби, проценти и преизчисляване на валутния курс. Най-накрая Анджело извика „Аха!“, и триумфално шляпна сервитьора зад врата.

— Attenzione, cretino! Объркал си всичко!

После информира Джеймс, че сумата, която дължи всъщност, възлиза на четирийсет и пет лири.

Джеймс му подаде петдесетачка:

— Задръжте рестото.

— Много сте щедър, господине. — Анджело се поколеба за момент. — Случайно дочух някои неща от разговора, който проведохте преди малко.

— Чак от другия край на помещението?

— Имам изключително остър слух. Вижте, най-вероятно не бива да ви казвам това, но доктор Скотера беше прав поне за едно нещо. Предприемането на открити действия срещу черния пазар би означавало, че подценявате сериозно тези хора. Ще си създадете много врагове.

Джеймс нямаше как да не забележи уточнението „поне едно“.

— Това е риск, който съм готов да поема.

Анджело се замисли за момент, после кимна.

— В такъв случай мога ли да ви дам един съвет?

— На това място не бих и очаквал нещо друго — промърмори сухо Джеймс.

— Помислете много внимателно дали да не потърсите помощ от вашите съюзници, когато става въпрос за каквото и да е, свързано с камората.

— Защо?

Единственият отговор, който получи от Анджело, беше свиване на рамене.

Когато се върна в Палацо Сатриано, Джеймс вече беше взел решение. Джаксън беше оставил контрола над нещата тук да му се изплъзне, но той не възнамеряваше да повтори тази грешка.

— Трябва да предприемем някакви действия срещу аптекаря Сагарела — каза веднага на Карло и Енрико. — Имам причини да вярвам, че той може да е свързан с доставките на пеницилин за черния пазар.

Карло се прозя и се почеса.

— Естествено, че е свързан. Той движи нещата.

— В такъв случай защо все още не сме го вкарали в затвора?

Карло сви рамене.

— Ние сме само трима мъже. Ако решим да се изправим срещу камората, ще ни трябва цяла армия.

Колкото повече мислеше по въпроса, толкова по-добра идея му се струваше предложението на Анджело да се обърне към американците.

— В случай че някак е убягнало от вниманието ти, Карло — отбеляза Джеймс заядливо, — това, което имаме на своя страна в случая, е именно армия.

Той слезе във вътрешния двор и почука по един от прозорците. Точно както му бе казал Джаксън, янките се бяха организирали доста впечатляващо. Непрекъснато се отваряха и затваряха различни врати, разкриващи последователност от претъпкани офиси. Дневалните тичаха напред-назад, мъкнейки купчини с документи; добре облечени машинописки тракаха по клавишите; мъже с маслинозелени униформи раздаваха ясни и кратки заповеди, които се изпълняваха моментално. Джеймс изведнъж се почувства засрамен от летаргичната обстановка в собственото му звено на горния етаж. Киселото

безразличие на Енрико и Карло, за които всъщност все още не бе сигурен с какво точно се занимават, без никакво съмнение нямаше нищо общо с това, което се разиграваше пред очите му.

Никой не дойде до прозореца, така че той се насочи към стаята, която най-много му заприлича на основен офис, и зачака някой да му обърне внимание. След като това не се случи, спря един преминаващ покрай него дневален и го попита дали може да се срещне с някой офицер.

— Имате ли насрочена среща? — попита рязко дневалният.

— Не, аз просто...

— Сега ще ви донеса книгата.

Джеймс си отбеляза наум, че нямаше да е лошо възможно най-бързо и в неговия офис да се появи книга за записване на срещите.

— Ей, приятел — дочу той глас зад гърба си.

Джеймс се обърна. Заговорилият го беше младеж горе-долу на неговата възраст, стоящ зад едно от бюрата. Носеше очила с метална рамка, която в някакъв момент явно се бе счупила и бе поправена с парче медна тел. Дори и седнал, той изглеждаше доста висок — впечатление, което се потвърди, когато американецът се изправи на крака. Джеймс отдаде чест точно докато младежът протягаше ръка за поздрав. Американецът се разсмя и също козирува.

— Ерик Винченцо. Ти си новият в ПСС, нали така? — той му посочи един стол в ъгъла. — К'во става?

Американецът седна отново и качи крака върху бюрото си. На един рафт зад него лежеше кларнет. Явно този човек беше виновникът за причиняващото безсъние джаз изтезание от предната нощ.

Винченцо проследи разтревожено погледа му.

— Не си дошъл, за да подадеш оплакване, нали? Много ли преча на съседите с музиката?

Джеймс го увери, че не планира да подава оплакване за шума и обясни, че е тук, защото иска да предприеме нещо срещу аптекаря Сагарела. Американецът почеса замислено брадичката си.

— Значи обмисляш някаква съвместна операция, а? Нека първо да проверим този твой информатор. Сега ще видим що за образ е тоя пич. — Той дръпна едно чекмедже от съседния шкаф и измъкна няколко папки. — Да не би да става дума за същия доктор Скотера, който е бил секретар на фашистката партия?

— Не ми се струва логично.

— Хмм — бутна чекмеджето Винченцо. — Добре, има и полесен начин да проверим. Ела с мен.

Джеймс го последва през серия от стаи, кипящи от трудова дейност, докато не стигнаха до огромен салон, който най-вероятно е бил балната зала в замъка. В центъра му бяха разположени етажерки с папки, високи близо осем фута, около които непрекъснато се движеха секретарки като пчели, пърхащи около медна пита.

— Боже всемогъщи — промълви завистливо Джеймс.

— Спокойно, това не е наше. Взехме го от немското консулство.

Поне това им го признавам на швабите, поддържат безупречни архиви. — Докато говореше, откри правилния рафт, извади една папка и я подаде на Джеймс.

Първото нещо в нея беше писмо на италиански от доктор Скотера до немското консулство. Джеймс го прегледа набързо. Доктор Скотера обясняваше, че иска да предложи услугите си на информатор. Държеше да стане ясно, че не желае пари за услугите си, а дори и хер Хитлер да му предложил такива, той със сигурност щял да откаже, защото подобни съмнителни сделки, колкото и невинни да изглеждат на пръв поглед, биха могли да поставят под съмнение истинността на информацията за тези, с които ще бъде споделена. Бил мотивиран да дойде тук единствено от желанието правдата и законът да възтържествуват — това винаги е било движещ мотив в неговия личен и професионален живот — съчетано с възхищението му от германците и не на последно място, с надеждата, че социалистическите копеленца, разпръскващи своята поквара над целия свят, ще бъдат подобаващо наказани. Писмото завършваше с предложение немците да проведат разговора с него на достатъчно спокойно място, като например някой бар.

— Ах, проклетникът! — каза Джеймс ядосано. — Опитвал се е да си уреди сметките. Дори ме накара да му взема чаша марсала.

— Това да не е онова вино, в което барманът чуква яйце?

Джеймс кимна.

— Видя ми се ужасно слаб. Това яйце най-вероятно е било първата му храна за седмицата.

Ерик Винченцо се разсмя:

— Бил си фотуто, както казват в този край. Това означава...

— Знам какво означава — каза Джеймс. — Преебан. Прецакан.

— Аха... говориш италиански доста добре, нали? Забелязах, че писмото не те затрудни изобщо.

— Ти не говориш ли?

— Уча се, но работата върви бавно.

— Звучи странно за човек, носещ фамилията Винченцо.

— Аз съм трето поколение. Нашите искаха да бъда истинско малко американче, така че отказваха да говорят италиански вкъщи. Не че това попречи да ги затворят за шест месеца с обвинението, че са съюзници на враговете ни, когато започна войната. — Той кимна към папката в ръцете на Джеймс. — Искаш ли да обменим информация?

— Каква по-точно?

— Е, приемам, че мотивите на доктора не са били особено благородни, но това, което ти е казал, може да ни свърши работа. Ще трябва да изясним нещата с началството, но ми се струва, че една съвместна операция ще е от полза и за нас, и за вас.

Висшите офицери на британците и американците одобриха идеята за съвместна операция срещу черния пазар, стига тя да бъде осъществена под командването на едната страна. Любопитният момент беше, че началникът на американския отдел смяташе, че работата е по-подходяща за британците, докато майор Хийткоут бе убеден, че подобна задача приляга повече на американците. След известни спорове най-сетне беше решено, че Джеймс и Ерик ще докладват на майор Хийткоут.

Операцията започна по зазоряване на следващата сутрин и бе разделена на две части. Италианските карабинери, с други думи — Карло и Енрико, — трябваше да обиколят всички места на Виа Форчела, на които се продаваха крадени стоки. За огромна изненада на Джеймс двамата приеха задачата с ентузиазъм и се облякоха за целта като статисти от филм за Ал Капоне — с широкополи шапки, сака, папийонки и гети. От някакъв шкаф измъкнаха и доста впечатляващи на вид автомати „Томпсън“, до които Джеймс искрено се надяваше подчинените му да прибегват далеч по-рядко от своите киноидоли, въпреки че заради начина, по който италианците ги размахваха щастливо из въздуха, доста се съмняваше в това. Междувременно Джеймс и Ерик отидоха да претърсят жилището на аптекаря.

Синьор Сагарела тъкмо закусваше, когато двамата почукаха на вратата му. Той прие хладнокръвно новината, че двамата планират да се ровят из нещата му, за да търсят контрабанден пеницилин.

— Няма проблем — сви рамене Сагарела. — Няма да откриете нищо тук.

Те претърсваха апартамента повече от час, но не откриха не само пеницилин, но и каквито и да било контрабандни стоки. За свое огромно разочарование Джеймс осъзна, че аптекарят е бил предупреден за идването им. Най-накрая обаче в някакво кошче под умивалника откри празно шишенце от пеницилин. Той го показва на Сагарела, чието спокойно изражение остана непроменено.

— Ще трябва да дойдете с нас — информира го Джеймс, неспособен да прикрие задоволството в гласа си.

— Къде?

— Като за начало, до Поджо Реале — произнесе той името на градския затвор. — Ще бъдете задържан там, докато подготвим обвиненията.

— Приятелю мой, ако сте се уморили от живота в Неапол, мога да уредя прехвърлянето ви някъде другаде — предложи любезно Сагарела.

— Точно обратното — усмихна се студено Джеймс. — Смятам, че животът в Неапол скоро ще се подобри значително.

Аптекарят сви рамене и изпъна напред ръце, за да му сложат белезниците.

— Можете да ме вкарате в Поджо Реале, ако желаете, но мога да ви убедя, че няма да бъда там, когато се върнете.

Изглеждаше логично да отпразнуват успеха на съвместната си операция на по чашка в „При Тереза“.

— Какво ще правиш, когато войната свърши, Джеймс? — попита Ерик, след като двамата почти бяха изпили бутилка вино.

Джеймс сви рамене.

— Честно казано, не съм мислил по въпроса. Предполагам, че ще се върна в университета. Беше ни обещано, че ще можем да завършим образованието си след края на войната. А ти?

— Мисля да стана джаз музикант. А може би шпионин. Още не съм решил.

— Сериозно ли? — И двата варианта изглеждаха доста неподходяща кариера за мъж, надживял детските си фантазии. — Най-вероятно ще имаш нужда от висше образование, за да станеш шпионин. А да бъдеш професионален музикант не е лесно.

Ерик подмина забележката му:

— Единственото, което има значение, е решението. След като веднъж си го взел, всичко е в твои ръце.

— А така ли е наистина?

— Разбира се. Тази война ще промени всичко, Джеймс. Ще се разкрият хиляди възможности.

— Аз по-скоро се надявах всичко да се върне в старото си русло.

— Ела в Америка — предложи Ерик, тръсвайки глава. — Там няма да имаш нужда от университетско образование. Можеш да бъдеш всичко, което поискаш.

— Благодаря за поканата. Но не мисля, че на този етап съм склонен да се откажа от добрата стара Великобритания.

Ерик допълни чашите им с останалото в бутилката вино, изтръсквайки я до последната капчица с шеговит жест.

— Когато приключим с това, ще опитаме коктейлите — обяви. — Тук приготвят доста добър „Том Колинс“^[2].

— Какво е Том Колинс?

Ерик се разсмя, въпреки че Джеймс не схвана шегата. След това изражението на американеца внезапно бе помрачено.

— Имаш ли си приятелка, Джеймс?

— О, да — каза Джеймс инстинктивно. — Чака ме у дома.

— Име?

— Джейн. Джейн Елис.

— Хубаво име — одобри Ерик. — Красива ли е?

— Доколкото мога да преценя — доста.

— Мамицата му, и на мен ми трябва някое хубаво момиче — промърмори Ерик. — Не съм бил с хубаво момиче от седмици.

— Толкова дълго? — чу се Джеймс да произнася. — Божичко!

— Някоя италианка ще ми свърши работа. Но това, че не говоря добре езика, никак не ми помага. — Той вдигна чашата си. — За съвместната операция, за началото на приятелството ни и за Джейн.

Джеймс също вдигна своята.

— *Per cent' anni*, както казват италианците.

Чувстваше се леко гузен, задето беше повторил измислицата за фалшивата си годеница пред Ерик, но работата му го бе научила, че човек не може да избира кому да каже дадена лъжа и кому истината.

Въпреки всичко, докато седеше в „При Тереса“, озарен от американския оптимизъм на Ерик след успешната операция срещу черния пазар, мъката по това, че го бяха зарязали, която бе носил в себе си толкова дълго време, в момента му се струваше някак незначителна и му беше далеч по-лесно да си представи едно бъдеще, в която неговата въображаема Джейн вече няма да му е нужна.

Когато отидоха до бара, за да поръчат коктейлите си, Джеймс забеляза познато лице. Джъмбо Джефрис седеше сам на една маса с огромна порция морски таралежи пред себе си.

— Здравсти — промърмори той без особен ентузиазъм.

— Харесват ли ти тези морски деликатеси? — поинтересува се Джеймс.

— Не много — Джъмбо махна с ръка към чинията си. — Но Елена настоява да ги ям. Очевидно са добри за либидото. — Сега, когато Джеймс се вгледа от по-близо, забеляза тъмните кръгове под очите на Джъмбо. На врата му висеше някакъв медальон, който той докосна с ръка. — Нося и това със същата цел. Ти си виновен за всичко — добави мрачно американецът.

— Аз? Това пък защо?

— Заради онези проклетите английски фрази, на които научи Елена. Когато се преструвах, че не мога да схвана какво иска да ми каже, всичко си беше наред. Сега нещата са далеч по-трудни. — Той бутна чинията далеч от себе си. — Край. Писна ми от тези шибании.

[1] Вид подсилено вино, произвеждано в района Марсала в Сицилия. — Б.пр. ↑

[2] Коктейл от джин, лимонов сок и захар. Свързан е с доста популярна в щатите шега, в която хората се питат кой е този Том Колинс и къде се намира, докато не стигнат до извода, че трябва да го потърсят в най-близкия бар. Няколко американски вестника дори

публикуват шеговити статии, в които се обяснява, че Том Колинс е бил забелязан еди-къде си. — Б.пр. [↑](#)

ТРИНАЙСЕТ

Джеймс продължаваше да бъде в чудесно настроение на следващия ден, когато двамата с Ерик тръгнаха към полицейското управление, за да разпитат арестуваните при акцията на Виа Форчела.

Пътюм се отбиха и до затвора Поджо Реале, където откриха все така спокойния и невъзмутим Сагарела, който точно в този момент се наслаждаваше на обилната си закуска. Ако на това място имаше килия, която можеше да се сравни с президентския апартамент в хотел, то това беше именно неговата, без съмнение доста по-голяма от жилището на Алджиса Фиоре. Един от надзирателите тъкмо застилаше леглото му с чисти чаршафи. Джеймс също така забеляза, че затворникът носи току-що изпрана риза.

— За да ме освободите ли сте дошли? — поинтересува се той.

— Обвиненията ни към вас все още не са готови. Ще останете тук, докато това стане.

Сагарела попи устните си със салфетка.

— Силно се съмнявам в това — увери ги аптекарят. — Всъщност съм доста изненадан, че изобщо ви виждам. Очаквах досега да са ви разпределили достатъчно далеч от Неапол.

— Сигурен съм, че ще се изненадате доста неприятно от това колко различно е Съюзническото военно правителство от тези, с които сте имали вземане-даване досега.

— Ако разбирам правилно, говорите за вашата всеизвестна липса на корумпираност, която, прочее, вече ми е струвала доста пари. — Надзирателят беше приключил с леглото и донесе купа с вода, четка за бръснене и сапун, след което се зае с енергични движения да сапунисва бузите на затворника. — Запомнете едно нещо, ние неаполитанците сме били под окупация и преди. От арагонците, от австрийците, от бурбонците, от италианците — да, дори от италианците, от германците... сега е дошъл редът на Съюзниците. Виждате ли, имаме доста опит зад гърба си.

Надзирателят плъзна острието на бръснача по бузата на Сагарела. Аптекарят затвори очи и тихичко изсумтя от удоволствие.

След което с небрежен жест отпрати Джеймс и Ерик.

— За мен ще бъде истинско удоволствие да тикнем този човек зад решетките — сподели Джеймс, докато двамата излизаха от затвора.

— Той вече е зад решетките — отбеляза Ерик. — И си живее там царски, както се убедихме преди малко.

— Отнасят се така с него само защото е убеден, че скоро ще бъде на свобода. Ако бъде осъден, ще се превърне просто в поредния затворник.

— Джеймс, знаеш ли колко гангстери сме успели да осъдим, откакто сме в Неапол?

— Колко?

— Трима — изсумтя Ерик. — Документите изчезват. Свидетелите не се появяват или сменят историите си в последната минута. Един дори получи епилептичен припадък, докато даваше показания, и трябваше да бъде откаран в болница, а случаят да бъде приключен без него. Да не говорим как спонтанно се оказва, че обвинените имат толкова впечатляващ принос към делото на Съпротивата, че трябва да им дадем медал, а не присъда. Всичко това, преди изобщо да се стигне до съдиите, които избирателно не чуват определени неща в залата, или пък до самите затвори, където ключалките се оказват извънредно некачествени. Освен това Сагарела не говореше празни приказки — има войници, които биват разпределени другаде по бързата процедура, след като правилните думи са били прошепнати в правилното ухо. Не знам дали си чувал името Вито Дженовезе, но този човек е много важна клечка в Съюзническото военно правителство. И като казвам много важна, имам предвид сред най-важните. Разказват, че когато генерал Кларк пристигнал за първи път в Неапол, той изявил желание да опита местните рибни ястия. Проблемът бил в това, че нито една рибарска лодка не можела да влезе в морето заради мините. Вито организирал грандиозен пир по случай пристигането на генерала, като просто откраднал всичката риба от неаполския аквариум. Малко по-късно той заел поста официален съветник на висшето командване. Ако някой като Сагарела наистина е под негова защита, не можем да направим почти нищо.

В Куестура, главното полицейско управление, Джеймс обясни, че искат да разпитат арестуваните при акцията на Виа Форчела. След като

попълниха множество формуляри, двамата бяха отведени до килиите. И по-точно до една килия, в която съвсем сам седеше някакъв старец.

— Какво става тук? — попита Джеймс. — Къде са другите?

Полицаят, който ги бе довел, повдигна вежди.

— Какви други?

— Вчера на Виа Форчела трябва да е имало десетки хора, търгували с нелегални стоки. Къде са те? — Виждайки, че полицаят няма да му каже нищо, Джеймс се обърна към стареца. — Колко бяхте, когато ви докараха тук?

— О, двайсет или трийсет.

— Къде са останалите?

— Тръгнаха си през нощта — каза старецът с тъга в гласа. — И аз щях да се махна от тук, но не мога да си платя глобата.

— Каква глоба?

— Петдесет лири. — Старецът разпери ръце. — Аз търгувам със старо желязо, нямам петдесет лири.

— Той греши — произнесе полицаят с равен тон. — Никой не е бил глобяван. Можете да видите документацията, ако желаете.

Джеймс въздъхна:

— В какво е обвинен този човек?

— Продажба на медни телефонни кабели.

— И няма никаква връзка с търговията с пеницилин?

— Изглежда, че няма.

— Моля ви — каза старецът, — наистина трябва да изляза от тук. Разбирате ли, жена ми вече е доста възрастна и нямаме съсед. Опасявам се, че ако не се прибера у дома, няма кой да й приготви нещо за ядене.

Полицаят донесе ролка телефонен кабел.

— Открихме това у него.

— Режа германските кабели — каза старецът гордо. — Точно това трябва да правя, нали? Ние не харесваме германците.

Джеймс преведе думите на стареца и Ерик се почеса по главата.

— Това е било, преди да дойдат Съюзниците. Разпространявахме позиви, с които призовавахме италианците да нанасят максимален брой щети. Но след като пристигнахме, очевидно искаме кабелите да не се пипат, защото вече ги използваме самите ние.

— Ето — каза старецът, измъкна от джоба си оръфана листовка и гордо я разгъна. — Виждате ли? Тук пише да режем кабелите. Ще получа ли медал?

— Вече не можете да режете телефонните кабели — обясни Джеймс. — Сега те са наши.

— Ама това са германски кабели.

— Да, но... — Джеймс въздъхна. — Всъщност няма значение.

И тримата гледаха стареца, който изглежда си нямаше и идея какво се случва със страната му в момента.

— Не можем ли просто да го пуснем? — предложи Ерик.

— Това е невъзможно — заяви строго полицаят. — Повдигнати са му обвинения за разрушаване на съюзническата военна собственост. Наказанието е до десет години затвор.

— Какво ще правим? — попита Ерик.

— На практика не можем да сторим нищо — промърмори Джеймс мрачно. — Официално той е извън нашата юрисдикция.

Старецът им даде адреса си в някакво селце южно от Неапол. Когато се върнаха в щабквартирата, Джеймс взе мотора си, избута го надолу по каменното стълбище и запали двигателя. Главните пътища вече бяха почистени от отломки и някои от трамваите из града бяха в движение. Повечето водачи на двуколесни превозни средства тук явно се чувстваха едва ли не длъжни да се хванат за някоя от мотрисите и да пропътуват така по-голямата част от пътя си, за да пестят бензин или мускулни усилия. Джеймс почувства истинско облекчение, когато най-сетне се измъкна от града. Беше прекрасен пролетен ден, а греещото в лицето му слънце го караше да се чувства така, сякаш всички войни на този свят се намират на хиляди мили от него.

Местностите, през които преминаваше, изглежда не се бяха променили особено от Средновековието. Из малките нивички работеха прегърбени жени, облечени в същите безформени черни рокли и със същите забрадки, които предците им сигурно бяха носили по времето на Бокачо. Тук-таме се виждаше по някой бик или муле, които да помагат в работата, но повечето очевидно се извършваше на ръка.

Най-накрая той откри селото, към което го бе упътил старецът, и местните го насочиха към съответната къща. Намираще се на сред

обрасло с бурени поле. Джеймс предположи, че мъжът вече бе остарял прекалено много, за да обработва земята си. Купчини от метални отпадъци — каросерия от изгорен камион, изкривени останки от немска бомба, празен американски контейнер за амуниции — свидетелстваха каква е новата му професия. Над цялото място тегнеше зловеща тишина.

Самата къща беше по-скоро някаква стара селскостопанска постройка, към която бяха построени няколко допълнителни помещения. Джеймс почука на вратата.

— Здравейте — провикна се.

Никой не му отвърна.

Той бутна вратата и влезе вътре. Когато очите му привикнаха със сумрака, видя покрито с парцали легло под един от прозорците. Нещо под тях се раздвижи и той забеляза очертанията на съсухрено старческо лице. Две незрящи, помътнели очи се взираха немигащо в тавана.

— Buongiorno, signora — каза Джеймс учтиво.

Старицата не показа с нищо, че е усетила присъствието му. Той си помисли, че жената е на прага на смъртта. Когато погледна в малката кухничка, установи, че там няма абсолютно никаква храна.

— Искаш да направим какво? — Майор Хийткоут го беше зяпнал невярващо.

— Искам да помолим италианците да го освободят — повтори Джеймс. — Дори и наистина да е извършил престъпление, нещо, което е доста спорно, той би могъл да бъде пуснат на свобода дори и само от състрадание.

— Състрадание? — Лицето на майора беше почервенияло от гняв. — Капитане, в момента на шейсет мили оттук пет хиляди войници клечат в пълни с ледена вода окопи под непрестанния обстрел на германците и дори не могат да се изправят, за да се изпият, защото някой снайперист ще им пръсне главата. Защо не попитате тях какво мислят за състраданието?

— Наясно съм, че сраженията в момента са изключително тежки, сър. — Майорът изсумтя, но Джеймс продължи. — Въпреки това дълг на Военното правителство е да защитава справедливостта. А този мъж е бил задържан неправомерно.

— От своите приятелчета, италианците.

— Но в резултат на нашата операция...

— За която научавам от вас, че е била пълен провал — срязва го майорът.

Джеймс не каза нищо.

Хийткоут въздъхна:

— Освен това не разполагате с нищо, за да повдигнете обвинения срещу аптекаря Сагарела, нали така? — Той местеше очи от единия към другия.

— Не, сър — промърмори Ерик.

— Да разбирам ли, че в такъв случай той вече е освободен от затвора?

— Да, сър — каза Джеймс, проскърцвайки със зъби.

— Значи поне проблемът с този нелегален арест е бил разрешен?

— Да, сър.

— Арест, заради който Съюзническото военно правителство стана за смях, ако случайно не сте разбрали! — Майорът посочи към вратата. — Махай се оттук, Гулд. Ти също, Винченцо. Не искам да виждам нито един от вас двамата най-малко шест месеца.

— Да, сър. — Джеймс се поколеба. — А по въпроса за стареца, рязал кабели, сър?...

Хийткоут го изглежда кръвнишки.

— Ще проведе няколко телефонни разговора, въпреки че Бог ми е свидетел, имам по-важни неща за правене.

Същата вечер, когато се появи точно в седем часа както обикновено, Малони излъчваше нехарактерна за него превъзбуденост и удари гонга с тържествен, церемониален жест. Всичко се изясни, когато започна да слага масата: наместо обичайните чинии, в които ядяха своите „Месо и зеленчуци“, британските офицери получиха купички за супа.

— За какво е това, Малони? — попита Керник.

— За зупа — отвърна гордо той. — Зупа с мезо.

Излезе от стаята и се върна малко по късно с някакъв стар, напукан супник, толкова огромен, че едва го носеше. Джеймс прецени, че е горе-долу с размерите на немска подводна мина. Във всеки случай, щом готвачът повдигна капака, офицерите забелязаха вътре

някаква мътна течност, която явно трябваше да мине за браун уиндзор^[1].

— Хубава промяна в менюто — каза одобрително Уолтърс. — Браво, човече.

Докато Малони обикаляше от човек на човек със супника, над масата се спусна странна тишина. Керник изследваше внимателно съдържанието на купичката и си мърмореше нещо.

На свой ред Джеймс потопа лъжица в своята и на повърхността изплуваха няколко парчета желе. След по-старателен оглед на това, което му предстоеше да изяде, той установи, че тази вечер Малони отново бе прибегнал до „Месо и зеленчуци“, но този път просто беше използвал по-малко консерви от обикновено и бе добавил щедро количество гореща вода.

— Мезна зупа... зъз зеленчуци — повтори гордо готвачът, след като напълни купичките на всички. — Добър апетит.

Вкусът на супата беше точно толкова отвратителен, колкото и видът ѝ. Водата не само че не беше подобрила вкуса на помията от консервите, но бе успяла да направи вкуса на гранясало още по-отчетлив, а тъй наречените месо и зеленчуци — по-мазни. Но както Джеймс с тъга си отбеляза наум, това беше просто съвършеният шибан завършек на един съвършено шибан ден.

[1] Класическа английска супа с месо и зеленчуци. — Б.пр. ↑

ЧЕТИРИНАЙСЕТ

Ливия написа писмо до семейството на Енцо в Неапол, в което съобщаваше, че е научила за съдбата му, но отговор не последва.

След като Пупета бе изядена, семейство Пертини вече не разполагаше с почти никаква храна, като се изключи моцарелата, приготвяна от млякото на Присила. В нормални времена такова добро сирене би могло да се продаде достатъчно скъпо, за да могат да си позволят останалите неща, от които имаха нужда — брашно, сол и прочее. Но без възможност да го транспортират те бяха принудени да го ядат сами, за да не се развали. Понякога часовете изтощителна работа за приготвянето на нещо, което щеше да бъде оставено да граняса, изглеждаха напълно безсмислени, но Присила трябваше да бъде доена, иначе вимето щеше да я заболи.

Ливия почти всекидневно си мислеше колко хубаво би било, ако притежаваха трактор. С него биха могли да закарат сиренето до пазара или да обработват хорските ниви срещу някакво заплащане.

Алберто изчака седмица след новината за кончината на Енцо и възобнови завоевателските си набези с подновен ентусиазъм. Сякаш за да се подиграе с това, че те нямат никакво транспортно средство, той се появи един следобед с великолепно си ново „Бугати“. След като някак успя да измъкне огромното си туловище иззад волана, той подаде на Ливия самун бял хляб — първия, който бе виждала от години. Тя искаше да откаже неочаквания подарък, но после мисълта за Нино и Мариса ѝ напомни, че вече не е в положението да се прави на надменна и арогантна. Така тя преглътна гордостта си и протегна ръка за самуна, решена да поблагодари искрено. Върху лицето на Алберто изгря триумфална усмивка, в резултат на която благодарностите си останаха неизречени. Наместо тях, Ливия произнесе с леден тон:

— Искам да си наясно, Алберто. Приемам хляба ти, защото нямам избор, но никога няма да споделя леглото ти.

Усмивката му си остана все така широка. Той бързо дръпна назад самуна, оставяйки го извън обсега ѝ, подобно на момче, което дразни

малката си сестричка, като не ѝ дава играчката. Когато я видя как неволно протяга ръка, за да грабне хляба, се разсмя гръмко, след което я остави да го вземе.

— Някой ден ще осъзнаеш, че нямаш избор и по този въпрос. Това не е по-различно от улавянето на червеношийка. Първо ѝ даваш трохички, за да привикне да яде от дланта ти, а след това... пуф! — Той демонстративно сви протегнатата си напред ръка в юмрук.

— Алберто, защо мен? — попита тя уморено. — Сигурен съм, че не го чуваш за първи път, но наоколо трябва да има поне дузина момичета, които биха си легнали с теб, без да се налага да полагаш чак такива усилия.

Той приближи лице към нейното, толкова близо, че можеше да усети дъха му върху бузата си. Ръката му се плъзна около кръста ѝ.

— Разбира се, че има. Но аз съм решил, че искам теб, а пък и всички тук го знаят. Ако не успея да те получа, ще стана за смях. А в моята работа да си обект на присмех би могло да бъде опасно за живота. Трябва да те имам, Ливия.

Дебелите му, месести устни, увенчани с мустак, се притиснаха към ухото ѝ, а езикът му се плъзна в него. Тя потръпна и от доволното му изгрухтяване осъзна, че отвращението ѝ го възбуждаше много повече от евентуалното ѝ желание да бъде с него доброволно. Мариса е права, помисли си тя: той не иска да го пожелае, иска да ме подчини. Тя си спомни за войника, който бе сграбчил китките ѝ в едната си ръка, докато Пупета кървеше до смърт. Спомни си колко много го бяха възбудили опитите ѝ да се измъкне от хватката му и хищническият блясък в погледа на наблюдаващия ги отстрани офицер. Веднъж осъзнали силата, изненадващо попаднала в ръцете им, мъжете сякаш се извращаваха по време на война. По-важният въпрос обаче беше дали след като са усетили омайващия ѝ вкус, някога щяха да се откажат от нея?

ПЕТНАЙСЕТ

За своя огромна изненада Джеймс най-накрая се среща с неаполитанска жена, която без никакви съмнения беше наистина благопристойна.

Адресът го насочи към красива къща в предградията на Вомеро. Когато пристигна за разпита, бе въведен в гостна, обзаведена с много вкус и още повече пари. Емилия ди Каталита-Госта беше сгодена за офицер от генералния щаб, говореше малко английски и очевидно бе получила много добро образование. Деликатните ѝ черти всъщност малко напомниха на Джеймс за неговата Джейн. Баща ѝ също присъстваше, изискан джентълмен на около шейсет години, облечен в безупречен костюм. Той разказа на Джеймс за семейните имоти в Тоскана — до които понастоящем за съжаление нямаше достъп, защото се намираха отвъд фронтовата линия — и двамата скоро установиха, че споделят общ интерес към творчеството на Данте.

За Джеймс беше истинско удоволствие да прекара известно време в компанията на толкова приятни и учтиви хора. Когато избледняващата светлина на деня го подсети, че вече е крайно време да си върви, изобщо не му се искаше да се разделя с домакините си. Възможно най-деликатно той обясни на бащата, че докладът му няма да създаде никакви проблеми на синьорина Ди Каталита-Госта или на нейния годеник, и пожела на двамата дълъг и щастлив брачен живот. Също толкова деликатно бащата кимна, за да покаже, че е разбрал за какво става въпрос.

Джеймс помоли да разгледа останалата част от къщата, преди да си тръгне. Бащата на Емилия се поколеба.

— За нещастие няколко немски офицери бяха разквартирувани тук по време на окупацията. Срамувам се да ви покажа останалите стаи в състоянието, в което ги оставиха тези животни. Но за нас ще бъде истинска чест, ако дойдете на вечеря след седмица или две, когато всичко бъде подредено и изчистено.

Джеймс каза, че разбира, и се уговори с Емилия и баща ѝ да им дойде на гости след две седмици.

— Има и още нещо — каза синьор Ди Каталита-Госта. — Предполагам, че бих могъл да го нарека услуга, въпреки че не желая да злоупотребявам с добрината ви и да ставам прекалено нахален.

Джеймс го увери, че ще направи всичко по силите си, за да изпълни молбата му.

— Не бих искал да изпреварвам събитията, защото в крайна сметка все още не сте предали доклада си. Но ако прецените, че одобрявате този брак, както се осмелявам да се надявам... дъщеря ми, която е много религиозна, би желала да се омъжи в първата неделя от Великите пости. Това е нещо като традиция сред хората от добрите семейства — да се бракосъчетаят на този ден в Дуомото^[1] — Той сви рамене. — Аз също се ожених на този ден. Това е просто традиция, нали разбирате, но знам, че би означавало много за майката на Емилия, нека Господ дари душата ѝ с покой.

Първата неделя от Великите пости беше след по-малко от седмица.

— Ще видя какво мога да направя, за да ускоря максимално одобрението за брак.

Синьор Ди Каталита-Госта се поклони:

— Оказвате ни чест с добрината си.

— Не се притеснявайте. За мен е удоволствие най-сетне да постигна нещо ползотворно в цялата тази каша.

Джеймс се върна в Палацо Сатриано в прекрасно настроение и дори сблъсъкът с претоплените „Месо и зеленчуци“ на Малони не можа да го помрачи.

В неделя сутринта звънът на телефона го събуди в шест часа. Беше майор Хийткоут, който веднага заговори по същество:

— Какво знаеш за разбеснялата се тълпа в катедралата?

— Не знаех, че в катедралата има беснееща тълпа.

— От военната полиция се опасяват, че това може да прерасне в истински бунт. Иди да видиш за какво става въпрос.

Връзката прекъсна.

Джеймс се облече и слезе на долния етаж. Реши, че ако наистина щеше да си има работа с бунт, е по-безопасно да пристигне с джип, отколкото с мотоциклета си, и отиде да събуди Ерик.

Американецът го гледаше сънливо, докато Джеймс опитваше да му обясни, че предотвратяването на потенциален бунт е малко по-

важно от сутрешната чаша кафе, така страстно желана от приятеля му. Въпреки пропуснатото в програмата кафе минаха повече от петнайсет минути, преди намусеният Ерик най-сетне да се качи в джипа и да откара двамата до Дуомото.

Близко до катедралата пътят беше блокиран от голяма тълпа хора. Докато Ерик се опитваше да си пробие път напред, натискайки клаксона, Джеймс забеляза, че тълпата изглежда по-скоро отчаяна, отколкото агресивна. Жените скубеха коси и плачеха, старците протягаха ръце към небето, а малки момиченца със забрадки на главите пицяха истерично. Сред хората имаше много монахини и свещеници, които непрестанно се кръстеха. Гледката беше извънредно странна и малко плашеща.

Внезапно Джеймс забеляза познато лице. Каза на Ерик да отбие и отвори вратата на джипа.

— Доктор Скотера — извика той. — Качвайте се.

Адвокатът изглеждаше леко притеснен, сякаш го бяха хванали да прави нещо непристойно. Въпреки това се качи в джипа и бързо затвори вратата след себе си.

— Трябва да се върнете — настоя той.

— Защо? Опасно ли е?

— За вас? Да, може би мъничко. Тълпата е доста превъзбудена. Но в момента съм по-притеснен за себе си. Не бих искал да ни виждат заедно след безумния ви опит да сложите под контрол търговията с пеницилин.

— А, значи сте чули за това — промърмори Джеймс.

— Приятелю мой — каза доктор Скотера надменно, — не просто съм чул. Събитията от онзи ден вече са пресъздадени в една чудесна балада, която се продава по пет лири на страница. Вашето име присъства доста често в текста, не само във всеки куплет, но също така и в припева, а той се пее, придружен с определени жестове, които всеки път много забавляват аудиторията. Трябваше да послушате съвета, който ви дадох тогава. Сега вече можем ли да си тръгваме?

— Какво изобщо става тук? — попита Ерик, подкарвайки джипа на задна.

— Кръвта се е втечнила. — И двамата го изгледаха неразбиращо, така че доктор Скотера обясни. — Кръвта на светеца. Това е много известна реликва, пазена в специален параклис. Два пъти годишно,

винаги в едни и същи дни, засъхналата кръв се втечнява. Ако — какъвто е и случаят в момента — тя се втечни по друго време, това означава, че над Неапол е надвиснала голяма трагедия.

— Искате да кажете, нещо по-лошо от това да бъдете окупирани от германците, младите ви мъже да се сражават в Русия, а Неапол да бъде методично опустошаван от три различни армии?

— Това, разбира се, е просто суеверие — каза доктор Скотера високомерно, — на което образован човек като мен никога не би повярвал.

— Значи днес просто сте станали рано?

Доктор Скотера подсмръкна.

Ерик отби джипа и изгаси двигателя.

— Най-добре ще е да отидем и да видим какво става там.

Двамата си пробиха път през тълпата към една от страничните врати на катедралата. Вътре ситуацията не беше по-спокойна — шумното море от хора се беше разпростряло от стена до стена, някои обикаляха наоколо и излъчваха ясно забележимо напрежение. Най-накрая успяха да открият някакъв свещеник.

— Всичко е заради светеца — въздъхна той. — Заради кръвта. От дълбините на Ада ще се надигнат пламъци, в които мнозина ще загинат.

Хората, които стояха достатъчно близо, за да чуят думите му, започнаха да се вайкат. Свещеникът внезапно се оживи:

— Както и да е — каза той гръмко, посочвайки към друг свещеник, който тъкмо излизаше от вестиария, окачил табличка на врата си, подобно на момичетата, които продаваха цигари в киносалоните — единствено реликва от някой християнски мъченик би могла да предложи на вярващите някаква защита.

Хората забързаха към свещеника с табличката.

Когато Ерик и Джеймс успяха някак да се преборят с тълпата, откриха, че въпросната табличка е покрита с малки бели предмети.

— Ако не бъркам — каза Ерик, след като вдигна един от тях и го разгледа внимателно, — това са човешки кости.

— Реликви, синьор, реликви от древни мъченици — потвърди свещеникът. — Безплатни са за всеки, който дари петдесет лири волни пожертвования след литургията.

— Има ли катакомби тук? — попита Джеймс другаря си.

— Цели километри. Всичките са натъпкани до тавана с кости.

Двамата отново погледнаха към табличката.

— Е, предполагам, че дори и свещениците трябва да ядат — каза Джеймс.

— Майната им — изръмжа Ерик и хвана здраво двамата свещеници, след което ги повлече към вестиария. — Виж дали можеш да откриеш тая кръв — провикна се той през рамо.

Кръвта на светеца се намираше в богато инкрустирана сребърна мощехранилница, която от своя страна беше здраво сграбчена от друг свещеник.

— Кажи им, че ако този театър продължи, ще трябва да се оправят с доста мащабен бунт — предложи Ерик.

Джеймс преведе, но свещениците просто свиха рамене.

— Това е дело на светеца — каза твърдо един от тях. — Той се опитва да ни предупреди.

— Писна ми от тези глупости. — Ерик извади пистолета от кобура си и го насочи срещу свещеника, който държеше мощехранилницата. Другите се прекръстиха в синхрон. — Кажи му, че ако тази втечнена кръв не засъхне отново до две минути, ще си имат чисто нов християнски светец, който да разпродават на малки части.

— Сигурен ли си, че това е добра идея? — попита Джеймс.

Ерик размаха заплашително пистолета си.

— Кажи му още, че днес не съм пил кафе и съм особено кисел.

— Това, което се опитвам да ти кажа, е, че идеята ти е наистина лоша — каза нервно Джеймс.

— Нали не искаш да ми кажеш, че според теб тази кръв се е втечнила от само себе си?

— Най-вероятно не, но все пак дойдохме тук, за да предотвратим бунт — припомни му Джеймс. — А все си мисля, че застрелването на свещеник наред катедрала по време на чудотворно събитие пред хиляди свидетели, немалка част от които са доста превъзбудени, може и да не е най-ефективният начин да изпълним задачата си. Особено предвид факта, че сме само двама.

— Мислиш, че трябва да прибера пистолета?

— Да, точно това си мисля.

— Продължавам да твърдя, че тази кръв бързичко ще засъхне, ако този свещеник остави проклетото чудо на мира. Втечнила се е,

защото непрекъснато я друса.

— Най-вероятно — съгласи се Джеймс, — но ако италианците са решили да вярват в това, то си е тяхна работа.

— И как точно предлагаш да се справим със ситуацията?

— Е, струва ми се, че свещениците вече са свършили тази работа. Подлудили са тълпата, факт, но също така са предложили и разрешение на проблема под формата на онези реликви. Докато не им свършат реликвите, а от това, което научих, явно си имат неизчерпаеми количества, всички ще бъдат щастливи.

Ерик неохотно свали оръжието си.

— Хиляди извинения — каза Джеймс на свещениците. — Приятелят ми не е закусвал.

Свещениците погледнаха Ерик съчувствено. Един от тях пристъпи напред и пусна парченце кост в джоба на Джеймс.

— Ще те предпази от надигащия се огън — прошепна той. — Също както ти ни предпази от гладния американец.

Те си стиснаха ръцете, а Ерик беше благословен от свещеника с мощехранилницата.

Джеймс се бе насочил към вратата, но се спря и се обърна:

— Между другото, мисля, че познавам едно момиче, което ще се жени тук днес. Синьорина Емилия ди Каталита-Госта.

Свещениците го изгледаха неразбиращо.

— Коя? — попита единия.

— Емилия ди Каталита-Госта. Жени се днес за офицер от генералния щаб, тук, Дуомото.

Свещеникът поклати глава.

— Не и днес. Не е възможно в този ден от Великите пости.

— Но доколкото разбрах, това е някаква традиция? Булките от добрите семейства да се женят днес.

— Точно обратното — увери го свещеникът. — Днес, както и през цялата седмица, в катедралата не се извършват бракосъчетания. Ако някой ви е казал друго, най-вероятно се е объркал.

Докато се връщаха към джипа, Джеймс произнесе бавно:

— Мисля, че отново бях фотуто.

— В какъв смисъл?

— Не знам точно, но мисля, че трябва да посетя синьорина Ди Каталита-Госта и да разбере.

— Мамицата му! — възкликна Ерик.

— Какво става?

— Май ще трябва да си търсим нов транспорт — посочи Ерик.

Джипът вече беше с трийсетина сантиметра по-нисък, след като и четирите му гуми бяха свалени. Но това беше най-малкият проблем. Фаровете, чистачките — всъщност цялото предно стъкло — вратите, капакът на двигателя, че и самият двигател, както и седалките бяха изчезнали. Пред тях стоеше просто скелет, тленните останки на една кола.

— Имаш ли пистолет в кобура си, Джеймс?

— Да. Защо?

— Моля те, застреляй ме веднага. Защото ако ти не го направиш, интендантът ще го стори.

Отне им няколко часа, за да решат проблема със замяната на разграбения джип. Джеймс отказа предложението на Малони да хапне колационе инглезе, английска закуска, която — знаеше го от опит — също се приготвяше от консерва „Месо и зеленчуци“, но надлежно прегорени в тиган, а не претоплени в тенджерата, взе мотора си и се насочи към красивата къща във Вомеро, където бе разговарял със синьорина Ди Каталита-Госта и баща ѝ.

Установи, че вратата е отключена. Беше много тихо. Той влезе в стаята, където бе провел разпита, и я завари доста по-празна, отколкото я помнеше. Прекрасните картини, тежките мебели, антиките — всичко беше изчезнало, заменено от доста по-ново обзавеждане в стил арт деко. Върху облегалката на един стол беше хвърлено мъжко палто. Джеймс чу шум зад една от вратите в далечния край на помещението.

Той отиде до нея и натисна дръжката. На пода мършав мъжки задник се движеше ритмично между чифт женски крака.

— Съжалявам — възкликна Джеймс и отстъпи назад.

След това замръзна. Чули гласа му, мъжът и жената се бяха обърнали към него. Мъжът, който толкова енергично правеше любов с Емилия ди Каталита-Госта, беше не друг, а собственият ѝ баща.

— Доколкото разбирам, сме изправени пред епидемия от чудеса — каза бавно майор Хийткоут. Той сведе очи към доклада в ръцете си, като на равни интервали от време прекъсваше четенето, за да стрелне намръщено Джеймс с поглед.

Джеймс прекрасно знаеше какво е съдържанието на доклада. Това, което бе пропуснал да отчете като фактор в Дуомото, беше, че в Неапол гладуват още много свещеници. В резултат разпятията из целия град в момента кървяха, потяха се, плачеха, растеше им коса, оплешивяваха, скърцаха със зъби и като цяло оживяваха по особено колоритен начин за радост на свещениците, в чиито църкви се случваха съответните чудеса. В църквата на Сант Аниело лично Исус Христос бе започнал доста оживен разговор със статуята на Дева Мария, факт, потвърден от няколко независими един от друг вестника. В Санта Мария дел Кармине същият трябваше да бъде бръснат редовно от кралския бръснар, защото брадата му растеше непрекъснато, докато в Сан Гаудисо Синът Господен бе започнал да намига на по-красивите момичета. Междувременно кръвта на градските светии беше развила богат набор от свойства, непознати досега на науката. Тази на някаква светица беше започнала да се втечнява всеки вторник точно в десет часа сутринта, докато кръвта на св. Йоан вреше всеки път, когато се четеше Светото писание.

Най-накрая майор Хийткоут остави рапорта на бюрото си.

— Въпреки всичко съм сигурен, че можеш да ми дадеш обяснение за всичко това — каза той със заплашителна учтивост в гласа.

— Сър — преглътна Джеймс, — италианците изглежда вярват, че над града е надвиснало някакво страховито бедствие. Свещениците просто злоупотребяват с лековерието им. В случая с Дуомото намерих за неуместно да се намесваме в нещо, което очевидно не беше наша работа.

— Предполагам, че си прав. Фактът, че цивилното население в момента е изпаднало в истеричен делириум, защото вярва, че съюзническите войски ще доведат Неапол до някаква неуточнена катастрофа, със сигурност не би трябвало да те засяга.

— Сър... — започна Джеймс отново.

— Не ме прекъсвай! — Майорът удари по бюрото в спонтанен пристъп на гняв. — Някои хора казват, че германците ще се върнат, за

да изравнят града със земята, знаеш ли това? Други открито говорят за завръщане към фашизма. Междувременно ситуацията с черния пазар е излязла извън контрол и единствените хора, които не могат да си купят пеницилин на Виа Форчела — благодарение на теб, разбира се — са собствените ни медици. Улиците са залети със сифилитични момичета, които заразяват войниците ни, американците се оплакват, че ПСС им дължи един джип, и — за малко да забравя — той вдигна друг доклад от бюро, — с твое одобрение един от любимите офицери на генерал Кларк се е оженил за любовницата на бивш високопоставен фашист. — Той погледна Джеймс изпод вежди. — Имаш ли какво да ми кажеш за това?

— Мислех, че въпросният мъж е бащата на госпожица Каталита-Госта, сър.

— Той ли ти каза това?

— Така като се замисля, сър, всъщност изобщо не го е правил. Но определено създаваше подобно впечатление. Сподели неща, като например... тъъ... че мъртвата майка на Емилия би се радвала много, ако тя и майорът се оженят бързо. Освен това бяха взели отнякъде антични мебели, за да накарат любовното си гнезденце да прилича на истински дом.

— И ти се върза? — попита майор Хийткоут невярващо.

Джеймс нямаше какво да каже.

— Споменатият вече офицер е, или по-скоро беше, тясно свързан с операцията по пристигането на корабите ни, за която, както и сам би могъл да се досетиш, предпочитахме немците да знаят възможно най-малко. Сега той ще трябва да бъде изпратен на малко по-продължителен меден месец, при това без булката си, докато някой се справи с цялата тази каша.

— Много съжалявам, сър.

— Капитан Гулд, единственото нещо, което ме спира незабавно да те изпратя на фронтовата линия, е осъзнаването на факта, че там имат нужда от добри войници, а не от мекушави некадърници. — Той въздъхна. — Бог ми е свидетел, иска ми се Джаксън никога да не си беше тръгвал. Както и да е. Ето какви са заповедите ми. Ще поставиш под контрол цивилното население на този град и ще използваш всички възможни средства, за да оправиш бъркотията, която лично си натворил. Ще налагаш наредбите и изискванията на Съюзническото

военно правителство без никакви изключения и без лични пристрастия. Ясен ли съм?

— Да, сър.

— В такъв случай се махай. И кажи на втори лейтенант Винченцо да влезе.

[1] От италиански — „катедра̀ла“. — Б.пр. ↑

ШЕСТНАЙСЕТ

След като майор Хийткоут му наби подobaващо обръчите, у Джеймс не останаха никакви съмнения какво точно се иска от него и започна да следва заповедите си с крайна педантичност. Всеки ден на Виа Форчела бяха изпращани войници, които да конфискуват контрабандните стоки. Чудесата от всякакъв тип биваха безмилостно прекратявани, обикновено по крайно ефикасния начин, предложен от Ерик в Дуомото, свързан с насочването на пистолет към най-близкия свещеник. По-упоритите прояви на божествени послания изискваха някой и друг арест от време на време и беше удивително колко бързо съответната статуя, която бе започнала да говори, намига или да се поти, се усмиряваше, щом земните ѝ пазители попаднеха зад решетките. Междувременно затварянето на голяма част от баровете, публичните домове, ресторантите и прочее нелегално работещи заведения лиши търговците на черния пазар от основната им клиентела и сложи край на карнавалната обстановка, царяща доскоро в окупирания Неапол.

Самият Джеймс водеше войниците, които трябваше да затворят „При Тереза“. Младият офицер беше пронизан от чувство за вина, когато видя укора в очите на собственика, Анджело, но се насили да бъде максимално делови:

— Ето — каза му той, подавайки прокламацията, напечатана на английски и италиански. — Ще трябва да поставите това на вратата си.

Анджело почти не я погледна:

— Това е един наистина тъжен ден.

— Това е необходимото зло.

— Мога ли да ви попитам колко дълго ще останем затворени?

— Предполагам до края на окупацията.

— В такъв случай искам да ви поздравя, капитан Гулд. През всичките тези години на война „При Тереза“ не е затварял врати нито веднъж. Вие постигнахте това, което фашистите, германците и съюзническите бомбардировачи не успяха. Накарахте ме да лиша хората в Неапол от качествена храна.

— Съжалявам, ако това ще ви постави в затруднено положение — каза Джеймс хладно.

— Изобщо не става въпрос за печалба — произнесе тихо Анджело. — Тук говорим за нашата гордост.

Войници с байонети бяха скрити във всеки камион с доставки със заповед да режат ръцете на всеки, който се опитва да отмъкне нещо от съюзниците. Само за три дни болницата се напълни със скуници, изгубили пръстите си, а после хлапетата осъзнаха, че краденето от камиони вече не е добра идея. Междувременно наказанието за проституция и търговията с крадени стоки беше променено на десет години затвор. Из града бяха разлепени плакати, предупреждаващи за широкото разпространение на венерическите болести в региона, а Джеймс лично започна да води лекции, в които говореше за симптомите и последствията от сифилиса пред аудитория от превъзбудени войници, завърнали се току-що от фронтовата линия. Той бързо установи, че изтъкването на сухите факти за това колко много сифилитични проститутки има в Неапол водеше основно до весели коментари и одобрителни възгласи, но демонстрацията на няколко ужасяващи снимки, осигурени му от медицинския персонал и показващи хора в напреднал стадий на болестта, караше дори и най-закоравелите от битките войници да замълчат.

В известна степен всичко това постигна желания резултат. Видимите следи от упадък и корупция в Неапол изчезнаха почти напълно. Улиците, доскоро изпълнени с излезли от баровете едва крепящи се на краката си войници, които оглеждаха със задоволство местните жени, сега бяха пусли и някак странно мрачни и потискащи. Майор Хийткоут стигна дотам, че дори извика Джеймс и Ерик в кабинета си, за да ги поздрави:

— Нека сме наясно, не казвам, че сте свършили нещо кой знае какво — започна той остро, — но няма как да не отчете факта, че този път поне не сте преебали нещата.

Новият режим обаче не беше чак толкова успешен, колкото изглеждаше на пръв поглед. Джеймс със сигурност знаеше, че черният пазар не бе пострадал особено, просто съответните стоки се продаваха малко по-потайно. Неговият информатор, доктор Скотера, му бе казал с леко задоволство, че единственият по-сериозен резултат от строгите мерки е покачването на цената на пеницилина с близо петдесет

процента. В резултат всички, които имаха нужда от лекарството, сега трябваше да се замесят в още повече нелегални дейности, за да съберат нужните пари. След като публичните домове бяха затворени, върналите се от фронта войници не се мотаеха кротко по улиците в търсене на проститутки, както преди, а се събираха на шумни големи групи, напиваха се зверски и често освобождаваха натрупаното напрежение, като се биеха. Строгите мерки не дадоха и кой знае какви резултати в борбата с предаваните по полов път болести. Въпреки лекциите лечебниците на съюзниците продължаваха да приемат повече болни от сифилис войници, отколкото пострадали в битките.

Джеймс продължаваше да се занимава и с кандидатите за брак, но работата вече вървеше забележително по-бързо, защото младият капитан бе възприел правилото да отхвърля всички молби, освен ако не видеше някоя наистина набиваща се на очи причина да не го прави.

— И до момента — сподели той с Ерик — не съм се сблъскал с нито една такава. Най-общо казано, понастоящем трябва да си монахиня, за да се омъжиш за британски офицер.

Ерик се намръщи.

— И как точно ще стане този номер?

— Говоря метафорично.

— Знаеш ли, Джеймс — въздъхна Ерик, — цялата тази работа изобщо не ми харесва.

— Нито пък на мен. Но заповедите са си заповеди.

Виолета Картенца, на деветнайсет, беше отхвърлена поради факта че е „немарлива домакиня“. Серена Тиволони, на двайсет, беше „прекалено устата“. Росета Марли, на двайсет и четири, се оказа „неспособна да стои мирно и да слуша какво ѝ се говори“. Наталия Монфредо, на деветнайсет, беше „извънредно суеверна“. Мартина Фонтанеле седеше смирено пред него и отговаряше на въпросите, но през цялото време на масата между тях двамата лежеше плик с пари, който и двамата упорито игнорираха. Той го остави там, когато си тръгна, и написа в доклада си една-единствена дума: „корумпирана“.

Силвана Сетимо, на двайсет, спокойно и открито обясни на Джеймс, че все още е девица. Това вече си беше доста силен коз, нямаше как да го отрече. Ако беше истина, трудно би могъл да я

обвини в непристойно поведение или проституция. Но нещо в големите ѝ невинни очи задейства алармения звънец в главата му. Той ѝ каза, че трябва да проведе няколко разговора, и отиде да се срещне с нейния годеник, лъчезарен летец от Лондон, който потвърди, че наистина не са спали заедно.

— И двамата искаме да го направим след сватбата — обясни той на Джеймс. — Някои от останалите мислят, че не съм в ред, щом, така да се каже, не искам да проверя стоката, преди да сключа сделката, но знам, че мама не би одобрила, ако направя нещо подобно. Наречете ме старомоден, ако искате, но аз съм възпитан по този начин, както и Силвана.

Все още притеснен, че може би отново го мамат, Джеймс потърси съвет от лекаря, който му бе осигурил зловещите снимки за лекциите.

— Възможно ли е да се фалшифицира девственост?

— За да бъде заблуден съпругът през първата брачна нощ или за да се заблуди доктор?

— И двете.

— Първото може да се направи. Какво те притеснява във въпросната девойка?

— Не съм сигурен. — Той се замисли за неловките си разговори с Джейн и след това за откровенията в писмото ѝ. — Предполагам — каза бавно, — че това, което не ми се връзва, е фактът, че тя изобщо не изглеждаше притеснена.

— Ако искаш, мога да я прегледам.

Силвана се съгласи на драго сърце и Джеймс започна сериозно да се съмнява, че опасенията му са били напразни. След прегледа лекарят го извика в кабинета си.

— Ето ти я тази прословута девственост — каза той, подавайки на Джеймс стоманена табличка, върху която бе поставена малка топчица, горе-долу с размерите на кестен.

— Шегуваш ли се?

— Виж сам.

Докторът взе скалпел и разряза топчето, от което избликна тъмна кръв.

— Най-вероятно е направено от восък — предположи лекарят. — Примесен с някакво течно масло, за да бъде по-мек, и след това

оформен в нужната форма.

— Кръвта истинска ли е?

— Със сигурност не е, иначе щеше да се съсипи. Предполагам, че не е чак толкова трудно да се приготви някаква субстанция, която да прилича на кръв.

— О, да, тук са много добри в тези неща — увери го Джеймс, спомняйки си за свещениците и техните реликви. — Пък и явно има пазар за подобни стоки. Чудя се дали започва да ври, когато чуе как някой чете Библията, като онази на свети Йоан?

— Е, откъдето и да е взела това, сигурен съм, че не ѝ е излязло евтино.

Със затварянето на „При Тереса“ и останалите ресторанти, за Джеймс вече нямаше спасение от храната на Малони, или казано по друг начин, от консервите „Месо и зеленчуци“.

— Абе, Малони, сигурен ли си, че наистина си готвач? — попита го веднъж Хорис.

Той беше новото попълнение към екипа им, защото майор Хийткоут беше решил, че Джеймс си е заслужил правото да получи малко помощ.

— Разбира се. Роден съм с нож в ръката — отвърна Малони мрачно.

Което, както си отбеляза наум Джеймс, не беше точно правилният отговор.

Затварянето на ресторантите се оказа особено сериозен проблем и за Джъмбо Джефрис. Лишен от достъпа си до морски дарове, сега той трябваше да разчита единствено на амулети за презареждане на либидото си и всеки път, когато Джеймс го видеше, на врата му висеше някоя нова религиозна дрънкулка, окачена там от нетърпеливата Елена. Той обясни доста завоалирано на Джеймс, че не е особено ентусиазиран от някои интимни неща, които се очаквали от него напоследък.

— Направо виждаш креватните изпълнения в съвсем нова светлина, казвам ти. Местните момичета правят разни неща, за които дори не сме и мечтали в Англия — довери му той. — Само че, мамицата му, после очакват да върнеш жеста.

Джеймс се надяваше, че изражението му е достатъчно съчувствено.

— Най-големият проблем — въздъхна Джъмбо — е, че в момента Елена разполага с адски много свободно време. Затворили са училището, в което е преподавала, или нещо от сорта. По-рано, когато работеше, това я изморяваше поне малко. А сега направо пращи от енергия.

— Ако ти е писнало, можеш просто да я зарежеш — предложи Джеймс.

Джъмбо погали мустаците си с отнесен поглед.

— По-лесно е да го кажеш, отколкото да го направиш, приятелю. По-лесно е да го кажеш, отколкото да го направиш...

Разбраха се, че в редките случаи, когато Малони успееше да се добере до осолено телешко, Джъмбо ще получава допълнителна порция, защото в Неапол се смяташе, че тази храна действа като афродизиак. В тези вечери Джъмбо седеше сам, ядеше настървено и съсредоточено, след което бързо напускаше помещението, за да бъде при любовницата си в момента, когато осоленото месо му подежда с пълна сила.

Една вечер той дръпна Джеймс настрана, преди да излезе:

— Гулд, как да кажа: „Наистина смятам, че това вече е малко прекалено“?

— Ами нещо като: „Penso che dovremo fermarmi adesso“.

— Аха. А: „Нямам нищо против да гледам, но предпочитам да не се присъединявам“?

— Non mi displace guar dare ma prefer isco non partecipare.

— Благодаря ти. — Той кимна, изправи рамене и изчезна в нощта. Джеймс си помисли, че Джъмбо изглеждаше толкова уплашен, сякаш му предстоеше наистина смъртоносна тайна мисия на вражеска територия.

Въпреки спорадичните проблеми Джеймс вече спокойно можеше да си каже, че е поставил поверения му район поне под някакво подобие на контрол. Купищата документи, които беше наследил от предшественика си, вече бяха забележително редуцирани, а консервата, в която някога се помещаваха парите за подкупи, в момента съдържаше единствено няколко добре подострени молива. Имаше дори книга, в която се записваха предстоящите му срещи,

въпреки че Карло и Енрико я игнорираха със завидно постоянство. Беше успял да се сдобие и с метален шкаф за документи, с който тайничко се гордееше адски много. Въпреки ограничените средства и трудните условия, в които трябваше да работи, Джеймс беше постигнал нещо.

Независимо от всички тези хубави неща обаче, в края на всеки ден той усещаше все по-натрапчиво, че това, над което бе работил толкова усилено, в крайна сметка не си струваше усилията. Подобно на учител, който се е опитвал да въдвори ред в клас на непослушни ученици и най-сетне е успял да привлече вниманието им само за да установи, че няма какво да каже, Джеймс се чувстваше изгубен. Удърът по черния пазар не бе направил живота на обикновените италианци по-лош, но и не беше го подобрил по никакъв начин. Забраната на няколко брака не бе довела до по-добро представяне на войниците на фронта. Чувстваше се изнервен, почти отегчен. Всичко това беше истинска лудост: понякога работеше по четиринайсет часа на ден, само за да се пребори по някакъв начин с отегчението. Въпреки това, когато минеше покрай цъфнало лимоново дръвче или доловеше аромата на някоя непозната екзотична билка, долетял през отворения му прозорец, или пък лъчите на неаполското слънце докоснеха кожата му, докато работеше, той усещаше някакво странно пробуждане, някакво усещане, което би могъл да определи като глад. Всъщност може би наистина си беше глад: зле приготвената консервирана храна, която Малони им поднасяше всекидневно, беше толкова ужасна, че на моменти Джеймс изобщо не можеше да се насили да яде. Не че някога му бе хрумвало да се оплаче от това. Сравнен с жертвите, които други правеха по същото време, неговият живот изглеждаше смехотворно лек. Човек не биваше да мисли за това, което може би изпуска, не и когато някъде там навън се водеше война.

СЕДЕМНАЙСЕТ

Следващия път, когато Алберто дойде във Фишино, той донесе пиле и накара Ливия да му го сготви.

— Не е особено младо — обясни й, докато наблюдаваше размахващото криле пернато, което държеше за врата. — Нито пък особено тлъсто. Но знаеш какво казват хората: *gallina vecchia fa buon brodo*. Колкото по-стара е кокошката, толкова по-добър е бульонът.

Той прекърши врата на пилето, преди да й го подаде с нескопосан поклон.

Тя не бе яла нищо, откакто бяха приключили със самуна хляб, и устата й се напълни със слюнки, докато месото вреше в тенджерата заедно с малко лук, целина и моркови, които Алберто също си беше донесъл.

— Ще хапнеш ли с мен? — попита я той.

— Не мога. Аз съм готвачката.

— Не забелязвам наоколо други клиенти. — Той придърпа два стола до кухненската й маса. — Освен това изглежда вкусно.

Тя остана изправена край печката.

— Това не променя нещата.

Алберто я наблюдаваше как извади пилето и го постави в една чиния, след което добави към бульона малко паста, за да се сгъсти.

— Толкова простичко ястие — отбеляза той, докато сърбаше шумно. — И въпреки това е толкова трудно да се приготви наистина добре. Страхотно е, Ливия.

Комплиментът я накара да се почувства малко по-добре въпреки нежеланието й.

— Благодаря ти.

— Няма ли да го опиташ?

— Не.

Тя вече бе решила, че ще хапне от остатъците. Дори Алберто не би могъл да погълне цяла тенджера с бульон, не и във времена, когато повечето хора не бяха опитвали месо поне от година, а пиле като това би могло да изхранва цяло семейство със седмици.

— Както искаш — пресегна се той отново към тенджерата. — Наистина е вкусно.

Тя прекрасно виждаше, че бульонът имаше онзи чудесен сивкав цвят, който се получава от добре сварено пиле, а тук-там по повърхността се виждаха златните отблясъци от мазнината. Беше ѝ примаяло от глад и ако не беше печката, на която да се облегне, най-вероятно щеше да припадне. Гледаше как поредната пълна лъжица потъва в устата му.

— А сега — каза той, протягайки се към пилето, — идва време за основното ястие.

Той го разчупи с дебелите си пръсти, ловко отделяйки бялото месо от костите, след което откъсна кълките и крилцата с добре отработени движения.

— Моля те — каза, посочвайки отново към празния стол.

— Не мога — повтори тя, но когато ароматът на месото изпълни въздуха, тя отново усети как главата ѝ се завърта, а в крайна сметка, щом не те държат краката, не е голямо престъпление да се отпуснеш в някой стол. Алберто натика голямо парче месо в устата си и го сдъвка с изражение, напомнящо за екстаз. После отчупи по-малко парче и ѝ го подаде. Тя понечи да протегне ръка, но усети дланта му върху своята, нежно притискайки я към масата. Разбра какво иска и покорно отвори уста, оставяйки го да пхне парчето пиле в нея.

Затвори очи. Така беше по-лесно. Усети как дебелите му мазни пръсти докосват устните ѝ, но всичко, което наистина имаше значение в този момент, беше плътният, богат аромат на месото, който изпълваше устата и ума ѝ, изтиквайки на заден план всичко останало. Миг по-късно хапката вече я нямаше, а тя бе напълно неспособна да се пребори с желанията на тялото си и отвори уста за още, подобно на малко пиленце, протягащо човка, за да бъде нахранено. Двата дебели пръста отново се плъзнаха между устните ѝ. С ужас установи, че ги облизва, жадна за всяка капчица мазнина.

Отвори очи, когато той отдръпна ръката си, засрамена от това, което току-що беше сторила. Но той вече протягаше нова хапка към нея. Бе откъснал двете малки късчета тъмно месо, намиращи се точно зад крилете, най-вкусната част от пилето. Тя отново затвори очи, отново усети пръстите му в устата си и отново ги облиза.

Чу гласа му в ухото си:

— Когато последния път ме попита защо съм избрал точно теб — прошепна той, — аз те излъгах. Причината не е само в това, че за мен е опасно да стана за смях. Избрах теб, защото те обичам.

Скрита зад мрака на клепачите си, беше ѝ по-лесно да се престори, че нищо не се е случило, че не е чула думите му. Не каза нищо и след малко ново късче бяло месо беше пъхнато в устата ѝ.

Прилоша ѝ, след като Алберто си тръгна. Но същата вечер отиде в ъгъла на кухнята, където внимателно бе събрала кръвта на пилето в един тиган.

— Имам идея — каза тя на Мариса. — Какво ще кажеш за танка?

— Кой танк?

— Онзи, който се повреди, след като му направи магия. Ако успеем да го подкараме, ще можем да го използваме вместо трактор.

Мариса се замисли.

— Ще ми трябва кръв от петел.

Ливия ѝ подаде тигана.

— А какво ще кажеш за кръв от много стара кокошка?

— Ще свърши работа. Но, Ливия, нито една от нас не знае как да управлява танк.

— Е, и? — сви рамене Ливия. — Не може да е кой знае трудно. Войниците го правят, а повечето от тях изглеждат ужасно глупави.

Същия следобед те отидоха до мястото насред полето, където се бе повредил немският танк. Мариса извади бутилката, която бе взела със себе си и изсипа някаква отвратително воняща течност в резервоара. След това положи ръце върху корпуса на танка.

— Пробвай сега — каза.

Ливия се покачи върху огромната военна машина и влезе вътре. Беше много тъмно — единствената светлина проникваше през няколкото процепа в бронята. Тясната кабина смърдеше на машинно масло, мъжка пот и още нещо, което не можеше да определи с точност. Най-вероятно кордит^[1].

Тя се настани в седалката и огледа механизмите за управление. Сториха ѝ се доста прости. От двете ѝ страни имаше някакви големи ръчки, които най-вероятно контролираха веригите. Точно пред нея тесен процеп предлагаше доста ограничен поглед към пътя отпред.

Отдясно имаше няколко лоста и превключватели, чиято функция не ѝ беше ясна. Забеляза един голям бутон, който може би включваше двигателя. Натисна го. Нищо не се случи. Тя премести ръчките в различни положения и опита отново. Този път целият танк се разтресе. За момент си помисли, че е стреляла с оръдието, но после осъзна, че вибрациите идват изпод краката ѝ. Двигателят се беше задействал. Кабината се изпълни с гъст черен дим. Ливия натисна ръчките и машината се наклони напред.

[1] Вид бездимен барут. — Б.пр. ↑

ОСЕМНАЙСЕТ

Джеймс вече бе свикнал да разговаря с превъзбудени офицери, съобщаващи му по телефона за контранападения и други заплахи срещу сигурността, така че когато някакъв капитан от Сант Анастасия му се обади, за да го информира, че в околностите на Боскотрекасе е бил забелязан немски танк, той си спомни за предупрежденията на Джаксън и каза:

— Не се тревожете, този слух беше проверен и там няма нищо.

— Е, нямам представа колко старателно сте проверявали, но мъжът, който ми събщи за това, се е сражавал в Африка. Той не преувеличаваше по никакъв начин и което е по-важно, запознат е достатъчно добре с немските танкове. Каза, че е видял съвсем ясно силуета на един, който се движел над Капела Нуова.

Джеймс разгъна карта пред себе си. Капела Нуова се намираше в подножието на Везувий, само на няколко мили от съюзническото летище в Терциньо. Ако в този район наистина имаше танкова дивизия, тя можеше да нанесе много поражения при едно потенциално нападение.

Той се обади на майор Хийткоут и обясни какво е положението:

— Мисля, че трябва да се обадим на летището, за да ги вдигнем под тревога, сър. Освен това няколко от нашите собствени танкове трябва да отидат там и да видят за какво става въпрос.

— Танкове? Откъде, за Бога, да ти ги изкопая тези танкове? — срязва го майорът. — Всяка бронирана машина, с която разполагаме в момента, е при Касино. Ще трябва да разузнаеш лично и ако в тази информация действително има някаква истина, да се обадиш за въздушни подкрепления.

— Тъ, не е ли това по-подходяща задача за пехотата, сър? Или поне за някого, който е въоръжен с противотанкови оръжия?

— Вземи няколко карабинери с теб. И ако се наложи някой да умре в битката, постарай се това да бъдеш ти, а не те.

Карло и Енрико видимо се оживиха при мисълта за подобна екскурзия. На следващата сутрин доведоха половин дузина от

другарите си, отново облечени като във филм за Капоне, с папийонки, гети, широкополи шапки и сака. Докато Джеймс успее да ги смърри, някои от тях дори си направиха снимки, позирайки с автоматите си „Томпсън“.

— Без геройства — предупреди ги той. — Ако забележим нещо, ще се обадим на бомбардировачите. И не искам никой да стреля с оръжието си, освен ако не дам изрична заповед. Ще наблюдаваме от разстояние и ще се опитаме да останем незабелязани, което предвид облеклото ви ми се струва слабо вероятно.

Джеймс за първи път виждаше Везувий отблизо. Докато наблюдаваше вулкана от другата страна на залива, така и не бе осъзнал колко огромен е всъщност — не просто самотно възвишение, а цяла серия от предпланини и стръмни скали, които в един момент внезапно се издигаха нагоре към величествената двойка върхове Монте Сомма и Монте Кона, където се намираше и самият кратер. Димът, който винаги се издигаше от него, гледан от Неапол, му се бе струвал нежен и ефирен, но сега беше зловещо надвиснал над главите им подобно на буреносен облак. Останките от древен огън, който просто отказваше да угасне.

Докато се движеше с конвоя — Джеймс бе предпочел да вземе мотоциклета, вместо да се пхне в някой джип с щастливо размахващите оръжията си италианци — той забеляза очукана табела, която ги информира, че преминават покрай руините на Помпей. Отбеляза си наум, че някой ден трябва да се върне тук, за да ги разгледа.

Когато започнаха да се изкачват нагоре в планината, видяха, че релефът е прорязан от езици изстинала лава, някои от които блестяха, сякаш бяха направени от разтопено черно стъкло. Въпреки тези зловещи белези на разрушителната сила на природата, склоновете бяха обсипани с десетки селца и градове — триумф, както предполагаше Джеймс, на оптимизма, надвил мрачните перспективи за бъдещето. Нима Помпей не беше достатъчно ясно напомняне за това, че е крайно неблагоприятно да се строи в близост до тази зловеща планина?

Прекараха цялата сутрин в път, като спираха от време на време, за да питат местните за посоката. В Сан Себастиано му показаха как лавата от изригването през 1923 година се бе разделила на два потока, заобикаляйки града. Според мъжа, който му показва чудото, то се

дължеше на дървена статуя на свети Себастиано, която нажежената до бяло лава се бе оказала неспособна да изгори. Същата статуя, леко пообгорена, в момента се намираше наред църквата, издигната едва на стотина метра от края на блестящата изстинала лава, и не беше закрепена за пода, в случай че местните се изправеха пред спешната нужда да използват отново светеца за в бъдеще. Джеймс попита дали някой е забелязал танкове наблизо и мъжът сви рамене:

— Крийт се в самия вулкан. Всички го знаят. Един ден ще излязат оттам и ще завладеят отново Неапол.

Това прозвуча на Джеймс по-скоро като осъвременяване на някакъв древен мит, отколкото като нещо, което местните бяха забелязали в действителност.

От другата страна на планината информацията на очевидците започна да звучи малко по-достоверно. Един овчар беше видял някакъв танк да се движи бързо по близкия черен път два дни по-рано. Още няколко души твърдяха, че са го забелязали в полето над Боскотрекасе. Повечето хора се обединяваха около твърдението, че военните машини са „някъде около Фишино“, така че в края на следобеда това малко селце изглеждаше най-логичната дестинация, откъдето да продължат разследването си.

Все още се движеха в колона, така че зрителното поле на Джеймс бе блокирано в по-голямата си част от джипа пред него. Той разбра, че нещо не е наред, едва когато въпросният джип зави рязко встрани и отби край пътя. Тогава видя танка. Наистина беше немски, свастиката върху корпуса се виждаше съвсем ясно. След дългото преследване почувства едва ли не облекчение да види, че огромният стоманен звяр е истински, че не е вървял по следите на някакво нереално същество от местния фолклор. Машината се намираше в полето, на около петдесетина метра, и се придвижваше бавно към тях с боботещ двигател. Карабинерите вече бяха започнали да излизат от джипа, стиснали автоматите си.

— Помнете какъв е планът! — извика Джеймс. — Ще се оттеглим и ще се обадим за въздушно подкрепление.

Никой не му обърна дори минимално внимание — хората му се бяха затичали към танка, стреляйки във всички посоки. От корпуса се разхвърчаха искри, щом куршумите се заудряха в стоманата. Джеймс усети остра болка в лявото си рамо и изпсува вдъхновено:

— Мамка му!

Един от рикоширалите куршуми го беше одраскал. Той докосна предпазливо раната. За щастие май не беше нищо сериозно. Извика още по-силно:

— Не! Връщайте се веднага.

Този път карабинерите се подчиниха с готовност на заповедта му, най-сетне осъзнали, че оръжията им са напълно безполезни срещу тежко бронираната машина, и хукнаха презглава към относителната сигурност, която можеше да им осигури джипът. Джеймс изведнъж осъзна с ужас, че вече е единственият човек, останал на пътя на танка.

Бойната машина се разтресе, когато премина през едно малко хълмче и се качи на пътя. Оръдието се завъртя леко и се насочи право към младия офицер, но може би някой механизъм просто беше поддал, докато танкът преодоляваше неравния терен. Забелязал, че всички карабинери гледат към него, Джеймс извади пистолета си.

— Стой! — извика той. После се досети, че дори и някой да го чуеше през шума от двигателя, тази дума надали щеше да говори много на хората в танка, затова добави — Halte! — след което вдигна ръка във въздуха с дланта напред, за да подчертае казаното.

Танкът не спря. Машината лъкатушеше на зигзаг — явно някаква специфична маневра за избягване на противотанкови ракети. Така или иначе, ако останеше на мястото си, Джеймс скоро щеше да бъде прегазен.

Точно в този момент танкът се закова на място. Оръдието бавно се насочи надолу и Джеймс се взря в смъртоносната чернота на огромното дуло. Усети прилив на лишена от всякаква логика ярост. Щеше да си умре тук — девствен и далеч от дома, при това само защото шибаните италианци не бяха се подчинили на шибаната му заповед.

Люкът се отвори и над него се подаде някакво лице. Джеймс забеляза, че въпреки петната от машинно масло това всъщност беше едно много привлекателно лице с големи очи, деликатни скули и черни вежди. Все приятни черти, понастоящем обаче изкривени от гняв.

— Защо, в името на всички светии, си се изтипосал така насред пътя, идиот с идиот? — кресна лицето на италиански. — Можех да те сгазя!

— Заповядах да спрете — подчерта Джеймс.

— И защо трябва да спирам, при положение че е много по-лесно ти да се мръднеш от пътя ми.

Жената положи ръце върху корпуса и се измъкна от люка, като при това й движение Джеймс забеляза прелестно загорял от слънцето дълъг и изящен крак. Карабинерите дружно си поеха дъх. Докато тя се спускаше от танка на земята, някои от най-предприемчивите бързо пристъпиха напред, за да й подадат ръка. Вече окончателно слисан от развоя на събитията, Джеймс попита:

— Това вашият танк ли е?

— Според мен е крайно очевидно, че първоначално не беше мой — отвърна жената язвително.

Карабинерите, вече явно забравили за ужаса си отпреди малко, се разсмяха. На онзи, който й бе помогнал да слезе от танка, очевидно никак не му се искаше да пуска ръката й, докато тя не се обърна към него с ослепителна усмивка и думите „Grazie mille“.

— Значи сте го откраднали? — настоя Джеймс.

Тя измъкна коси, които прочее бяха дълги, блестящи и много черни, от яката на роклята си, където явно ги бе прибрала, за да не й се пречкат в кабината, и отвърна нагло:

— Е, и?

— Опасявам се, че не можете да го задържите.

Младата жена премести поглед от танка към Джеймс и повдигна вежди:

— Очаквате от мен да си намеря немски танк и след това да го върна на германците? — попита тя невярващо.

Карабинерите се подсмихваха и я наблюдаваха очаровани.

— Трябва да го предадете на нас.

— В такъв случай ще бъде все едно вие сте го откраднали.

Карабинерите кимнаха като един и погледнаха към Джеймс, за да видят как ще отговори на това доста резонно обвинение.

— Само дето на нас ни е позволено да го сторим — подчерта той. — Защото ние сме печелившата страна във войната.

Тя се замисли за момент.

— Много добре. В такъв случай ще ви го продам. Направете ми предложение.

— Наказанието за незаконно притежаване на военна техника е десет години затвор.

— Сериозно? — удиви се тя. — Е, така или иначе, аз не притежавам никаква военна техника.

— Мадам, вие карате танк.

Тя разпери ръце:

— И какво от това?

Джеймс погледна многозначително към дулото на оръдието, стърчащо точно над главата му.

— А, това ли? — каза тя толкова невинно, сякаш го бе забелязала току-що. — Към него явно има прикачено някакво оръдие, но аз нямам нищо общо с тази работа. Машината, която карам, всъщност е трактор. Погледнете. — Тя посочи към задния край на танка, където беше закачено някакво примитивно устройство за оране.

— Мога ли да ви попитам имате ли някакво разрешително за управление на този... хм... трактор?

Жената явно се канеше да отговори, когато внезапно забеляза раната на рамото му.

— Ама вие сте ранен!

— Ще трябва да ви помоля...

— И кървите!

Джеймс погледна. Наистина кървеше. Заради адреналиновия прилив така и не бе забелязал, че целият му ръкав е подгизнал от кръвта.

— Нищо ми няма — каза той, но младата жена вече се беше обърнала и гълчеше карабинерите, задето си стоят спокойно и не правят нищо, докато капитанът им кърви до смърт. Дали имаха някакви превръзки? Не? В такъв случай той трябва да бъде отнесен до нейната къща, която за щастие се намира съвсем близо, където нейната сестра, магата, ще се погрижи за раната. Вижте, капитанът се олюлява, сигурно скоро ще припадне заради загубата на кръв. Трябва да седне и да постави глава между коленете си, докато приготвят носилка.

Няколко секунди по-късно Джеймс вече беше обгрижван от половин дузина карабинери, които работеха доста по-ефективно под командването на младата жена, отколкото под неговото. Във всеки случай щеше да се чувства малко по-сигурен, ако ентусиазираните болногледачи не размахваха автоматите си, докато натискаха главата му между коленете. От единия джип беше измъкната носилка, той

беше положен върху нея, а след това повдигнат и понесен нанякъде толкова внимателно, все едно беше бебе.

Малко по-късно беше положен върху някаква кухненска маса, а край него се появи втора млада жена, с черти много подобни на тези на първата и почти толкова красива, която се приведе, за да огледа раната му. Преди Джеймс да осъзнае какво се случва, двете жени бяха смъкнали ризата му, а по-младата започна да охка и да ахка колко зле е рамото. Раната му беше промита и по-младата жена притисна хладните си, уверени пръсти на няколко места край нея. После бързо каза на по-голямата си сестра нещо на почти неразбираем диалект и тя постави ръката си в разтворената му длан.

— Стиснете я — нареди му. Той го стори и усети как нещо твърдо се впира в кожата му. Годежен пръстен.

— Мисля, че може и да е изкълчено — каза по-младата и излезе от стаята. Джеймс остана да лежи по гръб, загледан в кичура чуплива черна коса, който се спускаше пред лицето на „танкистката“. Осъзна, че продължава да стиска нежната ѝ длан, и побърза да я пусне:

— Съжалявам.

— Как се казвате? — попита тя.

— Капитан Гулд. Джеймс Гулд.

— Чеймс Гул^[1]?

— Джеймс Гулд.

— Джеймс Гут?

— Общо взето, уцелихте.

За своя собствена изненада се чувстваше доста развеселен. Преди малко бе убеден, че ще бъде взривен на парченца от танково оръдие, а сега за него се грижеха две от най-красивите момичета, които някога беше виждал. Подобно нещо можеше да ти се случи само в Италия.

По младата сестра се върна, носейки две малки бурканчета.

— Не мърдайте — каза му тя. Бръкна внимателно в едното и извади пчела. Насекомото изглеждаше съвсем спокойно или може би просто бе свикнало с нея: разхождаше се по пръстите ѝ, все едно беше калинка. — Ще боли само за малко — предупреди, след което притисна пчелата към рамото му. Джеймс бе пронизан от остра болка, когато жилото се заби в плътта му.

— Какво, за Бога, правите? — извика той, опитвайки се да стане.

— Това ще помогне на раната да заздравее по-бързо. — Тя бръкна с пръст във второто бурканче и намаза краищата на кървавия прорез на рамото му с нещо, което изглеждаше като мед. — Това също.

Всичко това бяха пълни глупости, разбира се, но той предполагаше, че момичето просто се опитва да помогне. Освен това сърчните пръсти масажираха рамото му по особено приятен начин и болката неусетно започна да отшумява. Той се отпусна назад и затвори очи.

Когато ги отвори отново, видя, че ризата му е нарязана на ленти, с които да превържат раната.

— Благодаря ви — каза. — Много сте мили.

— Изобщо не сме мили — натърти по-голямата сестра. — Просто не искаме да отидем в затвора.

— А аз си мислех, че го нравите заради добрите си сърца — отбеляза той сухо.

— Освен това Мариса смята, че една от нас двете трябва да флиртува с вас за всеки случай. И настоява това да бъда аз — добави, — защото ме харесвате повече.

Откъде можеше да е разбрала това?

— Надявам се, отговорът ви е бил, че не сте такова момиче — промърмори той.

Тя сведе очи към него. Забеляза, че бяха тъмнозелени и в тях проблясваше нещо, което съмнително много приличаше на презрение.

— Всъщност не. Казах й, че по-скоро бих умряла, отколкото да флиртувам с британски офицер.

По-младото момиче започна да превързва рамото му.

— Радвам се да го чуя — промълви Джеймс, объркан от внезапната горчивина, която бе доловил в гласа й. Или поне си мислеше, че е объркан, защото за първи път не беше съвсем сигурен какво точно изпитва.

Когато превръзката беше готова и пристегната с ластик, Джеймс установи, че болката се е превърнала в почти недоловима топлина, разляла се по рамото му. Може би ужилването в крайна сметка беше помогнало, помисли си той. Трябваше да попита своя приятел лекар на какво се дължи този ефект.

Подадоха му чиния с някакви малки, кръгли бели неща в нея и му наредиха:

— Яжте!

Той набучи едно от тях с поставената в ръката му вилица. Беше меко като рохко яйце, а щом го проби, от вътрешността му се стече някакъв крем с цвят на слонова кост. Опитва внимателно. Устата му внезапно се оказа изпълнена с богата гама от вкусове. Усети някаква свежест, сякаш дъвчеше трева, съчетана с лека сладост.

— Еха! — възкликна той. — Какво е това?

— Бурата. Сами я приготвяме.

Не познаваше тази дума. Но това всъщност нямаше никакво значение, защото имаше работа за вършене.

— Опасявам се, че ще трябва да науча още някои подробности за онзи танк. Като за начало, как точно попаднахте на него?

— Мариса го омагьоса.

Сърцето му се сви. Можеше ясно да си представи реакцията на майор Хийткоут, ако включеше това в доклада си.

Мариса и Ливия започнаха да му обясняват за зловещата съдба на вдовицата Есмералда и за това как беше направено заклинание като отмъщение за смъртта ѝ. Беше му малко трудно да следи историята, не на последно място и поради факта че момичетата имаха навика да говорят една през друга. Той поглади брадичката си. Ситуацията беше далеч по-сложна, отколкото си бе представял в началото, защото танкът беше взет директно от немците и технически погледнато, не беше откраднат, а по-скоро пленен.

— Нека да помисля по въпроса. Междувременно обаче ще трябва да конфискувам танка, а вие — той кимна към Ливия — да дойдете с мен.

— Къде?

— Във военното подразделение в Неапол.

— Може и да имате лек проблем с това.

— Така ли? И защо?

— Защото зареждаме танка с грапата на татко. А докато с вас си бърбим тук, отвън вашите хора ни изпиват горивото.

Джеймс изтича навън, за да спре карабинерите, които наистина пресушаваха доста активно бутилките със смрадливия безцветен алкохол, използван от момичетата вместо бензин. В движение осъзна, че къщата, която на пръв поглед му се бе сторила не по различна от

останалите в селото, всъщност, освен място за живеене беше още бар и ресторант.

— Освен това се опасявам, че ще трябва да затворим това място — каза той на двете сестри. — Всички заведения са забранени за посещение до второ нареждане.

— По чия идиотска заповед? — попита Ливия.

— Всъщност по моя.

— И как точно ще стане това, при положение че ние живеем тук?

— Е, в такъв случай ще трябва да затворим кухнята и трапезарията.

— Ама това си е нашата кухня. И нашата трапезария.

Джеймс се почеса по главата. Правилата, които му се бяха стрували пределно ясни в Неапол, тук го изправяха пред неочаквани усложнения.

— В такъв случай ще трябва да изгоните клиентите си — предложи той.

— Нямаме никакви клиенти. Като се изключат вашите карабинери, разбира се.

Очертаваше се един от онези безкрайни спорове, от които италианците винаги успяваха да излязат победители.

— Тогава това място ще остане отворено — каза той, — докато не се появят клиенти, като в този случай вече ще трябва да го затворим. Така става ли?

Момичетата неохотно се съгласиха, че това е приемливо, стига някой да им плати за грапата. Последваха кратки преговори по въпроса, които незнайно как доведоха до съгласието на Джеймс да им даде някаква баснословна сума, след което Ливия отиде, за да си приготви малко багаж.

Когато се качи на горния етаж, Ливия придърпа баща си и Мариса в стаята.

— Не се тревожете за мен. Всичко ще бъде наред — увери ги тя. — Но след като така или иначе ще ме отведат в Неапол, планирам да остана там.

— Защо? — попита слисан Нино.

— Докато съм тук, Алберто никога няма да ни остави на мира. Когато замина, нещата може би ще се оправят. За вас двамата ще има достатъчно храна, ако съседите ви помагат.

— Но как ще оцелееш в града?

— Ще отида при семейството на Енцо и ще се хвана на работа във фабриката. Майка му няма да ме остави на улицата. — Борейки се с напиралците в очите ѝ сълзи, тя добави: — Това наистина е за добро. И на мен не ми допада, че трябва бягам заради Алберто, но какъв избор имаме всъщност? И вие, и аз знаем, че никой тук не би дръзнал да му се противопостави.

Мариса я прегърна.

— Добре. Върви, щом трябва. И се връщай възможно най-бързо.

— Не ми харесва идеята да пътуваш с тези войници — каза мрачно Нино.

— Ще внимавам. Пък и ако този офицер искаше да ми навреди по някакъв начин, вече щеше да го е сторил, възползвайки се от надвисналата над нас заплаха от затвор заради танка.

— Съгласна съм с Ливия — кимна Мариса. — Този офицер изобщо не прилича на онзи изрод, който ни взе храната.

— Войникът си е войник — промърмори Нино. — Тръгвай с него, щом се налага, но не го окуражавай по никакъв начин.

— Разбира се, че няма. Единственият ми проблем ще бъде да се насиля някак да бъда учтива с него.

Карабинерите почти се сбиха за честта кой от тях да помогне на Ливия да се качи в единия от джиповете, но бързо се разбра, че никой от тях няма дори бегла идея как се управлява танк. Тя се опита да научи един, но той непрекъснато набутваше машината в крайпътната канавка, неспособен да кара направо. Джеймс предположи, че е прекалено превъзбуден от това да споделя тесната кабина с даващата му указания красавица. Когато конвойт най-сетне потегли, той беше воден от Ливия в танка, упътвана от приседналия върху люка Джеймс, докато останалите превозни средства ги следваха.

Докато се придвижваха край възвишенията на Везувий, Джеймс установи нещо крайно нетипично за него в последно време. Забавляваше се искрено. Беше жив, взеше се върху немски танк,

пейзажът беше прекрасен, усещаше соления морски въздух върху лицето си, а ноздрите му бяха изпълнени с аромата от цветовете на растящите край пътя зелени дъбове. Не биваше да забравя и за момичето, приседнало в кабината, с развяващи се черни коси — в нея определено имаше нещо, което допринасяше за доброто му настроение. Най-малкото, беше хубаво най-сетне да срещне италианско момиче, което не се опитва да го вкара в леглото си.

— Ситуацията е следната — обясни Джеймс на майор Хийткоут по телефона — тази жена и нейните партизански другари са взели участие в операция на местната съпротива. Немецът е бил задържан, но по-късно успял да избяга. Партизаните взели танка му, но когато установили, че в резервоара няма гориво, стигнали до идеята, че могат да го заредят с грапа. Били са забелязани точно когато са потегляли, за да го предадат на Съюзниците.

Нищо от това реално не беше лъжа, просто не отговаряше много точно на истината. Той си каза, че това просто бе начин да не губи времето на зает човек като командващия си офицер с незначителни подробности.

— Тези партизани... как точно се наричат? — попита го майорът.

— Тъъ... Доколкото разбрах, това е бандата на Пертини, сър.

— Не са никакви комуняги, нали?

Джеймс си спомни за преговорите относно цената на грапата.

— Определено не са, сър. От това, което видях, мога без никакво съмнение да ги определя като демократични капиталисти.

— Чудесно. Кажи им, че сме им благодарни за положените усилия и прочее, след което ги остави да си вървят.

Когато Джеймс най-сетне успя да намери човек, способен да управлява немски танк, вече бе прекалено късно. Ливия беше заобиколена от цяла тълпа активно флиртуващи с нея италианци, а самата тя се прозяваше демонстративно, така че нямаше особен избор, освен да приеме предложението му да се вози при него.

С превързаната ръка на Джеймс и натежал от сложената отзад раница на Ливия мотор, придвижването им бе доста нестабилно и лъкатушещо, когато напуснаха подразделението.

— Съжалявам за това — извика Джеймс през рамо, когато моторът се разтресе при преминаването през поредната дупка на пътя.

Ливия не каза нищо. След още няколко опита да я заговори, които срещнаха същата реакция, той се предаде и се концентрира върху шофирането. След известно време усети, че жената е отпуснала глава върху гърба му. Тази близост му беше доста приятна и за момент Джеймс се зачуди дали това не издава някаква проява на интерес към него. После осъзна, че тя просто е заспала, сгушена в него леко и нежно като котенце.

Неапол беше тих, осветен от надвисналата над него пълна луна, и докато се опитваше да маневрира по осеяните с дупки улици, Джеймс установи, че всъщност се е привързал към това място. То беше непредсказуемо, подлудяващо и въпреки това винаги способно да му предложи някоя приятна изненада, като например да го дари с красиво спящо момиче, седнало отзад на мотора му и притиснало тяло в неговото наред нощната тъма, наред ужаса на войната.

Всъщност Неапол не беше съвсем тих през тази нощ. Зад спуснатите черни завеси на затворения ресторант „При Тереса“ се провеждаше среща от доста бунтовно естество.

Беше я свикал Анджели, а освен него тук присъстваха красивата и едноока Елена Марлона, както и още няколко жени, които Джеймс бе срещал: Алджиса Фиоре, Виолета Картенца, възвърналата по чудо девствеността си Силвана Сетимо, Серена Тиволони... Стаята беше изпълнена с цвета на неаполитанската женственост и този цвят беше доста разгневен.

— Как да работим, когато публичните домове са затворени? — попита Алджиса Фиоре. — Това е смехотворно. Принудени сме да водим клиенти вкъщи или да се промъкваме тайно по улиците, притеснени кой може да ни види.

— За нас е още по-лошо — отсече някакъв мъж на средна възраст, собственик на една от най-старите пицарии в Неапол. — Вие поне носите оръдията на труда си с вас. А аз не мога да направя нищо без моята фурна.

— Що се отнася до мен — обади се Елена, оглеждайки високомерно присъстващите с единственото си здраво око, — затварянето на публичните домове не промени почти нищо. Аз бях най-добрата курва в Неапол преди войната, ще бъда най-добрата и след

нея. Но тази забрана на браковете е истински проблем. Пазарът се задръсти с прекалено много аматьорки.

— Вината за всичко това е на онзи англичанин — обади се някой. — Гулд. Трябва да направим нещо по въпроса.

— Можем да го убием — предложи сводник с особено зловещ вид. — Мога да го направя със собствените си ръце срещу съвсем символична финансова компенсация.

— Това ще е загуба на време — обади се Анджело. — На негово място ще дойде някой друг. Освен това познавам британците. Ако убием един от техните, останалите ще ни вгорчат живота още повече.

— В такъв случай трябва да го съблазним.

— Вече пробвах — отбеляза мрачно Алджиса Фиоре. — Niente.

— Или да го подкупим.

— Той дори не отвори плика — въздъхна Мартина Фонтанеле.

— Може да харесва малки момиченца, като Джаксън. Или пък момченца. Все трябва да има някаква слабост.

— Забравете за това — прекъсна ги Анджело. — Този момък е истински светец. Дори настоява да си плаща за вечерята. Всъщност, като се замисля...

— Какво?

— Има едно нещо, което със сигурност обича. Храната — отбеляза замислено Анджело. — Въпреки че може и сам да не го осъзнава.

— Е, това не е особено изненадващо, ако готвачът ти е Чиро Малони.

Тези, които познаваха Малони, се изкикотиха.

— Малони е там с определена цел — каза Анджело. — Той работи за Вито Дженовезе. Освен това знам, че и фамилията на Дженовезе не е особено щастлива покрай тези нови забрани... Оставете нещата на мен. Ще измисля нещо.

[1] Непреводима игра на думи — ghoul на английски означава „таласъм“. — Б.пр. ↑

ЧАСТ ТРЕТА

„Ако търсите наистина сериозно стимулиране на вкусовите рецептори, няма продукт, който да ви дари с повече възможности от боба“.

Марчела Хазан,
„Кухнята на Марчела“

„Обикновеният боб (fagioli) дълги години е бил отбягван от всички, освен от най-големите бедняци, но сега е възприеман като деликатес, който само най-богатите могат да си позволят при цена от 150 лири за килограм. Кое е огромен скок предвид факта, че преди войната цената за същото количество е била една лира или дори по-малко“.

Бележка на
здравното министерство,
Регион трети от
териториите на
Съюзническото военно
правителство, 1943
година.

ДЕВЕТНАЙСЕТ

Ливия се събуди, когато стигнаха до пристанището.

— Можете да ме оставите тук — каза тя, потупвайки Джеймс по гърба. Той отби встрани от пътя и я наблюдава, докато отвързва раницата си от задния калник.

— Може би ще ви видя отново — промълви неуверено.

— Може би — кимна тя, но тонът ѝ намекваше, че би предпочела подобно нещо да не се случва. Вдигна ръка към оплетената си по време на пътуването коса и я разреса с пръсти, доколкото успя. — Благодаря за превоза — промърмори, след което взе раницата и си тръгна, без да каже нищо повече.

— Ще се оправите ли? — извика той след нея. Тя не му отговори. Предполагаше, че все още е разстроена заради конфискацията на танка. Не можеше да е очаквала сериозно, че ще ѝ позволи да го задържи, нали така? Всъщност, като се замислеше за събитията от предишния следобед, заради нея той дори беше нарушил някои от правилата, които следваше толкова стриктно в последно време. Защо тази жена беше толкова неблагодарна? И защо поведението ѝ го разстройваше толкова много?

За момент Джеймс почти беше готов да тръгне след нея. После с въздишка обърна мотора си в посока на Палацо Сатриано.

Ливия реши да извърви пеша оставащия път, но не беше и предполагала каква разруха бе сполетяла Неапол след заминаването ѝ. Да си проправя път през мрачните, засипани с руини улички се оказа доста опасно начинание, но истинският ужас я сполетя, щом стигна до мястото, където се бе намирал домът на семейството на Енцо, и откри там единствено дълбок кратер.

— Извинете ме — каза тя, спирайки някаква жена, която влизаше в близкия вход. — Бихте ли ми казали къде живеят сега семейство Тели?

Жената се прекръсти.

— В Рая, ако такава е била волята Господня. Всичките загинаха при бомбардировките.

Ливия се загледа шокирано в руините на сградата. Беше ясно, че много хора бяха срещнали смъртта си при въздушните нападения над града, но в тези отломки пред очите ѝ имаше нещо различно. Ако не се беше върнала във Фишино, нейното тяло също щеше да лежи нейде под тях.

— Случи се малко след като Енцо загина в Русия — добави жената. — Щом близките му получиха писмото, спряха да се крият в убежищата. Майка му казваше, че ако Господ е решил да я отведе при сина ѝ, тя не би имала нищо против.

Бедната Куартила, помисли си Ливия. Тя беше доста тиранична свекърва, но наистина обожаваше сина си.

— Изглеждате разстроена — забеляза жената. — Добре ли ги познавахте?

— Бях омъжена за Енцо — промълви с усилие Ливия.

— Ай, ай! Всеки тук познава някого, изгубил семейството си. Аз лично изгубих всичките си братя. И благодаря на Господ, че нямам синове, защото те също щяха да бъдат мъртви. — Жената огледа съчувствено Ливия. — Разбирам, че преживявате ужасен шок, миличка. Бих ви дала някаква храна, стига да имах. — Тя вдигна ръце. — Това е войната. Понякога се питам дали този ужас ще свърши някога...

С последните си пари Ливия нае стая в някаква мизерна странноприемница край пристанището и на следващата сутрин отиде до фабриката за амуниции, за да си потърси работа. Но фабриката също бе разрушена. Някакъв мъж, който ровеше из руините за парчета метал, ѝ каза, че немците са я взривили, докато са се изтегляли от Неапол. Сподели с нея, че доколкото знае, в болницата търсят чистачки. Тя извървя двете мили до Оспedale деи Пелигрини само за да установи, че свободните работни места отдавна са били заети.

— Може би трябва да опитате в големите хотели по Виа Партенопе — предположи болничният администратор. — В момента там живеят доста офицери от съюзническата войска, а големите клечки винаги имат нужда от някаква прислуга.

Ливия ясно осъзнаваше, че това е просто изстрел в мрака, но въпреки това се насочи към Виа Партенопе.

Портиерът на първия хотел, в който попита за някаква работа, я изгледа с презрение:

— Като камериерка или като курва? Не че има значение. И за двете длъжности нямаме свободни места.

Ситуацията беше подобна и в останалите хотели. След известно време, прекарано в безплодно обикаляне, Ливия реши да се насочи директно към хотелските кухни, с надеждата, че уменията ѝ на готвачка все щяха да бъдат нужни някъде, но отговорите бяха идентични: имаме си дори повече готвачи, отколкото ни трябва.

На Корсо Гарибалди видя как някакво момиче прие с широка усмивка подадената му от двама канадски войници консерва, след което влезе заедно с тях в най-близкия вход. Ливия започна да осъзнава все по-ясно, че колкото и тежко да беше положението във Фишино, тук нещата бяха далеч по-лоши. По-лоши, отколкото изобщо бе предполагала.

Тя се върна в стаята си изтощена и отчаяна. Не беше яла нищо цял ден, но бе толкова уморена, че дори гладът не ѝ попречи да заспи почти веднага.

На следващата сутрин продължи с опитите да си намери работа с все същия нулев успех. Казаха ѝ, че на пристанището със сигурност се търсят хамали, но когато отиде там, видя, че опашката с кандидатите беше дълга над триста метра, а някои от чакащите дори се биеха в желанието си да се доредят по-напред. Тя отново започна да обикаля по кухните, но на повечето места дори не ѝ отваряха. Ресторантите бяха затворили врати заради проблемите с набавянето на стока от черния пазар.

Ливия приседна върху прага на една къща, за да си почине малко, и видя как някакво красиво момиче на горе-долу нейните години ѝ маха от другата страна на улицата. Зарадвана от възможността да поговори с някого, тя помахна в отговор само за да забележи миг по-късно гневното изражение на момичето и да проумее, че привидно дружелюбният жест всъщност я подканва да се махне от там.

— Vai via! — кресна момичето. — Чупката! Аз работя тук, малка проклетнице. Намери си свое собствено място, иначе брат ми ще те заколи!

Въпреки че му липсваше опит, Джеймс не беше пълен невежа относно сексуалните въпроси. В училище беше правил дисекция на репродуктивните органи на една нещастна жаба, начинание, което бе оставило у него впечатлението, че сексът не е за гнусливите. Освен това бе имал доста завоалиран разговор по темата с директора на пансиона, който често беше използвал думи като „духовна хигиена“, „самоконтрол“ и „чистота на тялото“ и го бе накарал да вярва, че мастурбацията може единствено да подрони устоите на бъдещия му брак. В някакъв момент едно от другите момчета беше успяло да се добере до известния превод на „Кама Сутра“ от Ричард Бъртън, но въпреки нетърпението, съпътствало прелистването на това примамливо четиво, то само бе направило нещата още по-неясни, вместо да го дари с така очакваното просветление.

Има три типа мъже, обясняваше нехайно Бъртън. Мъжът заек, мъжът бик и мъжът кон, като тази класификация е базирана върху размера на фалоса. Жената от своя страна, в зависимост от дълбочината на вагината си може да бъде жена сърна, жена кобила или жена слоница. Оттук следва, че съществуват три равнопоставени вида сношения между хората със съответстващи си размери и шест неравнопоставени сношения, когато размерите не си съответстват. Общата цифра е девет, както може да се види от приложената таблица.

Сред всички изброени, равнопоставените сношения са най-добрите, а при неравнопоставените важи правилото, че колкото по-надолу в списъка се намира съответният тип сношение, толкова по-лошо е то.

Това се стори на Джеймс доста по-притеснително от разговора с директора на пансиона. Как се очакваше някой мъж да разбере дали е бик или кон? И което бе още по-важно, как можеше да прецени дали избраницата му е сърна или кобила? Дори да предположим, че съответното момиче успееше някак да класифицира себе си, което му се струваше доста невероятно, той не можеше просто да отиде при нея и да я попита, нали така? А какво щеше да се случи, ако заради невежеството им кон се оженеше за кобила (което на пръв поглед изглеждаше съвсем естествено, но Бъртън го бе заклеил като най-лошата възможна комбинация) и така двете страни, които не си подходат по никакъв начин, да трябва да се примирят с това положение до края на живота си? Статистически погледнато, предвид

наличието на повече неравнопоставени, отколкото на равнопоставени комбинации, шансът да си навлечеш беля на главата беше по-голям от този да си намериш правилната половинка.

На всичкото отгоре, въпреки впечатляващия набор от сексуални пози, придружени със съответните илюстрации, човек трудно можеше да извлече някаква адекватна информация относно самия акт, не на последно място и заради доста завоалираните обяснения на Бъртън. „Когато тя вдигне крака и ги задържи широко разтворени по време на акта, това се нарича «Поза прозявка» пишеше Бъртън. Когато разтвори крака, сгъне ги и приближи максимално колене до гърдите си, това се нарича «Позата на Индрани» и сношението в тази позиция изисква известен опит“. Джеймс виждаше от илюстрацията как точно трябваше да позиционира краката си жената, но къде беше мъжът в цялата тази работа? Отгоре? Отдолу? Дали не се очакваше просто да я наблюдава отстрани? И какви точно бяха опасностите в това някой без съответния опит да опита позата „Индрани“?

„Аупариштака, или задоволяването с уста, предупреждаваше Бъртън, никога не трябва да бъде практикувано от добре образован брамин, от министър със сериозни отговорности или от мъж с добра репутация, защото въпреки че подобна практика е позволена от шастрите^[1], няма основателни причини да се прибегва към нея и тя трябва да бъде практикувана единствено в някои изолирани случаи“. Въпросните „изолирани случаи“ според Бъртън можеха да включват „нецеломъдрени и покварени жени, жрици на любовта и слугини“, които очевидно бяха експерти в техниката, наречена „Засмукване на мангото“. Джеймс никога не беше имал досег с манго, още по-малко пък с покварена жена, така че и тази информация не му вършеше особена работа.

Едно от нещата, които си оставаха особено неясни за него, беше какво точно извличаха жените от секса. Дори Бъртън, принципно доста стриктен в стремежа си текстът му да бъде максимално неясен, изглеждаше несигурен по този въпрос и си го беше признал в прав текст. „Жените не свършват като мъжете, пишеше той. Мъжете просто се освобождават от своята страст, докато жените, при които става въпрос по-скоро за умствена нагласа, отколкото за физическа необходимост, изпитват някакъв тип наслада, но е невъзможно да обяснят какво точно представлява тя“. Мненията на малкото приятели

на Джеймс, с които можеше да разговаря по въпроса, бяха коренно различни. Беше ли сексът просто задължение за жената, или наистина ѝ харесваше? Едно от момчетата, което бе имало връзка с някаква прислужница — една от „покварените жени“ на Бъртън — твърдеше, че на нея действително ѝ е било приятно, но повечето се обединиха зад тезата, че това са глупости, и докато мъжете желаят жените както заради телата, така и заради умовете им, една жена желае даден мъж единствено за да покаже възхищението си към него.

След като навремето срещна Джейн и сватбата вече изглеждаше като съвсем реална възможност, Джеймс реши да хване бика за рогата и посети една малка книжарница на Чаринг Крос Роуд, откъдето си купи тънка книжка, озаглавена „Бракът и любовта“. Мъжът, който му я продаде, го дари с доста мазна усмивка, докато я опаковаше в кафява хартия, и Джеймс не посмя да я разлисти, докато не остана съвсем сам и не бе сигурен, че никой няма да види какво чете.

За нашето общество невежеството на жената относно собственото и тяло и това на бъдещия ѝ съпруг е нещо напълно типично и се приема едва ли не като добродетел... — пишеше в книгата.

Тези изопачени представи за невинност нерядко оставят момичето незапознато с факта, че съпружеският живот ще включва и физическа връзка със съпруга, фундаментално различна от тази, която е съществувала между нея и брат ѝ, примерно. Когато разкрие истинската природа на своето тяло и научи ролята, която то трябва да изиграе, тя може да откаже категорично да изпълни желанията на съпруга си. Познавам една омъжена двойка, в която съпругът, истински кавалер и дълбоко влюбен в своята половинка мъж, трябваше да чака с години съпругата му да се възстанови от шока на откритието какво действително се очаква от нея, преди да му позволи естествен физически контакт. Има немалко булки, които заради ужаса, изпитан по време на първата си брачна нощ с мъж, който не е бил достатъчно внимателен и деликатен, са полудявали и дори са прибегвали до самоубийство.

Сърцето на Джеймс биеше лудешки. Точно от това се беше страхувал.

Тези, които са шокирани от публикуването на книга като тази, която засяга теми, възприемани като неморални, трябва просто да се замислят, че въпросните теми вече са широкодостъпни в комичните вестници, в долнокачествените романи, твърде често дори на театралната сцена или в киното, при това представени по груб и упадъчен начин. Това, че хората ще видят фактите, с които вече са запознати, в напълно нова светлина, може да има единствено позитивни последици.

Да, нова светлина наистина имаше. Истина беше, че авторката — учен на име доктор Стоупс, наблягаше прекалено много на собственото си откритие, свързано с някои фундаментални принципи, мотивиращи женското поведение („Изучавали сме дължината на вълните при водата, звука и светлината, но кога нашите дъщери и синове ще започнат да изучават сексприливите при жените и ще научат Правилата на цикличността при сексуалните им желания?“). По един въпрос обаче доктор Стоупс беше особено конкретна и той беше, че жените наистина могат да изпитват наслада при изпълнение на съпругеските си задължения:

Според мнозинството „благопристойни“ хора от една жена не се очаква да проявява спонтанни сексуални импулси. Под това нямам предвид нещо сантиментално от типа на влюбването, а чисто физическо състояние на възбуждане, което се появява спонтанно и не е задължително свързано с някой конкретен мъж. В нашата страна е широко разпространено мнението, че само безнравствените жени изпитват подобни желания (особено преди брака) и повечето представителки на нежния пол по-скоро биха умрели, отколкото да признаят, че понякога

изпитват този трудно описуем физически копнеж, натрапчив като глад за храна.

Истина е, че в нашия по-студен климат жените като цяло се възбуждат по-рядко от тези, живеещи в по-южните краища на планетата, но също така е истина, че с отлагането на съзряването и проточващите се повече от необходимото невинни години на младостта, жената често вече е преминала трийсетте, преди тялото ѝ да бъде събудено от този тъй естествен зов на нейната природа.

Доктор Стоупс не се свенеше да обясни в подробности как точно действа въпросното възбуждане.

Жената разполага с малък закърнял орган, наречен клитор, който морфологично съвпада с мъжкия пенис и подобно на него е изключително чувствителен на докосване. Той се намира между вътрешните устни на вагината, уголемява се при възбуда и чрез стимулация при движение изпраща импулси към всеки нерв в тялото. Дори и жената да е напълно възбудена обаче, за нея са необходими от десет до двацет минути, за да достигне върха при физическо единение, докато две или три обикновено са напълно достатъчни за един мъж, неосведомен за нуждата да контролира импулсите на тялото си, за да могат и двамата да изживеят пълноценно удоволствието при правене на любов...

Споделеният оргазъм е изключително важен, но в много случаи мъжете достигат до върха толкова бързо, че тялото на жената дори не е готово и тя остава незадоволена.

Женският оргазъм, както доктор Стоупс обясняваше пламенно, беше „наистина завършен и мускулно енергичен оргазъм“, полезен за здравето, нервите, съня и дори способностите за зачеване. От един

наистина загрижен за благото на любимата си съпруг се очакваше да притежава добър самоконтрол и да поставя удоволствието на жена си дори пред своето, въпреки че много мъже, за да не кажем почти всички, отказваха да полагат подобни усилия.

Трудно е да наречем преувеличение това, че в наши дни мнозинството от жените лежат в леглата си будни и изнервени, наблюдавайки мрачно или дори завистливо спящия до тях мъж, който заради невежеството или безразличието си ги е лишил от най-приятния възможен начин да се освободят от нервното си напрежение.

Джеймс веднага си обеща, че никога няма да остави Джейн да будува изнервено по подобен начин. Когато се стигнеше до същината на нещата обаче, доктор Стоупс беше точно толкова категорична, колкото и директорът на пансиона — този тип упражнения трябваше да бъдат запазени за след брака.

Много може би крият това под маската на цинизъм, материализъм или желание за себедоказване, но дълбоко в сърцето си всеки млад мъж мечтае да срещне своята половинка, с която да извърви земния си път. Всяко сърце знае, че единствено подобно единение може да донесе очакваното удовлетворение както на тялото, така и на душата.

След като с години се е борил с желанията на кипящата си млада кръв, мъжът понякога се поддава на изкушението и търси услугите на проститутки, а по-късно, когато срещне истинската си половинка, след като я помоли да му прости за опетненото минало, ще се ожени за нея. Именно тогава, съвсем несъзнателно, той може да накара съпругата си да страда, защото ще гледа на нея в светлината на предишните си изживявания или пък (въпреки че това се случва по-рядко) обратно, ще я разграничи напълно от тях.

Подобно на директора на общежитието, който беше обяснявал за „духовната хигиена“, доктор Слоупс също твърдеше, че въздържанието е единственият правилен път, с тази разлика, че тя подкрепяше думите си с научни примери:

Химичният анализ на еякулационната течност показва, че въпросната, наред с останалите си съставки, е особено богата на калций и фосфорна киселина — и двете, изключително важни субстанции в човешкия организъм. Следователно е огромна грешка да се смята, че семенната течност е нещо, което трябва да се изразходва често — цялата жизнена енергия, използвана при една еякулация, наред с ценните химически субстанции в нейния състав, може да бъде употребена за далеч по-съзидателна дейност.

Джеймс беше напълно убеден в истинността на написаното и бе решил, първо, да държи под контрол сексуалните си пориви и потенциалната неопетненост на душата си най-малкото до първата брачна нощ; второ, да стои настрана от проститутките и трето, да инвестира запасите си от калций и фосфорна киселина в трудовия процес. След като Джейн развали годежа им, първото не беше особен проблем, а второто така или иначе не го привличаше, но третата точка от плана не беше толкова лесна за изпълнение, колкото изглеждаше, особено предвид факта, че понастоящем самият той ставаше жертва на разбъркващия хормоните му южен климат. Опитваше се да избягва всячески рибните деликатеси, следвайки съвета на Джаксън, но въпреки това на един или два пъти му се случи да лиши работата си в ПСС от необходимата ѝ доза калций. В резултат установи, че доктор Стоупс и директорът на пансиона грешат по един въпрос. Наместо да го превърнат в отчаяно жадуващ за секс, изгубил контрол над собственото си тяло звяр, тези малки прегрешения всъщност имаха противоположен ефект и му помагаша да се отпусне, за разлика от моментите, в които решаваше да бъде целомъдрен, но главата му непрекъснато беше изпълнена с мисли за жени.

А конкретно в момента тези мисли за жени го тормозеха особено настоятелно. Или за да бъдем по-точни, мислите за една конкретна жена. Когато в съзнанието му се промъкнеше образа на гола женска ръка, която му маха, или пък на смъкваща се от нечие рамо рокля, тези образи бяха свързани с едно-единствено лице — лице с дяволито изражение и предизвикателни, надменни очи — това на Ливия Пертини.

Ликът ѝ го навествяваше дори и в ужасно неподходящи моменти. Докато провежда разпит например или пише доклад, в един момент мислите му бяха насочени към работата, а в следващия някакво хладно, натрапчиво усещане се плъзваше нагоре по гръбнака му, щом си представеше как Ливия притиска устни към неговите. Или си припомняше хладната кожа на бузата ѝ, меката топлина на ушите, едва доловимия пулс отстрани на шията... Най-неприятното от всичко бе, че тялото му реагираше по доста недвусмислен начин на тези образи и често му се налагаше бързо да сложи някаква папка в скута си, преди жената, която разпитваше, да реши, че тя е причината за този отклик от негова страна.

Наранената ръка не му създаваше проблеми, но той реши, че би било разумно да го прегледа и истински лекар.

— Много добра превръзка — отбеляза докторът, докато развиваше импровизирания бинт на Мариса. Огледа внимателно раната. — Няма и следи от инфекция. Какво каза, че е използвало това момиче?

— Мед — повтори Джеймс. — Освен това накара някаква пчела да ме ужили. Не може това наистина да е помогнало, нали?

Лекарят сви рамене:

— Наистина е странно, но когато бях в Непал, чух, че местните лечители използват същото лекарство. Може пък в ужилването наистина да има нещо. — Той превърза отново раната. — Във всеки случай си извадил истински късмет. В момента разполагам с един-единствен кашон пеницилин и заповедите ми са да го използвам само за ранени в бойни действия войници. Ако раната се беше инфектирала, най-вероятно щеше да загубиш ръката си. Има ли нещо друго, за което искаш да ме питаш?

— Всъщност има. — Джеймс сподели проблема си. — Чудя се дали не съм пипнал малария или нещо подобно.

— Хмм. Я си покажи езика.

Джеймс се подчини.

— Струваш ми се напълно здрав. Съветът ми е да пиеш повече чай. Надали ще намали пристъпите, но съдейки по личния си опит, е трудно да даваш воля на подобни животински инстинкти, докато се наслаждаваш на една хубава чаша чай.

[1] Свещената индийска литература е съставена от шест канонически сборника, наречени шастри. — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ

Беше доста късно, когато Ливия реши да пробва и кухнята на „При Тереса“. Ресторантът беше със спуснати завеси и очевидно затворен, така че тя почука, просто защото бе прекалено уморена и гладна, за да направи каквото и да е друго.

За нейна изненада вратата се откряна, а в процепа се появи мъжко лице:

— Да?

Ливия повтори думите, които бе произнасяла безброй пъти досега:

— Моля ви за малко внимание. Търся си работа.

— Върви си. Затворени сме и не предлагаме работа. — Анджело се канеше да хлопне вратата, но огледа по-внимателно стоящото пред него момиче, което едва се крепеше на краката си с празен и разфокусиран поглед. Тонът му бе значително по-мек, когато попита: — Яла ли си нещо днес?

Ливия поклати глава.

— Предполагам, че ще мога да ти намеря нещичко — промърмори той, отваряйки по-широко вратата. — Влез. Но само за малко, да го имаш предвид.

Той ѝ сипа паница с отдавна изстинал боб и я наблюдава, докато тя лакомо го поглъщаше.

— Каква точно работа си търсиш? — попита.

— Аз съм готвачка. Семейството ми държи остерията във Фишино, но вече нямаме нито клиенти, нито продукти, с които да готвим.

— А, ето коя си значи — кимна Анджело. — Ял съм веднъж в остерията. Беше преди няколко години, но все още помня храната, все едно се е случило вчера. Още ли приготвяте онази прелестна бурата?

— Да, но вече няма как да я караме до пазара.

Тя му обясни за историята с танка и затварянето на ресторанта.

— Ясно. Значи си се срещнала с капитан Гулд.

Тя въздъхна.

— Да, срещнахме се.

— Ех, този младеж... Изобщо не е толкова лош, на колкото се прави. Така или иначе, се опасявам, че сериозно си сбъркала, като си дошла в Неапол. Трябваше да останеш във Фишино и да си намериш някого, който да се грижи за теб, докато не свърши войната.

Ливия потръпна.

— Там имаше един човек, който ми предложи нещо подобно. Но аз нямам намерение да продам тялото и душата си за пари. Все трябва да има някой в Неапол, който да търси готвачка.

Анджело я погледна по начин, подсказващ, че току-що му е хрумнало нещо:

— Всъщност май се сещам за такъв човек. — Той кимна замислено. Колкото повече разсъждаваше над идеята си, толкова по-добра му се струваше тя. — Ливия, мисля, че в крайна сметка ще успея да ти осигуря работа.

— Сладка е като захарче — каза той на Елена. — Истинско момиче от провинцията — честно, трудолюбиво, страстно, че и красиво на всичкото отгоре. Освен това знае как да готви. Не разни завъртяни и изискани буламачи, а истинска, питателна храна. Накарах я да приготви паста с фаджиоле и трябва да ти кажа, че беше най-вкусната, която съм опитвал някога.

— Значи целта ѝ е да го съблазни? — попита Елена със съмнение. — Мислех, че вече сме опитали тази тактика.

— Не — поклати глава Анджело. — Тя не е такава, пък и това не е необходимо. *Panza cunctenti, cori dementi: panza di juna, nenti priduna*^[1]. В края на краищата сексът си е просто секс. Един мъж може да спи с най-красивата жена на света, но щом се събуди на сутринта, остава си съвсем същият. От друга страна, мъж, който е хапнал добре, е в мир със себе си и с целия свят, той е щастлив и което е по-важно, иска и другите да бъдат щастливи. Той ще гледа младите влюбени и ще си мисли колко хубаво би било, ако те се оженят. Ще си мисли за войната и ще му се иска мирът да дойде час по-скоро. Ще спре да се притеснява за прокламации и прочее бумащина и ще остави хората да си вършат работата, без да им се бърка. Накратко казано, ще стане един по-великодушен и мил човек. Следиш ли ми мисълта?

Елена сви рамене.

— И тя е готова да го направи?

— Не съвсем — призна Анджело. — Семейството ѝ е имало някакви неприятности със Съюзниците и се наложи да я убеждавам известно време. — Това беше сериозно смекчаване на фактите. Всъщност се бе наложило да впрегне всичките си немалки умения в изкуството на дипломацията, за да убеди Ливия да работи за британския офицер, и успя единствено защото тя осъзна факта, че няма особени шансове да си намери друга работа. — Но съм сигурен, че планът ни ще проработи — завърши с повече оптимизъм в гласа, отколкото всъщност изпитваше.

— Ще видим — каза Елена. — Ако не стане, винаги можем да се върнем към варианта със съблазняването.

— Арестуван? — повтори Джеймс объркано. — За какво точно някой ще арестува Малони, за Бога?

— За кражба на съюзническа собственост — обясни Карло. — Вашите провизии. Оказва се, че е прибирал всичките добри продукти и ги е продавал на Виа Форчела, а за вас е оставял само това, което не може да пласира.

— Божичко. Въпреки че не съм чак толкова изненадан. В този човек винаги е имало нещо неприятно. Предполагам, че сега ще трябва да си намерим нов готвач, а?

— Вече си позволих волността да започна да търся.

— Предполагам, че няма да ни е особено трудно, нали? Неапол трябва да е пълен с хора, които отчаяно си търсят някаква работа.

— Именно. Разпространих информацията, че интервютата ще започнат утре сутринта в десет.

— Grazie tante, Карло. Много съм ти благодарен.

На следващата сутрин Джеймс се събуди рано. Подуши въздуха. През прозореца на спалнята му проникваше някакъв нехарактерен аромат. Подуши отново. Да, наистина беше това: ухаеше на току-що изпечен хляб. Стомахът му изкурка, докато си навличаше униформата.

Когато слезе в кухнята, видя някаква жена, която надничаше в един шкаф. За миг сърцето му трепна, защото реши, че това е Ливия Пертини, което, естествено, беше абсурдно. После жената се обърна и той осъзна, че това наистина е тя.

— Какво, за Бога, правите тук? — попита я изумено.

— Аз съм новата ви готвачка — отвърна тя.

— О — той прокара пръсти през косата си, полагайки усилия, за да не се ухили от ухо до ухо по най-идиотския възможен начин. — Опасявам се, че сте подранили. Интервютата започват чак в десет.

— Не искате ли първо да ви направя нещо за закуска и да ме интервюирате след това?

— Ъъъ — Джеймс бегло осъзнаваше, че в цялата тази история има нещо леко нередно, но не можеше да определи какво точно. Пък и наистина се радваше да я види. — Предполагам, че не би било проблем.

— Какво е това? — попита Ливия, вдигайки консерва „Месо и зеленчуци“.

— Това ли? Ами нещо като... — той се разрови из главата си за правилната италианска дума — ... стуфато, предполагам. Яхния.

— Добро ли е?

— Изумително гнусно.

Тя върна консервата в шкафа.

— Тогава защо имате толкова много?

— Дълга история.

— Както и да е. Успях да разменя няколко консерви с една жена за хляб и козе мляко, а аз донесох сладки, сирене моцарела и няколко портокала. Как ви звучи?

— Доста примамливо — призна той.

— Къде ви е покривката?

— Обикновено не използваме покривка на закуска. Като се замисля, не използваме и маса.

— В такъв случай няма нищо чудно, че имате проблеми със стомаха.

— Всъщност нямам такива.

— Разбира се, че имате — каза тя с толкова категоричен тон, че беше излишно да се спори с нея. — Предполагам, ще можете да ми намерите чист чаршаф отнякъде?

— Мисля, че...

— Моля ви, донесете ми един.

Когато се върна с чаршафа, откри, че тя бе откъснала няколко цъфнали лимонови клонки от дървото в двора и ги беше поставила в изровена незнайно откъде ваза. Посочи му един от столовете:

— Prego.

— Вие няма ли да ядете?

— Може би по-късно. Хайде, сядайте.

Той седна. Трябваше да признае, че масата изглежда просто великолепно. Хлябът лежеше върху дървена дъска за рязане, а млякото бе налято в керамична кана, поставена точно до вазата с клонките. Ливия сложи пред него нещо, завито във влажен вестник, и го разгърна.

— Какво е това? — попита той.

— Сирене моцарела, разбира се. Прилича малко на буратата, която ядохте у нас, но е доста по-различно.

— Меко е — отбеляза той, набучвайки на вилицата си парчето, което тя му подаде.

— Никога ли не сте яли моцарела! — попита тя невярващо.

— В Англия имаме само три вида сирене. „Чедър“, „Стилтън“ и „Уенслидейл“.

— Будалките ме, нали? — изсумтя тя.

— Изобщо не би ми хрумнало нещо подобно. — Той постави парченце от млечнобялото сирене в устата си. — Охо, ама това е доста вкусно.

Беше меко и се топеше в устата му, а вкусът бе почти неописуем — млечно-сметанов и леко тръпчив.

Вратата се отвори и Хорис влезе в стаята.

— Знаех си аз, че съм усетил миризма на нещо апетитно! — Той погледна към масата. — Какво е това?

— Закуска — обясни Джеймс.

— Отлично — Хорис си придърпа стол.

На вратата се почука и в стаята се подаде главата на Джъмбо Джефрис. Очите му бяха кръвясали, а под тях се забелязваха тъмни сенки, но мрачното му изражение бързо се проясни, когато забеляза масата.

— Това портокали ли са?

— Поне така смятам.

— Портокалите — отбеляза Джъмбо с тон на познавач — укрепват организма и го зареждат с нови сили. — Той си взе друг стол. Само за броени минути още четирима или петима офицери се присъединиха към тях.

Ливия постави на масата чиния със сладки. Джеймс никога не бе виждал нещо толкова нелепо. Бяха по-претрупани с украса дори от шапката на някоя особено модерна млада дама. Всяка бе обкичена със захаросани лимончета, яйчен крем и марципанови цветчета. Той вдигна с подозрение една и внимателно отхапа.

Трябваше да признае, че вкусът беше далеч по-добър от вида ѝ. До него Хорис вече бе пристъпил към втората си сладка, а останалите бързо наваксваха. Скоро на масата останаха единствено трохи.

— Ще се постарая утре да има повече — обеща Ливия.

— Ако получите работата — припомни ѝ Джеймс.

— Най-странното е — каза той на Ливия в единайсет и половина, — че вие май ще се окажете единственият кандидат за работата. Или поне единственият, който благоволи да се появи.

Тя сви рамене.

— Очевидно е, че хората просто нямат желание да работят за вас.

— Предполагам, че ще трябва да разлепим още обяви. Искам да кажа, че не мога просто да дам работата на първия човек, който почука на вратата ми, нали така?

— Колко готвачи ви трябва?

— Само един.

— Е, в такъв случай от колко кандидати за работата имате нужда?

— Ами... от един, предполагам.

— Ето ме. Какъв ви е проблемът?

— А как мога да съм сигурен, че можете да готвите добре?

— Ако навън не се вихреше война — отбеляза мрачно Ливия, — щях да се обидя доста от тази забележка и просто да си тръгна. Но времената наистина са тежки, така че какво ще кажете да ви приготвя обяд и ако храната ви хареса, да ми дадете работата?

Обядът за британския персонал обикновено представляваше просто бързо похапване зад бюрото, но още преди Ливия да започне да обикаля замъка в търсене на чисти чаршафи, които да използва като покривки, Джеймс знаеше, че тя изобщо няма да се примири с това положение. Цяла сутрин от кухнята се носеха разнообразни и особено апетитни аромати, но Ливия категорично бе забранила да влизат при нея и нямаше как да разберат какви са тайнствените гозби, които ги излъчват.

Преди обяд Джеймс внезапно се сети за нещо и побърза да почука на кухненската врата. Когато Ливия му отвори, той бързо каза:

— Трябва да ви кажа нещо, госпожо Пертини. Надявам се, че не е прекалено късно за това: никой от нас не яде чесън.

Тя го изглежда, все едно беше казал най-голямата глупост на света.

— Това е съвсем естествено. Никой не яде чесън. Това не е някакъв зеленчук.

— Имам предвид, че никой от нас не яде чесън изобщо. Просто не ни слагайте чесън в храната. Не искаме да имаме лош дъх, нали разбирате.

Тя повдигна вежди.

— Има ли нещо друго, което не харесвате? Може би магданоз или риган?

— Предполагам, че няма проблем с подправките. В умерени количества, разбира се. Стига да няма нищо пикантно. Като онзи червен пипер, който ядете тук...

— Пеперончино?

— Същият. Не го харесваме.

Тя отвори уста, сякаш се канеше да каже нещо, но после я затвори.

— Това ли е всичко? — попита.

— Е, докато сме на темата, предпочитаме картофи пред пастата — за разлика от вас, италианците, не си падаме чак толкова по макароните. Иначе не сме особено капризни. Достатъчно месо, стига да е добре приготвено, домати, по възможност сурови, хляб или нещо соево... Ако успеете да ни намерите малко масло, това ще ви превърне в героиня за нас. И... въъ... по-полека със зехтина.

Ливия кимна. После затвори вратата, без да каже нищо.

Малко преди дванайсет тя влезе в голямата стая, която използваша като главен офис.

— Не можем да ядем в кухнята — каза Ливия. — Не е достатъчно широко. — Тя огледа голямата маса, на която вечеряха. — Това ще свърши работа. Само ще ви помоля да махнете тези документи.

— Опасявам се, че не можем — обясни Джеймс. — Това ни е работата.

— Не казвам да ги изхвърлите, а просто да ги преместите. Ще сервирам обяда след петнайсет минути.

Обядът всъщност се появи след половин час. Ливия настоя всички да седнат, преди да донесе храната.

— Хората чакат пастата, а не пастата — хората — каза тя твърдо. Също така се погрижи на масата да бъдат сложени кана с вода, стъкленица със зехтин, чинийка със сол и ваза с цъфнали клонки. Джеймс за пореден път се изуми от способността ѝ да организира хората, които изпълняваха безропотно всичко, което им кажеше. Когато дойде време за храната, всеки британски офицер в залата бе седнал край масата и чакаше, за да види какво ще донесе Ливия.

Вратата се разтвори и тя влезе. Носеше огромна чиния с димящо фетучине със сос от домати, зехтин, нарязан лук, целина и чесън. Блюдото беше украсено с току-що откъснати листенца босилек. Толкова по въпроса с препоръките му относно състава на храната, помисли си Джеймс. Но може би Ливия все пак е била ограничена от продуктите, с които е разполагала.

След като напълни чиниите, тя настърга върху храната в тях малко твърдо сирене и добави пипер.

— Сигурна ли сте, че тази храна не е купувана от черния пазар? — попита Джеймс, гледайки предпазливо към сиренето.

— Разбира се, че не е. Размених продуктите срещу вашите консерви — каза Ливия. Това беше чистата истина, но тя пропусна да спомене, че размяната беше извършена със собственика на „При Тереса“.

Джеймс забучи вилницата си в пастата и я завъртя в отчаян опит да накара извиващата се хлъзгава маса да се задържи някак върху зъбците. После я положи в устата си.

Беше невероятно. Никога не бе вкусвал нещо подобно — не само през дългите години на военната си служба, но дори и преди това, по времето, когато беше ял сивкава и безвкусна храна в училищния стол, а дори и още по-отдавна, докато се бе изхранвал със сухото препечено месо на майка си, гарнирано с разкашкани картофи и преварени зеленчуци. Като се замислеше, всъщност никога не беше опитвал пресен пипер или сирене, което да покрива храната му като твърд бял сняг... Мълчанието на останалите мъже край масата, съсредоточени върху съдържанието на чиниите си, му подсказа, че и те изживяваха подобно кулинарно откровение с библейски мащаби.

Беше трудно да задържиш фетучинето на вилицата си, да не говорим, че голяма част от пастата падаше от устата му обратно в чинията. След известен брой експерименти Джеймс установи, че е по-лесно да я засмуква, отколкото да отхапва, и започна да се храни далеч по-пълноценно. Погледна към Хорис, който мляскаше шумно, докато дългите бели панделки на фетучинето висяха от устата му. Напомни му онази приказка за момичето, което бе започнало да бълва змии при всяка своя дума. Единствено Джефрис се справяше с пастата, демонстрирайки поне наченки на опит по въпроса. Въпреки това никой от мъжете нямаше дори бегло намерение да спре с яденето, преди да опразни чинията си до дъно.

Хорис пръв се справи със задачата и дръпна назад стола си.

— Няма как да не призная, беше доста по-различно от буламачите на добрия стар Малони.

— Направо ще се пръсна — призна Уолтърс.

— И аз — съгласи се Хорис. — Е, да се връщаме към работата.

Той понечи да стане, но в този момент вратата се отвори и Ливия влезе, крепейки чиния, която бе дори по-голяма от тази с пастата.

— Секондото^[2] — обяви тя, докато поставяше ястието върху масата. — За съжаление нямате достатъчно чинии, така че ще се наложи да използвате старите.

— Какво е това? — попита Хорис.

— Мелаицана а ла пармиджана. Типична неаполитанска гозба.

Последва кратко мълчание. Хорис се обади:

— Е, не искам да я обидя. Ще опитам само.

Докато той си сипваше в чинията, стоята се изпълни с аромата на поръсени със сирене патладжани, изпечени с домати, чесън и билки.

— По-полека с опитването — каза Хорис, гледайки настървения, с което Уолтърс изгребваше съдържанието на чинията си. — Остави малко и за нас.

Ливия постави на масата и две кани с червено вино.

— Nun c'è tavola senza vino — каза тя с лек укор в гласа. — Една маса не е маса, ако върху нея няма вино.

Джеймс отвори уста, за да протестира, но реши, че е по-добре да не го прави.

Той опита патладжаните със сирене. Миг по-късно вкусът буквално избухна в устата му. Осъзна, че пастата е била просто увертюра за изостряне на апетита. Това ястие беше нещо съвсем различно, наситеността на нюансите във вкуса събуждаше по езика му осезания, за които дори не бе предполагал, че съществуват. Сиренето имаше най-съвършения възможен вкус за едно сирене, патладжаните притежаваха невероятно богат, земен, някак опушен аромат, а подправките завършваха цялата картина по толкова прекрасен начин, че този кулинарен шедьовър имаше нужда от още само едно нещо, което да го допълни и да му придаде цялост — глътка вино... Джеймс отпи, след което пое в уста нова хапка.

Секондото беше последвано от протичък десерт, който представляваше нарязани круши, запечени с мед и розмарин. Плодовете изглеждаха като твърда бяла маса, която напомняше за нещо, от което Микеланджело би могъл да извае една от своите скулптури, но щом ги опита, Джеймс установи, че се топят в устата му като сладолед. Усещането бе като от водопад непознати вкусове, в който постепенно успя да различи отделните съставки. Първа се появи сладостта на меда, попил уханието на цветята край Везувий, с които пчелите се бяха хранили. После дойде ред на опияняващия слънчев аромат на билките и чак след това острият вкус на крушите.

Накрая, когато десертът беше изяден, двете кани с вино също се оказаха пресушени.

[1] Пълен стомах — милостиво сърце: гладният стомах не прощава на никого (ит.). — Б.а. ↑

[2] Типичното хранене при италианците се състои от антипасто (обикновено колбаси или сирена), примо (обикновено паста), секондо (основното ястие, обикновено риба или месо), которно (салата или

готвени зеленчуци), долче (десерт) и фрута (плодове, които задължително се сервират след десерта). — Б.пр. [↑](#)

ДВАЙСЕТ И ЕДНО

След обяда Джеймс отиде в кухнята, където завари Ливия затънала до лактите в мивка, пълна с мръсни чинии.

— Нека да ви помогна — предложи той.

Житейският опит на Ливия ѝ нашепваше, че има само една причина добре изглеждащ млад мъж да предлага помощ в кухнята и въпросната нямаше нищо общо с желанието му да бъде полезен.

— Ще се оправя, благодаря — каза тя с тон, който целеше да потуши в зародиш всякакви желания за флирт.

— Е, нека поне да ги подсуша вместо вас — каза той и се пресегна за кърпа. — Обядът беше просто невероятен — добави пламенно.

Ливия, която бе свикнала да получава далеч по-възторжени комплименти относно готварските си умения, пропусна този покрай ушите си, възприемайки го почти като обида. Тя самата отлично знаеше, че ястията, които сервира, бяха отлични, така че възприе съдържания коментар на британския офицер като прост тактически ход в предстоящите преговори относно работното място и зачака, за да разбере какво ще последва.

— Току-що разговарях с останалите — каза Джеймс. — Всички ние много ще се радваме, ако станете наша готвачка.

Ливия сви рамене, очаквайки да научи каква ще бъде уловката.

— Все още ли искате работата? — попита той. Свърза липсата на ентузиазъм у нея с факта, че все още не бяха разговаряли относно заплатата и квартирата ѝ, затова бързо добави. — Естествено, първо ще трябва да уточним нещата относно спането. Сигурен съм, че бихте желали да поговорим и за пари.

Аха, помисли си Ливия. Работата беше ясна. Този искаше тя да му бъде не просто готвачка, но и курва, също като Алберто. Стрелна го с поглед.

— За каква точно сума си мислите? — попита Джеймс.

— Каквото и да се каните да ми предложите, знайте, че ме обиждате.

— Е, така си е — съгласи се той. — Все пак ще бъде от полза, ако ми кажете колко бихте искали.

— Никога не бих го направила за пари.

— Разбирам — съгласи се той, напълно объркан. Това момиче вероятно се мислеше за някакъв вид творец. Беше чувал, че готвачите са доста докачливи относно кулинарното си изкуство.

— Ясна ли съм?

— Абсолютно. Аз ще... тъъ... какво ще кажете да вземате същите пари като Малони? Не че неговото готвене може изобщо да се сравни с вашето, разбира се — добави бързо. — Можете да получите и стария му апартамент на горния етаж, ако това ви устройва.

— Малони? — попита тя неразбиращо. Чак сега започна да осъзнава, че по всяка вероятност британецът изобщо не говореше за това, за което тя си мислеше, че говори, и бързо добави. — Устройва ме.

Джеймс се върна зад бюрото си и започна да чете дълъг и несвързан доклад относно някакъв новопоявил се проблем, опитвайки се отчаяно да извлече поне наченки на смисъл от написаното, когато усети, че клепачите му натежават.

— Нямате ли си сиеста?

Той вдигна очи и видя изправилата се край вратата Ливия.

— Не правим сиести — обясни. — Във Великобритания нямаме подобен обичай.

— В такъв случай как точно давате шанс на храната от обяда да се смели?

Джеймс сви рамене. Започваше да осъзнава, че смилането на храната е едно от нещата, в които Ливия беше истински експерт.

— Ние просто... оставяме я да си се смели, както намери за добре.

— Това е нелепо — заяви твърдо Ливия. — Никога няма да спечелите войната, ако я карате така.

После се завъртя на пети и излезе.

Джеймс реши, че би било невъзпитано да изтъкне факта, че сиестите не бяха помогнали на италианската армия да постигне особени успехи. Освен това наистина му се спеше. Може би, помисли

си той, една бърза дрямка не беше чак толкова лоша идея. Когато си в Рим, и така нататък...

Щом се просна върху леглото, една нова мисъл се опита да си пробие път през съзнанието му, а именно че Съюзниците всъщност не бяха в Рим и това понастоящем бе най-големият проблем, свързан с тази война. Преди да формулира по-ясно тези си размишления обаче, той заспа.

Събуди се ободрен и отиде до кухнята, за да си налее чаша вода. Ливия беше там и се бе захванала с рязането на голяма купчина тиквички.

— Права бяхте — каза ѝ той. — Храносмилането ми ви е изключително благодарно за съвета.

Тя сви рамене.

— Разбира се, че съм права.

— Ами вие? Не си ли почивате?

Тя поклати глава:

— Имам твърде много работа. Скоро ще дойде време за вечеря.

— Значи трябва да имате страхотни проблеми със стомаха. Да ви потърся ли някакво лекарство?

Тя го изгледа с подозрение.

— Извинете ме — промърмори той — Аз просто... — каква беше италианската дума за шега. Така като се замислеше, италианците май не се шегуваха. Те или се смееха, или плачеха, бяха ужасно шумни или мълчаха. При тези хора май нямаше средно положение. — Аз просто си правя гіго, поднасям ви — обясни.

Тя изсумтя:

— Е, в такъв случай не го правете.

— По-добре свиквайте. Опасявам се, че това е основният начин, по който флиртуват британците. — Усети я как се стегна и се почувства като пълен идиот. Тази жена беше омъжена, а дори да оставим това настрана, той ѝ беше работодател. — Не че аз флиртувам с вас, разбира се. Така де, извинявам се.

Тя сложи още няколко тиквички върху дъската за рязане.

— Имате ли си приятелка, капитан Гоул? — попита тя остро.

Той се поколеба. Част от него настояваше да бъде откровен с Ливия, но тази лъжа се бе превърнала в нещо като навик, така че чу как собственият му глас произнася думите: „Да, имам“.

— Красива ли е?

— Е, общо взето.

— Общо взето? — повдигна вежди тя. — Така ли звучат комплиментите ви към нея: „Общо взето, си красива“?

— Е...

— Ще се ожените ли за нея?

— Предполагам, че времето ще покаже.

— Ако не сте сигурен, значи няма да се ожените. — Тя спря да реже тиквичките и го погледна. — Знаех, че ще се омъжа за Енцо още в първия миг, когато ме целуна. — По устните ѝ заигра лека усмивка.

Джеймс усети пристъп на завист към този мъж, когото не познаваше. Разбира се, каза си той, това, че тя бе толкова отдадена на съпруга си, беше чудесно. Освен това беше извадил късмет: ситуацията бе такава, че нямаше никакъв шанс да се направи на още по-голям глупак пред нея. Въпреки това, докато наблюдаваше изящния профил на приведеното над дъската за рязане лице и бързите, изненадващо енергични движения на деликатните ѝ ръце, които ловко работеха с ножа, той не можеше да потисне тъгата си от факта, че единственото италианско момиче, което беше харесал наистина много, вече бе обвързано.

— Нека да ви помогна с тези — посочи към купчината зеленчуци.

— Нямате ли си работа за вършене?

— Работата може да почака — каза той и взе нож. — Покажете ми какво трябва да правя.

Ето, сега вече ще се опита да ме сваля, помисли си Ливия, докато двамата режиха тиквичките. Начинът, по който я гледаше всеки път, щом решише, че тя не го вижда, съчетан с видимото му нежелание да говори за връзката си, бяха неоспорими доказателства за намеренията му. Е, нека се пробва, помисли си тя, и острието на ножа се размиваше в стоманена мъгла, докато кълцаше яростно поредната тиквичка. Ще му покажа аз! Изреждаше наум дълъг списък от неаполитански благопожелания от най-циничния възможен вид, повечето включващи сестрата на британския капитан, неговата майка, както и мъжките му атрибути. Перспективата да охлади веднъж и завинаги сексуалния му ентусиазъм, произнасяйки всички тези неща гласно, ѝ се струваше все

по-примамлива и тя установи, че всъщност очаква с нетърпение потенциалната конфронтация.

За нейно съжаление Джеймс изобщо не се опита да я сваля. Дори не произнесе някоя малко по-двусмислена реплика. Всъщност беше влудяващо почтителен и дистанциран, така че по времето, когато сервираше вечерята, на Ливия вече й идваше да го убие.

ДВАЙСЕТ И ДВЕ

След няколко дни Джеймс забеляза нещо характерно, свързано с храната, която Ливия им поднасяше.

— Струва ми се странно — сподели той с Джъмбо, — но на всяко ядене има поне по едно блюдо, което да е издържано в червено, зелено и бяло. Вчера това беше онази прекрасна салата с домати, босилек и онова бяло нещо, на което му казват моцарела. Днес пък имаше бяла паста със зеленикав сос и домати.

Джъмбо се намръщи:

— И какво точно му е странното?

— Това са цветовете на италианския флаг.

— Така си е — замисли се Джъмбо. — Предполагам, че е просто съвпадение, така или иначе. Като за начало тук ядат доста домати, така че червеното в манджите им си е нещо като константа.

— Най-вероятно е така — съгласи се Джеймс.

Въпреки това същия следобед си намери оправдание да се отбие до кухнята и да надникне над рамото на Ливия, за да види какво приготвя за вечеря.

— Какво е това? — попита нехайно.

— Pomodori ripieni con formaggio caprino ed erba cipollina — отвърна тя делово. — Домати, пълнени с козе сирене и лук.

Пренебрегвайки факта, че устата му се бе напълнила със слюнки, той изплю камъчето:

— Продуктите са със същите цветове като знамето ви.

Ливия реагира така, сякаш забелязваше тази подробност за първи път:

— Така е наистина. Колко странно!

— Същото се отнасяше и за едно от ястията на обяд. Всъщност във всичко, което ни сервирате, се срещат именно тези три цвята.

Ливия, която не беше очаквала работодателят ѝ да забележи този малък предизвикателен жест от нейна страна, реши да прибегне към старото правило, според което нападението беше най-добрата защита:

— Е, не е като да имам особен избор на продукти по пазарите, благодарение на нелепите ви мерки. Малкото неща, които могат да се купят, пък са на безбожни цени. Единствените хора, които в момента се хранят нормално, са чуждите войници. И техните курви, разбира се. Превърнахте Неапол в град на просяци, крадци и проститутки и искам да науча какво смятате да направите по въпроса.

Джеймс примигна.

— Правим всичко възможно, за да подобрим положението на цивилното население.

— Значи не си вършите работата особено добре.

За нейна изненада той кимна и промълви безпомощно:

— Знам. Не оправдаваме очакванията на хората. Но задачата ни е непосилна, а ние сме прекалено малко.

Тя изсумтя и се извърна. Капитан Гулд в крайна сметка май не беше чак толкова лош човек, но от друга страна, нямаше причина да споделя това си прозрение с него.

Джина Тесали беше бременна. Част от подутия ѝ маслиненоматов корем се подаваше между полата и тясната бяла блузка, която носеше. Тя постави ръце върху него, сякаш за да предпази детето в утробата си, и се усмихна на Джеймс.

— Детето е от ефрейтор Тайлър, няма никакви съмнения за това — обясни му тя. — Никога не съм имала друго гадже.

Джеймс се почеса по главата. Беше наистина трудно да отхвърли кандидатурата на Джина. Преди войната беше учила в университет. Понастоящем живееше със семейството си или поне с жените от него, защото баща ѝ и четиримата ѝ братя бяха призовани на задължителна военна служба от немците. Те бяха добри хора от средната класа, борещи се да преживеят някак в тези тежки времена, точно като всички останали.

Ако Джеймс откажеше да даде на Джина разрешението да се омъжи, детето на един британец щеше да се окаже незаконно родено. Но ако я одобрише само заради бременността ѝ, му беше пределно ясно какво ще се случи — щом момичетата в Неапол осъзнаеха, че най-добрият начин да подсигурят брака си е да забременеят, контролът над раждаемостта щеше да отиде по дяволите. Разпространението на

сифилиса и гонореята, което и в момента имаше епидемични пропорции, щеше да се увеличи за броени дни, да не говорим, че на бял свят щяха да се появят десетки, а може би дори и стотици бебета, родени единствено за да осигурят на майките си билет за корабите, отплаващи към Великобритания.

Беше изправен пред много сложен проблем, а точните му и конкретни заповеди не можеха да му дадат точно и конкретно решение за него. Разкъсван между принципно добронамерената и без съмнение разумна политика на ПСС и щастието на три човешки същества, той просто се предаде.

Каза на Джина, че трябва да проучи още някои неща, преди да напише доклада си. Кое то всъщност беше лъжа — щеше просто да остави документите ѝ настрана с надеждата, че този казус някак ще се разреши от само себе си.

— Разбира се — промърмори Джина, която усилено се опитваше да прикрие разочарованието в гласа си. — Бебето ни няма да се роди преди лятото. Имаме достатъчно време.

ДВАЙСЕТ И ТРИ

За Джеймс часът преди обяда се бе превърнал в любимо време от деня. До този час той беше свършил достатъчно работа, за да се чувства удовлетворен, но не и толкова, че да се умори. Тръпнеше в очакване на поредната чудесна гозба, която щеше да бъде последвана от ободряваща дрямка. Най-хубавото от всичко обаче бе шумът, който Ливия вдигаше в кухнята, докато готвеше.

Нейните кулинарни дейности, подобно на оперно представление, се състояха от пет отделни действия. Първа беше прелюдията, когато тя се връщаше от пазара и започваше да описва продуктите на всеки, който можеше да я чуе, а това — предвид факта, че гласът ѝ не беше от най-тихите — включваше общо взето целия наличен персонал на етажа. Спираше се подробно на качествата и недостатъците на стоката, на това колко дълго се е редила по опашки, как крадливият нещастник от съответната сергия се е опитал да я излъже с цената, и не на последно място — как тези боклуци изобщо не могат да се мерят с продуктите, които са продавали в родното ѝ село преди войната. После идваше времето за подготовка на пастата. Ливия се концентрираше върху работата си и този процес включваше по-малко говорене, което обаче не му пречеше да бъде още по-шумен. Тя приготвяше пастата по традиционния начин, добавяйки яйца към брашното, докато се получи твърда тестена топка, която трябваше да бъде мачкана и бяхтена с ръце поне десетина минути. Крехкото телосложение на момичето не предполагаше, че е родено за подобен изтощителен тормоз над тестото, но подобно на кльошав тенис играч, който компенсира липсата си на сила с много сумтене, Ливия издаваше богат набор от изразителни звуци, докато блъскаше с юмруци по белезникавата пихтиеста маса, така че на всички ставаше ясно колко много усилия изисква тази дейност. Следващият етап обикновено включваше кратко интермецо, разговор с Карло или Енрико за това какво ще има за обяд, какво е времето днес или за последните клюки, които бе чула на пазара. Колкото и нехайни да бяха тези разговори, те винаги звучаха на Джеймс като разгорещени спорове, благодарение на

гръмогласието на участниците. След кратката почивка наставаше време за приготвянето на месото и рязането на зеленчуците — забележително по-тихо занимание, озвучавано основно от честите удари на стоманено острие в мрамор. Водата съскаше в тиганите, чуваше се тракане на похлупаци, а от кухнята започваха да се носят апетитни аромати, обикновено доминирани от специфичната миризма на варени домати, прясно набран босилек и сушен риган. Най-накрая Ливия подаваше глава в офиса и го информираше, че е време да приключва с работата. За броени минути, сякаш в резултат на могъща магия, документите изчезваха от масата и тя се покриваше със самуни хляб, вази с цветя, стъкленици със зехтин и оцет и кани с вино. Хората се събираха, хлябът биваше разчупен, а съвсем скоро тихите разговори се заменяха от доволното мълчание на добре похапнали индивиди.

Отношението на Ливия към Джеймс все още трудно би могло да бъде определено като дружелюбно. Но след кокетниченето и непрестанното флиртуване, съпътстващи почти неизменно сватбените разпити, той чувстваше облекчение да бъде в компанията на жена, която не се опитва да го съблазни. И въпреки че понякога поведението ѝ можеше да бъде определено единствено като неприкрито враждебно, той установи, че по някаква причина в нейната компания винаги го обземаше желание да се усмихва. Имаше нещо невероятно очарователно в изпепеляващия ѝ поглед, което понякога дори го караше да я дразни нарочно само за да си достави мъничкото удоволствие да види отново гневните пламъчета в тъмните ѝ очи.

Беше твърде незапознат със съответните симптоми, за да разбере какво става, но не можеше да има никакво съмнение — Джеймс Гулд се влюбваше.

Работеше на бюрото си, когато забеляза, че чашата с вода до лявата му ръка се държи по много странен начин. На повърхността ѝ се бе появила серия от концентрични кръгове, които се носеха към ръба. Джеймс наблюдава запленено явлението известно време, след което взе чашата и отиде в кухнята.

— Ливия — попита той, след като постави чашата върху плота и вълничките се появиха отново, — имаш ли идея какво кара водата да се държи така?

— Земетресение — обясни му тя, — от по-слабите. Доста са чести, когато времето се затопли.

Той постави длан върху стената. Сега вече можеше да усети ясно леката вибрация в древните камъни на замъка. Само дето тя се засилваше, беше сигурен в това. Не можеше да е земетресение, нали така? От земетресенията се очаква да те раздрусат, след което да спрат, а не постепенно да набират мощ.

— Не се притеснявай — каза Ливия нехайно. — Тези сгради са много стабилни. Построени са така, че да удържат на подобни неща.

Навън сирените се задействаха.

— Това не е проклето земетресение! — извика той. — Нападат ни. Трябва да отидем в убежищата.

Тя посочи към тигана.

— Не мога, храната ще отиде по дяволите. А съм чакала половин час на опашка, за да взема продуктите. Ти върви.

— Ще те изчакам — заяви Джеймс.

Погледна през прозореца. Немските бомбардировачи вече се виждаха ясно. В небето се носеха вълна след вълна тънки като моливи самолети „Юнкер 88“^[1].

Идваха от север и летяха много високо, за да избегнат огъня от оръдията на бойните кораби в залива.

— В такъв случай стой по-далеч от прозорците — предупреди го тя. — Ако стъклото избухне, ще те нареже на парченца.

Той отстъпи назад. Мощен взрив за момент заглуши звука на сирените.

— Освен това ще е по-добре, ако прозорците са отворени. Така взривната вълна няма да ги изпочупи. — Тя улови неразбиращия му поглед и поясни: — Преживяла съм доста бомбардировки.

Той отвори прозореца, след което застана под вратата, облягайки гръб на рамката.

— Бомбардират замъка — каза, заслушан в експлозиите. Това сигурно беше ответната реакция на германците срещу голямата съюзническа победа на север.

Внезапно се разнесе оглушителен трясък, последван от звук на разпукващи се камъни. Целият замък сякаш подскочи във въздуха.

— Тази падна доста близо — отбеляза Ливия, без да спира да реже тиквичките.

— Ще дойдеш ли тук? — сопна се Джеймс и без да дочака отговор, я хвана и я придърпа при себе си под вратата. Тя го погледна

леко изненадана. — Трегерът — обясни той — е най-здравата част от едно помещение.

Ръката му все още беше обвита около кръста ѝ, но той нямаше никакво намерение да я пуска.

— Валс ли ще танцуваме, капитан Гул? — попита тя остро. Но не се опита да го отблъсне.

Последва нов, още по-близък взрив. Земята под краката им се разлюля. Ливия изписка тихичко и Джеймс я придърпа по-близо до себе си.

— Мамка му! — изпсува гневно той. Намираха се в самия епицентър на бомбардировката и не им оставаше абсолютно нищо друго, освен да чакат. Ако се опитаха да достигнат до убежищата сега, щяха да се озоват на открито под сипещите се бомби.

Бяха толкова близо един до друг, че можеше да усети ударите на сърцето ѝ. Най-силната експлозия до този момент накара ушите им да забучат.

— Това беше някоя съседна сграда — каза той.

Ако ги улучеха, щеше да бъде скоро, докато димът от съседната сграда даваше някакъв ориентир на бомбардировачите. Въпреки това всичко, за което Джеймс можеше да мисли в този миг, беше колко добре се чувства, докато държи Ливия в обятията си, докато вдишва уханието на розмарин в косите ѝ, докато чувства как крехките ѝ рамене треперят под обгърналата ги ръка. Дали щеше да възприема нещата по същия невероятен начин, ако двамата бяха любовници? Зачуди се дали би могъл да събере достатъчно смелост, за да я целуне, и усети как го обзема някакъв сладостен, зашеметяващ ужас, който нямаше нищо общо с немската бомбардировка.

Не бива да я целуваш, каза си той. Разбира се, че не биваше.

Някакъв твърд предмет го убиваше в горния джоб на униформената риза и той го извади. Беше малкото парченце от костта на светец, което свещеникът е катедралата му беше дал. Напълно бе забравил, че го е прибрал там.

— Какво е това? — попита тя.

— Просто някакъв талисман, който един мъж ми даде. — Той го прибра обратно. — Ливия?

— Да?

— Мога ли да ти задам един въпрос?

— Току-що го направи, капитан Гут, така че по-добре ми задай втори.

— Ако сега загинеш, ще съжаляваш ли за нещо?

Тя се замисли.

— Не — отсече след малко. — А ти?

Имаше толкова много неща, нито едно от което не можеше да произнесе на глас. Въпреки това беше опиянен от присъствието ѝ. Веднъж, докато още беше в училище, си организираха състезание кой ще скочи от най-високия клон на едно дърво в близката река. Бяха се предизвиквали един друг да се качват все по-високо и по високо, а след това — още по-високо. Все още си спомняше емоциите си от онзи ден. Тогава се бе чувствал наистина жив, едновременно смъртно уплашен и превъзбуден. Сега изпитваше същото.

— Е, със сигурност няма да съжалявам за това — каза той накрая. — Това бяха най-прекрасните десет минути от най-прекрасния следобед, откакто тази проклета война е започнала. Въпреки това ужасно ще съжалявам, ако не се възползвам от възможността да те целуна.

Той се приведе към нея. Видя как нещо проблесна в очите ѝ, усети как тялото ѝ се стегна. Устните ѝ се движеха и Джеймс осъзна, че тя може би му крещи и го проклина. Но той не можеше да чуе думите. В този миг въздухът сякаш беше изсмукан от стаята и сградата бе разтърсена от чудовищна експлозия. Целувката беше прекъсната миг преди устните им да се докоснат, когато той непохватно залитна към Ливия. Усети остра болка в главата си, беше я ударил в близката стена. Ушите му пищяха. Реши, че може би е получил мозъчно сътресение. От тавана над тях се сипеше мазилка. Чуваше приглушено, сякаш от много далеч как десетки керемиди от покрива падаха и се разбиваха върху плочите на вътрешния двор.

Експлозията беше разрушила едната стена на американската щабквартира. Джеймс незабавно предложи на съюзниците да работят на неговия етаж, докато нещата бъдат оправени. Беше най-малкото, което можеше да направи, пък и труд, но можеше да заяви, че няма достатъчно място.

Подобно на колония от мравки, местеща се в нов мравуняк, хората от Контраразузнавателния център започнаха да прииждат, помъкнали организирано кашони с документи и оборудване, а покъсно бюра, шкафове и безкрайни на вид телефонни кабели и да ги струпват в различни стаи на втория етаж.

Имаше и друг проблем — офицерският стол на американците временно беше неизползваем, защото няколко от носещите гради на тавана бяха паднали и мястото се нуждеше от сериозен ремонт.

— Ще бъде само за няколко дни — обеща Ерик на Джеймс. — Ако вашата очарователна готвачка може да ни приготвя по нещичко...

— Прекалено сте много — натърти Джеймс. — Не може ли да си ядете консервираните провизии?

Гласът на Ливия се чу зад тях:

— Проблем ли има?

Джеймс се обърна:

— Тези хора питаха дали могат да ядат с нас. Казах им, че са прекалено много.

Не смееше да я погледне в очите. След като нещата се бяха успокоили, той бе побързал да се измъкне с оправданието, че трябва да огледа щетите, за да не види тя колко е засрамен.

— Чак пък много. Някъде към трийсетина души, нали така. Готвила съм за толкова всеки ден в остерията.

— Както искаш — промърмори той. — Дали обаче ще имаме достатъчно храна?

— Сигурна съм, че ще се оправя някак. Освен това можем да ядем във вътрешния двор. Там има повече място.

— Най-малкото ще ти трябва помощ със сервирането.

— Ще си намеря хора. Това не е проблем.

Анджело със сигурност щеше да знае откъде да намери няколко временни сервитьорки.

Ерик се поклони:

— *La quinta forze armata e molto grata, signora.* Пета армия ви е изключително благодарна.

Джеймс забеляза, че италианският му се е подобрил значително.

За своя изненада Ливия установи, че се чувства добре на това място. Тя можеше и да не харесва Съюзниците по принцип, но конкретно хората тук ѝ бяха симпатични. Рабира се, бяха прекалено лишени от емоционалност и страстно отдадени на работата си, но след като цял живот се беше правила, че не чува какво си говорят за нея мъжете, когато ги подминаваше на улицата, а всеки поотраснал индивид с панталони се възползваше дори от най-дребния повод, за да я опипа, ѝ беше доста приятно да се отпусне в компанията на тези срамежливи, тихи и добре възпитани чужденци.

А най-хубавото от всичко беше, че отново готвеше. Досега не беше осъзнавала колко важно е това за нея. Цели четири години бе водила всекидневна борба само и само да сложи на масата нещо, което поне бегло напомня за храна. Но сега, благодарение на Анджело и връзките му на черния пазар, отново готвеше с истински продукти, при това в количества, за каквито по-рано само беше мечтала. Цяла, прясно уловена риба тон, пълна кошница с домати от Сан Марцано, щайга с аншоа, огромни връзки с магданоз... Дузини прясно изровени и жълти като жълтъци картофи, по които все още имаше пръст от вулканичните земи на Кампания... Пита пармезан, голяма като гума от камион... Чувал дини с кървавочервена сърцевина. Шепи мента, чиито листа бяха толкова тъмнозелени, че изглеждаха направо черни... През целия следобед и последвалата го вечер Ливия кълца и пече, а щом падна мрак, организира такъв пир, че дори и тя се почувства горда от постигнатото.

За повечето американци въздушното нападение беше първата бомбардировка, която бяха преживели. През цялата нощ разговорите им бяха по-весели и шумни от обичайното и се изпи наистина много вино. Самата обстановка също допринасяше за доброто настроение. Съюзниците ядяха на маси, извадени във все още непочистения от счупените керемиди вътрешен двор, под звездите и клоните на цъфналите лимонови дръвчета. Нямаше свещи, но някой беше открил няколко газени лампи, а освен това използваха изпотрошените греди, за да си запалят огън. Анджело беше осигурил на Ливия не само достатъчно храна, но и достатъчно вино, което освен всичко останало

сервирах шест от най-красивите момичета, които собственикът на „При Тереса“ бе успял да открие за толкова кратко време.

— Сигурен съм, че видях Силвана Сетимо — каза Джеймс на Ерик, докато наблюдаваше как към масата се приближава поредната пълна с вино кана.

— Коя е тя?

— Едно от момичетата, което трябваше да разпитам. Преструваше се, че е девица. — Завъртя глава, за да проследи с поглед поредната изумителна италианска красавица, която остави близо до тях купа с паста. — А това със сигурност е Алджиса Фиоре. Последния път, когато я видях, беше чисто гола.

— Не мога да отрека, че животът ти е доста интересен, Джеймс.

— Ама всички тези момичета са проститутки!

— Знаеш ли, мисля, че тази информация трябва да си остане между нас — предупреди го Ерик. — Иначе ще настане страхотен хаос.

Храната, разбира се, беше невероятна. Ливия направо бе надминала себе си. В спонтанен пристъп на егоизъм Джеймс установи, че искрено се надява американците да не осъзнават колко вкусно е всичко, защото изобщо нямаше желание да споделя кулинарните й умения с други и занапред. Само дето одобрителните коментари на хората край него показваха по доста категоричен начин, че вече ще бъде невъзможно да запази таланта й в тайна.

След като храната беше опустошена, съвсем закономерно дойде ред на танците. Ерик извади кларинета си, някои от другите войници също си намериха инструменти и дворът бе огласен от импровизирани джазови изпълнения. Скоро американците се заеха ентусиазирано да показват на сервитьорките някакви специфични танцови стъпки.

Джеймс се възползва от шумотевицата и отиде при Ливия.

— Госпожо Пертини — каза той делово, — бих искал да се извиня за поведението си по-рано днес.

— Какво имаш предвид?

— Говоря за онова, което ти казах по време на бомбардировката.

— И какво точно си ми казал? — попита тя с любопитство.

Той се поколеба:

— Не си ме чула?

— Чувах как бомбите падат и ти крещях да залегнеш. Не съм чула какво си ми казал.

— Казах... — той се поколеба. — Говорих глупости. Трябва да съм бил доста стреснат от бомбардировката. Както и да е, извинявай.

— Всичко е наред — каза тя и го погледна странно. После един от американците се приближи, за да я покани на танц, и я отведе.

Пет минути по-късно тя се върна, останала без дъх и зачервена от удоволствие както благодарение на бурния танц, така и заради многобройните комплименти, които бе получила за приготвените от нея ястия. Обзета от спонтанен импулс, тя пристъпи към Джеймс:

— Капитан Гют, няма ли да танцуваш с мен?

— Много добре — съгласи се той. — Но ще те поканя на наистина благопристоен танц, не на това джазово кълчотене.

— Сигурна съм, че всичко, което правиш, е благопристойно — въздъхна тя.

— Говорех — каза той, докато се изправяше, за да я поведе към дансинга — за фокстрота, краля на танците.

Ливия не знаеше как се танцува фокстрот и си го призна.

— Е, в такъв случай сме извадили късмет, защото аз знам как се танцува. Просто следвай движенията ми. — Той хвана дясната ѝ ръка със своята лява, положи другата върху рамото ѝ, след което нежно, но решително я насочи в правилната посока. — Бавно, бавно, бързо, бързо — инструктира я той. — Наистина е много простичко.

— Виждам — каза тя, напасвайки движенията си спрямо неговите.

— А сега се завъртаме...

Бедрата им се докоснаха за миг, докато го правеха.

— Капитан Гул — каза тя изненадано, — вие сте много добър танцьор.

— Знам — каза той, завъртайки я отново — Бавно... и сега бързо.

Погледът на Ливия се спря за миг върху лявата ѝ ръка, положена върху рамото на Джеймс. Това бе едно доста твърдо, мускулесто тяло, отбеляза мислено тя. Спомни си как изглеждаше без риза, докато сестра ѝ превързваше раната му, и откри, че се чуди дали ако плъзне дланта си малко по-надолу, ще открие, че бицепсът му под униформените дрехи е също толкова твърд, колкото и рамото. Не го

стори, разбира се, вместо това отново го погледна в очите и се отдаде на уверените му движения и магията на този странен танц.

Джеймс от своя страна нямаше как да не отбележи факта, че двамата се намираха изключително близо един до друг. При всяко нейно движение, което раздвижваше блестящите ѝ черни коси, го лъхваше омайният аромат на розмарин. Ръката и гърбът ѝ, там, където я докосваше, му се струваха нежни и крехки, подобно на птичи криле, а в големите ѝ черни очи за първи път, откакто се познаваха, забеляза искрици на веселие. Той усети внезапно напрежение в панталона си, което го подтикна да направи няколко бързи, импровизирани завъртания, преди Ливия да е забелязала издайническата издуптина.

Какво правя, мислеше си тя. Та това са същите хора, които са убили съпруга ми. Същите хора, които убиха Пупета.

Малко се засрами от себе си, когато установи, че в мислите си поставя смъртта на мъжа си и на биволицата едва ли не под общ знаменател. Двете сякаш бяха почти еднакво значими за нея. В крайна сметка обаче тя бе присъствала, когато разстреляха Пупета, докато бедният Енцо го нямаше от цели четири години, когато научи за кончината му — четири пъти повече от времето, което двамата бяха прекарвали заедно.

Защо, запита се тя, защо се забавлявам толкова много в момента. Та това е просто танц, при това не особено интересен.

Когато музиката спря, това донесе и на двамата партньори както облекчение, така и разочарование.

Джеймс я отведе обратно до масата и двамата останаха там, обгърнати от неловко мълчание. От време на време Ливия го поглеждаше, надявайки се, че той ще каже нещо, и на няколко пъти той наистина изглеждаше така, сякаш се кани да заговори. Но неговите устни така и не се раздвижиха, а нейната прословута неаполитанска словоохотливост сякаш за първи път я бе напуснала.

Най-накрая Ливия скочи на крака.

— Мога да ти покажа как да танцуваш тарантела, ако искаш — заяви тя.

Джеймс, който все още имаше проблеми в зоната под кръста си, поклати глава:

— Много мило, но мисля да откажа. Натанцувах се.

— Но това е начинът, по който флиртуваме в Италия — усмихна се хитро тя. Отстъпи крачка назад, вдигна ръце във въздуха, разпери пръсти и елегантно се завъртя на пети.

За миг той се почувства изкушен, но после отново поклати глава:

— Наистина ще ти откажа. Мисля просто да поседя.

Тя сви рамене:

— Карло?

Карло моментално се появи до нея, изпънал рамене, и бързо влезе в ритъма. Енрико взе китарата от един американец и леко плъзна пръсти по струните.

— В повечето италиански танци — обясни Ливия на Джеймс, поглеждайки към него през рамо — водят мъжете. Но при тарантелата жената е тази, която е обладана от страст. Мъжът трябва да остане на място и да изчака тя да го доближи. — Пръстите на Енрико се раздвижиха по-бързо по струните на китарата, ускорявайки ритъма, докато Ливия извиваше тяло пред Карло. — После обаче жената променя решението си. В крайна сметка тя няма нужда от него, чувства се достатъчно щастлива насаме с музиката. — Ливия бързо се завъртя и се отдалечи от партньора си.

Всички я наблюдаваха. Останалите танцуващи се бяха отдръпнали назад, за да ѝ освободят място.

Полите на роклята ѝ се завихриха около нея при поредното ѝ бързо завъртане.

— После обаче тя осъзнава, че той ѝ липсва. И се връща. Но не иска той да я докосва. Така точно когато той си мисли, че тя вече е негова, жената му се изплъзва. — Ливия притвори очи и се завъртя около Карло, който почти не движеше тялото си. Ритъмът се забърза още повече. — Сега тя е обладана от страст, луда е по него. Тялото ѝ изгаря в пламъците на неизказаните желания и тя не може да чака дори миг повече — извика Лилия. — И така най-накрая го оставя да се приближи. — Тя изпъна двете си ръце край Карло, сякаш се канеше да го прегърне. Раменете ѝ останаха неподвижни, но бедрата продължаваха да се извиват, следвайки лудешкия ритъм на танца. С един финален вик музиката спря. Това беше най-еротичното нещо, което Джеймс някога бе виждал. В сравнение с този чувствен, главозамайващ израз на страст, джазовите танци вече му изглеждаха скучни като утринна гимнастика.

Мъжете по масите бяха станали на крака и аплодираха гръмко. Енрико подхвана нова мелодия и някои от войниците придърпаха към себе си италианските сервитьорки в осветения от огъня кръг, опитвайки се да повторят стъпките и движенията, които бяха наблюдавали досега.

Ливия се отдалечи от танцуващите. Джеймс се изправи с надеждата, че ще се върне при него. Тя улови погледа му и се усмихна. Но после друг униформен мъж я пресрещна, заговори я и я отведе към някаква тиха маса, далеч от огъня и лампите. Ливия хвърли към Джеймс тъжен поглед, с който сякаш искаше да му каже, че е имал своя шанс, но го е пропилял. Той се извърна, но не и преди да види, че мъжът, проявил повече смелост от него и показал далеч по-явно интереса си към Ливия, беше Ерик.

[1] Немски боен самолет от периода на Втората световна война. Разработен в средата на трийсетте години на миналия век като скоростен бомбардировач, той е многократно модифициран и е сред най-важните самолети на немските военновъздушни сили. — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И ЧЕТИРИ

Името на поредната кандидатка за женитба беше Витория Фортезе. Жената бе облечена със скромна черна рокля и сподели с него, че първият ѝ съпруг е загинал, докато се е сражавал в Гърция. Но сега, година по-късно, щастието ѝ се бе усмихнало и тя беше срещнала друг мъж, който да се грижи за нея, някакъв ефрейтор от инженерните войски.

Джеймс можеше да види с какво е привлякла вниманието на годеника си. Беше невероятно красива и ужасно чаровна.

— От какво живеете? — попита той, вдигнал писалката си над отворения бележник.

Тя се поколеба само за миг:

— От спестяванията си.

— В коя банка се намират тези спестявания?

Ново колебание:

— В „Банко ди Наполи“.

Това име му беше познато.

— Не беше ли точно това банката, която бе нападната от германците?

— Да. За да съберат пари за войната си. Откраднаха всичко.

— В такъв случай как се издържате след този обир?

— Съседите понякога ми носят храна.

— Можете ли да ми кажете имената им?

Ново колебание.

— Понякога ми помага един съсед, друг път друг...

— Има ли някой, който би могъл да потвърди това? Нали разбирате, трябва да имам съответните имена, за да проуча въпроса.

— Не си ги спомням — промърмори тя.

— Не помните имената на съседите си?

Тя тъжно сви рамене.

Джеймс огледа малкия апартамент. Беше безупречно чист и доста скромно обзаведен. Въпреки това забеляза обичайните

издайнически неща — червило в спалнята, малко бурканче със зехтин в кухнята, чифт обувки, чиито подметки бяха кожени, а не дървени.

— Парите ви идват от войниците, нали? — попита той кротко.

Тя не му отговори, но една сълза, по-красноречива от всякакви думи, се търкулна по бузата ѝ.

Джеймс не знаеше как да постъпи. Момичето беше красиво и наистина симпатично, изглеждаше му трудолюбиво, вярно и добро. Освен това беше извадило страхотен късмет, че е открило някой, който да отвърне на любовта му.

Той се поколеба, държейки писалката си над листа. После взе решение. Затвори бележника с рязко движение и протегна ръка.

— Трябва да се чувствате голяма късметлийка с такива добри съседы — каза той с усмивка. — Да не говорим пък за вашия годеник. Поздравления, Витория. Не виждам никаква основателна причина да не се омъжите възможно най-бързо.

По страните на Витория продължаваха да се стичат сълзи на благодарност, докато Джеймс си тръгваше от апартамента ѝ. Когато прекрачи прага, младият офицер спря и си пое дълбоко дъх. Неапол, както обикновено, кипеше от живот. Градът беше огрян от ярко слънце. Нейде над главата му две домакини се караха за нещо през тясната уличка, която разделяше апартамента им. На самата улица двама старци спряха и се поздравиха с прегръдка и целувка. В някакъв тъмен вход дебело бебенце седеше в скута на майка си и посрещаше с тържествено и леко презрително изражение гугуканията и гъделичканията на минувачите, подобно на монарх, наблюдаващ своите поданиците от висотата на трона си. Отнякъде се носеше уханието на домати, врящи с магданоз и чесън, което се примесваше с прашната миризма на нагорещения калдъръм. Майката на бебенцето се усмихна срамежливо на Джеймс, а той докосна козирката на фуражката си в отговор.

Да, помисли си в този момент, Витория Фортезе наистина беше голяма късметлийка с такива съседы. Както и всички останали, които живееха в този невероятен град.

ДВАЙСЕТ И ПЕТ

Джеймс все по-често си намираше оправдание, за да се навърта из кухнята.

— Нямах ли си война за водене, че все висиш тук? — попита го веднъж Ливия.

— Не си падам по битките — обясни той. — Липсва ми мъжество за подобни неща.

— Аз пък мисля, че си доста мъжествен.

— Наистина ли? — Джеймс се почувства абсурдно щастлив, като чу тези й думи.

— Когато насочи пистолет срещу танка ми, доста се уплаших.

— Сигурен съм, че не си била и наполовина толкова уплашена, колкото мен — увери я той. После посочи към доматиите, които тя белеше. — Искаш ли да ти помогна?

— Ако желаеш.

Обожаваше да наблюдава ловките й, красиви пръсти, които обработваха зеленчуците бързо и качествено. Опитваше се да повтори движенията й, докато се бореше с люспата на един домати.

— Разкажи ми още за тази твоя приятелка — каза тя, докато двамата работеха.

Той я погледна с крайчеца на окото си. Изкушението да си пофантазира малко по въпроса беше неустойчиво.

— Тя е дребничка и много слаба. Има тъмни коси. Обича да ме дразни. Като цяло е доста... забележителна. Често се държи с околните, все едно им е началник, и непрекъснато налага мнението си.

— Явно прилича малко на мен. С изключение на онова за началника и налагането на мнението, разбира се. Искях да кажа, че има външност, подобна на моята.

— Да — кимна той. — Да, предполагам, че наистина си приличате малко. Не се бях замислял по въпроса досега.

— Може би ако не я беше срещнал, щеше да харесаш мен. Не е ли забавно?

— Ливия... — започна той.

— Да?

— Нищо...

Работиха в мълчание известно време.

— Капитан Гуд?

— Моля те, предпочитам да ме наричаш Джеймс.

— Джомс?

Той се усмихна:

— Кажи.

— Какво означава на английски „парче“?

— Ами... част от нещо. Ето това например е парче домати — посочи той.

— В такъв случай защо ме смятат за парче?

— Кой ти е казал нещо такова?

— Ерик. Каза, че съм много секси парче.

— Така ли? — чу Джеймс да произнесе собственият му глас. —

И кога го е споменал?

— Тази сутрин. Не ти ли казах? Той ме учи да говоря английски.

Този изобщо не си губи времето, помисли си Джеймс. Шибани янки. Само секс имаше в проклетите им американски глави.

— Научи ме да казвам три изречения — каза тя гордо. — Искаш ли да ги чуеш?

— Предполагам, че да — промърмори той.

Тя спря да реже домати, за да се концентрира по-добре.

— Задървей, Джимс. Майто ими е Ливия. Аз пича многу да готва в хуйнята — каза тя с триумфално изражение.

— Кухнята.

— Аз точно това казах. „Хуйнята“.

— Не, думата е „кухня“. Ти каза „хуйня“.

— Е, и?

— На английски „хуй“ е мръсна дума.

Очите ѝ се разшириха.

— Наистина ли? И какво означава?

— Означава... ами мъжки полов орган. Като кацо.

— Сега пък те накарах да се смутиш.

— Няма нищо такова.

— Надявам се да не си толкова срамежлив и с твоето момиче — усмихна му се дяволито тя.

— Ако трябва да бъда честен — промърмори той тъжно, докато забиваше ножа си в поредния домати, — и с нея съм такъв.

Ливия най-сетне осъзна защо Джеймс се държеше толкова странно. Начинът, по който поведението му се променяше непрекъснато и той ту се държеше приятелски, ту — надут, изчервяванията му всеки път, щом се споменеше нещо със сексуален подтекст, фактът, че дори веднъж не се беше опитал да я опипа, непрекъснатото му мотаене из кухнята, безсмислиците, които разказваше за въображаемата си приятелка, която дори не можеше да опише като хората, смехотворната му дистанцираност, фактът, че беше толкова добър танцьор... всичко това водеше към един-единствен и доста очевиден извод. Капитан Гулд беше финокио, обратен; с други думи — хомосексуалист.

Начинът, по който Ливия реагира на това спонтанно прозрение, беше доста интересен. Първо плесна с ръце, възхитена от собствената си интелигентност. Но разбира се! Как не го беше схванала по-рано? Това наистина обясняваше всичко. Самата тя нямаше нищо против хомосексуалистите — имаше едно момче в нейното село, което винаги беше предпочитало да контактува повече с момичетата, пробваше червилата им и връзваше косата си с панделка. След като се омъжи и дойде да живее в Неапол, Ливия се беше запознала и с няколко младежи, които си лягаха с туристите за пари. Тя бе забелязала, че на такива мъже им е много по-лесно да се сприятеляват с жени, отколкото с други представители на собствения си пол, което пък обясняваше зарадилата се между нея и капитана дружба.

Второто нещо, което изпита, беше чувство на разочарование. Това донякъде я изненада и тя прекара известно време в размисъл над въпроса на какво се дължи тази ѝ реакция. Със сигурност не изпитваше никакви интимни влечения към капитана. Не, реши тя причината беше в това, че хомосексуалистите по принцип са нещастни хора, обречени да си останат неразбрани и неудовлетворени през целия си живот. А понеже самата тя доста харесваше Джеймс, реши да му покаже, че няма нищо против неговата сексуалност, като се държи с него възможно най-мило.

Веднъж взела това решение, Ливия се почувства далеч по-добре и радостта от това, че двамата ще бъдат наистина добри приятели, успя да надделее над разочарованието, което беше изпитала.

Джеймс отиде, за да се види с Ерик, но пътят му беше препречен от някакъв дневален.

— Не можете да влизате тук, сър. Вътре се допускат само хора от Контраразузнавателния център.

— Не ставайте смешен. Аз работя тук.

— Става въпрос за националната сигурност, сър.

— Ние сме на една и съща страна в тази война, за Бога.

Той се опита да се промъкне покрай дневалния, който обаче доказва, че ненапразно са го поставили на стража, и с бързо движение се премести така, че отново да застане на пътя на Джеймс.

— Хей — провикна се Ерик, който дотича до вратата — Какво става, друже?

— Като за начало става това, че не мога да вляза в собствените си офиси.

— Това е само временна мярка — успокои го Ерик. — Просто в момента вътре има няколко много важни документа.

— Толкова важни, че не можете да ги покажете на съюзниците си?

Ерик сви рамене.

— Бюрократия. Знаеш как стоят нещата, Джеймс. На някого отгоре му щуква нещо, той пуска съответната заповед, а ние сме бедните тъпаци, които трябва да я изпълнят. Какво става, струваш ми се ядосан?

Той хвана Джеймс за лакътя и го отведе в една от другите стаи.

— Става въпрос за госпожа Пертини — каза Джеймс остро.

Ерик повдигна едната си вежда.

— Красавицата Ливия? Какъв е проблемът с нея?

— Учил си я на английски. Или по-точно на американски, което не е съвсем същото — добави той саркастично.

Ерик пропусна обидата покрай ушите си.

— Между нас казано, се надявам да я науча на едно-две доста по-важни неща — ухили се той.

— Нарекъл си я секси парче.

Ерик се разсмя.

— Не можеш да се държиш така с нея — отсече Джеймс. — Уловката е в името ѝ, Ерик. Госпожа Пертини. Тя е омъжена.

— Но съпругът ѝ е мъртъв — отбеляза Ерик. Видял изражението на Джеймс, той се усмихна — Какво, не знаеше ли? Убили са го в Русия, докато се е сражавал за германците.

Джеймс продължаваше да го гледа ококорено.

— Да не говорим, че по времето, когато е загинал, двамата не се били виждали от три години. Самият ти щеше да знаеш тези неща, ако си беше направил труда да я проучиш малко.

Беше истина. Джеймс ѝ беше дал работата, без да знае нищо за нея.

— Можеше да е немска шпионка, Джеймс — допълни Ерик, видимо забавлявайки се заради притеснението му. — Пък и онази история с партизанския отряд от досието ѝ определено трябваше да се проучи.

— Ливия има досие?

— О, всеки има досие — махна с ръка Ерик. После тупна приятеля си по гърба. — Сега, след като кавалерските ти инстинкти на британец бяха укротени, предполагам, че вече няма проблем да продължа с езиковите уроци на младата дама, нали така? — Очите му се присвиха. — Освен ако не си говорим за нещо повече от кавалерски инстинкти и самият ти си ѝ хвърлил око?

— Разбира се, че не съм!

— Браво на теб. Трябва да се пазиш чист и неопетнен за... как ѝ беше името?

— Какво? Аха. Тъъ... Джейн.

— Трябва да се пазиш чист и неопетнен за Джейн.

Той се върна зад бюрото си, демонстративно пренебрегвайки дневалния, който продължаваше да стои на пост пред заетите от американците стаи. Беше в отлично настроение. Ливия не беше омъжена! Сега всичко, което му оставаше, бе да разреши дребното недоразумение с въображаемия си годеж, след което вече официално можеше да я покани на среща. При това колкото по-скоро, толкова по-добре, защото Ерик определено беше набрал преднина.

Да се отърве от Джейн щеше да бъде лесно. Приятелките на войниците достатъчно често им пращаха писма, в които им съобщаваха, че ги зарязват. Не, имаше нещо дори по-добро от

зарязването. Трагична смърт, която щеше да предизвика съчувствие. Можеше да сподели, че Джейн е загинала при бомбардировка или е била покосена от картечницата на някой „Месершмит“^[1].

Имаше и варианти, които изобщо не бяха свързани с войната. Автомобилите, движещи се без фарове по тъмните улички, бяха взели достатъчно жертви, така че още една нямаше да е проблем. А може би трябваше да измисли нещо по-благородно. Например как Джейн се е спуснала с парашут на немска територия заради тайна мисия и нацистите са я заловили... Той тъкмо прехвърляше възможните тъжни истории през съзнанието си, когато едно прозрение се стовари върху него като гръм от ясно небе. Та той беше сватбеният офицер!

Спомни си какво беше казал Джаксън през първата му вечер в Неапол. Ние трябва да служим като пример за хората. Той можеше да си представи доста живописно каква точно ще бъде реакцията на майор Хийткоут, ако поискаше разрешение да се ожени за италианско момиче.

Разбира се, имаше много офицери, които поддържаха връзка с италианки, без задължително да се женят за тях. Което обаче беше доста по-различно от това да ухажваш жена, като и двамата сте пределно наясно, че бракът между вас е невъзможен. Освен това подозираше, че от висшето командване няма да проявят към някого на подобна длъжност същата толерантност, с която се отнасяха към похожденията на останалите офицери. В крайна сметка нямаше как да поддържа открито връзка от типа, който би следвало всячески да предотвратява.

Докато седеше тъжно в стола си, обмисляйки какви са шансовете му да се пребори със системата, вратата се отвори и в стаята влезе Ливия, понесла чаша с прясно изстискан лимонов сок.

— Добро утро — усмихна му се тя. — Страхотна жегата е, така че реших да ти донеса нещо за пиене.

— Благодаря ти.

Той пое чашата и отпи голяма глътка. Беше вкусно и ободряващо. Забеляза, че Ливия продължава да се навърта наоколо, явно искаше да си поговори с него. През последните дни беше започнала да се държи наистина дружелюбно. По-рано подобно наблюдение би го накарало да ликува, но сега това само задълбочаваше нещастieto му.

— Как си? — попита той мрачно.

— Аз ли? О, чудесно. Знаеш ли — започна тя внимателно, — хрумна ми, че имам доста приятели в Неапол. Имам предвид приятели мъже. Мисля, че трябва да те запозная с някои от тях. С Дарио например. Сигурна съм, че ще го харесаш.

Той вдигна ръце от бюрото си, след което ги отпусна обратно.

— Ливия, нямам време да се виждам с твоите приятели. Имам страшно много работа.

— Все трябва да намериш време за малко забавления. Дарио е страхотен. Сигурна съм, че ще си допаднете. Освен това — тонът ѝ стана съзаклятнически — той има много приятели, с които споделяш общи интереси.

Стана му ясно каква е работата. Този неин приятел я беше накарал да провери дали може да използва връзките си със Съюзниците, за да му намери работа като информатор. Обикновено Джеймс отказваше подобни предложения, но това все пак беше Ливия...

— Ще пробвам да се видя с него някоя вечер — произнесе той уморено. — Но е най-добре да го предупредиш отсега, че искам да приключим бързо. В момента не си търся никого за нещо по-сериозно.

— Е, ако срещнеш правилния човек...

— Също така му кажи, че отказвам да плащам за подобни неща — допълни той. — Освен ако не става дума за нещо наистина специално.

— Да, разбирам те — каза тя, леко притеснена от директния начин, по който Джеймс разговаряше с нея на подобни теми. — Това едва ли ще бъде проблем за Дарио, въпреки че доколкото знам, в миналото е вземал пари за подобни услуги.

— Вероятно ги е заработвал по някакъв по-различен начин от баналните неща, които аз бих могъл да му предложа.

Ливия, която беше израснала на село и имаше себе си за доста невъзмутим човек, установи, че е искрено шокирана. Бузите ѝ пламнаха от неудобство и тя побърза да се върне в кухнята.

Джеймс въздъхна. Проследи я с поглед, докато се отдалечаваше, поклащайки леко бедра, което явно бе характерната походка за италианските момичета. Не откъсна очи от нея чак докато последният

кичур блестяща черна коса не изчезна зад вратата... Няма смисъл да се заблуждавам, помисли си той. Влюбен съм. Влюбен съм в Ливия Пертини.

Късметът не беше на негова страна и от тази ситуация имаше само един изход. След като не можеше да бъде с нея, трябваше да направи всичко възможно, за да прикрие чувствата си, преди да се е изложил окончателно, и най-вече — преди да ѝ е създал някакви неприятности.

[1] Немски самолет изстребител от Втората световна война. — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И ШЕСТ

Джеймс откри, че изпитва все по-голямо любопитство защо от Контраразузнавателния център отказват да го допуснат в офисите си.

Американците се бяха настанили в съседното помещение до спалнята му, така че една вечер той изчака, докато всички заспят, а после се покатери върху перваза на един от големите прозорци в стаята и след едно доста инфарктно изпълнение успя да се вмъкне в американската светая светих.

Мястото беше пълно с документи. Навсякъде, където погледнеш, имаше кашони с папки. Разгледа ги, докато най-после откри някакъв, върху който пишеше „Строго секретно — само за служители на КЦ“. Вътре лежеше една-единствена папка. Това трябва да е, помисли си той. Надписът върху папката гласеше „Операция Гладио“. Той я отвори и прегледа първата страница.

Основна информация

След войната е възможно да се появят проблеми в Южна Италия. Британците поддържат възстановяването на монархията, но това не е единственото възможно развитие на ситуацията. На юг има богаташи, които говорят за независимото „Неаполско кралство“. Не трябва да забравяме и за комунистите, които имат подкрепата на мнозинството от бедните хора и ще опитат да осъществят революция от сталинистки тип веднага щом Съюзниците се изтеглят. Очакваме да се свържат с работническите движения в Гърция и Югославия с цел да се създаде европейска суперсила, разпростряла се от Москва до Милано.

Понастоящем единствената алтернатива на подобен комунистически бунт в Италия са останките от фашистите на Мусолини, които с готовност биха унищожили комунистите, ако им се предостави подобна възможност.

Третата по сила групировка в Южна Италия е мафията, позната сред местните като камора. Мафиотите нямат ясна политическа насоченост, но със сигурност биха се противопоставили на комунистическото управление, най-вероятно защото знаят, че то би направило живота им много по-труден, отколкото би бил при останалите претенденти за властта.

Най-непредсказуемият елемент в тази схема са партизанските движения, много от които в момента се сражават срещу германците в добре организирани, ефективни групи, чиито водачи в по-голямата си част споделят вижданията на комунистите...

Останалото беше в същия дух. Джеймс изобщо не схващаше смисъла на всичко това. Защо американците се притесняваха толкова много какво ще се случи след войната, при положение че не можеха да се оправят с черния пазар и корупцията, все неща, които се случваха под носа им? И какво, за Бога, беше строго секретното в този толкова очевиден анализ на политическата ситуация в Южна Италия?

Той тъкмо връщаше папката, когато погледът му се спря върху малка книжка, която лежеше на едно от бюрата. Вдигна я и видя, че става дума за италиански разговорник от онези, които се продаваха по уличните сергии. Заглавието беше „Най-важните фрази в италианския — малкият модерен полиглот“. Отвори на страницата, която беше отбелязана, и откри там секцията „Поздрави за дамите“.

„Добро утро, мадам. Много сте красива. Имате ли си младоженец? Именно, това е много любезно от ваша страна“, прочете Джеймс. Усмихна се. Май в крайна сметка нямаше нужда да се притеснява от Ерик толкова много. Той остави книжката на мястото ѝ, след което излезе по същия начин, по който бе влязъл.

ДВАЙСЕТ И СЕДЕМ

Беше настъпила пролет, толкова гореща, колкото беше лятото в Англия. Човек вече ясно можеше да разпознае кои мъже са били на фронта, съдейки по загара на останалите, а малките паркове край морето се бяха напълнили с улични продавачи на прясно изцеден лимонов сок, към който добавяха лъжичка сода бикарбонат, за да се разпени. По този начин, както бяха установили войниците, се получаваше страхотно лекарство за махмурлук; спасо, смес от слънчогледови семки и други ядки, както и пастиера — соленки със сирене рикота. Неаполитанците вече не изглеждаха толкова измършавели. Съюзническото правителство най-сетне беше отворило отново пазарите за храна и към града се бе насочил поток от пресни продукти: все още прекалено скъпи, но поне достатъчно хранителни и съдържащи витамини. Сега, когато Джеймс редовно се отдаваше на сиеста, му се налагаше да затваря капациите, за да се предпази поне малко от жарките слънчеви лъчи, а дори и в офиса си работеше по риза.

Чувствата му към Ливия оставаха скрити, но това не ги правеше по-малко пламенни. Всеки път, щом я чуеше как си пее в кухнята, сърцето му трепваше. Всеки път, когато тя му поднасяше чиния с храна, очите му попиваха образа на нежните ѝ ръце толкова страстно, колкото устата му поглъщаше кулинарните ѝ вълшебства. Всеки път, щом двамата се разминеха на по-близко разстояние, му се струваше, че тънките ѝ летни дрехи са направени от камък — толкова ясно усещаше всяко докосване. Всяка нейна усмивка караше сърцето му да се изпълва с толкова много щастие, сякаш щеше да се пръсне в гърдите му всеки момент. Когато беше намръщена, той се бореше с неистовото си желание да я прегърне и да ѝ говори мили неща, докато усмивката отново грейне върху устните ѝ. Всяка нощ прегръщаше някоя възглавница, представяйки си, че това е Ливия, и по време на най-живите си фантазии можеше да се закълне, че тя отвърща на целувките му, че притиска изпълненото си с пух тяло към неговото, стенойки от удоволствие. Винаги, когато тези фантазии достигнеха до логичния си

завършек, той се чувстваше омърсен и отвратен от себе си, представяйки си как би реагирала Ливия, ако знаеше как заема тялото ѝ за егоистични актове на сексуално самозадоволяване. Когато дойдеха утрините обаче, той отново се изпълваше с тази несподелена страст, също като презряла ябълка, която се откъсва от дървото и при най-лекото докосване.

След като нещата с черния пазар, общо взето, бяха поставени под контрол, той вече не беше толкова зает, но нямаше нужда от това свободно време, защото чувстваше всеки миг, който не споделя с Ливия, като безвъзвратно пропилян. Прекарваше цели часове зад бюрото си в опит да измисли поредния повод, за да отиде и да поговори с нея. Проклетият Ерик, разбира се, разполагаше с далеч по-добри предпоставки за това покрай уроците по английски, които му осигуряваха всекидневен контакт с нея. Моментите от утрото, в които човек можеше да отиде до кухнята, за да попита „Какво има за обяд?“ или да побъбри за времето, което прочее бе толкова чудесно начало на разговор в Англия, не бяха особено много. Още повече че в Неапол на въпроса: „Страхотна жегата е днес, нали?“, можеше да бъде отговорено единствено утвърдително.

Тогава го осени идея.

Следващия път, когато двамата с Ливия останаха насаме, той я попита дали би могла да го научи да готви.

Тя го погледна изненадано.

— Готвенето не е шега работа — отбеляза тя предпазливо.

— Ясно ми е, че не можеш да ме научиш на всичко, което знаеш, разбира се — добави бързо той. — Само на някои от по-простичките неща.

Тя се замисли по въпроса. В Неапол имаше много малко мъже, които готвеха. Всъщност дори не съществуваше неаполитанска дума за „готвач“ в мъжки род, защото се предполагаше, че мъжете по никой начин не могат да овладеят съответното изкуство, а тези, които можеха да сготвят нещичко, се възприемаха като ентусиазирани аматьори. Джеймс обаче в крайна сметка беше финокио, така че заслужаваше да получи достъп до това женско удоволствие.

— Е... — каза тя, взела решение. — Ще ти покажа някои неща и ще видим ставаш ли за ученик. Как ти звучи това?

По време на първоначалното си военно обучение в Англия Джеймс имаше един старши сержант, чието любимо занимание беше да тормози младите кадети. Още през първия ден той ги строи в мразовитата утрин.

— Ще се обръщам към вас със „сър“ — информира ги заплашително. — И очаквам да се обръщате към мен със „сър“. Разликата е в това, че вие действително ще влагате нещо в тази дума.

Предпочитаният от него преподавателски подход беше да крещи заповеди толкова бързо и гръмко, че бе почти невъзможно човек да не се обърка, което даваше чудесна възможност на този мъчител да отприщи още по-гръмък поток от ругатни.

Джеймс си спомни за този старши сержант още в първата секунда, когато Ливия започна да му обяснява основните правила на готвенето.

— Ще започнем с основни неща — обяви тя, докато режеше някакви продукти върху дървената си дъска, а острието на ножа се бе превърнало в обичайната стоманена мъгла. — Това е батутото. Магданоз, свинска мас, лук. Батутото е основата за всички сосове. Както и чесънът, разбира се. Него обаче ще добавим по-късно, за да не загори. Само мързеливите готвачи слагат чесъна заедно с всичко останало. Ето, опитай. Не, не така. Режи магданоза на малки парченца, както ти казах.

— Всъщност изобщо не си споменавала...

— После трябва да ги оставиш да врят заедно с малко зехтин. Това е софрито. Батере, софриджере, инсапорире. Едно, две, три. Какво правиш? Не трябва да разбъркваш лука, преди да се е запекъл. Не забравяй и за зехтина. Тиганът ти е прекалено горещ, ще ги прегориш. Не режи чесъна, мачкай го. Ай, ай, ай, сега тиганът ти пламна!

— Това е прекалено трудно — въздъхна той, докато сваляше тигана от печката.

— Глупости. Просто трябва да ме слушаш повече и да приказваш по-малко.

Основният проблем, както Джеймс твърде скоро осъзна, беше, че Ливия никога не се бе учила как да готви. За нея това беше нещо като телесна функция, подобно на говоренето и ходенето. Да го научи на това, което знае, за нея беше също толкова трудно, колкото да го научи как да диша. В крайна сметка двамата стигнаха до споразумение, че тя просто ще готви, а той ще се опитва да повтаря нейните действия и ще задава въпроси, когато нещо не му е ясно.

На следващата сутрин Джеймс я придружи до пазара.

— Първото нещо, което трябва да знаеш, е, че в Италия не готвим ястия, готвим продукти — обясни му тя. — Първото, което правим, е да видим кои продукти са най-добри и след това купуваме други неща, които ще им паснат добре.

— В такъв случай какво търсим днес?

Тя сви рамене.

— Кой знае? Може би риба. Домати. Както и зеленчуци, разбира се. Тя вдигна една тиквичка от някакъв кош и я стисна в ръка. — Тази е била откъсната вчера, затова е толкова мека.

Тиквичката се прекърши на две и тя с погнуса захвърли парчетата обратно в коша. Собственикът на сергията започна да крещи след нея, че тиквичките му са най-пресните на целия пазар и че трябва да плати за тази, която е съсипала. Без да му обръща никакво внимание, Ливия се насочи към тълпата шумни неаполитанци, скупчени около някакъв продавач на риба, проби си път с лакти навътре и след малко се измъкна, размахала триумфално риба меч с размерите на дънер.

— От друга страна — провикна се тя, — ако видиш нещо наистина хубаво, трябва да си готов да се бориш за него. Сега ще ни трябват пиперки, за да направим салса.

На друга сергия Ливия успя да намери тиквички, от които остана доволна, и двамата се завърнаха в кухнята, където тя ги раздели на две купчини. Едните бяха дебели колкото китка и от тях все още висяха ластуните им, покрити с отворени цветове във формата на звезди.

— Красиви са — отбеляза Джеймс, вдигайки един от цветовете.

— Освен това са вкусни.

— Тук ядете цветя? — попита той изненадано.

— Разбира се. Ще ги напълним с моцарела, ще ги панираме и ще ги изпечем. Само мъжките цветове обаче. Женските са прекалено

меки.

— Досега не знаех — каза той, затъквайки един от цветовете зад ухото ѝ, — че цветовете могат да бъдат мъжки или женски. Камо ли пък че стават за ядене.

— Всичко е мъжко и женско. И всичко става за ядене. Само трябва да знаеш как да го приготвиш.

— В Англия имаме поговорка. „Сосът за гъската е същият като сосът за гъсока“.

— Това е много тъпо. Гъската има лек вкус, така че трябва да я приготвиш с бял винен сос и може би да добавиш малко пелин или пък сушен риган. Докато гъсокът е тежък на вкус, а и месото му е с далеч по-натрапчив аромат. Трябва да се приготви с червено вино или може би с гъби. Същите разлики важат, ако готвиш голина, кокошка, и поластрело, петел. — Тя го стрелна с поглед. — Ако вие, англичаните, приготвяте галина и поластрело по един и същи начин, това обяснява доста неща.

— Като например? — попита той с любопитство. Но Ливия просто завъртя очи в недвусмислен жест, подсказващ, че отговорът на този въпрос е прекалено очевиден, за да го изказва на глас.

По-късно той я наблюдаваше как приготвя красивите цветове, които топваше бързо в купата с панировка, а после пускаше в големия тиган с врящо олио. Съвсем скоро първата партида беше готова, тя извади внимателно цветовете с лъжица и ги положи върху парче вестник, който да попие мазнината. Поръси ги с малко сол, след което взе един и го опита с критично изражение. Панираното цвете явно получи одобрението ѝ, защото тя кимна и му го подаде.

— Пробвай. Най-вкусни са, когато са много горещи.

Той хвана китката ѝ, за да я задържи стабилно пред устата си, и отхапа парченце от цвета. Панировката беше образувала тънка, хрупкава коричка. Под нея листенцата бяха меки и уханни, а нежният им вкус изпълни за миг устата му, след което сякаш се разтвори в нищото.

Тя го наблюдаваше в очакване на някаква реакция от негова страна, но всичко, за което Джеймс можеше да мисли в този момент, беше, че усеща под пръстите си нежната кожа на китката ѝ, а прелестните ѝ устни бяха едва на сантиметри от лицето му, покрити с мънички трошички от панировката, също като неговите. Той се облиза,

ясно осъзнавайки, че би усетил съвсем същия вкус, ако сега я целунеше.

— Чудесно е — кимна и пускана с нежелание ръката ѝ. — Направо страхотно.

ДВАЙСЕТ И ОСЕМ

Ливия и Джеймс се връщаха от поредната си обиколка на пазара в топлата неаполитанска утрин, понесли пълни с продукти торби. Джеймс бе взел в ръка огромен домати с размерите на грейпфрут и яркочервен като неаполитански залез.

— Отново — настоя той.

— То-мад.

— Домат — поправи я той. — А това — каза, бръквайки в торбата си, откъдето извади един патладжан — е „пат-ла-джан“.

Тя се намръщи:

— Ерик твърди, че думата е „зин томад“.

— Това са пълни глупости — засмя се той. — Как така син домати! Меланцаната няма нищо общо с доматите, нали така?

Тя се съгласи:

— Пат-ла-джан.

— Точно така — кимна той. В гласа му се долавяха нотки на самодоволство. Едно на нула за британците.

Малко по-нататък двамата се натъкнаха на сергия, каквато Джеймс никога не бе виждал досега. Цялата беше обкичена с малки клетки, в които бяха затворени най-различни птички. Песни на дроздове, славеи и червеношийки изпълваха въздуха и за момент спомените му го отнесоха обратно към Англия и жизнерадостния пролетен хор по зазоряване.

— Не разбирам. Като домашни любимци ли ги продават? — попита той Ливия.

— Домашни любимци? — тя се разсмя. — Не, не като домашни любимци. Продават ги като бъдещи пайове с месо.

Той се намръщи.

— Ядете червеношийки?

— Разбира се. Хората тук ядат всичко. Въпреки че лично аз никога не съм виждала особен смисъл в яденето на славеи. Песните им са по-хубави от месото, което на всичкото отгоре е прекалено малко. Какво правиш?

Тласнат от спонтанен импулс, Джеймс измъкна няколко банкноти от джоба си, набути ги в ръцете на продавача и започна да отваря вратичките на клетките. Мъничките крилца запърхаха край него, докато птичките отлитаха към свободата си. Собственикът на сергията започна да му крещи, че си е загубил ума, и дори и Ливия изглеждаше искрено изумена.

— Капитан Гол — отбеляза тя, — ти си дори по-странен, отколкото изглеждаш на пръв поглед.

— Не ме интересува колко луд изглеждам! На този свят има прекалено много пайове с месо, но не и достатъчно червеношийки.

Ливия сви рамене:

— Окей.

Той се закова на място:

— Какво?

— Казах окей. Защо?

— Нищо.

През целия ден той я слуша внимателно и забеляза колко често използва израза „окей“. Естествено, произнесеното от нея не беше точно „окей“, а звучеше по-скоро като „оу-кема“. В добавка тя го употребяваше като някакъв вид ругатня и когато беше заета, посрещаше всяка молба към нея с възмутено тръсване на глава и вик „Оу-кейа! Оу-кейа! Ш’го свърша!“.

Трудно можеше да се говори за някакво ясно доловимо американско произношение в начина, по който Ливия се опитваше да говори на английски, но въпреки това всеки път, когато Джеймс чуеше проклетото „окей“, го пронизваше пристъп на ревност.

— Проблемът е — довери той на Джъмбо — че съм влюбен в нея.

— Какво те кара да си толкова сигурен в това?

— Мисля за Ливия през всяка една минута от всеки ден. Когато седя зад бюрото си, провеждам наум дълги въображаеми диалози с нея. А после, когато наистина разговаряме, приказвам пълни глупости. Върша всякакви малоумни неща с надеждата да я впечатля. Понякога установявам, че върша малоумни неща дори и когато не сме заедно, надявайки се, че въпросните малоумни неща ще ме направят по-достоеен за нея. Уча се да готвя заради нея. Лежа буден в леглото и си представям как Ливия, облечена в бяла сватбена рокля, върви по

пътеката между редовете в църквата на селото, където живеят родителите ми. След това си представям как свалям сватбената ѝ рокля и се наслаждавам на прекрасното ѝ голо тяло, преди да я съборя на голямото двойно легло и...

— Да, да. Разбирам — побърза да го прекъсне Джъмбо. — Така като те слушам, май наистина си се привързал доста към това момиче. Или е това, или си пипнал малария.

ДВАЙСЕТ И ДЕВЕТ

— Трябва да отида до вкъщи — обяви Ливия една вечер. — Искам да взема още сирене и да видя дали сестра ми и баща ми са добре.

— Мога да те закарам с мотора, ако искаш — предложи Джеймс, опитвайки се да не прозвучи твърде ентусиазирано. — А и, тъй, доколкото съм чувал, Амалфи е наистина прекрасно място. Можем да си направим едно малко пътешествие.

— Благодаря ти — каза Ливия. — Много мило от твоя страна.

Тя ме харесва, помисли си той, преизпълнен с щастие. Трябва да ме харесва. Отиваме на пътешествие заедно!

Денят отново бе много топъл, а обляната от слънчеви лъчи природа ги обсипваше с вълни от ухания, докато пътуваха към Везувий — ароматите на портокалов цвят, мирта и мащерка се преплитаха с обичайния мирис на нагорещените, прашни пътища. Навсякъде имаше дупки и Джеймс съвсем целенасочено се стараше да ги избягва в последния възможен момент, просто за да усети как ръцете на Ливия се стягат около кръста му. Може би това беше причината италианците да са толкова лоши шофьори, помисли си той: за тях всичко бе част от играта на флирта. Той зави рязко, за да заобиколи една особено дълбока яма от бомба, и тя го оципа.

— Ау — възмути се Джеймс щастливо.

— Карай по-културно — каза Ливия в ухото му.

— Искаш да кажеш, като истински англичанин? — усмихна се той и намали.

Тя произнесе бавно и внимателно на английски:

— Кой е пиронът за влека към Рим, кажете ми мола?

Ерик й беше заел „Малкия модерен полиглот“ и тя го използваше, за да учи фрази на английски. Разбира се, в разговорника липсваха всякакви фонетични инструкции относно английското произношение и за да разбере как точно звучат отделни думи, тя

понякога започваше да разиграва импровизирани диалози, които нямаха особена връзка със съответната ситуация.

— Перонът, от който тръгва влакът за Рим, е ето там — извика услужливо Джеймс и посочи с ръка към искрящата морска повърхност.

— Мола, можете ли да ми погнете със моят багаж?

— С радост ще ви помогна с вашия багаж.

— Вии ней можете да бъдете на пирона, усвйен 'ко не си купете бил йет.

— В такъв случай ще си купя билет — провикна се той щастливо. — Мамка му, ще си купя дори няколко!

Подминаха табелата за Помпей. Древният град беше на няколко мили от пътя им, но той я попита дали би имала нещо против да се отклонят, за да го разгледа. Ливия се съгласи.

Поеха по пътя към Торе Анунциата, където друг, по-малък знак ги насочи към тясна пътека, водеща към някакви порутени постройки. Те обаче бяха издигнати далеч по-скоро: древният римски град се намираше на едно възвишение зад тях и честно казано, дори и след две хилядолетия изглеждаше по-солиден от модерното си предградие.

Джеймс изгаси двигателя. Наоколо нямаше жива душа, само някакво куче се чешеше енергично в прахоляка.

— Била ли си тук преди? — попита.

— Не — отвърна Ливия, докато се оглеждаше. — Всъщност разкопките бяха направени едва преди десетина години, при управлението на Мусолини.

Размерите на мястото бяха зашеметяващи. Джеймс изобщо не беше очаквал Помпей да е толкова голям — цял един град, заличен от лицето на земята заради гнева на планината зад тях. Обходи с очи площада, масивните сгради, които очевидно са били административни, частните домове и руините от колонадите на дворците — цялостното разположение не бе много по-различно от това на един съвременен италиански град, с тази разлика, че тук имаше форум, наместо площад и езически храмове, наместо църкви.

Тук и там се виждаха зловещите вкаменени тела на жителите. Дори след толкова дълго време човек все още можеше да различи ужаса и отчаянието в позите, които бяха заели в предсмъртния си миг. Един бе застинал, докато притискаше нещо с ръка към лицето си, най-вероятно парче плат, през което да диша. Друг бе легнал край някаква

стена, за да умре с ръце около главата си, сякаш по този начин можеше да се предпази от сипеция се огън. Друг се бе опитал да защити половинката си и беше срещнал смъртта с обвити около нея ръце, предпазвайки я с тялото си.

— Ей, синьори.

Дрезгавият глас принадлежеше на някакъв много възрастен мъж, който явно пазеше мястото и им махаше да се приближат към входа на една сграда. Имаше тежък говорен дефект, но някак успя да обясни, че срещу малка сума може да ги разведе сред разкопките. На Джеймс никак не му харесваше идеята някой да им натрапи компанията си, затова даде на стареца няколко лири и му обясни, че двамата биха предпочели да разгледат града сами. Мъжът им се усмихна лукаво и им направи знак да го последват.

— Иска да ни покаже нещо — обясни Ливия. — Най-добре ще бъде да отидем, защото иначе няма да ни остави на мира.

Минаха покрай поредното вкаменено тяло, приклепнало край една врата и стиснало безформен чувал в ръце. Старецът се изкикоти и изфъфли нещо дрезгаво, вдигайки ръце над главата си. Джеймс успя да различи италианските думи за „небе“ и „връщане“. После схвана какво се опитваше да им каже мъжът: тези хора бяха загинали не докато са бягали от бедствието, а защото са се опитали да се върнат. Помислили са си, че най-лошото е отминало, само за да открият, че планината им готви ново изригване, по-смъртоносно от първото. Старецът обаче не ги бе довел тук, за да им покаже тялото с чувала. Той бързо се насочи към една малка сграда от другата страна на улицата.

— Prego, signori — каза той, отключи голям катинар и отвори вратата пред тях с тържествен жест. — La casa di lupanare^[1].

Джеймс погледна въпросително към Ливия, но и тя бе не помалко озадачена от самия него. Старецът намигна съзаклятнически на Джеймс и се оттегли. Ливия вдигна очи към стените на помещението, в което се бяха озовали, и се разсмя.

Фреските бяха избелели, но не беше трудно да се различи какво точно представляват. Мъже и жени се съвкупяваха по десетки различни начини. Имаше жени отгоре, жени отдолу, жени, които притискаха мъжките гениталии към устите си толкова небрежно, все едно бяха червила, жени, лежащи с други жени, и дори група хора от двата пола, увлечени в нещо, което май беше взаимно бичуване.

— Това е било публичен дом — отбеляза Ливия. — Стенописите сигурно изобразяват всички предлагани услуги.

Джеймс вече разбираше — старецът си беше помислил, че го подкупва, за да им покаже местната порнография.

— Отвратително! — възкликна той. — Ливия, наистина съжалявам.

— Няма за какво — каза Ливия. — Това например ми изглежда особено интересно.

Въпреки нежеланието си Джеймс проследи погледа ѝ и моментално се изчерви. Тя отново се разсмя.

— Ако всички англичани бяха като теб — каза тя, хващайки го под ръка, — в най-скоро време нямаше да останат никакви англичани.

— Радвам се, че те забавлявам — промърмори кисело той.

— Мисля, че е мило — каза тя, докато двамата се насочваха към вратата. — Успокоява ме.

— Успокоява — повтори той. — Просто страхотно. Аз съм мил и дарявам душевен комфорт. Притежавам всички качества, към които един войник може да се стреми.

— Има и по-лоши неща — промълви тихо тя и той видя, че усмивката ѝ е изчезнала. Ливия замълча, изгубена нейде сред спомените си, и Джеймс предположи, че мисли за това, което се беше случило със съпруга ѝ.

Напуснаха Помпей и Джеймс подкара мотора по лъкатушещия път към Фишино. От време на време поглеждаше към вулкана. Димът, който излизаше от кратера, му напомни за перо, потопено в гигантска мастилница. Везувий сигурно бе изглеждал по същия начин в дните, преди да разруши Помпей, помисли си той. Не е имало никакво ясно предупреждение, иначе всички щяха да напуснат мястото навреме.

— Не си ли мислиш понякога, че това чудо може да изригне отново? — попита той.

— Разбира се.

— Не си ли искала да се махнеш оттук?

— Не — отвърна тя сериозно. — На това място изживяваш всеки ден така, сякаш е цял живот. А един живот, изживян тук, струва

колкото десет живота, прекарани другаде. — Тя обвини по-плътно ръце около кръста му и за миг той също го усети: чувството, че те двамата, планината и дори войната са само дребна частица от нещо огромно, велика и мистериозна сила, която някак ги беше довела тук, за да могат да изживеят този момент.

Когато пристигнаха във Фишино, Мариса и Нино посрещнаха Ливия с радостни викове. Реакцията им спрямо Джеймс бе далеч порезервирана, което му се стори напълно естествено, но нямаше как да не забележи, че бащата на Ливия му хвърля доста подозрителни погледи изпод рунтавите си вежди.

— Той си мисли, че си ми гадже — прошепна му Ливия, когато двамата влязоха в кухнята, за да огледат сиренето от тазсутрешното мляко. — Не се притеснявай, ще му обясня, че не си, но няма да му казвам каква е причината за това. Малко е старомоден.

— Ами... хубаво — отвърна Джеймс объркано.

Голямо парче моцарела, толкова прясно и влажно, че изглеждаше така, сякаш от него всеки момент ще покапе мляко, му бе подадено, забучено върху вилица, и всички го загледаха внимателно, докато опитваше. Джеймс промърмори одобрително с пълна уста, което изобщо не бе проява на учтивост — вкусът на сиренето наистина беше превъзходен. Ливия обаче беше малко по-критична и подложи баща си на кръстосан разпит за продължителността и качеството на пашата. После отведе Джеймс, за да се запознае с Присила. Когато видя кой идва, биволицата се насочи с щастливо мучене към портата на обора си и мушна огромния си черен нос в дланта на Ливия, където явно очакваше да открие стрък трева.

— Имахме си две — обясни Ливия, докато чешеше Присила по челото. — На бедничката сигурно ѝ е много самотно.

— Какво се е случило с другата?

Ливия присви очи и го погледна с изражение, което доста напомняше за това на баща ѝ отпреди малко.

— Едни войници я застреляха.

— Имаш предвид немски войници, нали?

Тя се изсмя саркастично.

— Казваш това, защото очевидно съюзническите войници никога не са правили нищо лошо, а? Не, Джеймс, немците извършиха много

отвратителни неща, докато бяха тук, но никога не са стреляли по добитъка. Това беше дело на Съюзниците.

— Кога? Как се е случило това?

Тя му разказа съкратена версия на историята за смъртта на Пупета — как войниците били подкупени от техен съсед, който се бил озлобил, защото Ливия не го харесвала, и как им бяха взели всичко, цялата храна, която са имали, преди да открият огън по Пупета. Не беше стигала и до средата, когато ѝ се наложи да спре, защото се разплака.

Джеймс усети отчаяно желание да я вземе в обятията си и да я обсипе с целувки. Това беше много различна емоция от онази, която го бе подтикнала към опита му да я целуне по време на бомбардировката. Онова тогава беше възбуда и страст. Сега той изпитваше ужас и желание да я утеши, което обаче не пречеше на порива му да бъде дори по-силен. Джеймс се протегна и постави ръка на раменете ѝ, а после, тъй като наистина имаше нужда от цялата сигурност, с която можеха да я дарят тези силни обятия в мъката ѝ, тя зарови лице в гърдите му, а той обви другата си ръка около нея и я прегърна, както трябва. Ливия избърса очи в ризата му и вдигна поглед към него.

— А после ме хвърлиха в камиона. Трупът на Пупета лежеше там, а аз трябваше да се боря с тези мръсни животни. И тогава офицерът им... офицерът...

— Какво е направил офицерът?

— Опитва се да даде пари на баща ми, за да ме купи — проплака тихичко тя.

Джеймс я пусна. Беше ужасен и се чувстваше омърсен от факта, че някой би могъл да го свързва с хората, способни да направят нещо подобно. Нищо чудно, че италианците негодуваха срещу освободителите си, щом последните се държаха по този начин. Най-лошото бе, че зад всичко това стоеше офицер.

— Ливия — промълви той тъжно, — толкова съжалявам.

— Защо? Ти не беше тук.

— Съжалявам за това, което се е случило. Нещо повече — ужасен съм. Виж, ние можем да проследим този човек. Забеляза ли някакви знаци по униформата му? Или номера на камиона? Ще направя всичко възможно да пратя този изрод на военен съд за това, което е сторил.

Тя за първи път го виждаше истински разгневен и тайничко си призна, че гледката беше доста впечатляваща.

— На военен съд за какво? — попита тя. — Ние бяхме в нарушение на закона, не той. Според правилата на съюзническото правителство бяхме се презапасили с храна, а това е престъпление. Освен това, ако си войник, можеш да правиш подобни мръснишки предложения на колкото жени си пожелаеш. — Тя го стрелна с поглед. — Или респективно на мъже.

— Едно е да предлагаш пари на проститутка, съвсем друго — на почтено момиче.

— В наши дни между тези две понятия няма чак такава разлика.

— Разбира се, че има — каза той разпалено. Тогава си спомни как тя се беше смяла на картините в онова както и за нещата, които бе чел в „Бракът и любовта“ — всичко, което възприемаше като почтеност у една жена, може би беше твърде ограничено и старомодно, предвид времената, в които живееше.

Ливия целуна Присила по челото, обви ръце около огромния ѝ врат и си взе довиждане с нея. Докато крачеха обратно към къщата, тя го попита:

— Ще ме заведеш ли някъде на обяд, Шеймс^[2].

— Разбира се. Самият аз мислех да спрем някъде, за да похапнем.

— Не бих те молила за нещо подобно, но знам, че баща ми и Мариса ще искат да ядем с тях. И макар да ни уверяват, че имат предостатъчно храна, ще трябва да им откажеш. Истината е, че прегледах шкафовете и видях, че в тях няма почти нищо. Ще им оставя парите, които съм спечелила от работата си за теб, но цените са толкова абсурдни, че надали ще успеят да си купят много продукти.

Ливия беше напълно права — семейството ѝ настояваше да останат за обяд, така че на Джеймс му се наложи да ги излъже за някаква много спешна среща, на която задължително трябвало да присъства. Прие единствено поканата да изпият по чаша от лимончелото на Нино. Забеляза тъгата в очите на Ливия, докато се оглеждаше наоколо, преди да си тръгнат, и осъзна колко ѝ беше тежко. В много отношения Неапол ѝ беше точно толкова чужд, колкото и на самия него. Помисли си, че сигурно е прекрасно да обичаш някое място така, както тя обичаше родното си селце. Нито едно от местата,

на които бе живял, не беше предизвиквало подобни чувства у него. В неговите възприятия домът беше просто къщата, в която отиваш, когато не си на училище.

Последва продължително италианско сбогуване, включващо много прегръдки и обяснения в любов. То засегна и самия Джеймс, който трябваше да изтърпи серия целувки от страна на Нино. След като преодоля шока от това, че наболата брада на друг мъж стърже по бузата му — неговата със сигурност не можеше да драци по този начин, помисли си той — изпита странно удоволствие от това да бъде притиснат в силните обятия на възрастния човек. Нещо, което му се видя по бохемски предизвикателно и някак детински успокояващо.

Когато запали двигателя на мотора, а Ливия седна зад него, Нино и Мариса окачиха върху кормилото ленени торби, пълни с моцарела. Сиренето беше поставено във вода, за да не изсъхне и течността капеше по краката на Джеймс, което — съчетано с допълнителната тежест и пълния му с лимончело стомах — превръщаше завоите в доста сложно начинание.

Веднъж стъпили на крайбрежния път, той насочи мотора към Соренто и Амалфи. От тази страна на Везувий пейзажът беше осеян с гори, а морето често оставаше на десетки метри под виещия се път, който с всеки следващ завой откриваше пред очите им поредната главозамайваща гледка. Сега ноздрите им бяха изпълнени от различни аромати — острата солена миризма на морето се примесваше с тропическите благоухания на цитрусовите дървета, растящи край шосето.

— Изкъм девойна стаа зъз бана — каза безгрижно Ливия.

— В момента няма свободни двойни стаи с баня — отвърна той и за момент се наслади на фантазията си, в която двамата наистина си вземат двойна стая в някой от хотелите из Соренто.

— Ну ас имъ резервна акация.

— Резервация.

— Точно това казах.

— Аз имам резервация. Но *prenotato una stanza*.

— Наистина трябва да направиш нещо по въпроса с акцента си, Чемс. Ужасен е. Говориш като тосканец.

Намериха някакво малко ресторантче край пътя близо до Соренто. Нямаше меню, но собственикът им донесе две чинии със змиорки, изпържени с масло и подправени с лимонов сок, някакви неща, които Ливия нарече ночи димаре, няколко морски таралежа и голяма порция стриди.

Тя вдигна една от стридите пред носа си и я помириша.

— Няма миризма — каза с одобрение. — По това можеш да познаеш дали са пресни. Взе парче лимон и с експертни движения изстиска няколко капки върху нея, преди да му я подаде. — Ял ли си стриди досега, Иеймс?

— Силно ме съмнява — промърмори той, оглеждайки със съмнение белезникавата плът, плуваща наред черупката в някаква неприятно слюзеста на вид течност.

— Щеше да запомниш, ако беше ял. Казват, че никога не можеш да забравиш първия си път. Същото като при правенето на любов — добави тя закачливо.

Той си пое дълбоко дъх.

— Ако трябва да съм честен, и по този въпрос нямам особен опит.

Тя му се усмихна.

— Знам.

Джеймс я зяпна.

— Толкова много ли си личи? — досега не бе осъзнавал, че неопитността му е така очевидна.

— Разбира се. Една жена има инстинкт за подобни неща. — Тя овкуси с лимон една от най-големите и сочни на вид стриди и лекичко чукна черупката ѝ в тази, която самият той държеше в ръка, сякаш вдигаше наздравица. — И това изобщо не ме притеснява, честно. Чин-чин.

— Чин-чин. — Двамата едновременно вдигнаха черупките към устните си.

Ароматът беше солен, беше сладък, беше рибен, беше като да си поемеш дълбоко дъх и да вдишаш ухаещия на водорасли морски въздух. Джеймс отхапа малко парченце и усети как всички тези вкусове преминават през устата му като вълна. Когато преглътна, го заля ново усещане, нов аромат, докато безформената маса потъваше

към гърлото му, оставяйки след себе си лекия остатъчен вкус на морска пяна.

Изведнъж бе обзет от чувството, че вече нищо няма да бъде същото. Ева беше отхапала от ябълката в градината. Той бе изял първата си стриди в малко ресторантче, а в скалите долу се разбиваха вълните на морето край Соренто. Цялото му същество бе проникнато от слънчевата италианска атмосфера и той се разсмя с глас. Усети, че го изпълва благодарност към съдбата, която в момента го даряваше с най-прекрасния момент в целия му живот.

— Още една? — Тя му подаде стриди и взе друга за себе си. Този път я наблюдаваше как поглъща своята. Попиваше с поглед начина, по който притвори очи, щом я поднесе към устните си, лекото стягане на бузите ѝ, докато отхапваше, помръдването на шията ѝ, когато преглъщаше. А щом отново отвори очи, те блестяха, сякаш току-що се бе събудила от някакъв прекрасен сън.

Собственикът на ресторанта им донесе вино, златисто и добре изстудено. Бяха останали едва по четири стриди за всеки и щом приключиха с тях, насочиха вниманието си към чечинелата. След мекото месо и богатия вкус на скаридите сега усещането бе почти противоположно: хрупкава обвивка, чийто остър аромат на чесън и чили оставаше единствено на повърхността и се разтваряше в нищото, след като попаднеше в устата. Морските таралежи на свой ред предложиха различно изживяване: солен, екзотичен, многопластов вкус. На Джеймс му беше трудно да повярва, че преди време самият той бе затварял заведения, подобни на това, в които предлагаха толкова прекрасни неща. Следващото блюдо, което им сервираха, без дори да ги питат, бе чиния с малки октоподчета, приготвени с домати, вино и както му обясни Ливия, защитната черна течност, изпускана от сепията, която имаше богат, пикантен вкус.

За десерт собственикът им донесе две праскови. Отвън плодовете бяха сбръчкани и натъртени, но когато Джеймс си отрязва парче, видя, че сърцевината им изглежда чудесно, почти перфектно узряла, толкова тъмна, че изглеждаше черна. Той понечи да постави парчето в устата си, но Ливия го спря.

— Не така. Виж как ядем прасковите тук.

Тя на свой ред отрязва парче и го пусна във виното си. После вдигна чашата към устните си. Той направи същото, отпивайки голяма

глътка, при което прасковата се плъзна в устата му. Обля го чувствен водопад от усещания; вкусът на сладкото вино и на сладката праскова се сля в неустойимо цяло, когато ухапа парчето плод и соковете се плъзнаха по езика му. Приличаше на изживяването му със стридите, взрив от усещания, за които не бе и сънувал, примесени с някаква странна, почти сексуална възбуда, която просто не се поддаваше на описание.

След обяда двамата продължиха край брега, по пътя, който се виеше над зеленикавите, чисти води на залива. Беше много горещо, комбинацията от яркото слънце и завихрящия се край мотора въздух изгаряше кожата му.

— Искам да поплувам — заяви Ливия и му посочи някаква тясна пътечка. — Мисля, че оттам ще можем да стигнем до морето.

Той се насочи надолу към скалистия бряг, преминавайки през горичка лимонови дръвчета. Някаква коза, забелязала приближаването им, се отмести мързеливо от пътя и тръсна обвинително глава.

Джеймс изключи двигателя. Морето напомняше с цвета си за лавандулово поле и беше толкова чисто, че можеше ясно да се види всяко камъче и мидичка по дъното. Като се изключат песните на щурците, звукът на вълничките, които нежно галеха камъчетата, и тихото припукване на изстиващия двигател на мотоциклета, мястото бе обгърнато от пълна тишина. За миг го прониза чувство за вина, че нещо толкова красиво и съвършено можеше да съществува и да му носи спокойствие и наслада наред един континент, горящ в пламъците на войната.

— Можем да се съблечем там — кимна Ливия към някакви скали, намиращи се на петдесетина фута от водата.

— Първо ти, ако искаш — предложи той. — Аз няма да гледам.

Въпреки обещанието си обаче го направи. Не можа да се сдържи. Чу звука от босите й крака, докато тичаше към морето, последва плисък и весел вик и той погледна точно навреме, за да зърне за миг за миг почти голата Ливия, останала само по долни гащи, преди да се гмурне във водата. След миг тя изплува на повърхността отметна мократа коса от очите си и извика:

— Няма ли да дойдеш?

— Ей сегичка.

Джеймс се скри зад скалата и няколко пъти си пое дълбоко въздух, преди да се измъкне от униформата си и да се затича толкова бързо, колкото можеше, към услужливо хладната вода.

По-късно двамата лежаха под сянката на едно лимоново дръвче, наблюдавайки как слънчевата светлина проблясва сред листата.

Ливия посочи към един от плодовете и промърмори лениво:

— Баща ми яде лимоните направо от дървото. Дори и кората.

— Не са ли кисели?

— Не и ако са добре нагрят от слънцето. — Тя се протегна и откъсна един. — Ето, това е добър лимон. Тук казваме: колкото по-дебела е кората, толкова по-сладък е сокът. — Отхапа парченце и кимна доволно. — Чудесен е.

Поднесе плода към устата му. Той хвана ръката ѝ и отхапа внимателно. Беше права. Сокът бе толкова сладък, сякаш беше отпил глътка лимонада.

Тя отхапа отново и се намръщи.

— Семка — обясни и я изплю в дланта си.

Усмихна му се и в този миг всичкият самоконтрол, който Джеймс си мислеше, че притежава, просто се изпари. Хвана главата ѝ с две ръце и отчаяно притисна устни към нейните. Вкусът беше сладко-кисел, с бледа отсянка от морската сол. Усети острите краища на зъбите ѝ с езика си и останките от плода по устните ѝ, преди Ливия да се отдръпне.

— Джамус! — възкликна тя.

— Ела тук — произнесе той задъхано и я целуна отново. Имаше толкова много непознати усещания. Езикът ѝ, ту хлъзгав и извиващ се, ту твърд, докато се плъзваше между собствените му устни; грапавостта на небцето ѝ, деликатните кости на гърба ѝ, пулсиращите под пръстите му мускули върху шията ѝ.

След малко тя се отдръпна отново и го погледна озадачено:

— Значи все пак не си копър^[3]?

— Не съм какво? — попита той объркано.

— Копър. Нали разбираш, финокио? Рикионе.

— Тъъ... голямо ухо? — опита се да си преведе той.

— Е, предполагам, че не си — каза тя през смях. — Никога нямаше да плувам с теб, ако знаех...

Джеймс я целуна отново. Този път Ливия му отвърна по-страстно и той се почувства така щастлив, сякаш тялото му се рееше из въздуха.

След малко тя отново го отблъсна и присви очи:

— Значи просто си се опитвал да ме измамиш, преструвайки се на кулатина!

— Ливия... никога не съм се преструвал на кулатина. Каквото и да значи това.

— Напротив, преструваше се. Когато ядохме стридите — припомни му тя.

— Казах ти, че нямам опит. Каква е връзката с онова... онова, което ме нарече?

— Уф — промърмори тя. Беше започнала да осъзнава, че женската ѝ интуиция май не се беше справила с превода на езика на тялото му от английски на италиански. Колкото повече мислеше по въпроса обаче, толкова по-ясно усещаше как лекото, но настоятелно чувство на разочарование, което я беше съпътствало, откакто бе поела работата в Палацо Сатриано, започва да изчезва и оставя след себе си единствено радост от факта, че целувките на Джеймс се оказаха нещо доста приятно.

Тя се приведе към него, за да получи нова, и той побърза да удовлетвори желанието ѝ.

— Изобщо не се целуваш като някой, който страда от липса на опит — отбеляза Ливия.

— Уча се бързо — усмихна се Джеймс.

Този път го направи по-бавно и нежно. Целуна върха на очарователното ѝ носле, после долната част на ушите и нежната кожа край очите, преди да се върне отново към устните.

Идеше му сам да се ритне по задника, защото именно той разруши магията на мига. Когато се отдръпна от нея, попита:

— А как стои въпросът с Ерик?

Ливия го погледна мрачно.

— Какво за него?

— Целувала ли си го?

— Току-що ме целуна и вече искаш да ме притежаваш?

— Просто искам да знам какво е мястото ми в живота ти.

— Харесвам ви и двамата — каза тя простишко. — Честно казано, нямах намерение да те целувам, въпреки че изобщо не

съжалявам, задето го направих. Но това не означава нищо.

— Разбира се, че не означава — промълви той разочаровано. Опитва се да я целуне отново, но тя извърна глава. Обгръщалата ги допреди малко романтика се бе изпарила.

— Мога ли поне да те прегърна? — попита той плахо.

— Ако искаш.

Тя му обърна гръб, а той се притисна към нея и обгърна кръста ѝ с ръка. Останаха смълчани за няколко минути.

— Трябва да ти се признае, имаш голям самоконтрол — отбелязва тя след малко. — И това е хубаво. Но не мисля, че разбираш жените особено добре.

Той завъртя тези ѝ думи из главата си, чудейки се как точно да отговори. Дали Ливия искаше да каже, че му липсва мъжество, след като не е по-настъпателен. Или пък точно обратното — че е развалил всичко, защото е бил прекалено нахален? А може би просто имаше предвид, че е развалил една прекрасна целувка с глупавите си въпроси?

Той все още се колебаеше какво да каже, когато установи, че ти със сигурност не се измъчва с подобни въпроси. Беше заспала.

Докато се връщаха, Ливия положи глава на гърба му.

Джеймс взе поредния завой и Неапол се разпростря пред тях, отвъд залива, блестящ в светлината на следобедното слънце. Ливия се размърда, видя къде се намират и го прегърна по-плътно през кръста.

— Лиждаш ли гърда, Джеймс? — попита тя сънливо.

— Аз лижа... Ох, да, виждам града.

— Хюбав гърад.

Същата вечер Ливия обяви, че има нужда от пещ на дърва, за да се възползва пълноценно от продуктите, които бяха донесли от Везувий. След кратък размисъл по въпроса тя сподели, че Джеймс вече притежава нещо перфектно за целта — скедариото, металния шкаф за документи.

— Ще запалим огъня в долното чекмедже — обясни тя, — така от средното ще се получи много гореща пещ, където можем да

приготвяме пици или да печем месо. Най-горното чекмедже ще поддържа малко по-ниска температура и ще го използваме за зеленчуци и моцарела.

— Има една лека пробойна в иначе гениалния ти план — отбеляза Джеймс, — въпросното скедарио вече е пълно с архиви, с папки.

— Е, винаги можеш да сложиш папките някъде другаде — настоя тя.

Това, обективно погледнато, беше така, помисли си той. В крайна сметка, преди се бяха справяли достатъчно добре и без шкаф за документи.

Така на обяд ядоха изпечена на огън пица с плънка от пресни домати и моцарела, подправена единствено със сол, зехтин и босилек. Джеймс никога досега не бе ял нещо толкова простичко и същевременно толкова невероятно вкусно. Когато по-късно си легна обаче, той мечтаеше да усети един вкус, малко по-различен от този на пицата. Вкусът на устните на Ливия, който бе усетил в лимоновата горичка над Соренто.

[1] Бордей (ит.) — Б.р. ↑

[2] Игра на думи, като в случая не е ясно дали Ливия не бърка името му нарочно. На английски „Shames“ означава „Срамежливко“. — Б.пр. ↑

[3] Италианската жаргонна дума за хомосексуалист, съвпада с името на растението. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ

— Разбираш ли — обясняваше разпалено Джеймс, — любовта не е просто нещо, което чувстваш. Любовта е нещо, което осмисля цялото ти съществуване. Тя е като... като да отидеш в нова страна и да установиш, че всъщност никога не си харесвал особено мястото, което си оставил зад гърба си. Тя те променя... ох, не знам как да го кажа... когато видя усмивката на любимата си, ми иде да заръкопляскам или нещо от сорта. Извинете ме, май е най-добре да млъкна, защото говоря ужасни глупости.

Момичето, чието име беше Адолората, преплете пръсти и се усмихна.

— Не, вие сте напълно прав! И аз изпитвам същите чувства към Магнъс.

— Магнъс е истински късметлия — кимна Джеймс. Осъзна, че всъщност не беше задал на Адолората почти никакви въпроси за нейния годеник или финансовото ѝ състояние. Въпреки това му се струваше немислимо да отхвърли подадената от нея молба — толкова добре се разбираха.

— Вижте — предложи той, — от мен се очаква да напиша този доклад, но ще ви бъде от полза, ако ви кажа кои са най-добрите отговори, които можете да ми дадете. Така например, ако ви попитам с какви пари преживявате...

— Чичо ми изпраща пари — каза бързо Адоларата.

— ... Добре е да се окаже, че сте откраднали пари от германците. Наоколо няма никакви германци, така че никой не може да провери дали това е истина, нали разбирате? Чичовците имат досадния навик да бъдат много лесно откриваеми.

— Точно това исках да кажа — откраднах парите на един германец.

— Отлично — усмихна се лъчезарно Джеймс. — Мисля, че този разпит върви в много добра посока.

По-късно, докато той пишеше доклада си, Ливия подаде глава през вратата на офиса му.

— Какво правиш? — попита тя.

— Уреждам сватба.

— И коя е щастливката?

— Адолората Ориго. Всъщност няма да се женя аз, а един шотландски капитан. Аз помагам на влюбените гълъбчета.

— Е, ако няма да се бавиш много, можем да излезем на разходка — предложи тя небрежно, докато наместваше на главата си шапчица, която той не беше виждал досега. — Това е нещо като традиция по това време на вечерта.

Джеймс беше виждал младите двойки да се разхождат, хванати за ръце по Виа Рома, и знаеше, че подобна публична демонстрация на съответната връзка е много важна част от ухажването за италианците.

— Ливия — каза той с натежало сърце, — опасявам се, че подобна разходка няма да е възможна.

— Ако си зает днес, може би утре?

— Утре вечер също няма да бъде подходящо. Както и всяка друга вечер. — Пое си дълбоко дъх. — Ужасно съжалявам, Ливия, но сватбеният офицер просто не може да излага на показ връзката си с италианско момиче.

Видял буреносното ѝ изражение, той побърза да добави с отчаян тон:

— Може би трябваше да ти го кажа по-рано.

Ливия бе започнала да потропва с краче по начин, който изглеждаше доста опасен.

— Срам те е от мен, така ли? — попита тя ледено.

— Разбира се, че не ме е срам. Просто постът, който заемам...

Силата, с която затръшна вратата зад гърба си, не оставяше място за много съмнения относно това какво точно мисли за поста му.

Той измъкна доклада си от пишещата машина и го прочете. Беше натракал пълни глупости. Въздъхна, смачка листа на топка, хвърли го в кошчето и започна отначало.

Беше се надявал, че до вечеря гневът ѝ ще се е поохладил, но от злобния поглед, който му хвърли, установи, че нищо подобно не се е

случило. Тя тръшна силно чинията пред него, която на всичкото отгоре съдържаше доста по-малка порция от тези на останалите. За да влоши окончателно нещата, след вечерята Ливия започна да се навърта около масата на Ерик и да се кикоти шумно на практически всяка негова реплика. Джеймс ритна яростно крака на масата поради липса на нещо по-подходящо за ритане, след което отиде да си легне.

На следващата сутрин се събуди още преди зазоряване и отиде на пазара. Обиколи няколко сергии, показвайки дебела пачка с италиански лири, и направи няколко дискретни запитвания. Най-накрая един от продавачите обясни, че може да му намери търсената стока. Наложил се да го изчака около половин час, след което мъжът се върна с малък хартиен плик.

— Ето — каза той, докато го подаваше. — Тук има трийсет грама.

Джеймс отвори плика и провери съдържанието. Плътната огнена миризма изпълни ноздрите му. Двайсетината зърна кафе напомняха за малки черни перли. Малко по-нататък откри човек, който продаваше прясно изпечени сфолатели — мънички курабийки, пълни с рикота, захаросани кори от лимон и канела, същите като онези, които Ливия поднасяше за закуска. Голяма торба с портокали и малко прясно козе мляко сложиха края на пазарната му експедиция.

Върна се с покупки в замъка и точно бе успял да сложи на масата покривка, ваза с цветя и порцеланови съдове, когато Ливия излезе, прозявайки се, от стаята си. След няколко крачки се закова на място и подуши въздуха с подозрение.

— Това не е нескафе — промърмори тя. — Ухае като истинско.

Очите ѝ се разшириха:

— Истинско кафе.

— Може и да не се справям с готвенето, но със сигурност знам как да ти приготвя закуска.

— О, Джеймс... това е страхотно — възкликна тя. После си спомни, че все още му е сърдита, и добави: — Но от това опитът ти да ме умилостивиш не става по-малко отчаян.

Той се зае да приготвя кафето. Ливия моментално се залепи за него, обсипвайки го с разнообразни съвети, убедена, че доказаната му некомпетентност ще съсипе безценните зърна.

— Всичко е наред — каза той спокойно. — Знам какво правя.

— Да, да, сигурна съм. Затопли ли чашките? Ще трябва да го направиш. Освен това виж как мелиш кафето. Зърната трябва да бъдат по-ситно смлени. Не, първо остави водата да се охлади...

В крайна сметка тя не издържа и грабна кафеника и зърната от ръцете му, но беше толкова очарователна в цялата си превъзбуденост, че той просто не можеше да ѝ се разсърди.

Ливия наля гъстата черна течност в две малки чашки. Кафето беше толкова силно, че имаше не само плътността на машинно масло, но и тънък слой пяна по повърхността. Двамата отхапаха парченца от сфолятелите и отпиха.

— Днес ми се случват цели две първи неща — каза тя след малко. — Това е първото кафе, което пия от началото на войната, и за първи път някой друг ми приготвя нещо за ядене.

— Досега никой не ти е приготвял нищо?

Тя поклати глава.

— Винаги съм предпочитала да правя всичко сама.

— Някой ден — каза той, отпивайки от кафето си (самата тя бе изпила цялата чаша на три възторжени глътки), — ще сготвя вечеря за нас. Само за нас двамата.

Тя спонтанно прояви доста сериозен интерес към дъното на чашката си и каза, без да вдига очи:

— Значи все пак реши, че искаш да излезеш с мен?

— Искам да бъда с теб повече от всичко друго на света. Нека обаче да изясним нещата, Ливия. Не бива да ме виждат с теб на публично място. Не мога да те представя официално като моя приятелка. Не мога дори да споделя с останалите офицери какво изпитвам към теб, защото началниците ми могат да разберат и тогава без много обяснения ще бъда уволнен и върнат обратно в Африка. Знам, че не звучи особено добре, но това е всичко, което мога да ти дам в момента.

— Освен това не би могъл да се ожениш за мен — добави тя тихо.

Той поклати глава.

— В нашия край се смята за крайно непристойно да имаш връзка, ако нямаш намерение да сключиш брак със съответния човек. Ако баща ми разбере...

— Тази война няма да продължи вечно.

— Тя се вихри вече четири години. Кой знае колко още ще продължи? — усмихна се тъжно Ливия. — Освен това, когато свърши, ти ще се върнеш у дома. А дотогава най-вероятно ще съм ти омръзнала.

— Никога няма да ми омръзнеш!

— Хммм — промърмори тя. — Ще видим тази работа.

Е, на този етап явно трябваше да се задоволи и с това.

Поне уроците по готвене бяха възобновени. Ливия искрено се развесели, когато Джеймс отиде да си купи комплект кухненски везни. След това, докато я наблюдаваше как приготвя разни неща, я подлагаше на кръстосан разпит за точните количества, които използва.

— Колко патладжана слагаш за една порция?

Свиване на рамене.

— Един или два. Зависи от големината.

— От големината на патладжаните?

Тя завъртя очи.

— Не глупчо, от това колко голям е човекът, за когото е порцията.

— Колко дълго ги пържиш?

Ново свиване на рамене.

— Ами докато станат готови.

— Добре, а колко галета използваш?

— Колкото е нужна за патладжаните.

— Ливия — каза отчаяно той, — как ще ме научиш да готвя, ако не ми казваш съответните количества?

— Но аз не знам количествата.

— Все трябва да е имало време, когато си мерила продуктите.

— Не виждам как точно се е очаквало да го правя, при положение че майка ми не притежаваше подобни везни.

Той опита нова тактика.

— Нека предположим, че даваш на някого твоя рецепта. Не би ли искала съответният човек да спазва точно инструкциите ти?

Ливия се изсмя пренебрежително:

— Ако някой е тръгнал да си дава рецептите, те очевидно не стават за нищо.

В една от многото книжарници по Виа Мадолони, Джеймс откри стара книга с рецепти и я донесе в кухнята.

— Виждаш ли? — каза той победоносно. — Рецепти. Такива неща съществуват.

Ливия отгърна няколко страници и изсумтя.

— Това са пълни боклуци — обяви тя.

— Откъде знаеш, след като не си ги пробвала?

— Количествата са погрешни. Освен това на места е объркан и редът на продуктите.

— Откъде знаеш това, щом не можеш да ми кажеш какви са правилните количества?

Тя сви рамене.

— Просто знам.

Джеймс въздъхна.

— Ще ти кажа какво ще направим. Следващия път, когато готвиш, ще използваш везните, за да измериш какво точно слагаш в съответното ястие, и ще запишеш съставките и количествата им, също като в книгата. Така аз ще мога да повторя рецептата.

— Щом се налага.

След като Ливия сготви меланцане фарчите, Джеймс откри на бюрото си бележка, надраскана върху гърба на армейски бюлетин. Беше покрита с петна от мазнина и лук и съдържаше следния текст:

Патладжани — няколко

Домати — два пъти повече от патладжаните

Зехтин — к.б.

Лук — 1 или повече глави в зависимост от размера

Бадеми — к.б.

Галета — к.б.

— Какво е това? — попита той.

Тя го погледна изненадано.

— Рецепта. Точно както ме помоли.

— Ливия, това е списък.

— И каква е разликата?

— Поне ми кажи какво значи к.б.?

— Куанто баста. Колкото е достатъчно.

Той се предаде и на следващия ден везните изчезнаха от кухнята.

Предпочитаният ѝ начин на преподаване се изразяваше в цитирането на любимите готварски поговорки, които бе научила от майка си. Ливия с огромно удоволствие му обясняваше как, примерно, *quattr omini ci vonnu pre fari 'na bona 'nzalata: un pazzu, un saviu, un avaru, e un sfragaru* — нужни са четирима мъже, за да се приготви една салата: ненормалник, учен, скъперник и разсипник.

— И какво точно означава това? — попита Джеймс объркано.

— Означава, че имаш нужда от ненормалник, за да я разбърка. Ето така — каза, разбърквайки енергично зеленчуците с ръка. — После обаче ти трябва ученият, за да отмери точното количество сол. Около една щипка. Когато стигнеш до оцета, идва ред на скъперника. — Тя поръси върху салатата няколко мънички капки от шишенцето. — За зехтина обаче ще ти трябва разсипник, защото, разбира се, никога не можеш да бъдеш прекалено щедър, когато сипваш хубав зехтин.

Той също така научи, че *sparaci e fund svrigògnanu cосу* — аспержите и гъбите учат готвача на скромност; че винаги трябва да избираш *latti di crapa, ricotta di pecura e tumazzu di vacca* — мляко от коза, рикота от овца и сирене от крава; както и че *cci voli sorti, cci voli fortuna sinu a lu stissu frijiri I 'ova* — нужни са както късмет, така и щастливо стечение на обстоятелствата, за да изпържиш яйца. В някои от тези неща откриваше смисъл, в други — не, но си струваше да изслушва всички странни поговорки заради удоволствието да бъде с нея.

Други аспекти от готварските ѝ уроци бяха дори още по-мистериозни. Когато я попита защо слага коркова тапа в тенджерата, преди да свари морски деликатеси, тя мрачно измърмори нещо, което Джеймс не успя да схване много добре. След като я разпита по-подробно, се оказа, че идеята на корка е да прогонва малокио, злите очи. Също така да ядеш краставици през август или пъпеша през октомври носело лош късмет и болести. Да разсипеш вино носело щастие, но парчетата от счупено огледало трябвало да бъдат внимателно събрани и хвърлени в течаща вода. Веднъж дори я завари да брой семките на някакъв лимон и когато я попита какво прави, тя му отвърна, че брой колко деца ще има. Изпитваше истински ужас, когато видеше сребърни прибори, които не са оставени кръстосани в празната чиния, а когато веднъж си купи лотариен билет от гърбушкото, който обикаляше из парка с наниз от билети на врата, тя

докосна гърбицата му за щастие. Принципно обаче никога не би си купила подобен билет или каквото и да е друго, изискващо добър късмет, във вторник или петък, защото бе всеизвестно, че *ne di Venere ne di Marte non si sposa ne si parte, ne si daprincipio all'arte* — не бива да се жениш, да пътуваш или да подхващаш нова работа в тези дни от седмицата.

Всичко това бяха глупости, разбира се, мислеше си Джеймс, но после си спомни, че самият той така и не беше изхвърлил онова парченце кост, което свещеникът в Дуомото му беше дал.

Искаше да поговори с нея за мъртвия ѝ съпруг и внимателно подбра подходящия момент за целта — изчака края на вечерята, когато останалите офицери подхванаха своята игра на скопа, и отиде при Ливия.

— Знам, че не мога да заменя Енцо — каза ѝ той тихо, — и ти обещавам, че никога няма да опитам нещо подобно.

— Всъщност нещата не стоят точно по този начин — промълви тя замислено. — Да замениш... това предполага, че мъжете са взаимно заменяеми като електрически крушки. Аз обаче мисля, че хората са по-скоро като рецептите.

Той я погледна объркано.

— Ливия, аз наистина, ама наистина много искам да разбера какво точно се опита да ми кажеш току-що. Но уви, не схващам.

Тя бе изненадана. За нея сравнението ѝ беше повече от очевидно.

— Когато сменяш електрическа крушка, новата трябва да е от същия тип, за да я сложиш в съответната лампа. При рецептите нещата стоят по коренно различен начин. Спомняш ли си как отидохме на пазара и избрахме рибата меч? Е, в някой друг ден може би бихме избрали риба тон. Но двете щяха да се превърнат в съвсем различни ястия, приготвени с различни продукти. В рецептата за приготвяне на риба тон не можеш да замениш рибата тон с риба меч, както и обратното. Така че ако имаш риба меч, избираш различна рецепта. И двете ястия са вкусни, но са различни.

— Значи Енцо е бил рибата тон? — попита той, схванал най-сетне метафората.

— Не, Енцо беше риба меч. Ти си рибата тон.

— О — промърмори той леко разочаровано. — Не може ли аз да бъда рибата меч? Не обичам риба тон.

Тя се разсмя:

— Понякога мъничко ми напомняш за него. Той също не би останал доволен, ако му кажеш, че е рибата тон. Беше голям сладур — допълни тя, а очите ѝ се насълзиха, когато си го спомни, — но пък беше малко суетен и не толкова умен като теб.

Той не каза нищо, просто обгърна раменете ѝ с ръка и я остави да си поплаче.

— Благодаря ти — каза тя след малко, бършейки очи в ръкава му. — Виждаш ли, казах ти, че си умен. Остави ме да поплача, докато Енцо на твое място би побеснял, задето роня сълзи за друг мъж.

На пазара тя му показва как да избира зехтин.

— Имаш екстра верджине, сопрафино верджине, фино верджине и верджине — обясни му тя.

— И най-добрият е екстра девственият^[1]?

— Разбира се. Колкото по-девствен, толкова по-добре — стори му се, че долавя шеговити нотки в гласа ѝ. — Много по-сладък е. Казват, че моментът, в който за първи път опиташ подобен... зехтин, е незабравим.

Понякога я целуваше, докато готвеха, и целувките им имаха вкуса на това, което тя приготвяше — стипчивия нюанс на ментовите листа или пък бавно разпростиращата се топлина на ригана. Беше убеден, че и тя се наслаждава на тази размяна на нежности, но знаеше, че рано или късно ще го отблъсне.

— Не можеш да пържиш риба във вода — промърморваше тя поредната си мистериозна поговорка. И още: — *Lu cunzatu quantu basta, schii si conza, schiii si giiasta*. Твърде многото подправки развалят храната — или нещо от този род.

[1] Игра на думи с английската дума за „девствен“ — „virgin“. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ И ЕДНО

— Както знаеш — започна майор Хийткоут, — една от основните цели на Подразделение А е да вкара в действие планове за дестабилизация на немския контрол върху Северна Италия.

Джеймс кимна. Все още не му беше ясно защо висшестоящият офицер го бе извикал в кабинета си, но поне чувстваше облекчение от факта, че този път причината явно не беше някоя негова издънка, заради която го очаква поредният скандал.

— Също така си наясно — продължи бавно майорът, — че заради недостига на пеницилин разпространението на сифилиса е сериозен проблем за нашите лекари. От друга страна, германците явно нямат подобни ядове.

Джеймс кимна отново.

— В Подразделение А имат план — въздъхна майор Хийткоут. — В общи линии се следва принципът „с един куршум два заека“. Идеята е да арестуваме жени със сифилис и да ги изпращаме на север в териториите, намиращи се под вражески контрол. Така ще си разпространяват болестите сред германските войници, а не сред нашите. Нещо подобно вече е било пробвано във Франция.

Джеймс не можеше да повярва на това, което чува. Звучеше прекалено отвратително дори и за план на Подразделение А, което се славеше с това, че не подбира средствата и не страда от излишни скрупули.

— Но не е ли това доста... ами неетично? Да използваме цивилни, за да ни свършат мръсната работа. При това жени... болни жени.

— О, за Бога — прекъсна го раздразнено майорът. — Да не би бомбардировките, изравняващи цели градове със земята, да са етични? Или пък заливането на чужди държави с порнография и пропагандни материали? Това е война, Гулд. Трябва да използваме всяко оръжие, което можем.

Джеймс не каза нищо.

— Не, най-вероятно не е особено етично — промърмори майорът. — Лично аз смятам, че е ужасно долно. Но идеята беше одобрена от най-високо ниво. Твоята работа е да подбереш подходящи за целта жени.

— Растреламенти — произнесе Джеймс.

— Това пък какво е?

— Така италианците са наричали необоснованите с нищо арести, които са извършвали немците — растреламенти. Надали очакват тъй наречените им освободители да правят съвсем същото. — Хрумна му и още нещо. — А когато подберем въпросните момичета, предполагам няма да им окажем медицинска помощ, нали?

— Това би провалило самата същност на плана.

— А ако те помолят за такава?

Майорът се поколеба. Отказването на медицинска помощ беше директно нарушение на Женевската конвенция.

— Можем само да се надяваме, че няма да искат от нас такива неща. Пък и технически погледнато, това не са точно войници.

— И как се очаква да подберем тези жени?

— Предполага се, че ще използваме досиетата, в които е записана проституция.

— Но това би означавало в списъка да попаднат годениците на някои от нашите войници. Жени, които не са се омъжили само защото ние не сме им го позволили.

— Няма как да покажем специално отношение към тези, които вече сме преценили като негодни за брак с нашите хора — изтъкна майорът. — Сериозно, Гулд, мисля, че изобщо не виждаш голямата картина.

— За да видиш колко кошмарна е цялата тази схема, трябва да се фокусираш върху дребните детайли — каза тихо Джеймс.

Майорът го изгледа изпод вежди.

— Искрено се надявам, че не ми намекваш как няма да изпълниш заповедите си?

— Не, сър, не намеквам подобно нещо.

— Радвам се да го чуя. — Майорът махна с ръка. — Свободен си.

Седяха върху покрива на Палацо Сатриано, върху изпочупените червени керемиди, докато в далечината слънцето залязваше над залива. Ливия скубеше перата на един гълъб. Джеймс държеше автомат „Томпсън“ в скута си. Щом някой гълъб кацнеше на покрива, той стреляше няколко пъти в съответната посока. Ако успееше да го улучи, тялото му биваше прибавено към купчината в краката на Ливия.

— Изскъм тфа билуета са пръвиа рет — произнесе бавно тя.

Джеймс изсумтя.

— Мойшетете ли да ме кашете ф кулку чайса е антаракта?

Отговор отново не последва. Тя въздъхна и премина на италиански:

— Какво има, Джакомо?

— Нищо.

— Знаеш ли, започвам да си мисля, че английският трябва да е много сложен език, защото в голяма част от времето вие британците предпочитате да мълчите.

— Съжалявам — измърмори той. — Тежък ден.

Тя подсмръкна.

— Намирам се в много сложна ситуация.

— Аз също — натърти тя. — В един момент ме целуваш, в следващия отказваш дори да говориш с мен. Доста е объркващо.

Той въздъхна.

— Понякога работата ми... има неща, които изобщо не ми харесват.

Тя остави гълъба върху керемидите.

— Разкажи ми какво те измъчва.

Изслуша го внимателно, без да го прекъсва, докато не свърши.

— Не ме притесняват последните кандидатури — обясни той. — Дал съм одобрението си за тези сватби. Проблемът са докладите отпреди това, тези, които написах в началото, когато пристигнах в Неапол. Всяко от тези момичета е изложено на опасност.

— Очевидно е какво трябва да направиш.

— Така ли?

— Трябва да се погрижиш нито едно от момичетата да не бъде отведено.

— Ливия, арестите ще започнат със или без мое участие.

— Но те ще очакват ти да им кажеш дали момичетата, които са задържали, наистина са проститутки. И ти трябва да излъжеш.

— Само дето в повечето случаи съответните доклади ще потвърдят обратното. На всичкото отгоре говорим за докладите, които самият аз съм написал. Вината за цялата тази каша отчасти е моя.

— Докладите могат да изчезнат.

— В такъв случай просто ще разпитат момичетата от какво преживяват. Не е трудно да се стигне до истината.

— Трябва да говориш с Анджело — реши тя. — Той ще знае какво трябва да направиш.

— Анджело?

— Собственикът на „При Тереса“.

— Какво общо има той с това?

— Джимс, кой мислиш, че ми осигури тази работа?

— Аз?

— Ти ме нае — поправи го тя. — Кое то не е съвсем същото. Не би трябвало да ти казвам това, но именно Анджело се постара да няма други кандидати. Анджело е този, който се грижи винаги да имаме достатъчно храна и ни снабдява с продуктите, които не могат да се намерят на пазара.

— Че какво го интересува Анджело какво точно ям?

— Според мен — започна тя леко колебливо — той е бил малко притеснен от факта, че когато си пристигнал в Неапол, не си се хранел нормално. А всички знаят, че ако някой не се храни добре, не може да си върши добре работата. *Panza cunctanti, cori clementi: panza diiuna, nenti priduna.* Напоследък си доста по... как да го кажа — по-разумен.

— Разбирам.

— Но вече си ядосан.

— Не съм — каза той. Това бе чистата истина, наистина не беше ядосан. Пред него бе започнал да се оформя потенциален изход от цялата каша и Ливия беше права: Анджело можеше да се окаже точният човек, който да му помогне.

— Ще поговоря с него — обеща той.

Покривът се разтресе под тях. Прозорците на сградата зазвънтяха, както се случваше понякога, когато наблизко минеше тежък камион или танк. Шумът прерасна в кресчендо, когато трусът достигна

върховата си точка, и после всичко отмина, подобно на вълна, насочила се към брега.

— Земетресение — отбеляза той очевидно.

— Началото на лятото е. Стават по-чести, когато е горещо.

— Ще ми се да знаех какво трябва да направя.

— Каквото и да решиш, знам, че ще бъде правилно — увери го тя.

Той отиде до тъмния ресторант. Заповедта за затварянето му все още бе залепена върху един от прозорците със спуснати черни пердета. Джеймс заобиколи заведението и почука на кухненската врата.

Анджело му отвори с лека усмивка.

— Синьор Гулд.

Джеймс остана с впечатлението, че появата му е била очаквана.

— Капитан Гулд — поправи го той.

Анджело се поклони.

— Както пожелаете. Ще изпиете ли чаша вино с мен?

— С удоволствие, Анджело.

Те седнаха от двете страни на празния бар с бутилка „Брунело“ между тях.

— Последната от предвоенните ми запаси — сподели Анджело, докато пълнеше чашите. — Пазех я за специален случай.

— Това такъв случай ли е?

— Определено смятам така. — Анджело вдигна чашата си към светлината. Виното бе почти кафяво на цвят, а когато той леко разклати ръка, течността се задържа по страните на чашата. Анджело я приближи до носа си и вдиша дълбоко.

— Наричат тази реколта „женското вино“ — обясни той на Джеймс. — Когато е било правено през 1918 година, всички мъже са били избити във Великата война. Затова жените събирали гроздето сами. Лозята не били поливани добре, нито подрязвани или пръскани против насекоми. Само че понякога една лозница дава най-доброто от себе си именно наред някакво бедствие. Това е била една от най-добрите години за брунелото. — Той леко докосна чашата си до тази на Джеймс. — Да пием за мира.

— За мира.

Двамата отпиха.

— Сега ми кажете как мога да ви помогна.

— Мисля, че мога да убедя началниците си да отворят отново ресторантите.

Анджело повдигна едната си вежда.

— Това би било чудесно.

— Няма да е особено трудно. Проблемите с недостига на храна вече не са чак толкова сериозни, а и те ще ми повярват, ако им кажа, че вече няма рискове за обществения ред и сигурността.

Анджело кимна:

— Разбира се, ще поискате нещо в замяна.

— Всъщност ще поискам две неща.

— И те са?

— Първо искам да разпространите новината, че всеки ресторант трябва да наеме поне едно момиче на работа. Големи заведения като това могат да назначат поне пет-шест. Те могат да работят като сервитьорки, готвачки, салонни управителки, длъжността няма значение.

Анджело обмисли това за момент и кимна.

— Отлична идея. Момичетата ще имат работа, така че ще могат без проблем да кажат откъде идват доходите им, когато започнат растреламентите. — Видял изненадата в очите на Джеймс, собственикът на „При Тереса“ се усмихна извинително. — Новините се разпространяват бързо в Неапол. Това означава ли, че момичетата, които вече са сгодени за войници, ще могат да се омъжат?

— Не виждам защо не. В крайна сметка, момиче, което има почтена работа в „При Тереса“, трудно би могло да бъде обвинено, че протитуира.

— А документите? Докладите, в които вече сте написали черно на бяло подобни обвинения?

— Най-вероятно знаете, че преди няколко седмици щабквартирата ни беше бомбардирана от немски самолети и бяха нанесени значителни щети. За съжаление голяма част от документацията беше унищожена.

— Аха — Анджело вдигна чаша към Джеймс — Вие вече сте фурбо, приятелю мой — каза той с възхищение. — Превърнали сте се в истински неаполитанец.

— Дайте предимство на момичетата, които вече са сгодени. Имам списък с кандидатурите за брак, който ще трябва да прегледаме обстойно. Но трябва да бъдем непреклонни — щом дадено момиче се омъжи, то трябва да преотстъпи работното си място на друго. Самият аз лично ще наема бременната Джина Тесали. Тя ще помага на Ливия в кухнята.

Когато Джеймс спомена името на Ливия, Анджело се усмихна.

— Да разбирам ли, че не планирате да правите промени в собствената си кухня? Винаги мога да уредя връщането на Малони, ако предпочитате.

— Не предпочитам нищо такова — отсече Джеймс. — Госпожа Пертини остава при мен.

Анджело наклони глава на една страна.

— А какво е второто нещо, което ще поискате?

— Искам да знам къде Сагарела държи откраднатия пеницилин.

Анджело рязко си пое дъх.

— Приятелю мой, захващате се с нещо прекалено опасно. Защо не оставите този човек на мира?

— Той ме прецака. Сега е мой ред аз да прецакам него.

Анджело поклати глава.

— Не съм сигурен, че ще мога да ви помогна.

— Разбира се, че можете. Във вашия ресторант не ядат единствено съюзническите офицери. Тук идват и камористи. А вие чувате разни неща... всъщност вие чувате всичко.

— Това, което искате от мен, е по-сложно и заплетено, отколкото можете да си представите.

— В какъв смисъл?

Въпреки че очевидно бяха сами, Анджело се озърна, преди да отговори:

— Отнася се до търговията със стоки, откраднати от съюзническата армия. Вашият предшественик, Джаксън, смяташе, че американците просто са прекалено некомпетентни, за да се справят с проблема. — Джеймс кимна. — Е, ако съм научил нещо през последната година, то е, че вашите американски приятели са всичко друго, но не и некомпетентни.

— Накъде биете?

— Нека предположим, че вие сте американците и искате мафията да ви направи услуга. Голяма услуга, нещо, свързано с политиката. Как бихте ги убедили да ви помогнат? — Анджело сви ръката си в юмрук и завъртя китка, стар неаполитански жест, който означаваше корупция. — Може би просто ще отворите складовете си и ще кажете: „Вземайте каквото си харесате“.

— Но какво биха могли да искат американците от мафията?

— Нямам представа. Знам само, че всичко това е част от много сериозен план.

Джеймс си спомни за документите, които бе открил в офисите на американците. Те също намекваха, че наистина съществува някакъв глобален план. Въпросът беше какъв.

— Както казахте, нещата най-вероятно са политически — съгласи се младият офицер. — В този случай няма от какво да се притесняваме. Те няма да рискуват всичко да излезе на бял свят само за да спасят Сагарела. Не и ако срещу него има неоспорими доказателства.

Анджело се замисли:

— Ще са ни нужни пари. Наистина много пари.

— Това може да бъде уредено.

— Освен това не бива да има никакви фактури — предупреди го Анджело. — Хората, на които ще трябва да платя, не биха желали никаква документация да ги свързва със случая.

— Много добре. Но искам да хванем на тясно самия Сагарела. Не някой негов подчинен.

— Разбирам. Ще видя какво мога да направя.

На следващия ден Джеймс трябваше да разпита някакви мъже, обвинени в убийството на бивш партизанин в хълмовете над Касерта, малко градче северно от Неапол.

Той откри полицейското управление без проблеми и местният началник му обясни какво се е случило. Партизанинът се оказа най-обикновен престъпник, зарадван от възможността да краде от германците по същия начин, по който преди беше крал от италианците, и още по-щастлив от факта, че Съюзниците му бяха предоставили оръжия и експлозиви за целта. Въпреки че след нападенията си

престъпникът бе успял да избяга в горите над Касерта, местните жители не бяха имали подобна възможност и бяха станали жертва на няколко доста сурови наказателни акции от страна на германците.

В един момент немците дали да се разбере, че за всеки техен войник, убит при нападенията на така наречения партизанин, ще бъдат разстрелвани по десет човека. Това не трогнало особено много престъпника въпреки личните молби от страна на кмета и свещеника. В крайна сметка той разполагал с доста голям арсенал и достатъчно сподвижници, не по-малко нетърпеливи от него да се възползват от оръжията. Скоро партизаните нападнали немски конвой с доставки и убили четирима войници. Германците удържали на думата си и събрали четирийсет цивилни — мъже, жени и деца, всъщност най-вече деца, защото повечето от мъжете вече били изпратени в трудови лагери — изправили ги край стената на Църквата и ги разстреляли. По време на погребенията скърбящите майки целували и засмуквали кръв от раните по телата на децата си, ясен знак за началото на вендетата. Всеки мъж от техните семейства вече бил длъжен да отмъсти, независимо колко поколения ще отминат.

Така или иначе не се наложило да се чакат новите поколения. Бандитите станали мързеливи, а след като Съюзниците нахлули в Италия, спрели и доставките на амуниции. Междувременно братята, чичовците и бащите на жертвите от наказателната акция започнали да се завръщат от лагерите на север. Тези мъже, на повечето от които им било дошло до гуша от битки, установили, че от тях се очаква да убият престъпника, и съвестно изпълнили това си задължение. Полицията от своя страна съвестно ги арестувала.

Джеймс разговаря с мъжете, които потвърдиха думите на полицейския началник. Изглежда се бяха примирили със съдбата си да получат доживотни присъди в Поджо Реале, място, не по-приятно от военните лагери, които бяха оставили зад гърбовете си. Той разговаря и със свещеника, който му показва дупките от куршуми там, където бе извършен разстрелът.

— Мога ли да ви попитам нещо, отче? — каза Джеймс. — Какво бихте сторили вие, ако тези мъже ви бяха признали престъплението си в изповедалнята?

Свещеникът се замисли.

— Най-вероятно щях да им кажа, че са извършили ужасен грях, но ако се покаят, Господ ще им прости.

— А как бихте ги посъветвали да изкупят греха си?

— Щях да им кажа да помогнат във възстановяването на къщите и фермите, разрушени по време на войната.

На Джеймс това наказание му се видя доста по-ползотворно от всичко, което щяха да измислят в съда.

— А ще го сторят ли?

— Разбира се. Никой тук не би искал да има грехове пред Господ.

Джеймс се върна в полицейското управление, като прекара целия път в размисъл.

— Е? — попита го началникът. — Сега ли ще ги отведете, или ще изпратите камион?

— Нито едно от двете — отвърна Джеймс. — Това е само загуба на време. Ще се върна в Неапол и ще унищожа съответните документи.

Началникът го погледна удивено.

— Това не е ли доста рисковано?

— Най-вероятно, но докато някой разплете цялата история и разбере какво наистина се е случило тук, войната вече ще е свършила и аз отдавна ще съм се махнал от Италия.

В очите на началника проблесна лукаво пламъче.

— Сър, опасявам се, че градът ни е много беден. Не можем да си позволим да покажем благодарността си към вас в степената, която най-вероятно очаквате.

— Аз не... — започна Джеймс. После обаче размисли. — А колко можете да си позволите?

Началникът започна да сумти и хъмка, без да откъсва очи от лицето на Джеймс.

— Осемстотин лири — каза накрая.

— Много добре.

Това сякаш изненада полицейския началник дори повече от решението на младия офицер да не изправя убийците пред съда.

— Наистина ли? Ще приемете осемстотин?

— Стига да имате възможност да ми дадете сумата веднага.

— Ще говоря със свещеника. Той може да ги извади от църковния фонд.

Началникът скочи на крака с такава скорост, че почти се препъна в нетърпението си да приключи сделката. Върна се малко по-късно заедно със свещеника, който подаде осемстотинте лири, без да каже нищо.

— Ще бъдат използвани за благородна кауза — обясни Джеймс, докато прибираше парите в джоба си.

— Разбира се, разбира се — усмихна се мазно началникът, който очевидно изобщо не му вярваше.

Свещеникът обаче кимна и каза:

— Радвам се да го чуя. Но дори и да не стане така, тези пари вече направиха нещо добро за Касерта. Благодаря ви.

Когато се върна в щабквартирата, Джеймс започна да рови из шкафовете, докато не откри старата консерва, която бе наследил от предшественика си. Карло и Енрико го наблюдаваха озадачено, докато той изтръскваше моливите. Постави парите в консервата и внимателно я върна обратно в шкафа.

Същата вечер той се върна, за да провери, и откри, че сумата вече е нараснала на деветстотин и петдесет лири. Карло и Енрико бяха разбрали посланието му.

Въпреки че повечето от щетите, нанесени на замъка по време на бомбардировката, бяха поправени, те продължиха да вечерят във вътрешния двор. Никой от американците нямаше желание да се откаже от услугите на Ливия, а Джеймс бе започнал да осъзнава ползата от това някой да ти дължи услуга. Освен това фактът, че се хранеха заедно, му даваше прекрасната възможност да подслушва разговорите на съюзниците си. Макар до ушите му да не достигна нищо относно предполагаемите сделки с мафията, той научи няколко доста полезни клюки.

Цялата му гениална схема с подслушването обаче продължи точно два дни. На третата вечер Ерик дойде и седна при него, докато той поглъщаше лакомо купа със спагетите на Ливия.

— Ако не те познавах достатъчно добре, Джеймс, бих казал, че ме избягваш — каза той. — Как си?

Джеймс сви рамене и махна неопределено с ръка във въздуха. За негово щастие не можеше да говори, защото устата му беше пълна със спагети, пък и едно свиване на рамене така или иначе описваше най-добре ситуацията.

— Знаеш ли, започнал си да използваш италиански жестове — усмихна му се Ерик. — В това свиване на рамене нямаше нищо английско.

Джеймс преглътна.

— Ерик, това беше просто свиване на рамене.

— Щом казваш. Между другото, чух, че отново си се захванал със Сагарела.

— Къде чу това?

— Значи е истина?

— Щом източниците ти казват, че е така — промърмори Джеймс, докато ловко навиваше пастата около вилицата си, — значи най-вероятно е истина.

— Стига де. — Ерик го гледаше с някакво странно съчетание от развеселеност и разочарование. — Няма нужда да говориш толкова завоалирано. Отново ли ще пробваме да го арестуваме? Този път обаче трябва да имаме наистина железни доказателства, за да не изглеждаме пак като пълни идиоти.

— Всъщност — произнесе Джеймс внимателно — мислех да се погрижа за това лично. Няма нужда да намесвам повече хора, отколкото са нужни за тази задача.

— Но последния път го направихме заедно и пак не успяхме да го тикнем на топло — припомни му Ерик. После явно му хрумна нещо, защото присви очи. — Нали не мислиш, че Контраразузнавателният център има нещо общо с това, че тогава го освободиха?

— Никога не бих тръгнал да правя подобни предположения.

— Но си го мислиш, нали?

Джеймс се поколеба.

— Ако не бяхме съюзници, бих приел това като обида — заяви Ерик. — Предполагам, че си чул онзи смехотворен слух, според който сме сключили сделка с мафията.

— Не обръщам внимание на клюки.

— Джеймс, ние сме офицери от разузнаването. Клюките са неизменна част от работата ни. Но мога да те уверя, че конкретно тази

е по-идиотска и безпочвена от всички останали глупости, които се говорят из Неапол.

В този момент Ливия мина покрай тях, носейки поредната купа с паста, и Джеймс несъзнателно я проследи с поглед. Ерик забеляза това и вметна.

— Като си говорим за клюки, наоколо циркулира една, в която се говори за теб и привързаността ти към госпожа Пертини.

— И какво точно се говори?

— Че тя излиза с теб — изсмя се Ерик безрадостно. — Мога да ти кажа, че бях доста изненадан. Защото, съдейки по това, което ми каза преди време, ти си имаш приятелка у дома в Англия.

Джеймс така и не успя да измисли какво да отвърне.

— Първоначално не повярвах — продължи Ерик. — Самият аз също не обичам да се вслушвам в клюки, но самата Ливия лично потвърди това. Единственият извод, който мога да си направя, е, че или лъжеш нея, или си излъгал мен.

— Съжалявам за това.

— Тогава осъзнах, че под маската на привидната ти британска искреност всъщност се крие един доста непочтен човек. Мисля, че сме те подценили, Джеймс.

— Кого имаш предвид с това множествено число?

— Може би ще се радваш да научиш обаче, че това си е лично мое мнение — продължи Ерик, без да обръща внимание на въпроса. — Що се отнася до Контраразузнавателния център, ти си оставаш британецът, който пише сватбените доклади.

— Радвам се да го чуя. След като всъщност съм точно това.

— Както ти харесва, Джеймс — каза меко Ерик. — Но силно бих ти препоръчал да споделяш това, което имаш, със своите приятели и съюзници.

— Изрод! — кресна Джеймс. Пред очите му се спусна червена пелена и той скочи на крака, стиснал юмруци. — Ливия не е курва!

Ерик на свой ред вдигна юмруци.

— Никога не съм казвал, че е такава.

— Искаш да я споделям...

— Говорех за споделяне на информация, долен английски пендел такъв!

— Кого наричаш пендел?

— Не е ли ясно? — изсумтя Ерик. — Случайно да виждаш други пендели наоколо?

Джеймс си нямаше абсолютно никаква идея какво точно означава „пендел“, но това беше без значение.

— Веднага си върни думите обратно — изръмжа той.

Двамата се обикаляха един друг, вдигнали юмруци. Някои от мъжете наоколо започнаха да викат и свиркат, предчувствайки, че предстои нещо забавно. Джеймс замахна и Ерик веднага стори същото. И двата удара достигнаха целите си.

— Спрете! — изпищя Ливия, която тичаше към тях от кухнята. — Спрете веднага и двамата! Държите се като деца.

Те отпуснаха ръце засрамено. По лицата им имаше кръв, но беше трудно да се каже чие нараняване е по-лошо.

— Казват, че всичко е позволено в любовта и войната — просъска Ерик, докосвайки цепнатата си устна. — Което просто е друг начин да се каже, че в този живот няма справедливост. Искam хубаво да запомниш това, Джеймс.

ТРИЙСЕТ И ДВЕ

Понякога Ливия установяваше, че прави сравнения между Джеймс и Енцо, и винаги се удивляваше как човек е способен да обича двама души по два толкова различни начина.

С Енцо любовта я застигна com' un chiodo fisso in testa, като пирон в главата. Сега обаче, когато погледнеше назад, установяваше, че това е била детинска любов, наивно увлечение. Макар да продължаваше да скърби за съпруга си, тя установи, че вече не чувства сърцето си разбито, задето той не е до нея. Понякога се питаше — обзета от леко чувство на вина, че може дори да си мисли за подобни неща — какво би изпитвала към него сега, ако войната не ги бе разделила и те бяха прекарвали всичките тези години, правейки бебета наред теснотията в апартамента на родителите му. Дали щеше все още да го обича по начина, по който го бе обичала в първата им брачна нощ, или щеше да бъде просто една от многото жени, които мърмореха под нос всеизвестното стихче, докато се занимаваха с безкрайните си домакински задължения:

*Tempo, marito e figli,
vengono come li pigli.*

*Съпругът ни, синовете ни и дъждът
трябва някак да се изтърпят.*

Чувствата ѝ към Джеймс бяха наистина различни. Тя например много харесваше това, че той винаги беше мил с нея, въпреки че тази британска учтивост на моменти ѝ се струваше прекалена. Понякога дори нарочно го дразнеше, за да си достави мъничкото удоволствие да го гледа как се изчервява и се чуди какво да каже. Освен това, въпреки абсурдната си преданост към армейските правила и норми, тя бе установила, че тези неща не влияят на отношението му към нея. Честност, почтеност, любезност, състрадание... Това не бяха точно

качествата, които бе смятала, че ще я накарат да хареса и да се привърже към един мъж, но след всичките тези години на война бе прозряла колко рядко се срещат те в действителност.

Имаше и друга голяма разлика между чувствата, които бе хранила към Енцо, и тези, които изпитваше към Джеймс. Когато за първи път срещна Енцо, тя беше просто момиче, което нямаше представа колко приятни биха могли да бъдат физическите проявления на любовта. Цели четири години се бе опитвала да изтика спомените за правенето на любов от съзнанието си. Сега целувките ѝ с Джеймс отново бяха извадили на повърхността желанията, които бе държала дълбоко погребани толкова дълго време. Разбира се, от една жена не се очакваше да признае гласно подобни неща, нито пък да даде воля на страстта си, преди да се сгоди и омъжи. Но войната, както осъзна Ливия, бе променила тези правила по същия начин, по който беше променила толкова много неща в живота им. От самата нея зависеше докъде иска да стигне във връзката си с Джеймс. Това беше избор, който малко жени от нейното обкръжение някога бяха имали, и мащабите на свободата, с която разполагаше, понякога я оставяха без дъх, щом се замислеше за тях.

Въпреки това ставаше дума за решение, което тя нямаше намерение да вземе с лека ръка. Дори да оставеше всичко друго настрана, тя вече бе изпитала мъката от загубата на един съпруг. Ако си позволеше да се привърже твърде много към Джеймс, изборът, който двамата трябваше да направят след време, щеше да бъде още по-болезнен.

От друга страна, Ливия бе принудена да признае пред себе си с тъга, че понякога няма значение какво желаеш или не желаеш да чувстваш. Понякога сърцето взема свои собствени решения и единственото, което ти остава, е да прецениш дали да го оставиш да те води.

На пазара Джеймс откри, че на една сергия се продават ягоди, първите, които виждаше от началото на войната. Превъзбуден, той изхарчи прекалено много пари за тях. Когато се върна в Палацо Сатриано, Ливия се ужаси:

— Сезонът не е започнал — скара му се тя. — Със сигурност още не са узрели.

— На мен ми изглеждат чудесни.

Тя опита една.

— Точно както предполагам — промърмори с презрение. — Нямам никакъв вкус.

— Но как се предполага човек да разбере кога е започнал сезонът?

— Тези неща просто се знаят — отговори унило Ливия. — Можем обаче да ги приготвим с малко балсамов оцет^[1].

— Ягоди с оцет — намръщи се той. — Не ми звучи особено апетитно.

— Повярвай ми. Така ще станат по-сладки.

Докато режеше ягодите в една купа, Ливия отбеляза замислено:

— Ти си типичен мъж, Джеймс. Ще ти се всичко да бъде узряло, за да можеш да го получиш веднага. А понякога половината удоволствие се крие в изчакването на правилния момент.

Той се извърна към нея с недоумение. Дали все още говореха за ягодите? Ливия обаче ровеше в шкафа за оцета, мъничка бутилка с нещо черно и древно на вид в нея, която бе разменила срещу няколко консерви, и той не успя да срещне погледа ѝ.

Когато отпуши бутилката и сипа малко от гъстата течност върху плодовете, тя тихо добави:

— Така или иначе, няма да ти се наложи да чакаш още дълго.

— Докато дойде сезонът на ягодите?

— Може би...

Джеймс научи от нея, че някои неща винаги се съчетаваха добре едно с друго. Балсамовият оцет и цитрусовите плодове бяха само един от примерите. Същото важеше за магданоза и лука, за цикорията и свинското — радикиото и панчетата^[2].

Морските дарове бяха естествен другар на тиквичките, моцарелата вървеше добре с лимон и въпреки че доматиите се съчетаваха добре с почти всичко, те имаха особен афинитет към аншоата, босилека и ригана.

— Искаш да ми кажеш, че противоположностите се привличат, така ли? — попита той.

— Не съвсем — тя потърси точните думи, с които да му обясни.
— Аншоата и доматиите не са точно противоположности, просто се допълват взаимно. Едните имат остър вкус, другите — по-мек; едните са свежи, другите — отлежали; едните са безсолни, другите имат сол в изобилие... въпросът е едните да допълват това, което не достига на другите, и когато ги съчетаеш, да създадеш нов вкус, който изважда на преден план естествените вкусове на всяка една от съставките.

Ливия го погледна и той вече знаеше, че и тя си мисли същите неща като него. Лека усмивка, повдигане на вежда... бърза целувка по шията... ръката ѝ, търсеща неговата, докато той се отдръпваше. Също като магданоза и лука.

— Е, какво се съчетава най-добре с рибата тон?

Тя се разсмя:

— Много неща, но най-вече лимонът.

— Значи, ако аз съм риба тон, ти трябва да си моето лимонче.

— Хммм. — Тя се замисли над думите му. — Смятам, че би ми харесало да бъда лимон. Най-малкото, винаги можеш да усетиш, когато в едно блюдо има лимон. Пък и предпочитам да съм остра на вкус, отколкото прекалено сладка.

Той винаги се изумяваше какъв богат набор от безмесни ястия можеше да приготвя Ливия. Нейните сосове за паста често бяха приготвени само от една-две съставки, като например чесън и зехтин или пък настърган лимон и сметана. Много от гозбите ѝ се състояха основно от зеленчуци с добавени към тях чили, аншоа или сирене, за да придадат финалния лек нюанс на невероятния им вкус. Често дори не осъзнаваше, че не е ял никакво месо, докато не приключеше с храната. Може би най-любимото му от кулинарния ѝ арсенал беше нейното меланцане пармиджана, което се състоеше основно от патладжани. Така характерното за английската кухня говеждо, за негова немалка изненада, изобщо не му липсваше.

Когато сподели това с нея, тя се засмя:

— Никога не сме разполагали с особено много месо в Кампания. Дори и преди войната то беше прекалено скъпо. Така че просто ни се налагаше да използваме находчивостта си, за да приготвим нещо вкусно без него.

Парите в консервата се трупаха всекидневно. Повечето бяха поставяни там от Карло и Енрико — Джеймс мислеше, че не е добра

идея да участва прекалено активно в трупането на средства по не особено легални начини. Той предполагаше, че италианските му колеги споделяха вътрешна информация, осигуряваха незаконни лицензи на уличните продавачи, помагаша в разрешаването на стари вражди между престъпните групировки и като цяло движеха схемата, в която разполагащите с власт бяха полезни на онези, които нямаха такава.

Междувременно изглеждаше съвсем уместно шкафът за документи, който някога бе съдържал толкова много откази за брак, да бъде отговорен за тяхното изчезване в новата си роля като фурна. Джеймс натъпка съответните доклади в долното чекмедже, сложи отгоре подпалки и хвърли вътре запалена клечка кибрит. На обяд през същия ден всички похапнаха с удоволствие много вкусна печена риба с подправки.

Всички момичета трябваше да бъдат разпитани отново, за да бъдат изготвени нови доклади от по-положително естество. Джеймс много внимаваше да не прекалява — одобрението му биваше суховато и делово, за да не предизвика никакви съмнения. Така например никъде не споменаваха в прав текст за бременността на Джина Тесали, като се изключи завоалираният извод, че тя „видимо е ентусиазирана да бъде добра съпруга и майка“. Според доклада му Виолета Картенца беше „в добри отношения с много от хората в полка на нейния съпруг и щеше да се впише чудесно в обкръжението му, защото се познаваше с повечето военнослужещи в Неапол“. Розета Марли бе „според множество източници изключително усърдна и отдадена на работата си“. Дори Алджиса Фиоре беше упомената в доклада като „въздържана и скромна“, описание, което тя донякъде постави под съмнение, когато притисна Джеймс към гърдите си и го обсипа с целувки, щом разбра с какво точно се е захванал.

Той бе решил да не попълва фонда си за борба срещу Сагарела, като моли момичетата за пари. Въпреки това обаче някои от тях бутаха в ръцете му пликове с лири, които неизменно попадаха в консервната му кутия.

Един ден Ливия му приготви за закуска нещо ново — пролетен омлет с грах и мента, какъвто Джеймс не беше опитвал дотогава. След това обяви, че ще отиде на пазар, докато той работи. За обяд същия ден ядоха боб с панчета и някаква риба, която Джеймс не можа да

разпознае, но Ливия му обясни, че се казвала ората и била много търсена.

— Предшественикът ми каза, че морската храна има неприятен ефект върху либидото — каза той замислено, докато обираше чинията си със залък.

— Всичко зависи от това какво намираш за неприятно — смигна му Ливия. — Неаполитанците казват: ако ядеш риба за обяд, няма да спиш по време на сиестата. Може би просто защото рибата е лека храна, знам ли...

Беше истина, че след обяда Джеймс не изпита нужда да дремне. Една от причините за това беше, че Ливия не бе поднесла вино на масата. Той се въртя известно време из кухнята в опит да завърже някакъв разговор с нея, но тя явно нямаше желание да говорят. В крайна сметка Джеймс се предаде и отиде в стаята си, за да полегне.

Не можеше да я прогони от мислите си. Всеки път, когато затвореше очи, нейният образ изплуваше в съзнанието му: Ливия, която се смее; Ливия, която готви; нежните ръце на Ливия, които чистят риба или белят картофи; блясъкът в погледа ѝ, докато танцува тарантела. Той простена и се опита да мисли за нещо друго, но без резултат. Във фантазиите му тя вече стоеше изправена пред него и разкопчаваше горните копчета на роклята си...

Внезапен шум го накара да отвори очи. Вратата се хлопна и Ливия се озова в стаята му. През главата му препускаха различни мисли, но всичко, което се изплъзна от устните му, беше „Здрасти“.

Тя му се усмихна.

— Здравей.

Почувства се глупаво. Един италианец би я посрещнал с поток от комплименти и прочувствени обяснения в любов. Неговото гърло обаче бе пресъхнало и отказваше да му се подчинява. — Ливия...

Тя изрита обувките си и се покачи до него на леглото.

— Леле, какво огромно легло — каза и се огледа наоколо. — Никога досега не съм спала на такова.

Погледна го, за да види дали е разбрал смисъла зад думите ѝ.

Той се протегна към нея, но тя задържа ръката му в своята, карайки го да почака.

— Сега искам да ме слушаш — започна строго, — защото това са неща, които трябва да ти бъдат пределно ясни. В селото, където съм

родена, е абсолютно забранено да правиш любов, преди да се омъжиш. И това е чудесно правило. Някои неща в този живот трябва да бъдат наистина специални.

— О... — отрони той. Беше напълно объркан. Защо бе дошла в крайна сметка, ако не за да спи с него?

— Така всеки е девствен в сватбения си ден. Но също така има и достатъчно опит в секса.

Нещата ставаха все по-объркани.

— Не разбирам...

Усмивката ѝ се разшири.

— Не се тревожи, скоро ще разбереш. Просто мисли за това като за ястие без месо.

Тя се плъзна в обятията му и се притисна до него, а смехът ѝ — този неустоим гърлен смях, изпълнен с обещания за неземни удоволствия — внезапно прозвуча много близо до ухото му.

Технически погледнато, помисли си той, аз все още съм девствен. Нищо не се бе променило.

Лежеше по гръб, а Ливия бе сгушена до него и спеше. Дъхът ѝ гъделичкаше подмишницата му. Когато сведе поглед надолу, видя едно розово зърно, притиснато до ребрата му.

Девственик, който не е съвсем девствен. Това беше нещо, което можеше да се случи само в Италия. Правило, създадено не толкова да забранява, колкото да помага. Защото той беше пределно наясно, че щеше да се изложи жестоко, ако се бе опитал да се представи като Казанова първия път с Ливия. Наместо да се стига до подобни издънки, тя му беше показала какво се харесва на нея и какво на самия него. Джеймс имаше цялото време на света, за да изследва прекрасното ѝ тяло с пръсти и устни, да чува стоновите ѝ на удоволствие, когато направеше нещо, което ѝ беше особено приятно.

Ливия се размърда до него. Самият той потръпна, обладан от спомена за всичко, което бяха правили допреди малко, и усети как членът му, притиснат до крака ѝ, започна да се втвърдява.

— Ммм — измърка тя, постави ръка върху него и започна бавно да прокарва дългите си пръсти по цялата му дължина.

— Надявам се — простена Джеймс, — че ще си остана девствен още много дълго време.

— Това със сигурност може да се уреди — усмихна се тя и започна да движи по-бързо ръката си.

— Въпреки че ако правиш това, което си мисля, че правиш, май избързваш малко.

— *L'appetito viene mcingiando*. Апетитът идва с яденето.

След малко той установи, че тя беше съвсем права.

Когато двамата отново се отдадоха на нежните си ласки, през прозореца долетя звук на камбани. Това бяха камбаните на църквата, помисли си той, но те определено не звучаха по начина, по който ги бе чувал всеки ден за сутрешната литургия. Звукът бе някак по-див, по-отчетлив и той се напрегна, опасявайки се, че е някакъв сигнал за тревога.

— Всичко е наред — каза тя, без да прекратява изключително възбуждащите си занимания. — Знаеш какво е това, нали?

— Нямам представа — призна Джеймс.

Ливия се засмя:

— Това са сватбени камбани. В момента някой се жени.

[1] Вид италиански оцет, който води началото си от областта край град Модена в Италия. Приготвя се от сок от бяло грозде и винен оцет и отлежава дълго време в бъчви. Смята се за най-скъпия оцет в света. — Б.пр. ↑

[2] Разновидност на бекона, типична за традиционната италианска кухня. Представлява част от свински гърди със сол и подправки. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ И ТРИ

Опита се да свърши някаква работа, но така и не успя да се съсредоточи — в мислите му непрестанно изплуваха възхитителни моменти от следобедните им занимания. Най-накрая Джеймс стана от бюрото си и се насочи към кухнята.

Ливия готвеше.

— Здравсти — каза той с широка усмивка. Чувстваше се абсурдно доволен от себе си.

— Здравсти.

— Малко ми е трудно да работя в момента.

— И аз съм така.

— Освен това умирам от глад. Какво ще има за вечеря?

— Почакай и ще видиш. Но след като така и така си тук, ще настържеш ли това вместо мен?

Той взе подадената му купа с белтъци от яйца и хвана рендето. Тя го наблюдава известно време с доста критично изражение.

— Мда — заключи след малко. — Виждам къде ти е проблемът.

— Не го ли правя както трябва?

— Влагаш прекалено много сила. Освен това движението трябва да идва най-вече от китката. — Постави ръка върху неговата и започна да направлява движенията му. — Ето така. По-нежно. И движи малко повече ръката си. Не я плъзгай винаги по една и съща линия.

— Нима има чак толкова голямо значение?

— Белтъците са странни неща — сподели тя със загадъчен тон. — Понякога се огъват, а понякога не. Ти действаш малко... е, нека просто кажем, че си прекалено ентузиазирани.

— О — промълви той. Току-що бе осъзнал, че тя май изобщо не говореше за белтъците. Забави движенията си и опита да повтори това, което му бе показала. — Така по-добре ли е?

Тя се вгледа внимателно в ръцете му и след малко кимна.

— Да. Изглежда доста обещаващо.

На следващата сутрин Ливия се върна от пазара с голямо парче говеждо месо.

— Чудя се дали да го опека, или да го сготвя на яхния — обяви тя. — Ти какво мислиш?

Джеймс се почувства поласкан — никога досега не бе искала мнението му за менюто.

— Е, една добре опечена пържола винаги е хубаво нещо — заложи на сигурно той.

— Да — кимна тя замислено, — да, много мъже си мислят така.

Но всичко зависи от това колко гореща е фурната. Ако температурата е наистина, ама наистина висока, можеш просто да хвърлиш месото вътре, без да се замисляш — то ще се опече бързо, без да изсъхне. Но ако фурната не е достатъчно гореща, е по-добре да се спреш на яхнията и да я вариш бавничко. Разбираш ли за какво ти говоря?

Той вече бе започнал да свиква с тази кодова фраза.

— Мисля, че да. Е, кажи ми, гореща ли е фурната днес?

— Да, днес из фурната направо бушува огън — призна тя. — Но, нещата няма винаги да стоят по този начин. Така че за всеки случай не е лошо да потренираме малко и с яхния.

— Дяволски странно е — промърмори майор Хийткоут, — но от Подразделение А изглежда срещат известни трудности с намирането на жени с лоша репутация за своя план с разпространението на венерическите болести.

— Наистина ли, сър?

— Да. И това, при положение че всяка седмица изпращаме над петстотин военнослужещи в болниците за лечение на венерически болести. Направо започвам да се чудя с кого спят тези хора.

— И аз, сър.

— Разбрах, че от Подразделение А вече са оставили италианската полиция да се занимава с арестите. Но честно казано, се съмнявам това да доведе до по-добри резултати. Тези жабари са толкова корумпирани, че ще продадат и майките си за няколко лири.

— Така е, сър. Някои хора тук изглежда нямат никакви скрупули.

— Хммм — майорът го изгледа проникателно. — Ами ти, Гулд?

— Сър?

— Някакви проблеми, за които би трябвало да знам?

— Мисля, че всичко е под контрол, сър.

— Добре. — Майор Хийткоут замълча за момент. — Между нас казано, не съм особено разочарован, че от тази идея с венерическите болести не излезе нищо. Не казвам, че ти имаш нещо общо с цялата работа, но... просто внимавай. Изобщо няма да ми хареса, ако започнеш да разсъждаваш и действаш като местен.

Един ден Ливия сервира за обяд на британските офицери димяща купа с охлюви, от които се носеше апетитният аромат на чесън и домати. Джеймс се огледа за нож и вилница, но тя не бе сложила никакви прибори на масата.

— Това е истински деликатес — обясни тя. — Наричаме ги маруцелe. Събират ги от растенията, които растат край морето. То им придава специфичен солен вкус. Варим ги направо с черупките.

Хорис вдигна един охлюв с два пръста и го огледа със съмнение.

— В Англия нямаме навика да ядем охлюви. Или пък плужеци, щом стана дума.

— Има множество неща, които не правите в Англия — усмихна се тя. — Както научавам напоследък.

— Какво пък трябва да означава това? — попита Хорис със съмнение.

Джеймс също бе вдигнал един от охлювите, съблазнен от богатия му земен аромат.

— Как се яде това чудо? — попита той.

— Ами както си е.

Джеймс допря черупката до устните си и засмука. Нищо не се случи.

— Може да се наложи да го раздвижиш малко — добави Ливия.

Той мушна езика си в черупката и после засмука отново. Този път месото леко помръдна. Джеймс раздвижи по-бързо език, като едновременно с това засмукваше, и този път месото се плъзна в устата му, последвано от сок с маслен вкус. Беше божествено и той простена от удоволствие.

Един по един, проявявайки в различна степен погнуса и ловкост при справянето с черупките, останалите офицери последваха неговия пример. Ливия обаче задържа вниманието си най-вече върху него, силно заинтересувана как точно се справя.

— Има още сок в черупката — уведоми го тя, докато го наблюдаваше. Джеймс отново плъзна езика си вътре, завъртайки върха му, за да обере всичко.

— Това е направо фантастично — въздъхна той, докато оставяше празната черупка. — Ливия, ти си гениална.

— Радвам се да го чуя — каза тя. В гласа ѝ се долавяше задоволство. — Пробвай с друг.

Когато охлювите свършиха, тя им донесе купа с пресен грах, който все още беше в шушулки.

— Яденето на грахчетата — обясни тя, — много напомня за яденето на охлювите. Трябва да разтворите шушулката с пръсти ето така — тя им показва, — след което да оберете грахчетата с език, ето така.

Джеймс се опита да я имитира и всички грахчета се разпиляха по пода.

— Странното е — обади се Джъмбо, — че в академията ни учеха на малко по-адекватен начин за ядене на грах. Който включва употребата на нож.

Джеймс опита отново. Този път успя да обере всички грахчета, освен последното и най-мъничкото, което беше в самия край на шушулката.

— Не мога да се добера до него — оплака се той.

— Точно последното е най-важно — усмихна се хитро Ливия. — Повярвай ми.

По цялата маса имаше разпръснати грахови зърна, подобни на мънички зелени топчета за игра, докато езиците на британските офицери опитваха да се справят с хлъзгавите шушулки.

— Честно казано, с нож беше доста по-лесно — въздъхна Джъмбо.

— Не се притеснявай, всичко е въпрос на практика — окуражи го Ливия.

Джеймс изчака до края на обяда, след което отиде в кухнята.

— Ливия — започна той, оставяйки празната чиния, която носеше, — за какво беше всичко това с охлювите и граха?

— Хммм. Ами и двете ястия са много интересни. Нека да ти го кажа така. Понякога е хубаво да започнеш с граха. Въпреки това най-често ще искаш да започнеш с охлювите, след това да опиташ няколко

грахчета, а после да се върнеш към охлювите, преди да завършиш с грахчетата. Трябва обаче да си сигурен, че ще достигнеш най-последното в шушулката.

— Нищичко не разбрах.

Следобед обаче, когато тя отново дойде в стаята му, всичко внезапно му стана съвсем ясно. Той осъзна, че тихите й стонове от удоволствие по време на ласките му преди, не бяха нищо, сравнени с разтърсващите спазми, които можеше да предизвика, щом пристъпеше от охлювите към грахчетата, после отново към охлювите, докато най-накрая не достигнеше с език последното грахче в шушулката.

Джеймс никога не бе предполагал, че леглото може да бъде толкова добро място за разговори. Понякога, в дългите следобедни часове на сиестата, му беше трудно да каже кога е приключил диалогът и е започнало правенето на любов. Това всъщност бяха най-прекрасните следобеди от всички.

Като за начало имаше тайни, които всички любовници споделяха: кога взе решение за първи път или пък как се почувства, когато... После идваха въпросите с възпитанието и културата, сравненията между две държави, които бяха напълно различни, но също така странно близки в някои отношения. Споделяха спомени за приятелите, които всеки от тях бе загубил заради войната, а после малко клюки за новите им приятели в Неапол. Ливия се оказва изключително добър имитатор — изпълнението ѝ като майор Хийткоут, който хока Джеймс, по време на което бе чисто гола, а единственият използван реквизит беше войнишката му фуражка, беше невероятно смешно: „Кап’тан Гуу, вий ста позьор за арамията. Съвземете се в ръце! Чуй век тарябва да биде твърд с тия жабари!“. После тя се върна в леглото, докато все още се хилеше неудържимо, и двамата откриха нови начини, по които да продължат шегата с проявата на твърдост спрямо жабарите.

Джеймс чак сега разбра, че тялото има свой собствен език, нещо средно между говор и мълчание. Понякога той напомняше за изисканата музикалност на италианския, друг път за твърдата, гърлена настоятелност на англосаксонския. Също както при всеки друг език, човек постепенно започваше да го разбира все по-добре, да долавя

нюансите, да изглажда акцента. Имаше толкова много непознати интонации, които трябваше да се овладеят: нежното шептене на целувките, деликатното стакато на езика, докосващ кожата, характерните извивки на простенването и охкането — всяко едно, криещо в себе си множество значения, които можеха да бъдат разтълкувани по дузина различни начини.

За този език нямаше разговорници и речници. Човек се учеше да го говори, щом се научеше да го слуша, на принципа на пробата и грешката, в опит да отвърне на това, което току-що му е било казано. Нямаше момент, в който можеш да отсечеш, че вече разбираш напълно езика на телата. Просто се стига до осъзнаването на факта, че вече нямаш нужда от преводач, че това, което е казано, е било по-важно от начина, по който е било казано, и че това, което сте правили заедно, не е било просто секс, а началото на един дълъг разговор.

ТРИЙСЕТ И ЧЕТИРИ

Когато консервата се напълни, той занесе парите на Анджели. Бяха измислили простичък, но ефикасен начин за предаването на парите, без това да предизвика никакви подозрения: Джеймс щеше да хапне нещо, а Анджели — да му донесе астрономическа сметка. Тогава Джеймс щеше да постави голямата купчина банкноти в празната чиния, затвърждавайки за пореден път репутацията си на идиот, който държи да играе по правилата.

Сега ресторантът „При Тереса“ беше дори по-пълен, отколкото по време на първите му дни в Неапол. Наистина, тук човек вече не можеше да намери момиче за леглото си, но това бе компенсирано от изумителната красота на персонала. От сомелиерката до продавачката на цигари, всички момичета бяха истинска наслада за окото, а фактът, че имаше сериозно текучество, не притесняваше особено много никого, защото на съответните длъжности идваха нови красавици.

Една вечер, когато Джеймс си тръгваше, Анджели дойде при него и му прошепна, че би желал да поговорят насаме. Младият офицер отиде до кухненската врата и собственикът на заведението бързо го придърпа в един ъгъл.

— Утре при теб ще дойде човек. Той има информацията, която ти трябва.

Мъжът, който се появи на следващия ден, беше огромен, истинска планина от плът, която едва успя да се вмести между облегалките на един от столовете в офиса на Джеймс. Не се представи и като цяло явно нямаше навика да губи време в празни приказки.

— Сагарела има любовница — пристъпи той директно към въпроса. — Тя живее в Супино и той държи именно там запасите си от пеницилин. Момичето се съгласи да го държи буден през цялата нощ, за да можеш да го арестуващ на сутринта.

— Защо е готова да ни съдейства?

Огромният мъж сви рамене.

— Показали са ѝ негова снимка с друга жена, а тя е доста ревнива. — Той извади лист хартия от джоба си и го подаде на Джеймс. — Къщата е напълно изолирана. Нарисувал съм ти карта.

Нещо в този човек караше Джеймс да се чувства неудобно. В главата му бяха започнали да се въртят разни стари поговорки, в които се говореше за дявола и гостоприемството му. Така или иначе обаче май бе прекалено късно за предпазливост. Той взе картата и я погледна. Нарисуваното там му се стори достатъчно ясно.

— Благодаря — каза той.

Мъжът стана на крака с думите:

— Бъди много внимателен. Сагарела със сигурност ще бъде въоръжен.

Точно в този момент Ливия влезе в стаята. За секунда тя и огромният мъж се спогледаха невярващо, после на лицето на дебелака изгря усмивка.

— Я виж ти. Значи тук си се скрила, Ливия.

— Името му е Алберто — обясни тя. — Създава ми проблеми от години.

— Той не може да се добере до теб, докато си тук — каза Джеймс. — Вече си под моя закрила.

— Ти не разбираш — настоя Ливия. — За този човек информацията е власт. А ти повери в ръцете му възможно най-опасната информация. Информацията за това, че нарушаваш закона.

— Той е точно толкова замесен в тази история, колкото съм и аз.

— Само дето ти имаш какво да губиш. — Тя тръсна глава. — Алберто е свиня, но е умна свиня. Ще видиш, че ще намери начин да извърти нещата в своя полза.

Усети остра болка в сърцето си, докато я гледаше как стои пред него толкова ранима и отчаяна. Взе я в обятията си.

— Кълна се, че няма да допусна никой да те нарани — обеща той.

— Идиот! — повиши тон тя и го удари с юмручето си. — Не се притеснявам за себе си, а за теб!

Той ѝ се усмихна широко:

— Да разбирам ли, че наистина те е грижа за мен?

— Porco dio! — каза тя ядосано. — Разбира се, че ме е грижа.

— Не бях сигурен.

— Да си ме питал някога?
— Не — призна си той.
— Е, вече го знаеш. Сега ти остава да ми обещаеш, че утре няма да се опитваш да арестуващ този тип Сагарела.
— Ливия — промълви той. — Трябва да го направя.
— Глупости.
— Това е мой дълг.
— Как можеш да го наричаш дълг — кресна тя, — при положение че началниците ти биха направили всичко възможно, за да те спрат, ако знаеха с какво си се захванал!
— Не разбираш ли? Ако не го сторя, ще бъда просто поредният корумпиран офицер от разузнаването.
— Е, и?
— Това е възможността, която очаквах през цялото време.
— Тъй ли? Все си мислех, че аз съм възможността, която си очаквал през цялото време.
— Разбира се, че си ти. Но въпреки това трябва да направя това. Тя разпери ръце във въздуха:
— Tiene 'a cara sulo per spartere 'e grecchie^[1]! Каква глупачка бях да си помисля, че един англичанин би могъл да бъде по-различен. Мъжете са едни и същи, независимо в коя страна са родени.
— Ливия...
— Махай се! — изкрещя му тя. — Върви да те убият. Провери лично колко ме е грижа.

Тръгнаха преди зазоряване. Италианците бяха в обичайните си одеяния за бойни действия, с костюми, гети и широкополи шапки, но нещо в мрачното настроение на Джеймс явно се бе предало и на тях, защото бяха доста по-тихи и кротки от обикновено, докато пътуваха с взетия назаем джип по тъмните улици, а след това на север по крайбрежния път. Когато откриха мястото, слънцето тъкмо изгряваше. Информацията на Алберто се оказа вярна и търсеният от тях дом бе съвсем изолиран. Беше тихо и спокойно.

Прекалено спокойно, помисли си Джеймс. Нямаше много опит с фермите, но бе убеден, че не би трябвало да са чак толкова тихи. Защо

нямаше лаещи кучета? Направи знак на Карло и Енрико да извадят оръжията си.

Самият той се насочи към входната врата. Беше отворено. Когато пристъпи вътре, чу някакъв звук. Приглушеният плач на бебе, което явно не можеше да реши дали му се спи, или му се яде. Джеймс се отпусна малко. На това място поне имаше хора, при това живи. За момент си беше помислил... всъщност сега това нямаше значение. Трябваше да се съсредоточи върху настоящата ситуация. Плачещото бебе означаваше събуждане на майката, а елементът на изненадата беше жизненоважен. Бутна вратата, иззад която бе чул плача, и нахлу в някаква спалня.

Мъжът, паднал край стената, беше Сагарела, Джеймс беше сигурен в това. Явно тъкмо бе ставал от леглото, когато гърлото му е било прерязано. Жената беше заклана в съня си — целият матрак бе оплискан в кръв, а край телата се бяха образували зловещи тъмни локви. Най-кошмарното нещо в цялата сцена обаче беше бебенцето, което все още се опитваше да суче от безжизнената гръд на убитата. То повдигна глава и погледна безпомощно към влезлите в стаята мъже, сякаш търсеше някоя майка, която да не е студена като неговата.

Джеймс долови с периферното си зрение някакво движение зад себе си. Енрико се беше прекръстил. Точно тогава тримата чуха шума от двигателя на приближаващ се камион. Карло отиде до прозореца.

— Мъже — информира ги той лаконично. — Въоръжени.

— Войници?

Карло присви очи.

— Не мога да видя от тук.

— Излезте с вдигнати ръце — извика някой на английски с ясно различимо американско произношение.

— Си, войници са — отбеляза Карло с примирение.

Беше същинско бедствие във всеки възможен смисъл. Известно време Джеймс се чудеше дали американците не са били изпратени от Ливия, която се е притеснила за безопасността му. Но тя се закле, че не е правила нищо подобно, а самите американци потвърдиха, че са получили анонимно телефонно обаждане. Дори и при това положение му се наложи да изстиска максимума от красноречието си, за да задоволи желанието на майор Хийткоут да разбере какво точно е правел там. Претърсването на къщата също не даде никакви резултати.

Не беше открит пеницилин, въпреки че имаше ясни следи от наскоро преместени кашони.

Мнението на Джъмбо беше, че няма от какво да се притеснява:

— Той е мъртъв. Ти печелиш.

— Но кой го е убил? И откъде са научили, че идваме?

— Очевидно става дума за разчистване на сметки между престъпници. Колкото до времето, по което си се появил — най-вероятно става дума за съвпадение. Няма как да са били американците, щом самият ти не си ги информирал какво смяташ да правиш.

Джеймс знаеше, че би трябвало да ликува. Гръмките приказки на аптекаря за защитата му от най-високо ниво се бяха оказали въздух под налягане. Но въпреки всичко се чувстваше неспокоен. Нещата бяха прекалено подредени, за да бъдат случайни.

В опит да научи повече той покани доктор Скотера на питие в „При Тереса“, но бившият фашист вече не беше толкова гладен като едно време и дори обещанието за марсала и яйце не успя да развърже езика му.

— Пълна мистерия, Анджело — отрони мрачно Джеймс, когато доктор Скотера си тръгна. — Никой не знае нищо.

— Въпросът, който трябва да си зададеш, не е „кой би искал да го убие?“, а „кой е можел да извлече полза от смъртта му?“.

— Кой?

Анджело сви рамене:

— Може би тези, които са го предали, са играели двойна игра. Не просто са се отървали от Сагарела, но са се сдобили и със запасите му от пеницилин.

С повишаването на температурите атмосферата в Неапол се бе променила отново. Споровете, които в по-хладно време биха довели до живописна размяна на обиди, сега приключваха далеч по-бързо чрез намушкване с нож. Страстите на гражданите сякаш бяха ескалирали с покачването на живачните стълбове в термометрите и всичко, което Джеймс можеше да направи, бяха отчаяните му опити да се справи някак с вълните от масова истерия, които заливаха града.

Слуховете се множаха като мухи. Някаква статуя на Христос била слязла от кръста и повела паството към хълмовете, защото там

било по-сигурно. Фашистите щели да убият всеки, който не носи черни обувки, демонстрирайки по този начин лоялността си към тях. Кралят бил пожелал всичките му верни поданици да носят коланите си обърнати на обратно. Всичко това бяха пълни глупости, но дори и глупостите можеха да бъдат опасни, ако излезеха извън контрол, а всяка от тези нелепи истории трябваше да бъде разследвана, преди да бъде опровергана.

Джеймс бе принуден да признае пред себе си, че понякога самият той имаше усещането, че се случва нещо странно. Да вземем например случая с кладенеца в Черкола. Беше получил информация от британския офицер там, че водата била отровена, а жената, смятана за отговорна, е арестувана.

Той се качи на мотора си и отиде да провери на място какво се е случило, щастлив да замени задуха в офиса си с духащия в лицето му вятър. Нямаше съмнение, че нещо не бе наред с водата в Черкола — смърдеше отвратително на развалени яйца. Той отпи малка глътка и веднага я изплю, вкусът ѝ също беше ужасен.

— Първо решихме, че някой е хвърлил труп на коза във водоема — каза му офицерът. — Когато го проверихме обаче, установихме, че във водата няма нищо. Тогава започнахме да си мислим, че става дума за отрова.

Джеймс поговори с арестуваната жена и му стана ясно, че е била посочена от информаторите на офицера само защото я смятаха за стрега, вещица, и всяко нещастие, за което нямаше логично обяснение, следваше да се припише на нея. Той ги накара да освободят жената и каза на офицера да докарат прясна вода от съседното село.

Мистериите обаче изобщо не свършваха дотук. В полето край Фико бе избито цяло стадо овце, предполагаше се — от бандити. В това нямаше нищо чак толкова необичайно, но според доклада на местния полицейски началник по телата на мъртвите животни нямаше и драскотина, а пък убийците не бяха взели дори едно животно. Изглеждаше така, сякаш овцете са били убити от мъглата.

Обитателите на неаполския квартал Санта Лучия бяха убедени, че германците взривяват експлозиви в катакомбите. Джеймс накара един свещеник да го отведе до древните гробници, които се простираха на цели мили под града, и бързо се убеди, че долу няма никакви германци — нямаше светлина, беше много задушно, а всеки,

който се опиташе да се крие в непрогледния мрак на тунелите, скоро щеше да се загуби. Въпреки това той самият чу някакво далечно бумтене под земята, сякаш нейде много далеч стреляше едрокалибрено оръдие.

Предположи, че всички тези странни явления може би имаха нещо общо със земните трусове, които вече разтърсваха Неапол почти всекидневно — по-често отвсякога според думите на старите неаполитанци. Ясен признак, че светците не са доволни. Джеймс отдавна вече бе забелязал, че в по-голямата си част вярванията на неаполитанците бяха по-скоро езически, в които светците изпълняваха ролята на нисшите божества. Най-притеснителното в това беше, че заради тези разсърдени светци Съюзниците можеха да загубят подкрепата на местното население.

Въпреки всички неприятности обаче Джеймс си имаше Ливия и това всъщност бе единственото нещо, което имаше значение. След най-леките обеди — примерно спиедини, хапки риба или октопод, нанизани върху ароматни клонки розмарин, или пък грахова супа — те се оттегляха в стаята му, където ги очакваше далеч по-разточително пиршество. Той се научи да различава разнообразните вкусове на тялото ѝ, леко солената нежна кожа на шията ѝ; върховете на пръстите ѝ, все още носещи аромата на това, което бе готвила; благоуханието на ръцете и бедрата ѝ; гърдите ѝ, меки като моцарела. Дори вкусът на слабините ѝ беше опияняващ като сладостните сокове на някакъв екзотичен плод.

Вече съжеляваше, задето се беше сбил с Ерик. Истината беше, че двамата просто бяха позволили на пламенните чувства, които изпитваха към една и съща жена, да замъглят разсъдъка им. Малко по малко те започнаха да се връщат към приятелските си отношения, въпреки че продължаваха да се чувстват неловко, щом станеше дума за Ливия.

Първата партида годеници вече бяха омъжени, а се бяха натрупали още доста одобрени кандидатури за брак, така че хората, които биеха сватбените камбани в Неапол, определено не стояха без работа. Сега, когато баровете и ресторантите отново бяха отворени, а връзките между военните и италианските момичета биваха одобрявани далеч по-лесно, сватбеният офицер получаваше множество нови молби. Джеймс обаче не одобряваше всички с лека ръка и ако дадено

момиче очевидно не бе готово за живота, който щеше да води след войната, той учтиво му предлагаше да се върне при него след месец или два, за да позволи на любовта да извърви естествения си ход. Как можеше да бъде другояче, при положение че самият той беше толкова щастлив?

— Джеймс?

— Ммм?

— Има нещо, което се каня да споделя с теб от доста време — заяви Ливия.

— Целият съм в слух.

Двамата белеха домати и тя спря, за да измие ръцете си от полепналите по тях люспици, преди да продължи:

— Понякога си прекалено изискан.

Той се замисли над това.

— Аз просто съм възпитан да се държа вежливо. Особено спрямо противоположния пол.

— Така например — продължи тя, без да обръща внимание на думите му — ти винаги ми отваряш вратите...

— Именно. Удар в десетката. Един джентълмен трябва винаги да позволи на дамата да мине първа.

— ... но има други случаи — каза тя многозначително, — в които това правило не е нужно да се прилага.

— Наистина ли?

— Да. — Тя отнесе купата с обелените домати до мивката. — Е, понякога е чудесно, че ме оставяш да... мина първа. Но в други случаи не трябва да те е грижа толкова много за това.

— Хм. — Той изми ръцете си на свой ред.

— Когато сготвя нещо, не искам всички да седят на масата с прибрани ръце и да водят културен диалог — обясни тя. — Искам да са лакоми, да се тъпчат здраво и да говорят с пълна уста. Да се пресягат един през друг, за да се докопат до най-вкусните хапки в чинията, да се държат като истински прасета, ако щеш. Защото, нали разбираш, аз съм прекарала много време, за да сготвя това ястие, и половината от моето удоволствие е в мисълта за удоволствието, което ще доставя на хората, които ще го изядат.

— Значи искаш от мен — произнесе той бавно — да се държа като прасе в леглото?

— Понякога да.

— Без културни диалози?

— Може да има диалози, но не е нужно да са културни. Някой и друг комплимент за готвача винаги е добре дошъл.

Джеймс е в леглото с Ливия, но двамата не лежат, а са седнали по турски един срещу друг и играят на една игра от детството на Джеймс, която по неговите спомени се нарича „пържоли“. Оказа се, че Ливия пък я познава като скиафини или „малко пошляпване“. Правилата са прости. Всеки от тях поставя ръце пред себе си, така че пръстите на двамата леко да се докосват. След това всеки се опитва да шляпне другия по ръката. Ако някой успее да дръпне ръка навреме, за да избегне удара, идва неговият ред. Ако някой мръдне ръката си, преди другият да е замахнал, или пък не успее да се отдръпне навреме и дланта му бъде шляпната, удареният има право на нов опит.

А Ливия, както установява Джеймс, е изключително добра в играта на пържоли. Той успява да я шляпне едва по веднъж на около дузина нейни успешни удара, а дори и когато го стори, то е съвсем лекичко, жертвайки силата в името на скоростта. Ливия от своя страна не само го шляпва, преди той да е успял да помръдне, но плесниците ѝ са толкова силни и звучни, че той вече чувства дланите си така, сякаш са нахапани от пчели.

— Ох! — отронва Джеймс, когато тя го плясва за пореден път, и само миг по-късно има добър повод да продължи с: — Ох! Ох! Ох! — когато още три последователни удара намират безпогрешно целта си. Следващия път, мисли си той, ще се съсредоточа и ще дръпна ръка наистина бързо.

— Мръдна — констатира Ливия, докато гледа напрегнато дланите му.

— Не, аз... Ох! — Докато той говори, тя го е плеснала светкавично по лявата ръка. — Защо си толкова добра на това нещо? — пита я отчаяно.

Тя го плесва отново, този път с лявата ръка.

— Италианските момичета имат наистина сериозен опит в биенето на шамари на мъжете. Пък и реакциите ми са бързи.

— Ха! Сега е мой ред.

Удря я бързо с лявата си ръка.

— Това беше много силно! — отбелязва тя възмутено.

— Ама ти също ме удряш силно. — Този път се опитва да бъде по-нежен и тя избягва удара му с лекота.

— Мамиш... не бях готов.

— Е, и? Позволено ми е да те шляпна, когато искам.

— В Англия не играем така.

— Само дето в момента сме в Италия, така че очевидно играем по италианските правила. — Тя го удря отново и той пада назад, придърпвайки я след себе си. — Не — протестира тя. — Все още е мой ред.

— Но аз спрях да играя — казва той и я завърта така, че да падне в скута му. — И сега започвам нова игра. — Тя извива гръб и той я плясва лекичко по задника. Забелязва я как присвива очи от удоволствие. Ето какво е сексът всъщност, мисли си той, просто една игра. Спомня си обаче, че не бива да бъде прекалено вежлив, и пропуска покрай ушите си възмутените й протести, докато те не биват заменени от възбудени стонове.

После, докато той облича ризата си и закопчава копчетата, тя забелязва сгънатия лист хартия в джоба на гърдите му.

— Какво е това? — пита го, издърпвайки листа.

— О — промърморва той притеснено. — Това е писмо.

— Важно писмо? — пита тя, след което сама си отговаря: — Е, разбира се, че е важно, щом го държиш близо до сърцето си. — Започва да го разгъва и го стрелва с очи, внезапно станала сериозна. — От Джейн ли е?

— Да. Писа ми, че ме зарязва.

— Кога е станало това?

— Отдавна. Докато бях в Африка.

— Но ти се преструваше, че все още имаш приятелка, когато се срещнахме — припомня му тя.

— Така е. Доста глупаво от моя страна, нали?

— Наистина глупаво, защото веднага разбрах, че ме лъжеш, и реших, че за това трябва да има някакво друго обяснение. Що за човек беше тя?

Той свива рамене.

— Хайде де. Разкажи ми за нея.

— Наистина не знам що за човек е — казва той бавно. И това е самата истина. Всичките му спомени за Джейн сякаш са се изпарили,

подобно на английска мъгла, попаднала под лъчите на яркото италианско слънце. — Мисля обаче, че беше доста смела. Нужна е смелост, за да напишеш подобно писмо и да вземеш решението да прекратиш една връзка, в която смяташ, че няма бъдеще.

— Била е влюбена.

— Това винаги прави нещата по-лесни — съгласява се той. — Както и да е. Скъсай го.

— Не мога да направя това — възразява тя.

— В такъв случай аз ще го направя. — Той взема листовите от ръцете ѝ, след което ги нахъсва на парченца и ги хвърля във въздуха над главата си като конфети. Чувства се щастлив. Сега той е с Ливия и нищо от миналото му вече няма значение.

— Някой ден ще късаш и моите писма така — казва тя, внезапно натъжена.

— Никога. Освен това ние никога няма да се разделяме, така че няма да ти се налага да ми пишеш.

Една от новите молби за брак беше доста различна от останалите. Около две седмици след като сватбите бяха подновени, Джъмбо Джефрис се показва на вратата му. Напоследък не изглеждаше толкова уморен като преди, което, както самият той сподели, отчасти се дължеше на по-добрата храна, а отчасти и на това, че с напредването на войната му се налагаше да прекарва все по-дълго време далеч от Неапол, за да взривява мостове и да реже немски гърла.

— Направо е удивително какво могат да направят няколко дни почивка за добрата ти физическа форма — бе обяснил той. — Когато се връщам, направо се чувствам нов човек.

Както се оказа, Джъмбо бе дошъл, за да говорят за Елена.

— Покрай всичките тези сватби напоследък — започна той, поглаждайки мустаците си, — ми се струва добра идея и ние двамата да завържем възела. Всъщност се чудех дали би искал да ни станеш кум.

Джеймс му каза, че за него би било чест, и обеща, че ще разговаря с Елена, за да уреди документацията. Увери приятеля си, че това е просто формалност.

Когато дойде време за съответното интервю обаче, Елена му се стори угрижена. Немигащото ѝ стъкло око бе приковано в него, както винаги, но другото беше сведено надолу към масата.

— Някакъв проблем ли има? — попита внимателно той.

Тя сви рамене. После внезапно избухна:

— Не искам да се женя за него!

— А...

— Обичам Джъмбо — продължи тя. — Обичам го повече, отколкото някога съм обичала друг мъж. Но аз съм курва, не домакия! Какво ще се случи с мен след края на войната? Той ще иска да отиде в Англия с него. Там ще бъде студено, а освен това съм чувала, че и храната е отвратителна. Освен това ще бъдем бедни. Джъмбо не е умен като теб. Той е създаден, за да воюва, не да живее в мирно време и не мисля, че някога може да забогатее. Пък и харесвам работата си тук и свободата, която тя ми дава. Защо трябва да се отказвам от тези неща?

Проблемът беше деликатен. Джеймс я попита какво ще направи, ако намери начин да избегне брака.

— Нямам нищо против да остана с Джъмбо до края на войната — отвърна Елена. — След това ще бъда във форма още четири или пет години и с парите, които успея да спестя, ще отворя публичен дом. Най-добрият в Неапол! А после — тя сви рамене — красотата ми вече ще е започнала да увяхва, така че най-вероятно ще трябва да си намеря някой, който да се ожени за мен.

— Винаги можеш да кажеш на Джъмбо, че не желаете да сключиш брак с него.

— Но това ще нарани гордостта му. Освен това няма да иска да остане с мен, ако му призная нещо подобно, а не искам тази връзка да приключи по-рано, отколкото е нужно. Можеш ли да ми помогнеш някак?

Трудно беше да си представи как точно ще го направи, но Джеймс обеща, че ще се опита да измисли нещо.

След няколко дни той отиде при нея.

— Сетих се — обяви. — Просто трябва да кажеш, че си била омъжена преди години, но не знаеш какво се е случило със съпруга ти. Избягал е след първата ви брачна нощ или нещо от сорта. Така или иначе, това е католическа държава и уреждането на развод ще отнеме много време. Най-вероятно ще ти трябва разрешение от Ватикана, а ти,

разбира се, няма как да го получиш, при положение че Рим е в ръцете на германците.

— Ти си истински гений! — възкликна тя. — Ще обясня всичко на Джъмбо още тази вечер. Кажи ми, как мога да ти се отплатя?

Джеймс я увери, че не би могъл да приеме пари, задето просто е направил своя приятелка щастлива.

— Разбирам — промълви тя. — Но въпреки това искам да направя нещо за теб. Предполагам, че не искаш да спиш с мен?

Джеймс обясни, че дори да остави настрана факта, че не би могъл да причини нещо подобно на Джъмбо, Ливия със сигурност нямаше да приеме особено добре подобна идея.

— В такъв случай ще ти се отблагодаря, като поговоря с Ливия — заяви Елена тайнствено. Той се опита да разбере какво има предвид, но тя отказа да сподели повече.

На следващия ден двете с Ливия се затвориха в кухнята, за да приготвят рагу на бавен огън. По кикотенето, което се чуваше иззад затворената врата, той предположи, че разговорът им върви добре, но когато по-късно попита Ливия за какво са си приказвали, тя също придоби тайнствено изражение.

— Ключкарствахме — махна с ръка. — Женски глупости. Със сигурност няма да са ти интересни.

Следващия път, когато двамата се озоваха в стаята му обаче, се оказа, че Ливия е придобила някои доста интересни нови умения.

— Мисля, че мога да предположа кой те е научил на това — каза той задъхано след едно особено виртуозно изпълнение, — макар да нямам никаква представа как точно го е направила.

— Демонстрира ми го с помощта на тиквичка — призна тя. — Аз пък ѝ върнах жеста, като я научих как се приготвя специалното ми суго.

— Предполагам, ще бъде прекалено да се надявам, че са ми останали някакви тайни? Най-вероятно скоро цял Неапол ще научи за нас, а?

— О, Елена е много дискретна. Като за неаполитанка де. Професията ѝ го изисква. Поне вече знам защо наричат приятеля ти Джъмбо^[2].

— И защо?

— Нека просто да кажем, че тя си взе доста по-голяма тиквичка от тази, която бих си избрала аз — подразни го тя. Но той нямаше как да ѝ се разсърди, защото скоро дойде време да се върнат към виртуозните дейности.

Вече бе пределно наясно, че няма смисъл да категоризира следобедните им дейности, водейки се от списъка с неизброимите пози на Бъртън. Когато тя се покачеше върху него, хванала бедрата си с ръце, и се търкаше в пениса му, плъзваше ръка по него или — точно както правеше сега — коленичеше и го поемеше в устата си, това не беше просто поредната точка от някакъв списък или рецепта, която би могла да бъде повторена отново някой друг път: всичко бе просто сфициоса, моментна прищявка. И също като този момент, тя просто щеше да отmine, а следващият миг щеше да им донесе нещо ново и напълно различно.

Той предполагаше, че обективно погледнато, все още е девствен, макар тази обективност вече да беше толкова разтегливо понятие, че определянето на точния му статут би изисквало дебат с почти теологическа сложност. Изглежда начините за сексуално задоволяване бяха неизброими, също като ангелите, танцуващи върху върха на игла^[3].

Понякога, когато телата им бяха преситени от любов, двамата продължаваха да работят над английския на Ливия.

— Бих изакала едно бара мола.

— Бих — искала — една — бира.

— Тъ... Бих изкала едъна бара. Мола.

— Разбира се, госпожо. Веднага ще ви наля една халба с бира.

— Джеймс — премина на италиански, Ливия — мислиш ли, че бирата ще ми хареса?

Той почеса брадичката си.

— Нямам идея. Някои момичета я пият с удоволствие.

После премина отново на английски:

— Ще ви струва шест пенса.

Тя въздъхна:

— Щей еimate ли дай ми повърнете от да се мачка?

— Да, госпожо, имам достатъчно дребни, ще ви върна от десетачка.

— Тези ваши пари са пацо, шантави — оплака се тя. — Танери, хейпенита^[4]. И какво, за Бога, е „половин корона“^[5]?

— Два шилинга и шест пенса.

— Значи една корона е...

— Не, няма такова нещо като цяла крона — обясни той. — Е, всъщност има, но това вече не е монета, а нещо, което стои върху главата на краля и струва цяло състояние. Не се притеснявай, скоро ще свикнеш. Само трябва да помниш, че броиш до дванайсет, а не до десет.

— Уф — тя постави ръка върху бедрото му. — Мисля, че ни стига толкова английски засега.

Той не ѝ обърна внимание.

— Кажете ми как би поискала опаковка маргарин.

— Какво е „маргарин“?

— Ами... нещо като свинска мас. Или пък като гъша. Нали разбираш, за готвене.

— Продават гъша мас? Защо просто не сготвите гъската и не запазете мазнината?

Английската кухня най-вероятно беше тема, в която не биваше да се задълбават. Джеймс опита да се сети за нещо интересно, свързано с родната му страна.

— Искате ли да те запозная с краля?

— Щом желаеш — каза тя, прокарвайки пръста си по нежната кожа между бедрото и слабините му.

— Добър вечер, Ваше Величество.

— Добре чер, ваш вали често.

— Ще ми окажете ли честта да ви представя съпругата си?

— Мной ще сей редувам да се запой знаем, ваш вали често. А сега аз цункам ваш хуй. — Ливия се разкикоти и се плъзна по-надолу в леглото, за да претвори думите си в действия.

Джеймс не отвърна нищо, отчасти защото Ливия правеше нещо, което бе изключително приятно, и отчасти, понеже току-що я бе нарекъл своя съпруга.

Разбира се, и двамата знаеха, че има само една причина тя да учи езика му: заради неизказаната възможност един ден да живее в Англия с него и да поръчва бира в кръчмите там. Това обаче просто бе нещо,

което може би щеше да се случи. Така и не го бяха обсъждали гласно, а той със сигурност не ѝ беше предложил официално.

Ливия измърка от удоволствие, когато видя резултата от целувките си. Прокара език по цялата дължина на члена му, от основата до самия връх. Очите ѝ, едновременно сериозни и дяволити, се спряха върху неговите, докато тя целуваше, засмукваше и хапеше лекичко, докато най-накрая с въздишка на задоволство пое целия в му пенис устата си.

В този момент той знаеше без никакво съмнение, че би желал да прекара по този начин целия си живот. Нейното себеотдаване, нейната страст, нейната чувственост... обичаше я.

— Ливия... — започна той.

— Ммммм?

Джеймс се поколеба. Може би в крайна сметка това не беше най-правилният възможен момент. Да предложиш брак на някое момиче по време на такава чудесна свирка можеше да се възприеме като малко повърхностно отношение към обвързването за цял живот. Трябваше да има цветя, свещи, лунна светлина. Трябваше да има и пръстен, за Бога, а от бъдещия съпруг се очаква да падне на едно коляно, облечен в най-хубавите си дрехи и с добре лъснати обувки, а не да лежи полугол в разнебитеното си легло, докато бъдещата съпруга е поела члена му в устата си.

Той затвори очи, а бедрата му потръпнаха, когато Ливия го ухапа леко.

Предложението за брак трябваше да бъде добре обмислено и старателно планирано. А той беше наистина добър в тези неща и имаше всички шансове да направи всичко, както подобава.

Когато я придърпа нагоре към себе си и я целуна, неспособен да чака повече, една крайно неканена мисъл премина през главата му. Годещт им трябваше да бъде таен. Армията забраняваше на сватбения офицер да се ожени и беше очевидно, че началниците му няма да реагират много добре, ако обявеше на всеослушание, че си има годеница.

[1] От италиански — „Главата ти служи само за да държи ушите ти на разстояние“. — Б.а. ↑

[2] От английски — „слон“. Като прилагателно думата означава огромен. — Б.пр. ↑

[3] Въпросът „Колко ангела могат да танцуват върху върха на игла“ служи като метафора за описване на безсмислен теоретичен спор без никакво практическо значение. — Б.пр. ↑

[4] Танер — английска сребърна монета от шест пенса; хейпени — половин пени, думата се получава от слятото произнасяне на half (половин) и penny (пени). — Б.пр. ↑

[5] Британска монета на стойност два шилинга и шест пенса. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ И ПЕТ

Въпреки дебелиите каменни стени и дървените капаци на прозорците, жегата в замъка беше непоносима. Джеймс седеше зад бюрото си и се опитваше да напише доклад, като от време на време спираше, за да попие челото си с носна кърпа. Дори самото писане беше доста трудно, защото писалката непрекъснато се изплъзваше от запотената му длан.

Чу някакъв шум и вдигна очи. Видя Ливия, която се бе облегнала на отсрещната врата. Беше боса.

— Здравсти — каза. — От много време ли стоиш там?

— Не особено.

— Искаш ли нещо?

Тя нацупи устни.

— Горещо е.

— Така си е — съгласи се той. Махна с ръка към доклада си. — За съжаление ще трябва да приключа с това.

— Искаш ли да се махна? — Тя разкопча едно от копчетата на роклята и прокара ръка по шията си.

— Не, разбира се, че не, но... дългът ме зове за съжаление.

— Разбирам.

Той написа още едно изречение и после вдигна поглед. Тя продължаваше да си стои там и както му се струваше, бе разкопчала още едно копче.

— Наистина не мога да работя, докато ме гледаш — каза той с извинителен тон.

— Забелязвам.

— Виж, наистина трябва да завърша този доклад.

Пет минути по-късно тя се върна в офиса.

— Донесох ти студена лимонада — обяви, докато поставяше чашата пред него.

— Много мило от твоя страна.

— Твърде горещо е, за да се работи, нали? — каза Ливия. Вдигна една папка от бюрото му и започна да си вее с нея. Някакъв лист се

изплъзна и падна на пода.

— За съжаление не мога да направя нищо по въпроса с температурата — промърмори той, докато вдигаше листа. После измъкна папката от ръцете ѝ.

— Нямам какво да правя. Храната вече е във фурната — оплака се тя.

— Разбирам — каза той разсеяно, докато описваше предприетите действия за максимално ограничаване на кражбите на експонати от художествената галерия. После насочи вниманието си към случая с откраднатия армейски прожекционен апарат. — Защо не си направиш сиеста?

— Това е добра идея — съгласи се тя оживено. — Ще дойдеш ли с мен?

— За съжаление не мога. — Той прегледа някаква бележка за редник, който бил вземал от богатите италианци по пет хиляди лири, за да не реквизира автомобилите им, и написа най-отдолу „Препоръчителен арест“.

— Прекалено си зает с военни дела, а?

— Общо взето.

— С какви секретни неща се занимаваш в момента? Сподели нещо актуално. Имате ли някакъв нов план за инвазия? Или в момента четеш специалните комюникета на Хитлер?

— Нищо особено интересно. Просто неща, които трябва да бъдат свършени.

Тя остана край бюрото му още малко, после заяви:

— Мисля да се изкъпя.

— Чудесна идея.

— Почукай, ако ще влизаш.

Банята на практика се намираше в кухнята, така че трудно можеше да става дума за някакво уединение там.

— Не се притеснявай. Имам още доста работа, която ще ме държи зад бюрото.

След около минута до ушите му достигна звукът на течаща вода.

Спокойствието продължи точно пет минути, след което я чу как си пее в банята. Опита се някак да пренебрегне шума, но това беше невъзможно. Надигна се с въздишка на крака и отиде да провери какво се случва. Вратата към кухнята беше оставена отворена. Ливия се

беше излегнала във ваната и само коленете и гърдите ѝ бяха останали над повърхността на водата. Пееше си нещо с цяло гърло. Той я наблюдава известно време, след което затвори вратата към кухнята, а после и тази на офиса, преди да се насочи обратно към бюрото си.

Следващият промеждутък тишина трая почти десет минути. После, без никакво предупреждение, вратата рязко се отвори и през нея се стрелна ръка. Той имаше време точно колкото да определи, че ръката принадлежи на Ливия и държи нещо малко, кръгло и червено, преди въпросният обект да полети към бюрото му. Презрелият домат се пръсна върху доклада, над който работеше.

— Какво по... — започна той. Секунда по-късно втората ръка запрати нов домат директно към гърдите му. Попадението върху униформената му риза беше безпогрешно.

— Ти проклета... краво! — кресна той, разярен.

От другата страна на вратата се чу кикот:

— Ти си този, който обича да си играе на война.

Ливия избяга и той чу как кухненската врата се затръшва след нея.

Джеймс огледа тъжно цапаницата върху бюрото и се зае да почиства съсипаните документи с носната си кърпичка. Вратата се отвори отново. Той тъкмо се опита да каже нещо възмутено, когато нов домат го улучи по челото.

— Край, дотук беше — изръмжа Джеймс и се насочи към кухнята след нея. Ливия беше повдигнала полите на роклята си и бе сложила там около половин дузина домати. — Не можеш да правиш така — отсече. Тя хвърли нов домат по него и той го улови във въздуха. Последва ново хвърляне и ново улавяне. Беше проявил добри рефлексии и видя, че тя е изненадана от това.

— Предстои ти да разбереш — отбеляза той, — че бойните умения на един вратар от отбора по крикет на Ъпингам са сериозна пречка пред жалкия ти опит да му се противопоставиш.

— В момента и двете ти ръце са заети — сподели тя очевидното и хвърли нов домат по него. Последва второ попадение в гърдите.

Джеймс хвърли по нея домата в дясната си ръка, който се размаза в рамото ѝ.

— Ау! — изписка тя.

— Заслужи си го! — Хвърли и другия, който също попадна в целта.

Ливия отвърна на атаката, но хвърлянето ѝ беше твърде лошо и пропусна целта, а доматиът се пръсна в близката стена. С вик на възмущение тя се хвърли към него и просто размаза всичките домати, останали в престилката ѝ, между двамата, омазвайки окончателно дрехите им с червената каша. Той я хвана за китките, извивайки ги зад гърба ѝ, а тя започна да го целува и така агресията от схватката им прерасна в нещо съвсем различно. Ливия хапеше устната му с малките си остри зъбки, дланите ѝ бяха под ризата му, дращеха кожата му с нокти, а собствените му ръце повдигаха нетърпеливо роклята ѝ. Тя отдели устни от неговите само за да каже:

— Да, Джеймс, сега.

Роклята вече бе вдигната над главата ѝ. Не носеше нищо отдолу, а кожата ѝ все още ухаеше след банята. Тя се пресегна към копчетата на панталона му и го насочи, за да проникне в нея, толкова топло, толкова лесно, също като да потопиш пръстите си в зехтин. Той спря, за да се наслади на момента, а тя се усмихна и обви ръце около врата му. Бавно вдигна крак и го постави над задника му, задействайки поредица от напълно нови за Джеймс прелестни усещания.

— Е? — измърка тя, докато придърпваше главата му за поредната целувка.

От съседната стая се чу нетърпелив вик:

— Гулд?

— Ох, мамичката му — простена Джеймс. — Шибаното началство. — Бързо се надигна, придърпвайки нагоре панталоните си, когато забеляза, че целите са покрити с доматино пюре. — Мамка му!

Ливия се разсмя.

— Изобщо не е смешно — просъска той.

— Чакай, ще се опитам да го изчистя — предложи тя. — Не, по-добре вземи кърпа. Ще си помисли, че си се къпал. Тя грабна една и я уви около кръста му. — Освен това май не е лоша идея да я поразхлабиш малко отпред — добави.

Майор Хийткоут искаше да обсъдят някакъв заплетен и изумително скучен проблем, свързан с квартирите на военните.

Джеймс се опита да приключи с разговора максимално бързо, а междувременно се опитваше да прикрие някак следите от домати по

бюрото си, но докато най-накрая успее да се върне в кухнята, офицерите вече се събираха за вечеря. Хорис разказваше някаква сякаш безкрайна история за деветгодишно италианче, заловено с цял камион с цигари. Ливия улови изтерзания поглед на Джеймс и вдигна безпомощно рамене.

— Ще начукаш ли малко черен пипер, капитан Гулд?

Той взе чукалото и хаванчето. Силните удари, разпиляващи черните зърна на малки трошички, му донесоха изненадващо удовлетворение. Смажи... Смажи... Смажи.

— По-спокойно — прошепна му Ливия, докато го подминаваше на път за печката. — Ще нараниш някого, ако продължаваш в този дух.

Той не отвърна и започна да блъска още по-силно с чукалото.

— Виж как става — каза тя, поставяйки ръката си върху неговата, за да направлява движенията му. — От теб се очаква да начукаш пипера, не да го унищожис напълно. Ето така, бавно и плавно. — Отстъпи крачка встрани и го наблюдава известно време. — Да, мисля, че почти се получи. — Стори му се, че долови присмехулни искрици в погледа ѝ.

Едва по-късно, докато ядеше вечерята си, му хрумна, че технически погледнато, най-вероятно вече не беше девствен. Което не му се стори достатъчно удовлетворително.

ТРИЙСЕТ И ШЕСТ

Джеймс тъкмо се бръснеше, когато сеизмологът дойде, за да се срещне с него. По-точно казано, се опитваше да се обръсне, защото принципно непостоянното налягане на водата беше намаляло съвсем и тънката кафеникава струйка бе крайно недостатъчна за нуждите му. Той раздразнено отми пяната от лицето си. Така или иначе, по бузите му нямаше достатъчно брада, за да оправдае бръсненето, което определено не му допаднаше, но пък от друга страна, Ливия явно харесваше липсата на косми по лицето и гърдите му, както можеше да отсъди от доволните ѝ възклицания, докато го галеше.

При спомена за нея раздразнението му нарасна. Тя се беше прибрала при семейството си за няколко дни и въпреки силното му желание да отиде до Фишино с нея, ситуацията в Неапол бе прекалено напрегната, за да си позволи да отсъства. Успокояваше го единствено мисълта, че тя беше на сигурно място, далеч от бомбардировките. Тази от предишната вечер беше особено неприятна и той страдеше от липсата на достатъчно сън, която се прибавяше към липсата на Ливия, както и на божествените ѝ ястия.

На вратата на банята се почука и Карло промуши глава вътре.

— Някакъв професор иска да се срещне с теб. Казва се Боми. Твърди, че знаел всичко за земетресенията. Да го отпратя ли?

— Недей — отвърна Джеймс, докато бършеше ръцете си с кърпата. — Ще видя какво има да ми каже. Прати го да чака в офиса ми, става ли?

Можеше да му бъде от полза да научи кога ще спрат проклетите земетресения. Те явно не притесняваха особено много неаполитанците, но със сигурност създаваха проблеми на военните, които никога не бяха сигурни дали става дума за нов трус или за първия залп от немска атака.

Професор Боми беше нисък, изискан на вид и явно доста превъзбуден господин. Той обясни как първоначално се е опитал да се срещне с главнокомандващия на летището в Терциньо, откъдето бил препратен към началника на склада в Черкола, а оттам на свой ред го

препратили към Съюзническото военно правителство, където преминал през дузина различни отдели, без никой да прояви дори бегъл интерес към това, което има да каже. Така в крайна сметка се бе озовал и в Палацо Сатриано. Сподели, че пътуването дотук му е отнело три дни и искрено се надява, че Джеймс ще благоволи да го изслуша.

Младият офицер въздъхна, настани се в стола си и се приведе напред:

— Доколкото разбирам, става въпрос за земетресенията, нали така?

Боми сви рамене.

— Най-вероятно и те са свързани с проблема. Плиний казва, че земетресенията са зачестили значително преди изригването през седемдесет и девета.

— Не ви разбирам. Какво общо има Плиний с цялата работа?

— Чели сте доклада ми, нали?

Джеймс призна, че не само не е чел доклада на професора, но и до настоящия момент изобщо не е знаел за съществуването на нещо подобно.

— Но това, което бях написал... — Боми опипа джобовете си. — Всъщност няма значение. Сега съм тук и вие сте готов да ме изслушате, което всъщност е най-важното. Предадено във възможно най-смпла форма, докладът ми информира за следното: Везувий ще изригне.

— Сигурен ли сте? — Джеймс погледна през прозореца. Планината си изглеждаше по обичайния начин, с тази разлика, че димът, който се издигаше над нея, бе изчезнал. — Всичко ми изглежда извънредно спокойно.

Професор Боми махна нетърпеливо с ръка.

— Изглежда ви спокойно, защото се намираме на осем мили от вулкана и няма как да забележите, че част от върха се е сринала в кратера, който в момента е напълно запушен. Затова и не виждате никакъв дим.

— Опасно ли е?

— Предполагам сте чували за Помпей — произнесе професорът с драматичен тон.

Джеймс го зяпна.

— Задръжете за секунда. Нали не се опитвате да ми кажете, че ще има ново изригване като онова, което е разрушило Помпей?

— Е, човек не може да заяви нещо подобно със сигурност — обясни професорът малко по-спокойно. — Последния път, когато Везувий е бил активен, през 1936 година, е изтекла само малко лава. Чудесна лава, между другото, която не е нанесла почти никакви щети. При изригването преди това обаче, през 1929 година, лавата е достигнала почти до морето и е разрушила два града. Тези неща няма как да се предвидят.

— И какво предлагате в такъв случай? Предполагам, че в доклада ви има някакви препоръки как да се действа, предвид създадите се обстоятелства.

Идеята, че някой действително може да се вслуша в препоръките му, явно доста изненада професора. Той сви рамене.

— Най-добре ще бъде, ако евакуирате всеки, който се намира в радиус от трийсет километра около вулкана.

— Но това би означавало да евакуираме Неапол. Става дума за десетки, може би дори стотици военни съоръжения. За десетки хиляди хора. Къде биха могли да отидат?

— Това не е моя грижа. Аз просто ви информирам какво би могло да се случи, ако останат.

— Но какви са шансовете наистина да се стигне до това изригване, за което говорите?

Професорът за пореден път сви рамене.

— Никой не може да каже.

Джеймс усещаше, че разговорът тъпче на едно място.

— Нека да го кажа по друг начин — какво ви кара да мислите, че шансовете историята с Помпей да се повтори именно сега са по-големи, отколкото, да кажем, преди шест месеца?

— Чудесен въпрос. — Професорът свали очилата си и почисти стъклата им с кърпичка. — Основната причина да мисля така е, че напоследък се забелязват някои много характерни признаци. Не говоря само за земетресенията. Забелязва се необичайно отделяне на сярата. Кладенците пресъхват или водата бива замърсена. Това може би е знак за тектонични движения.

Сярата. Това обясняваше отвратителната вода, която Джеймс бе помирилал и опитал в Черкола. Хрумна му още нещо:

— А това отделяне на сярата... би ли могло да убие овце?

— Възможно е. Плиний описва изпускането на отровни газове в близост до почвата. Тревопасните животни са изложени на най-сериозен риск.

Значи овцете, за които бе решил, че са избити от бандити, всъщност просто са били отровени от газ.

— Предполагам, че говорите за Плиний Млади^[1], нали така?

— Правилно — професорът кимна одобрително, видимо оценявайки класическото образование на Джеймс. — Той е наблюдавал всичко това от лодката на чичо си. Оттогава този модел на вулканична активност, който той описва — фонтани от лава и дим над кратера с формата на борово дърво — е известен като Изригването на Плиний.

— А в случай че вулканът изригне, в каква посока ще се стече лавата?

Професорът разпери ръце.

— Кой знае. Всичко зависи от подземното налягане и релефа, дори от посоката на вятъра. Имате ли карта?

Джеймс извади карта на района и професорът му показва местата, засегнати от лавата при предишни изригвания.

— Сан Себастиано и Маса са градовете, които най-често са били засягани — обясни той. Джеймс си спомни за изстиналите, блестящи подобно на черно стъкло потоци от лава, които бе видял в Сан Себастиано. — След това идва ред на Терциньо, Черкола, Ерколана и Трекасе.

Край Терциньо имаше летище, а в Черкола бе разположена военна база.

— Най-добре ще е да ги предупредя — реши Джеймс. — Ами Фишино? Това селце в опасност ли е?

— Най-вероятно не, но кой може да каже със сигурност. Единственото предсказуемо нещо, свързано с вулканите, е тяхната непредсказуемост.

Джеймс си отбеляза наум, че като за учен, професор Боми оставяше впечатлението, че изобщо не се притеснява от липсата си на познания по някои въпроси.

— А кога е най-вероятно да се стигне до изригване?

— Кой знае...

— Просто направете най-доброто си възможно предположение — побърза да го прекъсне Джеймс.

— Според някои изследвания изригванията са най-вероятни по време на пълнолуние — сподели професорът неохотно. — Когато приливът е в най-високата си точка. Най-сигурният начин да се предвидят нещата е директно наблюдение на кратера, но за съжаление моята обсерватория беше взета от военните.

— Искате ли да проверя дали няма възможност да си я върнете?

Професорът се впусна в толкова прочувствена благодарствена тирада, че Джеймс се зачуди дали истинската причина за посещението му всъщност не се криеше по-скоро в желанието да наблюдава природния феномен отблизо, отколкото в това да ги предупреди за предстоящата опасност.

— Ще видя какво мога да направя — обеща той. — Но не очаквайте чудеса. Тук се води война и силно се съмнявам, че сеизмичната активност може да накара хората да изоставят задачите си.

Когато професорът си тръгна, Джеймс отиде до прозореца. Беше свикнал да възприема Везувий просто като живописна част от пейзажа и сега с ужас си припомни, че това, което се издигаше пред очите му, всъщност бе една огромна бомба — по-мощна и с по-сериозен разрушителен потенциал от което и да било оръжие, създадено от човека. Сега, когато се замисли над това, осъзна, че има нещо особено зловещо в начина, по който вулканът беше надвиснал над града, подобно на някаква мрачна приказна крепост, пълна с демонични изчадия, които решават съдбите на живеещите наоколо хора. Прониза го внезапен страх за Ливия. Ако това чудо наистина изригнаше, какво щеше да се случи с нея? Искаше му се да има някакъв начин да я предупреди за надвисналата опасност, но доколкото знаеше, в родното ѝ селце нямаше телефони.

Можеше обаче да телефонира на летището в Терциньо. Когато най-накрая се свърза с американския командващ офицер там, той го информира, че наскоро е пристигнала цяла ескадрила от бомбардировачи В-25, осемдесет и осем на брой, най-голямата концентрация на авиационна техника в целия юг. Джеймс попита дали има някое друго място, където самолетите биха могли да бъдат преместени, и обясни какви са били предупрежденията на професора.

— Нали не предлагате сериозно да променим диспозицията си, само защото някакъв италианец е изперкал? — попита военният недоверчиво.

Джеймс промърмори, че не би било лошо да имат някакъв план за евакуация, просто така, за всеки случай.

— Вижте, миналата седмица някакъв тип ни предупреди, че трябва да се евакуираме, защото една от статуите в местната църква е започнала да плаче — каза мъжът. — Тези италианци изобщо не са в ред. Немските бомбардировки изобщо не ги вълнуват, но ако видят последователно две свраки или червеникава котка, седнала на стълбището пред църквата, са убедени, че краят на света вече е започнал.

Джеймс постигна малко по-голям успех с войниците, разположени в обсерваторията, които го информираха, че всъщност в момента вулканът показва по-слаби признаци на активност, отколкото в предишните няколко месеца.

— Като изключим смрадта, нещата са доста спокойни — информира го някакъв офицер. — Тук дори нямаме проблеми със земетресенията, които, доколкото разбрах, са зачестили доста в Неапол.

— А тази миризма, която споменавате — тя кисела ли е, като на нещо развалено?

— Точно такава е. — Офицерът прозвуча изненадан. — Откъде знаете?

— Това е сяра.

В крайна сметка Джеймс успя да го убеди, че е добре професор Боми да получи стая в обсерваторията, но се чувстваше все по-притеснен за ситуацията.

Той написа кратка бележка, в която обобщаваше прогнозите на професора, заедно с предложение за изготвяне на план за частична евакуация както на военните, така и на цивилното население, след което я даде на майор Хийткоут. Отговорът на майора, не особено изненадващо, беше избухване, свързано с много огън и жупел и ако Плиний Млади беше имал възможността да наблюдава явлението, без съмнение би го класифицирал като изригване от хийткоутски тип, в което думите „некомпетентен“, „безразсъден идиот“ и „нищо по-добро за правене“ бяха споменати нееднократно. Джеймс вече не таеше

никакви съмнения за това, че майорът изобщо не смяташе наблюденията на професора за приоритетен проблем на военните.

За да се успокои, той отиде да поговори с Анджели, който се усмихна при споменаването на името Боми:

— Не се тревожи, приятелю. Този професоре винаги обяснява как над нас е надвиснало някакво страховито бедствие. Доколкото знам, говори за това от години. Но това си му е работата в крайна сметка, нали така? То е същото като приказките на свещениците, че ако не ходим на църква, небето ще се продъни.

— Но статистически погледнато, един ден Боми ще се окаже прав — настоя Джеймс.

— Със сигурност, но междувременно той така или иначе ще се тревожи за тези неща, така че не виждам смисъл ние да правим същото.

Имаше нещо сбъркано в тази логика, но Джеймс вече се бе отказал от опитите си да разбере фатализма в неаполитанското мислене.

Докато седеше сам в стаята си същата вечер, не можеше да се отърси от тревогата за Ливия, намираща се в онова селце, кацнало върху рамото на заспалия гигант, като какъвто си представяше планината в момента. Ако той се разбудеше, какво щеше да се случи с нея? Какво щеше да се случи с всички, живеещи край Везувий? Беше същинско безумие планината да бъде заселвана отново след всяко изригване, но италианците си бяха такива. Живееха ден за ден и бодро посрещаха всички нещастия, които липсата на организираност и предвидливост стоварваха върху главите им.

Само дето той нямаше да остави нещата така. Джеймс грабна бележника си. Боми беше казал, че изригването най-вероятно ще се осъществи на два етапа. Първият, при който от планината щяха да се изсипят потоци лава и пепел, и вторият, потенциално по-смъртоносен, при който газове и дим щяха да избухнат във въздуха. Това означаваше, че щеше да има кратък период от време, в който можеха да се справят със ситуацията. Първо трябваше да се проучи кои градове и села бяха непосредствено застрашени. Щяха да са необходими камиони, за да се евакуира населението... всъщност не, първоначално нямаше да трябва камиони, а пожарни коли, които да изгасят горящите сгради. Тогава вече щеше да дойде редът на

камионите — да кажем, стотина. Трябваше да има военна полиция, която да контролира трафика, а може би дори да се изгради временна еднопосочна пътна система, един маршрут, по който камионите да стигат до планината, и втори, по който да се връщат... Джеймс вече си водеше бележки, съставяйки спретнат списък с всичко, което щеше да бъде нужно. Временна щабквартира... центрове за разпределение на храната... прясна вода... фураж за преместените животни... Списъкът ставаше все по-дълъг. Хората нямаше да искат да зарежат имуществото си, така че армията трябваше да им позволи да вземат в камионите това, което не можеха да изоставят. Също така трябваше да се вземат строги мерки, дори силови, ако се наложеше, за да бъдат възпрени местните при опит да се върнат по домовете си прекалено скоро. Това означаваше армейски персонал, снабден с оръжия и амуниции, в случай че наистина настанеше паника. Трябваше да се осигурят временни места за настаняване на евакуираните, може би в кината... Джеймс осъзна, че планира битка, битка, в която врагът бяха силите на природата, а не германците, но принципите си оставаха същите. Изясняване на задачите, разработване на стратегия, организиране на командната верига. Всичко това му действаше някак странно ободряващо.

Трябваша му няколко часа, за да приключи с всичко. Планът му се бе разпрострял върху повече от двайсет страници и беше изпипан до най-малките детайли. Въпреки всичко обаче той ясно осъзнаваше, че си губи времето. Беше се превърнал в едно от онези презрени същества, човек, който предпочита да се зарови в бумацина, вместо да предприеме някакви конкретни действия. Най-доброто, което можеше да се каже за плана му, беше, че поне е запълнил часовете, прекарани без Ливия, между работата и съня.

Той захвърли бележника на пода и се опита да избие от главата си мислите за бедствия и евакуации.

Ако искаше да бъде честна пред себе си, Ливия трябваше да признае, че основната причина да отиде във Фишино за няколко дни, беше нуждата да премисли случващото се между нея и Джеймс. Това, което бе започнало като любовна афера, изградена върху основите на приятелство и флирт — и, да, след като бе решила да е честна със себе си, свързана с възможността да задоволи някои свои физически потребности, които бе потискала дълго време — бързо беше

прераснало в нещо много, много по-сериозно. Тя бе настояла да оставят любовната игра в рамките на традиционно позволеното не само заради неопитността на Джеймс. Беше си представяла, че ако прокара някаква граница в тяхната физическа интимност, това автоматично ще ограничи собствените ѝ чувства. Както се оказваше обаче, тази идея не беше проработила.

Понякога бушуващата в нея страст я плашеше. Не че не искаше да се отдаде изцяло на любовта си към Джеймс, само по себе си това беше прекрасно и окриляващо чувство, но за разлика от младия офицер тя много по-ясно съзнаваше какви биха могли да бъдат последствията. И съвсем скоро трябваше да вземе неизбежното си решение. Дали да се превърне в едно от хилядите италиански момичета, натъпкани в корабите за войнишки булки, отправени се към новия си живот в една студена, мъглива страна? Или да бъде като Елена, която си беше самодостатъчна, а Ливия се възхищаваше на това ѝ качество, но така или иначе след края на войната щеше да остане сами? А и какво щеше да се случи със семейството ѝ, ако заминеше за Англия с Джеймс? Какво щеше да се случи с баща ѝ, с Мариса и с ресторанта, които просто нямаше да оцелеят без нея?

Тя седна отвън на терасата, за да поговори със сестра си, която смяташе, че Ливия трябва да извлече максимума от ситуацията.

— Винаги можеш да отвориш нов ресторант в Англия — предложи Мариса.

— Не мисля, че бих могла — въздъхна Ливия. — Джеймс казва, че хората там са яли консерви толкова дълго време, та вече не могат да си спомнят вкуса на нормалната храна. Освен това си варят зеленчуците по двацет минути, можеш ли да си го представиш? Да не говорим, че ядат домати само веднъж или два пъти годишно, при това винаги сурови, на салатата. Как бих могла да готвя за такива хора?

— Ти го обичаш. И това е най-важното.

Ливия се намръщи.

— Ти пък откъде знаеш кое е важно, след като никога не си била омъжена?

Мариса разпери ръце.

— А ти пък откога стана толкова практична?

Ливия тъкмо се канеше да отговори нещо, когато вниманието ѝ бе привлечено от някакъв пърхащ черен облак, който се надигна от

гората над къщата им.

— Прилепи... — констатира тя объркано. — Защо са излезли посред бял ден? При това са толкова много...

Мариса проследи погледа ѝ:

— Вече цяла седмица се държат странно. През нощта изобщо не се мяркат, но денем летят на цели ята над дърветата. Никога не съм виждала нещо подобно.

— Може би бомбардировките нарушават покоя им в пещерите, където спят.

— Може би... — Мариса замълча за момент. — Ливия, напоследък виждам разни неща.

— Какви неща?

— Пожари. Хора, чиито лица не мога да видя, но знам, че са ужасени.

Ливия затаи дъх.

— Везувий?

— Нямам представа. Но сигурно и сама си забелязала, че кратерът не дими от известно време. Да не забравяме и проблема с млякото на Присила.

— Какво не е наред с него?

Мариса я отведе в кухнята, където ѝ показва водата с моцарелата от предния ден и ведрото с издоеното мляко. Ливия взе парче сирене, което се разтроши в ръката ѝ на малки бели късчета. Когато го опита, вкусът му беше кисел.

— Сяра — констатира тя. Надвеси се над млякото, което излъчваше същата неприятна миризма.

— Това е млякото от снощи — добави Мариса. — Днес сутринта биволицата ни не даде нищо.

— Нещо не е наред с тревата — промърмори замислено Ливия.

— Какво искаш да кажеш?

— Не знам. Може би под земята се случва нещо, нещо, което с разтревожило прилепите в пещерите им, а сярата е навлязла в почвата. Мисля, че трябва да съобщя за това.

— На кого?

— Ще опитам да се свържа с Джеймс. Той ще знае какво трябва да се направи. Можем да отидем до обсерваторията, там имат радио.

Тръгнаха след обяд. Вървяха през гората, за да се възползват от сянката, хвърляна от дърветата. Забелязаха още необичайни неща. Видяха, че един от потоците е пресъхнал, но малко по-нагоре обичайно сухата ливада сега бе напоена с вода и се беше превърнала в истинско бласто, искрящо под лъчите на слънцето. Освен това птиците упупа, папуняците, които обикновено огласяха гората със своите звънливи викове, бяха замлъкнали.

Когато дърветата свършиха, двете поеха по козя пътечка, която се виеше по южния склон на планината към върха. На места прескачаха черните, блестящи потоци застинала лава от предишни изригвания. Ливия се опита да си ги представи като реки от течен огън, изгарящи всичко по пътя си, но не успя. Планината, както обикновено, създаваше усещане за мир и спокойствие.

Стигнаха до обсерваторията в ранната привечер. Беше огромна сграда, както наемваше и самото ѝ име, построена в характерния за обществените постройки от времето на Бурбоните^[2] натруфен стил, който изглеждаше някак нелепо тук, в планината. Далеч под тях заливът се разпростираше до самия хоризонт, а Неапол изглеждаше малък и незначителен.

В обсерваторията цареше обичайната армейска неразбория — радиопредаватели, бинокли, походни кушетки, сгъваеми маси и столове. Когато двете момичета влязоха, някакъв британски офицер стана на крака и вежливо свали фуражката си, за да ги поздрави.

Ливия обясни защо са дошли. Той ги изслуша внимателно, прекъсвайки ги от време на време, за да попита за някои подробности.

— Нека да обобщим — каза, след като тя приключи. — Вие смятате, че поведението на животните може би е свързано с опасността от предстоящо изригване.

— Именно — каза Ливия.

Окуражена от интереса му, Мариса се обади:

— Освен това напоследък виждам разни неща... Пророчески видения.

Ливия се напегна, защото се опасяваше, че офицерът ще им се присмее, но тонът му на учтива заинтересуваност изобщо не се промени:

— Наистина ли? Бихте ли ми разказали за тях?

Мариса му обясни в подробности какво беше видяла и той кимна.

— Разбирам. Е, какво смятате, че трябва да предприемем?

Ливия го попита дали ще може да изпрати съобщение до Джеймс в щабквартирата на ПСС и той обеща, че ще включи предупреждението им във вечерния си доклад.

— Междувременно — добави офицерът — какво ще кажете да пийнем нещо заедно? Сигурен съм, че някъде наоколо се търкаляше бутилка вино, а освен това залезите тук са просто прелестни.

Ливия обясни, че ще трябва да се върнат във Фишино, преди да се е стъмнило. Двете го обсипаха с благодарности за отделеното им внимание и си тръгнаха.

Офицерът взе бинокъл и ги загледа как се отдалечават по пътеката. Наистина беше жалко, че не останаха по-дълго, помисли си той с тъга. Висеше тук и умираше от скука, докато оглеждаше хоризонта за немски самолети и бойни кораби, а тези две италиански красавици бяха истински светъл лъч в сивото му ежедневие. Сега те си бяха тръгнали и той отново нямаше абсолютно нищо за правене. Разбира се, изобщо не възнамеряваше да споделя притесненията им с щабквартирата — ясно му беше как ще реагират хората от разузнаването, ако тръгнеше да ги занимава с подобни глупости. Освен това знаеше, че някакъв италиански професор скоро щеше да пристигне тук, за да наблюдава вулкана, след като оправеха документите му. Щеше да му каже за прилепите. Знаеше, че професорите искрено се радват на подобни безсмислени факти.

Момичетата вече се бяха изгубили от поглед. Крачеха, поклащайки задничетата си по онзи очарователен начин, характерен за италианките. Когато се скриха зад последния завой, офицерът въздъхна и насочи бинокъла си към морето. Открилият се пред очите му залез наистина беше прелестен. Нощта също щеше да бъде изключително красива заради пълната луна.

В Неапол хората бяха по-изнервени от обикновено и причината за това беше именно луната. Тук наричаха пълната луна „луната на бомбардировките“. Безоблачните дни бяха прекалено ярки, но сребристата светлина на нощите освобождаваше немските

бомбардировачи от необходимостта да изстрелват сигнални ракети, за да маркират целите си. Много от местните жители, които се опасяваха от най-лошото, отидоха да спят в укритията.

В спалнята си Джеймс се беше загледал през прозореца към силуета на Везувий. Нямаше вести нито от Ливия, нито от професора, така че може би се тревожеше напразно. Въпреки това не можеше да се отърси от чувството за някаква надвиснала заплаха. Докосна джоба на гърдите си, където все още се намираше костницата, дадена му от свещеника в катедралата. Усети се, че искрено съжалява, задето не я бе дал на Ливия, и се смъмри сам. Ставаш суеверен като същински италианец, помисли си той. Затвори капаците на прозореца и си легна.

Събуди се малко преди зазоряване от звука на падащи бомби. Не, това не са бомби, осъзна бързо той, защото сирените не виеха. Може би ставаше дума просто за гръмотевична буря. Дълбоки тътнещи звуци отекваха между сградите, сливаха се едни с други и се превръщаха в продължителен монотонен рев, над който на моменти се извисяваха отделни по-силни гърмежи. Джеймс обаче нямаше как да не отбележи наум, че това време от денонощието беше крайно странно за подобна буря. Той отиде до прозореца и разтвори капаците.

Вчера върхът на Везувий беше заоблен, подобно на яйце, изправено в една от онези специални чашки. Тази сутрин върхът на планината изглеждаше като отрязан с нож, а над него се извисяваше зловеща орхидея от сивкав дим, който искреше, докоснат от бледата светлина на зората. На пръв поглед гледката беше измамно спокойна, но усилващият се тътен бе повече от достатъчно доказателство за експлозивните процеси в недрата на вулкана. Под димния облак кратерът излъчваше огненочервено сияние, подобно на нажежен метал. Джеймс забеляза две ярки зигзагообразни дири от лава, които бавно започваха да пълзят надолу по скалите. Младият офицер беше хипнотизиран от грандиозните мащаби на явлението, което се случваше пред очите му.

Чу острия звън на телефона си и изтича до офиса, за да грабне слушалката. Някакъв далечен глас започна да обяснява с равен тон:

— Бих искал да съобщя, че наблюдавам някаква необичайна активност в района около планината Везувий.

— Вулканът изригва бе, идиот! — кресна Джеймс. — Освободи веднага линията!

Тъкмо тръшна слушалката, когато телефонът започна да звъни отново.

— Предполагам не си направил нищо по въпроса с онези евакуационни планове, за които говореше? — попита го майор Хийткоут.

— Всъщност направих, сър.

— Струва ми се изключително подходящ момент да им хвърля един поглед.

Джеймс отиде, за да се облече. Мислите му препускаха. В този момент Ерик нахлу в стаята и изтича до прозореца.

— Дяволите да го вземат — промълви той със страхопочитание в гласа. — Оказа се истина.

— Първото нещо, което трябва да се направи, е да отидем там и да видим в каква посока се е насочила лавата. После трябва да евакуираме района. Всичко е описано в плана.

Докато Джеймс открие стенограф, който да направи копия от записките му, Ерик отиде до телефона.

— Съобщават за фонтани от лава на пет различни места — докладва той. — Основно край Сан Себастиано и Маса.

— Можем ли да намерим камиони?

— Имаме четирийсет К-60 в Черкола.

— Трябва да тръгнат веднага към Сан Себастиано.

— Действам — каза Ерик, поставяйки показалец върху шайбата.

— Аз излизам, за да видя какво е положението.

— Идвам с теб. Ще вземем един от джиповете.

— С джип никога няма да минем през трафика. Ще взема мотоциклета, с него ще стане по-бързо.

— Мога да се кача отзад.

— Така ще съм по-малко маневрен. Освен това няма да има къде да кача Ливия. — Той внезапно си спомни. — Всемогъщи Боже... има цяла ескадрила В-25 в Терциньо.

— Може би трябва да им кажем да ги вдигнат във въздуха.

Джеймс поклати глава:

— Изригването може да продължи с дни. Не трябва да ги местим, освен ако не е абсолютно наложително, или може да се окаже, че няма къде да ги приземим. Ще видя каква е ситуацията, когато мина оттам.

Той изтича надолу по стълбите и издърпа мотоциклета от стойката му.

[1] Древноримски политически деец и писател, роден през 61 или 62 година след Христа; племенник на известния римски учен Плиний Стари, който загива при изригването на Везувий. — Б.пр. ↑

[2] Династия, управлявала Франция, Испания и Южна Италия, произхождаща от френската династия на Капетингите. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ И СЕДЕМ

Това беше най-невероятното нещо, което бе виждал в живота си. Самият мащаб на събитията можеше да ти вземе дъха — могъщата сила на природата караше бомбите и куршумите от незначителния човешки конфликт да изглеждат жалки. Въпреки това не чувстваше страх. Беше прекалено запленил от гледката, за да изпита нещо подобно. Дори напротив, чувстваше някаква странна превъзбуда пред перспективата да се гмурне в самото сърце на бедствието, да види с очите си как точно изглежда огненият ад на разрухата.

След като отмина Торе Анунциата, намиращ се в подножието на планината, той навлезе в гъста мъгла, сякаш се намираше наред зимна английска вечер. За момент илюзията беше пълна, защото му се стори, че наистина вали сняг, и едва след няколко секунди осъзна, че завихрилите се край него сивкави снежинки всъщност са пепел. Пепел, която вече се трупаше по пътищата и покривите, покривайки света със сиви преспи. Наби рязко спирачки, за да не блъсне някаква жена, която тичешком пресече пътя само по бельо, за да свали съсипаното си пране от простора. Моторът поднесе и Джеймс падна тежко, а машината се изпързала настрани от него. Трябва да бъде по-внимателен, помисли си той, докато я вдигаше и се качваше отново върху седалката. Никога не бе предполагал, че пепелта може да бъде толкова хлъзгава.

Силуетите на разни хора, които товареха вещите си в каруци, изскачаха край него в сивотата. Отделни сцени се открояваха в бъркотията: дете, което се препъваше в опитите да се придвижва по-бързо с патериците си; много възрастен мъж, бутан от дъщерите си в ръчна количка; прасе и грамофон, натоварени в разнебитена детска количка. Едно семейство се опитваше да впрегне паникьосаното си магаре. Докато Джеймс ги подминаваше, животното се хвърли на земята, преобръщайки каруцата заедно с всичко в нея. Той изви кормилото, за да избегне парчетата натрошен порцелан.

Колкото повече наближаваше до мястото на изригването, толкова по-голям ставаше хаосът. Потокът бежанци се бе превърнал в буйна река от хора, опитващи се да избягат по-далеч от боботеция облак дим

и пепел над главите си, който напомняше за гигантски пулсиращ корал, чиито долни краища бяха обагрени в розово от огненото сияние на кратера. Беше доста мрачно, а фарът на мотора не вършеше почти никаква работа, защото целият бе полепнал с пепел.

Край Ерколано Джеймс застигна бавно движещ се конвой от военни камиони. Това бяха Кашейсетиците, които Ерик бе повикал от Черкола, видимо безнадеждно изгубени. Той предложи да ги води и конвойт го последва по виещия се път.

Джеймс усети, че върху него започна да пада нещо по-твърдо. Първоначално го помисли за пясък, хвърлян от гумите на камионите, но после видя, че към сипещата се сива пепел се бяха присъединили и малки черни песъчинки и камъчета, не по-големи от главата на топлийка. Скоро градушката от черен пясък стана техен постоянен спътник, а сипещите се от небето частици започнаха да влизат под яката на униформата и в обувките му. След още няколко километра от небето започнаха да падат и по-големи парчета, нажежени до огненочервено.

Поредният завой разкри пред очите му първата гледка на потоци от лава. Бяха поне два — блестящият течен огън бавно си проправяше път на север и на запад през обхванатите от пламъци борови гори. Усети някакво разтърсване. Първоначално реши, че двигателят на мотоциклета се дави, но после разбра, че всъщност цялата планина вибрира, сякаш последната тръба на някакъв огромен орган изсвирваше една протяжна, невъзможно ниска и дълбока нота, която усещаш в стомаха си като тъпа болка.

Малко по-надолу един от потоците лава преминаваше през пътя и той вече беше напълно непроходим. Джеймс спря мотора си на стотина ярда от течния огън, но дори от това разстояние топлината беше почти непоносима. Той бе очаквал лавата да изглежда като река от разтопена скала, но това пред него напомняше по-скоро за свлачище от нажежени въглени, високо близо шест метра, което бавно се спускаше надолу по склона. Лавата имаше нещо като коричка отгоре и Джеймс я оприличи на прегорял оризов пудинг. Предположи, че тя започва да се охлажда от досега си с въздуха, след като напусне кратера. Самата коричка обаче също не бе неподвижна. От време на време върху нея се появяваха мехури с цвят на разтопено злато, които се разпукваха, разкривайки огнения поток под тях.

Джеймс даде знак на камионите след себе си, че ще трябва да потърсят друг път. Притеснението за Ливия го тормозеше почти непрестанно, но той се опита да я изтика от мислите си. Щеше да се погрижи за нея веднага щом можеше, но първо трябваше да се убеди, че градовете и военните бази ще бъдат подобаващо евакуирани.

В Сан Себастиано пред него се разкри поредната изумителна гледка. Стена от лава, висока над шест метра се спускаше бавно през града, понесла със себе си най-различни отломки — дънер, светец в яркочервено като жив въглен, каменна рамка от прозорец, дори нещо, което изглеждаше като овъглен труп на крава. Малко по-надолу църковен купол, откачил се някак от останалата сграда, се носеше сред лавата, подобно на капак от тенджерата, плуващ в река от овесена каша.

Пред очите на Джеймс лавата достигна до поредната къща. За около минута изглеждаше така, сякаш сградата щеше да издържи, но после стените поддадоха с ясно различим пукот, каменните отломки се присъединиха към въглените в потока, а гредите пламнаха и се заизвиваха като кибритени клечки.

Жителите на Сан Себастиано бяха коленичили на около петдесетина метра пред лавата, скупчени край свещеник с бяла роба, който държеше във високо вдигнатите си ръце статуята на свети Себастиано от църквата. Той пееше псалми на латински, но думите му бяха почти напълно заглушени от пукота на пламъците и тътена на изригването. Много от хората бяха нахлупили тенджери или саксии на главите си и Джеймс скоро разбра причината за това: силещите се камъчета и песъчинки бяха станали по-редки, но пък отделните парчета вече бяха далеч по-големи. Димящ камък с размерите на юмрук се стовари точно пред мотора му с яростно съскане. Ако нещо подобно улучеше някой В-25, ефектът щеше да бъде същият като от попадение на зенитно оръдие. Джеймс предположи, че каменната градушка все още не е достигнала до летището, но щеше да се разпростре от центъра на облака към периферията му, подобно на дъжд при буря. Ако успееше да изпрати съобщение навреме, може би все още имаха шанс да преместят самолетите на някое по-безопасно място.

Зад него конвойт камиони бе спрял на площада.

— Евакуируйте всички, които успеете! — извика той към шофьора на първия камион. — Първо жените и децата. Аз тръгвам към обсерваторията.

— Ето, вземете това — подадох му войнишко канче. Джеймс го нахлупи на главата си и пъхна дръжката под яката на ризата, за да го задържи на мястото му. Помаха в благодарствен жест и обърна мотоциклета си.

Камъните вече се сипеха навсякъде. Няколко отскочиха от импровизираната му каска и той почувства истинско облекчение, когато силуетът на обсерваторията най-сетне се очерта в сивотата пред него. Нажежените каменни отломки трополяха по покрива на сградата. Вътре група войници бяха приклепнали край радиопредавател.

— Благодаря ти, Господи — изпъшка Джеймс, докато затваряше вратата зад себе си. Войниците го бяха зяпнали. Предполагаше, че няма особено представителен вид, особено с канчето върху главата си. Огледа униформата си, цялата покрита със сива пепел.

— Аз съм офицер — обяви той. — Капитан Гулд. Трябва да изпратя съобщение до летището в Терциньо.

— Радиото не работи — информира го един от мъжете. — Няма сигнал, откакто започна цялото това чудо.

— По дяволите!

Изгубил си беше времето. По-добре да беше отишъл направо на летището. Той се обърна, за да си върви.

— Сър? — повика го войникът.

— Да?

Мъжът разпери безпомощно ръце.

— Какво да правим?

— Продължавайте с опитите да се свържете с Терциньо. Ако все пак успеете, им кажете да вдигнат самолетите във въздуха.

Той подкара мотоциклета си обратно през Сан Себастиано, където евакуацията вървеше доста систематично и ефективно. Някой някъде очевидно беше прочел плана му и го спазваше: имаше пожарни коли, които гасяха най-лошите пожари, а военни полицаи насочваха конвоите с камиони, докато живи вериги от войници изваждаха ценното имущество от къщите, намиращи се на пътя на лавата. Джеймс продължи, поемайки по пътя, който заобикаляше планината. В момента димният стълб бе директно над него, ясно видим през

сипещата се пепел. Спомни си думите на сеизмолога, според когото Плиний го бе оприличил на борово дърво, но тук, гледан отдолу, димът напомняше по-скоро за главата на митичната Медуза, висяща във въздуха и насочила смъртоносния си взор към Неапол.

Пред него, малко над пътя, поредният поток от лава се спускаше със съскане по склона. От това разстояние изглеждаше така, сякаш едва се помръдва, но когато се приближи, Джеймс видя, че огнената река всъщност напредва доста бързо. За негово съжаление той трябваше да се движи по лъкатушеш път, докато лавата просто следваше гравитацията и извивките на релефа. Когато стигнеше до някой стръмен скален ръб, вулканичната маса просто бавно се спускаше през него, подобно на гъст петмез, изтичащ от лъжица, преди да продължи неумолимия си път надолу.

Той я изгуби от поглед за момент след един завой. Още един завой... Джеймс стисна с все сила спирачките.

Едва на три метра напред пътят изчезваше под червена река от дим и огън. Мотоциклетът се изплъзна изпод него, а младият офицер се претърколи встрани. Канчето пое част от удара, когато главата му се блъсна в земята. Инерцията продължаваше да носи мотоциклета към лавата. Той чу как гумите се пръснаха, щом докоснаха горещите въглени. Пламъците облизаха стоманената рамка. Джеймс отчаяно пропълзя по-далеч от изгарящата топлина. Чу как резервоарът избухна зад него.

Бавно се изправи на крака. Е, поне беше оцелял. Като се изключеха трополенето на малките камъчета и непрестанният тътен, наоколо тегнеше зловеща тишина.

За да достигне Терциньо, щеше да му се наложи да изпревари лавата пеш. Джеймс се затътри напред.

Във Фишино осъзнаването на факта, че вулканът изригва, предизвика същата паника, както и навсякъде другаде. Разни хора тичаха напред-назад, събирайки по най-бързия възможен начин ценните си притежания. Докато димният облак се разпростираше над планинския връх, някои побързаха да поемат по пътя към Боскотрекасе, но повечето останаха в селото, очаквайки с тревога да видят какво предстои да се случи.

Сред пепеливия мрак кратерът на вулкана се виждаше ясно, нажежен до бяло от огъня, който кипеше в дълбините му. Малко по

малко блясъкът се разля отвъд ръба, когато първите потоци от лава започнаха да се спускат през гората. Единият изглеждаше така, сякаш се е насочил точно в тяхната посока, но това нямаше как да се определи със сигурност. Селяните започнаха да се молят двойно по-активно.

Докато часовете отминаваха, лавата пълзеше надолу, но всеки път, когато им се стореше, че течният огън ще подмине Фишино, той променяше посоката си и отново се насочваше към тях. Осемнайсет часа след началото на изригването отчаяните местни жители вече ясно виждаха, че лавата е на не повече от четвърт миля от селото, спускайки се подобно на искряща златна река надолу. Да, вече със сигурност можеха да видят, че се бе насочила директно към тях.

Приближаващият се звук на двигатели за момент се извиси над тътена на изригването. Колоната от съюзнически камиони се задаваше по пътя от Боскотрекасе, а светлините на зацапаните фарове бяха почти невидими в сумрака. Първият спря, без да изключва двигателя, и един войник се подаде от кабината.

— Дошли сме да ви евакуираме! — извика той. — Скачайте вътре, капиш'? — Той посочи с ръка към каросерията — *Rapido, molto rapido*.

Някои от селяните бързо заобиколиха камиона, а изпод брезентовото платнище се подадоха ръце, които да им помогнат при качването.

— Почакайте! — изкрещя Ливия. — Ако си тръгнем сега, селото ще бъде разрушено.

— Нищо не можем да направим — каза кротко дон Бернардо. — Освен да се молим, което можем да направим със същия успех и на някое по-безопасно място.

— Можем да изкопаем ров — предложи тя, оглеждайки се трескаво наоколо. — Ров, който да отклони посоката на лавата. Струва си да опитаме, нали? Ако не го сторим, домовете ни ще изгорят.

— Ливия е права — подкрепи я Нино. — Трябва да копаем.

— А молитвите? — поинтересува се някой от хората.

— Ще копаем и ще се молим едновременно.

— Не можем да ви чакаме — предупреди ги шофьорът на камиона. — Трябва да тръгваме към Черкола. Ако искате да бъдете евакуирани, това е единственият ви шанс.

— Ще поемем риска — отсече Нино. Шофьорът не чака втора покана.

Останалите селяни вече бяха взели кирки и лопати и се насочиха към лозята над селото.

— Тук — Ливия посочи някаква малка падина, която следваше наклона на планината, но под различен ъгъл. — Ако успеем да я направим по-дълбока и да я разширим, ще можем да насочим лавата встрани от къщите.

Използваха пръчки, за да отбележат краищата на петметровия изкоп.

— Да действаме — каза Нино, плю си на ръцете и хвана кирката.

Ливия вдигна своята над главата си и я спусна рязко надолу. Острието дори не успя да потъне докрай в каменистата почва. Имаха ли изобщо някакъв шанс да успеят? Тя замахна отново, после още веднъж. Кирката ѝ проблясваше в светлината на пламналите дървета, една от дузината, които се вдигаха и спускаха ритмично, докато хората от Фишино се сражаваха с планината.

Всички копаеха — мъже, жени и деца, въпреки че броят на първите бе все така отчайващо малък. Работата вървеше бавно. Почвата беше суха и камениста.

Докато копаеха, небесата ги бомбардираха с градушка от малки камъчета. Ливия се изправи, за да изтрие потта от очите си, и с ужас видя, че лавата вече е на не повече от стотина метра, достатъчно близо, за да подушат горящите борови дървета.

— Изкопът не е достатъчно дълбок — промълви тя безпомощно.

— Донеси някакви дюшеци. Всичко, което би могло да задържи това чудо — извика баща ѝ.

Тя изтича до навеса край къщата им и впрегна Присила в каруцата, след което я напълни с дюшеци и всякаква друга мебелировка. Да накара ужасеното животно да извлече товара си към лавата изобщо не бе лесно начинание, така че ѝ бяха нужни няколко кошмарно дълги минути, преди да започне да струпва докараното покрай изкопа. Другите вече събираха камъни и клони в отчаян опит да направят ръба по-висок.

Над тях лавата вече бе достигнала полетата край Фишино. Премина през някакъв каменен обор и го смачка, сякаш беше картонена кутийка. Плодовите дръвчета, намиращи се на цели метри

пред огнената маса, започнаха да пламват едно по едно с пукот, а клоните им се оголваха, оставяйки единствено почернели стволоче, които лавата да погълне. Ливия чувстваше как жегата изгаря кожата на лицето ѝ, гърлото ѝ бе пресъхнало от дима. Топлината от неприятна стана непоносима за броени минути. Докато вълната от нажежени скали помиташе всичко по пътя си, селяните един по един започнаха да отстъпват назад.

Във въздуха танцуваха искри, които се сипеха над селото като миниатюрни горящи стрели. Плевнята, в която двамата с Енцо се бяха отдавали на любовните си игри, пламна с ужасяващо прашене. Яркото жълто на горящата слама рязко контрастираше с тъмnochервения цвят на лавата. От пожара се посипаха нови искри и пламъците се втурнаха напред през сухата трева. Селяните се опитваха да ги загасят, блъскайки по земята с лопати, стари чували и дори с дрехите си, но пламъците се оказаха пъргави като котки, шмугваха се между краката им и продължаваха изпепеляващия си път. Няколко души изтичаха до кладенеца с кофи и направиха жива верига, за да потушат пожарите, но съвсем скоро един от тях изпищя, защото бе разлял малко вода върху кожата си. Беше вряла. Няколко минути по-късно кладенецът пресъхна, а от дълбините му се разнесе съскане, докато планината изсмукваше цялата влага от почвата, издишвайки пара и дим.

Сега вече бяха напълно беззащитни, помисли си Ливия.

Лавата набираше скорост. Стената от огън достигна до ръба на изкопа и се спря за момент, преди да се разлее в плиткия ров. Селяните нададоха дрезгави и изтощени радостни възгласи, но само няколко секунди по-късно горещата червена маса се показа от другата страна на рова. По-голямата част от стената, която бяха изградили с подръчни средства удържаше, но друга, с ширина около два метра, се бе сринала и лавата се процеждаше оттам, продължавайки неумолимия си път към селото.

— Каруцата! — извика Нино. — Вземете каруцата.

Присила все още беше впрегната в нея, така че Ливия помогна на баща си да освободи поводите на паникьосаното животно. Те опряха гърбове в каруцата и започнаха бавно да я избутват към пробива в стената. Другите бързо се присъединиха към тях. Каруцата се претърколи и пламна. Селяните бързо отскочиха назад, всички, освен Нино, който остана да бута малко по-дълго от останалите.

Ливия, която гледаше към баща си, видя как в един миг тялото му сякаш избухна в бяло сияние. Пламъците се надигнаха над раменете му, подобно на ангелски криле, а лицето му бе обвито в черен дим. Тя чу пронизителен писък и осъзна, че той излиза от собствената ѝ уста. Двете с Мариса хукнаха, за да издърпат Нино по-далеч от огъня, проправяйки си с мъка път през изгарящата жега, която им оказваше почти физическо съпротивление. Момичетата се хвърлиха върху баща си, за да изгасят пламъците с телата си.

Междувременно каруцата горя около минута, след което червената река от течен огън неумолимо премина над овъглените ѝ останки и се насочи директно към центъра на селото.

На Джеймс му отне още час, за да стигне до летището в Терциньо, останал без дъх и напълно изтощен. Първоначално войниците, които пазеха периметъра, решиха, че той е поредният бежанец, който търси медицинска помощ, и едва когато изчисти част от пепелта и калта, полепнали по униформата му, успя да ги убеди, че е офицер и трябва спешно да се срещне с командира на базата.

Когато най-сетне успя да се добере до въпросния командир, Джеймс се опитваше всячески да запази външно спокойствие, защото раздразнението му нарастваше с всяка безценна минута, пропилявана в излишно размотаване. На командира му бе доста трудно да повярва, че някакви си падащи от небето камъни могат да извадят всичките му самолети от строя, и когато младият офицер в крайна сметка успя да го убеди, се оказа, че не е чак толкова лесно да организираш излитането на осемдесет и пет бомбардировача. Когато първите самолети най-сетне започнаха да захождат по пистата, каменната градушка достигна базата и започна да барабани по тенекиените покриви на временните постройки, построени край летището и по крилата на машините.

— Не ми изглежда чак толкова страшно — отбеляза командирът, поглеждайки Джеймс накриво, — но май си е най-добре да вземем всички необходими мерки, за да не съжаляваме после.

— Това е едва началото — обясни Джеймс. — До половин час камъните ще бъдат десетина пъти по-големи.

— Е, значи имаме предостатъчно вре... — Думите на командира бяха заглушени от внезапно избухналата какофония от звуци, когато каменната градушка се превърна в каменен потоп. Джеймс имаше усещането, че ги погребват живи. Сякаш хангарът, в който се

намираха, беше просто малка кутийка в дълбок изкоп и някаква гигантска ръка изсипваше върху тях пръст с два пъти по-гигантската си лопата. Беше почти невъзможно да разговарят. Отвън на летището един от самолетите успя да се вдигне във въздуха, въпреки че крилете му видимо се поклащаха под ударите на камъни с размерите на орехи. Първоначално скалните отломки отскачаха от пистата, но скоро асфалтът вече бе напълно покрит с черен килим, който непрекъснато увеличаваше дебелината си. Самолетите, подготвящи се за излитане, спряха, а един, който вече беше започнал маневрата, поднесе в отчаян опит да набере скорост и заби нос в земята.

Командирът отвори вратата на хангара и пет-шест камъка моментално се изтърколиха вътре. Той бързо затръшна вратата и се наведе, за да вдигне един.

— Лек е като топка за пинг-понг... — започна. После изкрещя и бързо пусна камъка на земята. — Мамичката му! Горещ е.

Отвън на летището екипажите на спрелите бомбардировачи вече тичаха, за да се подслонят в сградите, вдигнали ръце над главите си.

— Имате ли някакво превозно средство, което бих могъл да взема? — извика Джеймс. — Трябва да се върна обратно в планината.

Командирът го погледна с изражение, което казваше недвусмислено, че младият офицер напълно е откачил.

— Защо? — кресна той.

— Там има цивилни, за които трябва да се погрижи.

Командирът махна с ръка към каменната канонада отвън:

— Сигурно се шегувате. Няма да изминете и десет метра. Нищо не може да премине през това.

— Въпреки това трябва да опитам!

Командирът поклати глава:

— Няма да ходите никъде, докато тази вулканична градушка не спре. Това е заповед.

На селяните не им оставаше нищо друго, освен да чакат, набедявайки приближаващата се лава. Направиха носилка, с която да пренесат изпадналия в безсъзнание Нино на безопасно място, където Мариса почисти обгорената му, белеща се кожа, доколкото можеше. Дори дишането му беше болезнено, сякаш всмукваше пламъци дълбоко в дробовете си. Бяха организирали жива верига, за да спасят най-ценните вещи от къщите, изправени на пътя на огнената стихия.

Ливия взе от остерията няколко дюшека, дрехи, част от лековете на Мариса и подноса, принадлежал на майката на Агата, който тя винаги използваше, за да поднася неделното си рагу.

На лавата ѝ трябваша дваисет минути, за да измине последните двеста метра. Първо пламна лозницата над терасата, чиито листа се превърнаха в пепел, докоснати от адската жегга. После вратите и прозорците на съседните къщи избухнаха в пламъци. Лавата потече от двете страни на остерията, която остана да стърчи над огнената маса и за около минута изглеждаше, че всъщност може да оцелее. После потокът от търкалящи се въглени, огромни като канари, разтресе постройката. Покривът се разцепи и се срина. Каменната стена на кухнята се разби на парчета и лавата я понесе заедно с горящите мебели. Всичко потъна в блясъка на огъня, докато вулканичната маса продължи пътя си надолу по хълма.

Няколко минути по-късно градушката от малки камъчета се усили, покривайки всичко — лавата, горящата сграда, гората и наблюдаващите кошмарната гледка селяни, с дебел пласт сгурия. Жителите на Фишино бяха принудени да намерят подслон в оцелелите къщи, но от каменния порой имаше поне една малка полза: подобно на пясък, хвърлен в горящ огън, пожарите наоколо бяха потушени от покриващата всичко чернилка.

Ливия стоеше на прага в една от съседните къщи и гледаше вцепенена към останките от дома им, когато Мариса я хвана за ръката.

— Направихме всичко, което можахме — каза нежно сестра ѝ. — Сега ще трябва да се погрижим за татко.

ТРИЙСЕТ И ОСЕМ

При изригването на Везувий през 1944 година всъщност имаше далеч по-малко жертви, отколкото някой би могъл да очаква при бедствие с такива мащаби. Евакуацията на над две хиляди души от района край Маса и Сан Себастиано протече безпроблемно, благодарение на ефективността на планове за кризисни ситуации и героичните усилия на стотици доброволци от съюзническата армия, които помогнаха на планове да бъдат приложени в реални условия. В Сан Себастиано, който бе почти напълно разрушен, лавата спря на броени метри от църквата, ясен знак — поне за местните жители — че светецът продължава да ги закриля. Много от по-малките селца и ферми обаче нямаха подобен късмет.

Падането на лапилите — научния термин за вулканичната градушка — продължи цели осем дни и нощи, подобно на библейска чума, и направи пътищата в целия регион непроходими. Най-накрая с последен оглушителен рев огромен облак от газ и пепел експлодира високо във въздуха. Десет дни след като бе започнало, изригването приключи, а въздушните течения бавно отнесоха облака на югоизток, чак до Албания, където благодарение на него бяха наблюдавани най-прекрасните залези, съществували някога. Върхът на Везувий, над който повече от две столетия непрекъснато се беше виел дим, вече бе съвършено спокоен. И с около дваисет метра по-нисък.

Ливия и сестра ѝ налагаха с компреси обгорените ръце и крака на Нино, но въпреки че Мариса бе изтичала смело през силещите се от небето камъни, за да събере десетина пчели, които да ужилят плътта край раните, вече за всички беше ясно, че състоянието на баща им няма да се подобри от подобни народни лекове. Скоро той вдигна температура и започна да трепери и да се мятта в напоените с потта му чаршафи. Ливия го мажеше с приготвяните от сестра ѝ мехлеми, но наоколо дори нямаше достатъчно вода, за да промият добре раните, а съзнанието му се замъгляваше все повече с всеки изминал час.

— Не знам какво още бихме могли да направим за него — призна Мариса, докато двете го гледаха как трепери. — Мисля, че

раните са се инфектирали.

— Колко лошо е положението?

Мариса се поколеба.

— Най-вероятно ще умре. — Ливия зарови лице в шепите си. — Сестро, той има нужда от истински доктор. Изгарянията са трудни за лекуване.

Нямаше как да го закарат в Неапол по време на изригването.

А дори и да имаше такъв, пътуването щеше да го убие.

— Единственото, което би могло да му помогне в момента, е пеницилин — добави Мариса. — А аз нямам никаква представа откъде можем да намерим.

Ливия придърпа мократа завивка над раменете на Нино. Тя прекрасно знаеше кой би могъл да им осигури пеницилин, но перспективата беше твърде ужасна, за да може дори да мисли в тази посока.

През целия следващ ден, докато състоянието на баща им се влошаваше, тя седеше край леглото му. Наблюдаваше го как отслабва, как треперенето му започва да прераства в неудържими спазми. Обгорената кожа на краката му бавно започваше да побелява. Дишането му ставаше бързо и повърхностно, а миговете, в които беше в съзнание, все по-редки.

Те все още бяха откъснати от външния свят, изолирани край своя вулкан от разпрострелите се навсякъде овъглени скални отломки, подобно на корабокрушенци на самотен остров сред океана.

— Състоянието му се влошава — каза Мариса. — Съжалявам, Ливия. Всичко, което мога да направя за него, е да облекча болката му.

Взела своето решение, Ливия се изправи на крака.

— Остани тук с него.

— Къде отиваш?

— Да донеса пеницилин.

Дъждът от камъни беше спрял, но сивата пепел и черната вулканична сгурия покриваха всичко наоколо — всяко растение и всяка пътека, всяко дърво, бяха напълнили дори коритата на пресъхналите потоци. Ливия се чувстваше така, сякаш се движи наскреж мъртъв лунен пейзаж. Или може би, помисли си тя, сред

кошмарен сън, в който нещата, смятани за невъзможни, изведнъж придобиваха своя собствена, неизбежна логика.

Нямам избор, казваше си тя, докато крачеше през сивите преспи от пепел. Нямам избор. За да живее баща ми, една част от мен ще трябва да умре.

Извървя близо километър и половина, за да стигне до чифлика, в който живееше Алберто Спенца. Сградите бяха стари, а самият имот — достатъчно отдалечен от всяко населено място. Прекрасно местенце, където от камората да складират контрабандните си стоки. Ливия знаеше, че Алберто никога не би позволил да бъде евакуиран, защото това би означавало да изостави придобития си по доста съмнителен начин лукс. Както и очакваше, тя видя бугатито му паркирано под един навес, въпреки че дори и там пораженията от изригването не му се бяха разминали. Камъните бяха пробили покрива и по ламарината имаше драскотини и вдлъбнатини, а капакът на двигателя бе покрит с пепел.

Алберто тъкмо почистваше колата си с парцал. Когато я видя да се приближава, той се изправи, но не каза нищо.

Ливия спря пред него.

— Трябва ми пеницилин. Спешно е.

— Защо?

— Това си е моя работа.

— Всъщност е моя, щом става въпрос за моя пеницилин.

— Баща ми има нужда от него.

Месестите му устни оформиха едно мъничко „о“.

— Нали знаеш, че това е много скъпо лекарство?

— Знам.

— Освен това ще ти трябва достатъчно количество за няколко седмици, ако той е много болен. Как точно ще ми платиш?

— Имаме спестени пари. Ще ти ги донеса всичките.

— Каквото и да сте спестили, не мисля, че ще бъде достатъчно.

— Той си играеше с нея, искаше да се наслади максимално на момента. — Въпреки това обаче мисля, че можем да уредим нещо.

— Какво точно имаш предвид?

— Всичко зависи от това колко отчаяно искаш пеницилина.

— Алберто... — Тя мразеше да се моли, но просто нямаше избор. — Просто ми дай лекарството и ще ти се отплатя някак.

— Не искам парите ти, Ливия.

— Какво искаш тогава?

Той мълчаливо я огледа от глава до пети.

Тя знаеше от самото начало каква точно ще бъде цената и беше дошла тук, съзнавайки прекрасно, че няма друг избор, освен да я плати:

— Добре — кимна. — Ще направя каквото искаш.

— Ела вътре. — Алберто ѝ подаде ръка.

Тя се поколеба за секунда, но я прие и двамата тръгнаха заедно към къщата.

В кухнята той я отведе до килера и отвори широко вратата му пред нея. Беше пълен с най-разнообразни деликатеси: гъши дроб, месо от омари, буркани с касуле^[1] и бутилки с арманяк.

— Едно от предимствата на това да водиш война на страната на французите — обясни той. — Тези кретени все още смятат, че един офицер трябва да се храни съобразно своя чин. Да не забравяме и за руснаците — той посочи към няколко консерви. На етикетите им, под надписи със странни букви, които изглеждаха обърнати наопаки, имаше картинка на риба. — Хайвер.

— Не знам какво да правя с тези неща — каза безпомощно Ливия. — Никога досега не съм готвила с подобни продукти. Тя усети, че я обзема паника, когато си спомни за Нино и състоянието му, което се влошаваше прогресивно. Искаше просто да направят това, за което беше дошла, и да се върне с пеницилина, но знаеше, че ако демонстрира по някакъв начин нетърпението си, Алберто ще направи всичко възможно, за да протака допълнително нещата.

— Използвай хайвера като сос за макарони. Гъшият дроб пък може да бъде изпечен също като пържола.

Ливия взе тиган, в който да кипне вода за пастата, след което отвори консервите. Когато опита гъшия дроб, вкусът му бе толкова богат и многопластов, че почти я задави. Хайверът от своя страна беше мазен, сладък и много солен. Тя добави малко масло и индийско орехче, но като цяло се опита да не се заиграва прекалено много с подправките.

През цялото време докато готвеше, усещаше погледа на Алберто върху себе си. За да отклони вниманието си, опита да се съсредоточи изцяло върху познатите кухненски ритуали: разбъркване, овкусяване,

затопляне. Всичко беше по-добро от мисълта за това, което ѝ предстоеше да направи.

— Готово е — каза тя най-накрая.

— Сервирай за двама. Днес ще ядеш заедно с мен.

Тя сложи две чинии на масата. Сипа в неговата огромна планина от паста, а в своята едва няколко лъжици.

— Толкова малко? — учуди се той.

— Не съм гладна.

— Е, надявам се, че някое от следващите блюда ще ти допадне повече — изглежда я похотливо той.

Отвори бутилка френско вино, наля две чаши и бутна едната към нея. После втъкна кърпа под яката си и започне да се тъпче с паста, сумтейки одобрително.

— За готвачката — обяви той, вдигайки чаша за тост. Отпи още преди да е преглътнал храната в устата си.

Продължи да унищожава впечатляващата си порция, прокарвайки пастата с чести и големи глътки вино.

— Давай и гъшия дроб — изгруктя с пълна уста. — Ще ям и двете едновременно.

Тя свали дроба от печката. Алберто си отрязва голямо парче месо, последвано от още паста и шумно сърбане от чашата с вино. Нави паста около вилицата си и посочи към Ливия с нея.

— Сега искам теб.

— Мен? Сега?

— А защо не? Днес мисля да получа предястието, основното и десерта наведнъж. — Той махна с ръка към масата. — Убеден съм, че знаеш какво да правиш.

Сякаш наблюдаваше някого другото от страни, Ливия се видя как става от стола и издърпва роклята през главата си. Когато остана съвсем гола, се качи върху масата. След това се застави да не мисли за нищо.

Когато всичко свърши, тя отиде до мивката и изжабурка уста със скъпото му френско вино.

Алберто се надигна бавно и отиде до килера. Взе оттам малко пакетче и го подхвърли на Ливия:

— Ето го и тъй желанието ти пеницилин.

— Но това е само една ампула — възнегодува тя. — Сам каза, че ще ми трябват дози за няколко седмици.

Видя триумфалния блясък в очите му — триумфа на човек, който знае, че е извлякъл максимума от една сделка.

— В такъв случай ще трябва да дойдеш и утре.

— И тогава ще ми дадеш останалото?

— Не. Утре ще ти дам още една ампула. А вдругиден — още една.

— Свиня такава! — изкрещя разгневено тя.

Без да обръща внимание на обидата, Алберто се протегна и прокара дебелиите си пръсти през косата ѝ.

— Трябва да се чувстваш поласкана, Ливия. Ти си единственото ястие, което един мъж може да яде непрекъснато, без никога да му се насити.

Почти беше стигнала до дома си, когато гаденето ѝ стана нетърпимо. Превии се на две и повърна край пътя. Останките от скъпата храна на Алберто се смесиха с вулканичната сгурия и пепелта.

Въпреки треската и бълнуването Нино усети убождането в ръката си и докосването от косите на привелата се над него Ливия.

— Шшш — прошепна тя. — Просто още едно ужилване от пчела. Ужилване от пчела. Ще се почувстваш по-добре.

Летището беше откъснато от външния свят по време на изригването, като дори от радиото не се чуваше нищо, освен непрестанно прашене и отгласи от неразбираеми думи. Едва когато бурята от лапилите поутихна, връзката бе възстановена. Неясни гласове от Неапол уверяваха, че булдозерите са започнали работа по почистването на пътищата, но ставаше ясно, че ще мине доста дълго време, преди нещата да се върнат в нормалното си русло. Камъните бяха покрили регион с размери от трийсет квадратни километра. Много покриви се бяха сринали под тежестта им. Лозята бяха изгорели, посевите — унищожени, множество домашни животни — мъртви. Хората говореха за цели села, останали под лавата, а покривите на къщите им стърчали над замръзналата черна маса. Освен села и градове същата тази лава бе разрушила и голяма част от пътната инфраструктура и железопътните линии.

Джеймс с неудобство установи, че се е превърнал в нещо като герой. Дори да се изключеше фактът, че именно той бе подготвил плана за евакуацията, историята за епичното му пътешествие от Сан Себастиано до Терциньо очевидно се бе превърнала в местна легенда.

— Знаеш ги какви са жабарите — обясни майор Хийткоут по радиото. — Суеверни идиоти, които виждат чудеса на всеки ъгъл. Сега разказват, че за да стигнеш до Терциньо, ти се е наложило да преплуваш реката от лава. Фактът, че това е абсолютно невъзможно, само прави историята по-добра за тях. Така или иначе и ти, и аз знаем, че просто си вършил работата си, но навремето немците се постараха всички да научат какъв огромен грях сме извършили, бомбардирайки някакъв манастир в Касино, така че спасяването на толкова много цивилни край Везувий може да бъде само от полза за подобряването на отношенията ни с италианците. Планираме да организираме малка церемония с фотограф, който да заснеме как генералът те поздравява и ти стиска ръката. Можеш дори да се сдобиеш с медал по случая.

— Сър, наистина не мисля, че е необходимо...

— Знам, Гулд. Всички мразим излишната показност и новинарските глупости, но от Бюрото настояват.

Всъщност това, че някой оценяваше усилията му, не бе неприятно за Джеймс, но единственото, за което можеше да мисли в момента, беше Ливия. Чудеше се дали е добре и къде се намира. Предполагаше, че жителите на Фишино са били евакуирани, както и всички от околните села, но после до него достигна историята за някаква група от хора, които отказали да тръгнат с останалите.

Да не знае дали тя е била сред тях, беше абсолютно непоносимо. До този момент свързваше любовта си с Ливия единствено с пеперудки в стомаха, радост от живота и оптимизъм за бъдещето. Сега страхът, че тя може би е ранена или дори мъртва, му бе показал за първи път тъмната страна на любовта и ужаса от загубата. Осъзна, че е бил луд изобщо да я остави сама. Дори и за минута. Нямаше търпение пътищата да бъдат почистени възможно най-бързо, за да провери дали всичко с нея е наред.

Обеща си, че ако любимата му е добре, ще поиска ръката ѝ. Дори да им се наложеше да пазят брака си в тайна от останалия свят, Джеймс искаше Ливия да знае какви са чувствата му към нея.

Състоянието на Нино не се подобряваше, но от друга страна, не се и влошаваше. Ден след ден, подобно на две армии, увлечени в битката си сред кръвта му, инфекцията и антибиотиците, се бореха за надмощие. Съотношението на силите за момента беше твърде равностойно, за да се правят изводи за изхода от войната. От друга страна, самият факт, че болестта поне бе спряла разрушителния си ход, беше ясен знак, че инфекцията е овладяна, и Мариса бе обнадеждена.

Всеки ден през тази седмица Ливия отиваше при Алберто Спенца. Всеки ден тя изпълняваше своята част от сделката и всеки ден той ѝ даваше по една ампула пеницилин. След пет дни дори пристъпите на гадене бяха изчезнали. Това беше просто работа, която трябваше да се свърши.

При поредното си завръщане във Фишино тя влезе в стаята, където Мариса седеше край леглото на баща им.

— Той спи — прошепна сестра ѝ.

Ливия приготви внимателно безценната пеницилинова инжекция и заби иглата в рамото на Нино.

Баща ѝ отвори очи. За първи път погледът му не бе замъглен от треската и той разпозна Ливия край леглото си. Усмихна ѝ се измъчено.

— Здравей — промълви с усилие и завъртя глава, за да погледне към рамото си. — Какво правиш?

— Не говори — каза тя нежно. — Просто ужилване от пчела. — Когато спринцовката се изпразни, тя бързо я издърпа от рамото му, за да не може Нино да види какво прави в действителност. Няколко секунди по-късно той спеше отново.

— Изглежда по-добре — каза Ливия тихичко, за да не го събуди.

— Състоянието му се подобрява — съгласи се Мариса.

— Мислиш ли, че вече можем да спрем пеницилина?

Сестра ѝ поклати глава:

— Ако инфекцията се завърне, защото сме спрели лечението твърде рано, вече със сигурност ще го убие.

— Още колко?

— Зависи колко е силен организъмът му. Още няколко дни. Може би седмица. — Тя погледна загрижено към Ливия. — Може би беше по-правилно да кажа „зависи колко силна си ти“.

— Мога да се справя — отсече ядосано Ливия. — Ще направя каквото е нужно, за да го спася.

— Той не би се съгласил, ако знаеше каква е цената на оцеляването му.

— Може би си права. Това обаче не променя факта, че всичко стана по моя вина. Аз бях тази, която искаше да останем и да копаям, вместо да тръгнем с войниците. — Тя усети, че очите ѝ се навлажняват, и се запита как изобщо са ѝ останали още сълзи. — Ако е нужно лечението да продължи още една седмица, значи още седмица той ще получава пеницилин.

Отказваше да мисли какво ще стане, когато баща ѝ започне да оздравява, и какви ще бъдат последствията от сделката ѝ с Алберто. Предполагаше, че вече нищо няма да бъде същото. Но това беше част от цената. Единственото, което знаеше със сигурност, бе, че вината за случилото се наистина е изцяло нейна. Ливия беше изгубила правото си някога да бъде щастлива отново.

Най-накрая първата машина, почистваща пътя към Везувий, достигна до летището. Джеймс незабавно помоли за разрешение да си тръгне. Молбата му бе удовлетворена и освен това му заеха един високопроходим джип, собственост на благодарната Пета армия.

По-голямата част от пътищата из планината все още бяха блокирани, но младият офицер извади късмет, когато качи някакви бежанци, връщащи се към Сан Себастиано, защото те му показаха една по-широка пътека през гората, по която можеше да се стигне до Фишино. Когато наближи селото, видя, че един от потоците лава е минал много близо. Няколко от къщите бяха сериозно повредени и той усети как сърцето му се свива, защото една от тях беше остерията. После обаче видя Ливия да се рови сред руините, изскочи от джипа и се затича към нея, викайки радостно името ѝ.

— Разбираш ли — обясняваше той разпалено, — ако не беше ти, никога нямаше да разработя този план, а без него стотици... кой знае, може би дори хиляди хора щяха да срещнат смъртта си или да се окажат изолирани в планината.

— Ами браво на теб — промърмори тя. — Трябва да си доволен от себе си.

Струваше му се необичайно унила, дори като се вземеше предвид фактът, че домът ѝ бе разрушен.

— Всичко наред ли беше тук? — попита я тревожно.

— Както ти казах, баща ми беше единственият, който получи лоши изгаряния. Известно време имаше треска и се страхувахме за живота му, но слава на Бога, вече се оправя.

— Извадили сте късмет.

— Да, предполагам.

Ливия избягваше погледа му и дори не го беше целунала. Зачуди се дали не му е сърдита, защото се е почувствала изоставена от него наред бедствието.

— Опитях се да дойда по-рано — обясни той. — Но точно тогава започнаха да падат камъните и нямаше как да стигна до тук.

— Да, и при нас падаха.

— Но като се изключат разрушенията, всичко е било наред, нали?

Тя сви рамене.

— Оправихме се някак.

— Ливия — промълви той нежно, — не се ли радваш да ме видиш поне мъничко?

— Разбира се, че се радвам. Но сега ще трябва да приготвя обяд за баща ми. Той е в дома на съседите ни, ей там.

Докато двамата крачеха към къщата, той сподели:

— Имам няколко свободни дни...

— Това е хубаво.

— Мога да остана тук. Ако искаш, разбира се. За да ти помогна в цялата тази бъркотия.

— Хората ще започнат да шушукат разни неща.

— Какво значение има това?

— Е, очевидно за теб няма никакво — тросна се тя.

— Държиш се враждебно. Какъв е проблемът, Ливия?

Тя тъжно сви рамене.

— Можеш да останеш, ако искаш.

— Наистина ли? — попита той объркано. — А ти искаш ли да остана?

— Да, искам да останеш.

На душата му стана по-леко. Тя просто беше разстроена заради случилото се, не се сърдеше на него.

След като баща ѝ се нахрани, Джеймс я изведе, за да се разходят. Когато я прегърна през кръста, усети как тя потръпна и тялото ѝ се напрегна. За щастие това, което имаше да ѝ каже, със сигурност щеше да я разведри.

— Знаеш ли — започна той, — цялото това бедствие може да се окаже скрита благословия.

— Защо?

— Сигурен съм, че ще има компенсации заради загубата на дома ви и семейството ти ще може да бъде настанено някъде другаде.

— Какво искаш да кажеш с това „някъде другаде“? — каза тя, обзета от внезапен гняв.

— Ами... сега, след като остерията е полуразрушена, би могла да обмислиш кое би било най-доброто място, където да се установиш и...

— Ние вече сме се установили тук — отсече тя. — Това е нашият дом.

— Но ако просто поправите дома си тук — обясни той спокойно, — рано или късно ще има ново изригване, а следващия път ти и семейството ти може да не бъдете такива късметлии.

Тя зарея поглед над боровата гора към морето.

— Да, късметлии сме — промълви тя тихо. — Но не защото бяхме пощадени от стихията. Късметлии сме, защото живеем на такова място.

— Разбирам — каза той, без да разбира нищичко, — но сега е време да се замислиш за бъдещето. Оставането тук не би било разумно...

— Защо мислиш, че ми е притрябвало да бъда разумна? — кресна му тя. — Веднъж ти казах, че един живот тук струва колко десет живота някъде другаде. Ако не можеш да го схванеш, значи просто си идиот!

Джеймс беше озадачен, а дълбоко в него бе започнал да се надига гняв, но той направи всичко възможно да не го покаже. За останалия свят може и да беше герой, но в момента Ливия очевидно го считаше за най-долна отрепка.

— Италианска ви работа — каза той сухо. — Винаги предпочитате големите приказки пред здравия разум. — Той се опита да намери думите, с които наистина да я нарани. — Е, имай си едно наум, че следващия път Съюзниците може и да не бъдат наоколо, за да ви оправят кашите.

Тя се изсмя презрително:

— Оправяхме си се доста добре и преди да се появите, така че нямаме нищо против да се разкарате. Благодарим ви предварително.

Двамата вече бяха посред бурен скандал, а Джеймс дори не можеше да схване причината за него.

— Ливия — заговори търпеливо той, — нека не се караме. Ужасно съжалявам за случилото се с баща ти, както и за щетите, сполетели твоя ресторант, но няма как да отречеш факта, че това отваря пред теб много нови възможности...

— Като например възможността да дойда с теб в Англия, нали? — тросна се тя.

Всъщност бе имал предвид точно това, но беше възнамерявал да стигнат до темата по малко по-заобиколен път.

— Значи в това е проблемът? — вече наистина му беше трудно да сдържа гнева си. — Опасявала си се, че мога да използвам изригването като оправдание да ти предложа брак и да те завлека нейде далеч от това прелестно местенце. Е, приеми, че вече можеш изобщо да не се притесняваш от нещо подобно.

— Чудничко. Защото ми е трудно да си представя нещо по-лошо, от което да се притеснявам.

Тя беше прекрачила всички граници и прекрасно го съзнаваше. Но просто нямаше сили да сподели с него причините да бъде толкова озлобена и нещастна, така че не направи нищо, за да го спре, когато той закрачи вбесен към джипа си, скочи на шофьорската седалка и подкара тежката машина надолу по пътя, вдигайки след себе си облак от вулканични камъчета.

Гледаше го как си отива. Една сълза се прокрадна в окото ѝ и тя мигна яростно, за да я прогони оттам. После пое по обсипания със сгурия път през гората.

Алберто стоеше до кухненската маса и я чакаше. Ароматът на прясно приготвено кафе изпълваше къщата, а на масата стоеше пълна бутилка напълетана наред с шише бренди. Самият Алберто беше

небръснат и изглеждаше така, сякаш седеше на това място от много време.

Тя вече знаеше какво се очаква от нея, така че се насочи към килера, за да види какви продукти ѝ е избрал за днешните ястия. Той обаче я спря, протягайки ръка пред нея.

— Не съм гладен.

Тя изрита обувките си настрана и започна да разкопчава роклята си.

— Можеш да си останеш облечена.

Тя спря и повдигна дрехата си, за да развърже връзките на гащите.

— Нямах това предвид. — Той рязко стана на крака, отиде до килера и ѝ подаде цяла шепа с ампули пеницилин. — Ето. Вземай, щом ги искаш толкова много.

— Всичките?

— Подарявам ти ги.

— Благодаря — промърмори тя объркано, докато се навеждаше за обувките си. — Значи мога да си вървя?

— Ако искаш, си върви. Всичко, за което те моля... Всичко, за което те моля, е някой път да се върнеш тук по своя собствена воля.

— Алберто, сам знаеш, че това никога няма да се случи.

Нещо проблесна в очите му.

— В такъв случай ела тук и се преструвай. Преструвай се, че не идваш при мен само защото нямаш друг избор. — Той посочи към ампулите в ръката ѝ. — Можеш да ги вземеш всичките, но искам да запомниш какво направих за теб.

За момент Ливия се поколеба, после се приведе напред и го целуна по бузата.

— Благодаря — каза тя.

Докато стигне подножието на планината, гневът на Джеймс се беше превърнал в тъга. Беше се издънил грандиозно. Нямаше друг избор, освен да отиде до Терциньо в деня на изригването, но така и не бе успял да обясни това на Ливия, както трябва. Щеше да е по-добре, ако просто беше оставил гнева ѝ, породен от факта, че я е изоставил, да премине, наместо да се включи активно в оформилия се скандал. За

съжаление саркастичната ѝ забележка по повод идеята му да я отведе в Англия го бе жегнала прекалено много, за да разсъждава трезво в онзи момент.

Той отдавна знаеше, че това, което двамата с Ливия бяха изградили, бе нещо много повече от прост флирт по време на война. Вярно, английският ѝ беше доста... как да кажем — странен, но той бе одобрил молбите за брак на множество момичета, които го говореха много по-зле от нея, пък и в крайна сметка езикът беше нещо, което можеше да бъде научено. Също така беше ясно, че в Англия Ливия я очакваше културен шок. Тази Англия, която той познаваше, с яйцата и млякото на прах, пайовете с картофи и маргарина, нямаше да ѝ понесе особено добре. Но след войната нещата със сигурност щяха да се променят в много отношения, пък и логично беше една съпруга да направи известни жертви в името на по-добър живот.

Но Ливия явно изобщо не бе разсъждавала по същия начин, момент го обзе кошмарното подозрение, че е бил използван, че всеки съюзнически офицер, който можеше да ѝ предложи работа и имаше достатъчно пари в джоба си, би могъл да бъде също толкова добра партия за нея в тези тежки години. Той си беше мислил, че тя го обича... всъщност бе убеден, че го обича. Но това не променяше по никакъв начин факта, че този Неапол, който бе опознал във военно време, носеше атмосферата на преходна интимност, секс за една нощ и любов, която идваше някак твърд лесно, далеч по-лесно, отколкото в неговата родина. Май всичко между тях се бе получило прекалено лесно. След войната, когато обичайните морални принципи отново щяха да влязат в сила, дали двамата наистина биха решили, че случилото се между тях е предпоставка за сериозно обвързване? Или връзката, изградена изцяло върху случващото се в кухнята и спалнята, би се оказала нелепа, пренесена в английската гостна, когато всички сериозни и практични аспекти на съвместния живот щяха да излязат на преден план? Дали, казано по друг начин, Ливия не му беше направила огромна услуга, прекъсвайки в зародиш предложението, което той се канеше да ѝ направи?

Начинът, по който тя бе реагирала днес, го беше обърнал ужасно много. Нейната пламенност, която винаги бе смятал за една от основните причини да я обича, внезапно се беше оказала чужда и объркваща като вкуса на някое италианско ястие. Джеймс бе одобрил

толкова много жени като потенциални войнишки булки и въпреки това, когато достигнаха момента, в който трябваше да вземе решение за себе си, той внезапно се оказа обзет от съмнения.

Ливия седеше край прозореца и замислено гледаше как слънцето залязва над Неаполския залив. Стоеше на това място вече повече от час.

Беше истински нещастна, но бе искрена с Джеймс, когато му каза, че не би могла да замине с него. Нямаше начин да си тръгне точно сега, след всичко, което се беше случило. В най-добрия случай двамата с Джеймс щяха да останат заедно до края на войната, а после той щеше да се върне в родината си сам. Нямаше представа какво ще се случи с нея след това, но бе наясно, че е длъжна някак да помогне на баща си да възстанови фермата и ресторанта, за да осигури старините му.

Дори да оставеше това настрана, нещата с Джеймс просто нямаше да се получат. Вече й беше пределно ясно. Заключениета кутия в съзнанието й, където бе държала заниманията си с Алберто, вече отказваше да стои затворена. Каквото и да направеше, тази кутия винаги щеше да си остане там, а отровата й щеше да се просмуква във връзката им. Тя трябваше или да разкаже всичко на Джеймс, или да приеме факта, че нещата между тях са приключили окончателно.

Да му каже всичко обаче, беше просто един малко по-различен начин да предизвика раздялата им. Спомни си за Енцо и за това как си изпускаше нервите, когато някой чужд мъж дори я погледнеше. Джеймс не бе демонстрирал подобно собственическо чувство, но в крайна сметка беше мъж, а мъжете не гледаха с добро око на изневерите. Колкото и добре да се отнасяше с жените, които бе интервюирал покрай работата си в Неапол, жени, които всъщност си бяха истински проститутки, тя прекрасно знаеше, че той никога не би се влюбил в някоя от тях.

Не, всичко трябваше да приключи и тя щеше да бъде истинска щастливка, ако получеше шанса да има до себе си дори човек като Алберто.

Единственият избор, който стоеше пред нея, беше как точно да прекрати нещата. Дали да каже на Джеймс за Алберто, за да бъде краят

на връзката им белязан от гняв и взаимни обвинения, или просто да заяви, че всичко е приключило, спестявайки си допълнителната болка от подобна изповед?

Тя наблюдаваше как слънцето потъва отвъд морските вълни, разпалвайки пожар в небето. По страните ѝ се стичаха сълзи.

Най-накрая взе решение. Скочи на крака и отиде да потърси хартия и писалка.

[\[1\]](#) Типична за Южна Франция яхния от фасул и свинско месо. — Б.р. [↑](#)

ТРИЙСЕТ И ДЕВЕТ

Реално погледнато, задълженията на Съюзническото военно правителство на провинция Неапол не включваха извършването на чудеса, но четирите години война бяха дали на Съюзниците непоклатимата вяра, че могат да се справят с всяка криза. Американците си бяха все така самонадеяни и убедени в своите възможности, докато британците най-вероятно помнеха колониалното си минало и отговорностите, които имаха към хората, живели под техния флаг. Отделни войници от всякакви националности, от новозеландци до французи, изведнъж си спомниха за малките прояви на добрина от страна на обикновените италианци — бутилка вино, дадена им от някоя женица по време на дългия и изморителен преход към Касино, усмивката или помахването на красиво момиче, кратките разговори, по време на които войната сякаш се отдръпваше, за да отстъпи място на човешката топлина и близост. Сега, почти без да се замислят, те решиха да върнат жеста.

Всичко започна с евакуационния план, но той беше едва началото. В Черкола беше отворена полева кухня на Червения кръст, където хиляди бежанци бяха нахранени с топла супа. В Полена-Трокиа беше изграден център за снабдяване с провизии. Съюзническите помощни сгради, кината и офицерските столове из целия район бяха превърнати във временни жилища за останалите без дом. Всяка свободна машина беше вкарана в употреба — от булдозери, които да чистят пътищата, до камиони за транспортиране на добитъка. Британците от полка Ланкашир събраха достатъчно пари, за да възстановят цяло село. За да не останат по-назад, Кралските инженерни войски запретнаха ръкави, натовариха камионите си с дървени материали и желязо, след което се заеха с поправката на повредените при бедствието къщи. Сапърорите с ентузиазъм се заеха да взривяват опасните сгради, които бяха на път да се срутят. Ентузиазмът им всъщност бе толкова голям, че създадоха на инженерите малко повече работа, отколкото принципно би била необходима при по-скромна употреба на експлозивите. От Кралските

военновъздушни сили спускаха сандъци с храни, от ветеринарния корпус се погрижиха за ранените животни, а от тиловото управление на бойните действия подариха цял кораб с картофи, докарани от Канада за храна на войниците, но в момента предназначени за безценен посевен материал.

Най-изненадващо обаче беше поведението на самите войници. Мъже, които бяха прекарвали месеци във възможно най-кошмарните условия на фронтовата линия, доброволно решаваха да прекарат скъпоценните си отпуски, като помагат в разчистването на пътищата, поправката на къщите или изриването на сгурията от нивите. От ентусиазма, с който правеха всичко това, човек би могъл да предположи, че предпочитат тежката работа пред пиянството и ходенето по жени, а някои висши офицери бяха чути да казват, че им се иска вулканът да изригва по-честичко, защото оказва много позитивен ефект върху бойния дух.

Когато се завърна в Палацо Сатриано, Джеймс го намери доста преобразен. На два огромни пилона пред сградата британското и американското знаме се вееха гордо едно до друго. Входът бе охраняван от двама военни полицаи, а някакъв италианец се беше заел да заличава неприличните фрески с кофа бяла боя.

Джеймс забеляза Хорис и го попита:

— Какво става тук?

— Ще имаме посещение от генерала. Благодарение на теб ще дойде и някакъв филмов екип, за да заснеме срещата. Очевидно в момента сме светъл пример за сътрудничеството между съюзниците.

Докато минаваше покрай стаята на Карло и Енрико, Джеймс хвърли един поглед през отворената врата и остана стъписан. Мястото беше неузнаваемо. Документите бяха подредени, бюрата — почистени, а двамата италианци носеха вратовръзките и гетите, които принципно пазеха единствено за операциите, включващи употребата на автомати „Томпсън“. В добавка и двамата си бяха пуснали тънки мустачки и бяха намазали косите си с брилянтин, подобно на някои от по-отворените американци.

— Здравсти, пич — поздрави го Карло с тежък американски акцент. — Как я караш?

— Ами... добре.

Карло щракна с пръсти.

— До скив тогава, готин.

Напълно слисан, Джеймс продължи към собствения си офис. В негово отсъствие помещението очевидно бе използвано като мястото, където всички си бяха стоварвали боклуците. Кашони с документи бяха струпани навсякъде, а върху масата се мъдреше огромен полилей, видимо поочукан след немската бомбардировка. Приличаше на есенно дърво, защото голяма част от висулките бяха изпадали и в момента по него имаше повече метал, отколкото стъкло. Опитва се да го свали на земята, но установи, че проклетото нещо е изненадващо тежко.

Майор Хийткоут прекрачи прага.

— Няма да е лошо да поразчистиш това място, Гулд.

— Да, сър.

— Генералът ще пристигне в четвъртък по обяд. — Майорът огледа критично униформата на Джеймс, която не бе изглеждала особено представително дори и преди изригването, а в момента състоянието ѝ беше направо плачевно. — И да не забравиш да си вземеш нова униформа.

— Няма, сър.

Майорът се поколеба:

— Между другото, Гулд, трябва да ти кажа нещо за тази операция. Изглежда сякаш тя е направила впечатление на всички, най-вероятно защото става дума за първите добри новини от доста време насам. Както и да е, от Бюрото смятат, че е най-добре да я представим като плод на съвместни усилия. Така че за пред обществеността ти и Винченцо сте измислили плана заедно, а аз, като ваш главнокомандващ, съм контролирал всичко и заслугата е основно моя.

Джеймс установи, че изобщо не му пука кой ще получи овациите за успешната операция.

— Няма проблем, сър.

— Така те искам, Гулд. Разбира се, ние си знаем, че реално ти свърши по-голямата част от работата, но така нещата ще изглеждат по-добре за хората в родината ни.

След като майорът си тръгна, Джеймс се захвана с почистването. Имаше доста работа и трябваше да минат няколко часа, преди дори да се забележи някакво подобрение в цялата бъркотия.

Внезапно до носа му достигна някаква миризма. Цялото помещение се изпълни от прекрасен, богат аромат. Би могъл да го познае винаги и навсякъде — това беше уханието на приготвяното от Ливия фетучине ал лимоне. Той хукна към кухнята, преизпълнен с щастие.

Момичето, което готвеше, се обърна с учтива усмивка.

— О... — отрони той разочаровано. — Мислех, че сте Ливия.

Хорис стоеше до готвачката и режеше тиквички.

— Позволих си волността да наема временно Мария — обясни той. — Докато госпожа Пертини се върне.

— Да, разбира се. Извикайте ме, когато обядът е готов. — Хорис и Мария го погледнаха в очакване да си тръгне, но Джеймс остана на мястото си още малко, гледайки Хорис в ръцете. — По-добре ще е да ги режеш под лек ъгъл — посъветва го той. Докато затваряше вратата зад гърба си, чу как двамата тихичко си говорят нещо. Последва сподавен смях.

На следващия ден и двата флага бяха изчезнали от пилоните, а търговците на Виа Форчела предлагаха последния писък на модата — раирано бельо. След този случай пилоните бяха преместени във вътрешния двор. Новите флагове висяха тъжно заради липсата на вятър, но поне бяха на сигурно място.

Самият вътрешен двор също беше неузнаваем. Джиповете на американците бяха почистени, излъскани и подредени в съвършена редица, все едно бяха коли в автосалон. Масите, лампите и останалите доказателства за вечерите им на открито бяха прибрани, а столовете бяха подредени на подиум, за да има къде да седат италианските големци. От Бюрото за психологическа война бяха в стихията си, разигравайки показна постановка, подсилваща впечатлението за признателността на благодарното население към неговите освободители.

Нино спа още пет дни като отваряше очи само за да види кой промива раните му и сменя превръзките. Понякога това беше Ливия, но по-често край леглото му стоеше Мариса.

— Dov'е Livicil — промълви той немощно. — Къде е Ливия?

— Ще дойде по-късно. Сега заспивай.

Всеки ден Ливия използваше една от ампулите, които Алберто ѝ беше дал, докато най-накрая Нино се оказа достатъчно силен, за да седне. Дъщерите му донесоха бульон от месото на последното им пиле и прясно издоено мляко от Присила. Те намачкаха последните си скъпоценни запаси от домати, за да му приготвят пасата, нещо средно между сок и храна, лесносмилаемо и пълно с витамини. Баща им беше слаб и Ливия все още не смееше да спрат пеницилина, но поне изглеждаше така, сякаш наистина скоро ще се оправи.

Същия следобед тя отиде при Алберто, както се надяваше, за последен път.

Бугатито беше паркирано пред къщата, вдлъбнатините от камъните ги нямаше, а колата бе прясно пребоядисана и блестеше на слънцето.

Тя пристъпи вътре. Алберто я чакаше в кухнята, облечен в тъмен костюм. От бравата на кухненската врата висеше окачена из закачалка рокля.

— Това е за теб — каза дебелият мъж, след като откачи дрехата и я подаде на Ливия. — Облечи я.

— Не искаш ли първо да сготвя нещо? — Продуктите вече бяха приготвени върху кухненската маса — жив омар в пълна с вода тенджерата, бутилка вино и купчина патладжани.

— Ще готвиш по-късно.

Той я наблюдаваше, без да каже нищо, докато тя сваляше дрехите си и обличаше роклята. Беше къса, а тънкият копринен плат бе покрит със стотици малки черни мъниста.

— Трябва ми огледало — каза Ливия, докато се оглеждаше наоколо.

— Аз ще бъда твоето огледало. — Той нагласи деколтето. — Ето. Изглеждаш просто съвършено, Ливия. — Изпъна напред двете си ръце, свити в юмруци. — Избери си едната.

Тя се намръщи. Какво щеше да стане сега, да я удари ли? Чукна с пръст върху левия му юмрук и той разтвори дланта си, в която лежеше сребърно колие.

— Обърни се.

Докато го закопчаваше, Ливия усети дъха му върху шията си, дълбок и спокоен. После Алберто отстъпи крачка назад и ѝ подаде елегантна шапчица.

— Хайде, ще се поразходим с колата.

Пътят до Маса все още беше покрит с малки камъчета, които хрущяха под гумите. Алберто караше бавно, явно внимаваше да не повреди новата боя.

Градът беше обезлюден, а много от сградите — разрушени. На площада обаче видяха паркиран камион с включен двигател. Двама мъже изнасяха разни неща от оцелелите къщи — свещници, огледала, всичко, което изглеждаше ценно — и ги хвърляха в каросерията.

— Но тези мъже ограбват изоставените домове! — възкликна Ливия ужасено.

— Така изглежда. — Алберто спря колата си до камиона. — Джузепе, Салваторе — повика той мъжете, — как върви?

Единият сви рамене.

— Зле. Повечето неща не струват. Тези хора са били пълни мизерници.

— Може би не търсите на правилните места. — Алберто посочи с палец към Ливия. — Вижте аз какво си намерих.

Мъжете я огледаха щателно. Алберто включи на скорост със смях и подкара надолу по пътя.

Ливия затвори очи. За момент си беше помислила, че ще се случи нещо наистина ужасно. Но всъщност точно това беше целта, нали така. Алберто ѝ показваше ясно, че докато сделката им с пеницилина не приключи, тя е негова и той може да прави с нея, каквото си пожелае.

— Къде отиваме сега? — попита тя.

— В Неапол.

Докато караха по неаполските улици Алберто изглеждаше замислен, сякаш нещо го мъчеше. Веднъж или два пъти се опита да започне разговор с Ливия, но тя не му обърна внимание и продължи да гледа през прозореца.

По някое време стигнаха до една тиха уличка зад Куестурата и той изгаси двигателя на колата. Карабинерът, който стоеше на пост

край вратата, му кимна.

— Приятел ли ти е? — проговори Ливия най-накрая.

— Да. Вършим доста съвместна работа с хората в тази сграда.

— И какво общо имам аз с това?

— Днес ти си работата, която съм дошъл да свърша.

Тя не попита за какво става въпрос. Каквото и да бе решил да прави с нея Алберто, беше сигурна, че ще бъде неприятно. Както обикновено, просто щеше да изключи съзнанието си, докато всичко не приключи.

— Ливия... — започна той. — Бих искал да те питам нещо.

Джеймс седеше зад бюрото си, сияен в чисто новата си униформа. Обувките му бяха лъснати до огледален блясък, месинговата катарам на колана му искреше, докосната от нахлуващите през прозореца слънчеви лъчи, а фуражката му висеше в готовност на закачалката зад вратата. Преструваше се, че работи, но работата в момента бе невъзможно начинание, защото беше непрестанно прекъсван от останалите офицери в отдела, които час по час промушваха глави през процепа на вратата, за да му пожелаят късмет или да го похвалят, че се е справил чудесно. В съседния офис Карло и Енрико бяха зарязали всякакви опити за имитация на трудова заетост и използваха новопочистените прозорци като огледала, за да наместват шапките и папийонките си. Карло беше намерил отнякъде чифт тъмни очила е отразяващи стъкла, от онези, които използваха американските летци, и им се наслаждаваше.

От двора се чу дрезгавият вой на микрофона:

— Проба — промърмори колебливо нечий многократно усилен глас.

Джеймс погледна през прозореца. Дори и сега, в последните минути от подготовката, върху микрофона, на който генералът щеше да изнесе речта си, продължаваха да окачват знаменца. Някакъв мъж от армейската радиостанция се мотаеше наоколо с магнетофон, а операторът от армейската филмова част изпробваше различни гледни точки към подиума с идеята разрушенията от бомбардировката да не бъдат запечатани на лентата.

Джеймс вдигна писмо от бюрото си и го отвори. На плика пишеше: „От жителите на Черкола“.

Скъпи господине,

Като управници на този град, бихме желали да изкажем признателността си и да благодарим от името на местното население за помощта, оказана ни по време на скорошното изригване на Везувий. Специално бихме искали да споменем бързата реакция на съюзническите сили в усилията им да осигурят безопасността на над 500 семейства, които бяха транспортирани заедно с техните вещи благодарение на съюзническите камиони, както и за щедрото осигуряване на провизии...

Той го хвърли върху купчината с други подобни писма. Нямаше съмнения, че благодарностите са искрени, но след като възползвалите се от помощта на Съюзниците италианци бяха научили, че от тях се очаква да изкажат признателността си максимално гръмко с пропагандни цели, всеки се опитваше да надмине останалите с прочувствеността и многословието си. Много от авторите на тези писма дори в момента се събираха на столовете в двора, накипрени с екстравагантни шапки с пера и роби, окачили на вратовете си веригите, символи на властта им като италиански сановници.

Ерик подаде глава през вратата. Той също носеше чисто нова униформа и се готвеше за визитата на генерала, но поне бе имал благоприличието да се позасрами от сценария, в който публично му се приписваха чужди заслуги.

— Ще се видим долу, друже — каза той. — Колата на генерала в момента пътува насам.

Джеймс кимна.

— След малко слизам.

Отвори друго писмо.

Скъпи капитан Гулд,

Просто исках да знаете, че двамата с ефрейтор Тейлър вече си имаме бебенце. То е прекрасно малко момченце, тежи четири килограма, има сини очи и непрекъснато е гладно. Ако ни позволите, бихме искали да го кръстим Джеймс в знак на признателност за всичко, което направихте за нас.

С най-добри пожелания:

Джина Тейлър (по баща — Тесали)

Той се усмихна и отвори следващия плик:

Скъпи Джеймс,

Съжалявам задето се разделихме с лошо, когато дойде да ме видиш във Фишино след изригването. Така или иначе обаче това е без значение в момента. Нещата, които се каня да напиша, нямат нищо общо с нашата разправия.

Реших да не се връщам в Неапол и да се откажа от работата си като твоя готвачка. Моят живот вече пое по различен път, за което искрено съжалявам, но не мога да сторя нищо по въпроса. Във всеки случай мисля, че това е за добро. Двамата с теб си прекарахме страхотно, по аз никога не бих могла да бъда щастлива в Англия. Всъщност никога няма да бъда на друго място, освен тук, където да се грижа за баща си. Реших, че това ще правя до края на живота си, вместо да се омъжвам повторно. Причините, довели до това ми решение, са много и доста сложни, но бих искала да знаеш, че няма начин да ме разубедиш. Най-добре ще бъде просто да забравиш за мен.

Пиша всичко това с мъка в сърцето и бих искала да те помоля за една последна услуга: не прави нещата още по-болезнени с опити да ме накараш да размисля.

С пожелания за щастлив живот:

Ливия

Той гледаше невярващо писмото. Това беше невъзможно. Прочете го още два пъти. Първата му реакция беше, че тя не мисли всичките тези неща в действителност, просто му беше сърдита. Но последният параграф не оставяше никакво място за извинения. Пък и тонът бе примирен и дори тъжен, а не гневен. Той погледна листа от по-близо. Мастилото на реда с пожеланието ѝ към него бе замазано. Дали това не беше следа от сълза?

С известно закъснение ужасът от това, което се бе случило, го застигна. За втори път го бяха зарязали. Никога повече нямаше да я целува, никога нямаше да види отново дяволитата ѝ усмивка и страстта, проблясваща в погледа ѝ. Никога вече нямаше да слуша неспирното ѝ бръщолевене, нямаше да усети с устните си омайния вкус на кожата ѝ, никога нямаше да стои рамо до рамо с нея, докато двамата режат тиквички. Той вече не беше част от живота ѝ.

Всичко това не е правилно, помисли си Джеймс отчаяно. Изобщо не е правилно.

Ливия вече бе забелязала, че Алберто я гледа по странен начин, но задържа погледа си върху предния капак на бугатито, когато произнесе бавно:

— Ако искаш да ме питаш нещо, просто го направи.

— Ще се омъжиш ли за мен?

Тя рязко извърна глава.

— Какво? След всичко, което направи? Ти си дори по-луд, отколкото смятах.

— Получи се голяма каша. Бях бесен. Ти си толкова прекрасна, Ливия, но и толкова надута, дяволите да те вземат. Не, почакай — той вдигна ръка, когато видя, че тя се опитва да каже нещо. — Понякога наистина исках да те поставя на мястото ти. Но всичко, което съм направил, е защото те обичам.

— Това е абсурдно!

— Обичам те. Това е причината да сторя всичко възможно, за да те притежавам. — Той замълча за момент. — Дори ако за целта се налагаше да те нараня. Поне сега трябва да ти е ясно, че не искам само тялото ти. Ливия, ти видя колко много власт имам на това място. След войната ще бъда много богат човек. И имам нужда от жена, която да

бъде до мен. Имам нужда от теб. Ще ти дам всичко, което пожелаеш. Кълна ти се, че никога повече няма да те нараня. Ще се отнасям с теб като с принцеса, каквато всъщност си.

— Ами... — тя преглътна. — Ами ресторантът?

— Искат ли питане? Разбира се, че ще го възстановим. Нещо повече — ще вложат пари в него и ще го превърнат в истински бизнес. При това успешен, защото аз ще стоя зад него. Ще направим добри пари. Ще има работа за Мариса и баща ти, а ако той реши да се оттегли, за да се наслаждава на старините си, ще бъде финансово обезпечен.

Тя гледаше през прозореца на колата с невиждащи очи. Знаеше, че това, което ѝ предлага Алберто е повече, отколкото би могла да получи от когото и да е друго. Както често се случваше напоследък, Ливия нямаше избор.

— Гулд — на вратата стоеше майор Хийткоут. — Дяволите да те вземат, човече, размърдай се.

— Да, сър.

Въпреки шока, който беше преживял, Джеймс тръгна след майора, докато командирът му бързо слизаше надолу по стълбите към двора. Когато видяха двамата британски офицери да маршируват заедно, някои от италианските големци по столовете заръкопляскаха. Чуха се дори викове „Браво!“.

— Още не, още не — промърмори майорът, поглеждайки изпод вежди ръкопляскащите. — Изчакайте генерала.

Двамата спряха и застанаха в поза свободно. Италианците започнаха да ги аплодират отново, този път — малко по-кратко.

— Това да не ви е някакъв шибан парад — промърмори майорът отвратно.

Външно Джеймс изглеждаше впечатляващо, но в душата му бушуваше истинска буря. Тя го беше зарязала! Защо? В това нямаше никакъв смисъл. Какво я бе накарало да промени мнението си за него?

Бронираната кола на генерала зави по Ривиера ди Кияя и двамата изтупани военни полицаи пред входа отдадоха чест. Миг по-късно всички съюзнически войници в двора заеха стойка мирно. Виждайки това, кратко ръкопляскащите италианци направо полудяха и станаха на

крака. Последваха поне двуминутни бурни овации, над които на моменти се извисяваха викове „Vivono gli Alleati“.

Колата на генерала паркира и висшият военен излезе от нея. Майор Хийткоут пристъпи напред и козирува.

— По-спокойно, народе — повиши глас генералът в опит да надвиха крясъците и аплодисментите на италианците. — Камерата работи ли?

Мъжът от армейската филмова част потвърди, че работи.

— Чудесно. Това ли са момчетата?

Генералът застана между Ерик и Джеймс. Светкавиците на фотоапаратите блеснаха. Той вдигна ръка във въздуха, давайки знак присъстващите да запазят тишина, и тълпата бързо утихна.

— Алберто — каза тя. — Съжалявам. Просто не мога да го направя. Предложението ти е много щедро, но моят отговор си остава не.

Той въздъхна:

— Очаквах да кажеш това.

— Просто не мога — повтори тя.

— Това има ли нещо общо с англичанина?

Колкото и да се страхуваше за себе си, Ливия се уплаши далеч повече за Джеймс, знаейки, че Алберто би поръчал убийството му без никакво колебание, ако сметнеше това за нужно. Тя поклати глава:

— Не. Двамата с него се разделихме.

Той я наблюдава напрегнато известно време, след което изсумтя и посочи към полицейското управление.

— Там вътре — каза той — определени хора имат задачата да арестуват жените, заразени със сифилис, и да ги изпращат на север, при германците.

Тя усети леден спазъм в стомаха си.

— Какво общо има това с мен?

— Казах им, че имам едно момиче, което могат да приберат.

— Но те ще установят, че...

Алберто извади сгънат лист хартия от вътрешния си джоб. Когато го разгърна, Ливия видя, че това е някакъв документ.

— Съюзнически военен лекар е прегледал Ливия Пертини и е установил, че тя носи заразата. Вече е подписано. Всичко, което трябва да направя, е просто да попълня датата. — Той направи пауза. — Разбира се, освен ако...

— Значи това е изборът, пред който ме поставяш? Брак или... това?

— Бих предпочел да се беше съгласила доброволно. Така или иначе, всичко, което ти обещах, остава в сила. Ливия, разбери ме, аз просто трябва да те имам.

— Определено знаеш как да направиш романтично предложение, Алберто.

— Е, какво избираш? — настоя той.

— Дойдохме тук не за да завладеем тази древна страна, а за да я освободим — каза генералът в микрофона и гласът му отекна във вътрешния двор. — Тези двама чудесни офицери край мен са светъл пример за нашето уважение към вас. Чрез бдителност, самоотверженост и демократични усилия те ни показаха, че сме готови да се изправим срещу тиранията във всичките ѝ форми. — Той продължи да разгръща темата за тиранията. Скоро Джеймс вече бе убеден, че вулканът е бил ако не пряко действие от страна на Хитлер, то най-малкото зловеща нацистка конспирация, която, както се кълнеше генералът, щеше бъде смазана, ако пак посмее да се покаже отнякъде. — Битката срещу Хитлер е едва началото — продължаваше висшият военен — на една далеч по-мощна война срещу тиранията. — В един момент той намекна за „тъмни сили“ сред цивилното население, които „искат да подронят устоите на демокрацията“. Говореше за фашизма, но Джеймс осъзна, че думите му със същия ефект биха могли да се отнасят и за комунистите.

— Най-накрая — заяви генералът — бих искал да се обърна срещу тираните и да им кажа следното: докато в нашата армия има такива достойни воители като тези двама мъже край мен, вие никога няма да успеете в жалките си опити да разрушите идеалите ни. А на тези смели офицери ще кажа: свободният свят ви поздравява!

Хората в публиката, повечето от които не бяха схванали и думичка от казаното, но бяха разбрали по интонацията му, че речта е

приключила, избухнаха в аплодисменти.

— Вие всъщност какво точно сте направили? — попита тихичко генералът, докато окачваше медал върху гърдите на Джеймс.

— Организирахме евакуацията на цивилното население при изригването на Везувий, сър.

— А, да. Добра работа. — Генералът им отдаде чест, а младите офицери му козируваха на свой ред. — Някой от вас случайно да говори италиански?

— Аз, сър — призна тъжно Джеймс.

— Кажи им няколко думи, става ли? — той махна с ръка към тълпата.

— Сър?

— Изкажи някакви благодарности. Ако споменеш и войната срещу тиранията един-два пъти, ще бъде чудесно.

— Добре, сър.

Генералът вдигна ръка и тълпата веднага утихна. Джеймс се приведе към микрофона.

— Бих искал да благодаря на генерала за добрите думи. И да... тъъ... повторя, че войната срещу тиранията е... тъъ... много важна за нас.

Ехото от усиления му глас, който кънтеше из двора, го разсейваше и му пречеше да си събере мислите. Той огледа очакващите лица и изведнъж осъзна, че не може да продължи с тези глупости.

— Вижте — каза той. — Аз не съм герой. Всъщност не съм дори и добър войник. Истината е, че създадох този евакуационен план заради едно момиче.

Италианците започнаха да си шушнат нещо, видимо заинтересувани. Политическите речи не бяха лошо нещо, но романтичните истории бяха далеч по-интересни.

— Тя живее край Везувий, нали разбирате. Това беше цялата идея — исках тя да бъде в безопасност. Но когато започна бедствието, вместо да се погрижа за нейната безопасност, аз като пълен идиот отидох на летището в Терциньо, за да се уверя, че всичко ще бъде наред със самолетите.

Събралите се хора ахнаха като един при мисълта за това колко глупаво е постъпил Джеймс. Тези на задните редици проточиха вратове напред, за да виждат по-добре.

— Какво казва? — прошепна в ухото на Ерик генералът.

— Ами, тъъ, говори малко бързо и ми е трудно да проследя мисълта му, сър.

— Взех погрешното решение — произнесе бавно Джеймс. — Сега вече го осъзнавам ясно. Нейният дом, семейният ѝ ресторант, беше лошо повреден при изригването. Все още не знам какво точно се е случило в тези десет дни и през какво е преминала, но знам, че това някак я е накарало да промени мнението си за мен. И въпреки че няма да сваля този медал тук и сега, защото мъжът зад мен ще нареди да ме разстрелят, без колебание бих го хвърлил в морето, ако можех да си я върна.

— Всичко това е забележително, Джеймс — промърмори Ерик на италиански с крайчеца на устата си, — но ако бях на твоето място, щях да се замисля над идеята да млъкна максимално бързо.

Джеймс погледна към тълпата от италиански лица, които го гледаха със съчувствие. Емоциите, които бе държал в себе си толкова дълго време, внезапно избиха на повърхността. Усети, че в гърлото му е заседнала буца, а очите му се пълнят със сълзи.

— Обичам я — каза той простиичко. — Обичам я повече от всичко. Тя иска от мен да я забравя! Но това е единственото нещо, което никога, абсолютно никога не бих могъл да сторя.

Публиката въздъхна. На първия ред кметът бършеше очи с ръкава на церемониалната си роба.

— А сега ще ви помоля да ме извините — каза Джеймс, — защото отивам да се напия.

Тишината избухна в гръмки аплодисменти. Много от италианците плачеха. Един или двама станаха на крака и дойдоха, за да прегърнат Джеймс, опирайки мокрите си от сълзи бузи в неговите.

— Забележително — отбеляза генералът, докато се оглеждаше смаяно наоколо. — Крайно забележително.

В „При Тереса“ нямаше никой, като се изключи барманът, който лъскаше чашите. Джеймс отиде при него и си поръча скоч.

— Затворено е — започна барманът, но точно тогава Анджело подаде глава от задната стаичка, за да види кой е дошъл, и бързо направи знак на мъжа да ги остави насаме.

— Би ли искал компания, Джеймс? — попита той, докато постарее чаша пред него.

— Честно казано, в момента ми е нужна единствено компанията на бутилката.

Анджело повдигна вежди. Джеймс извади от джоба си писмото от Ливия и го бутна през бара към него.

— Ето. Виж сам за какво става въпрос.

Анджело прочете мълчаливо писмото. После бръкна под бара и извади оттам бутилка без етикет, пълна със светлокафява течност.

— Скочът няма да ти помогне в такъв момент. Да не говорим, че това, което пиеш, дори не е припарвало до Шотландия. — Той изсипа чашата на Джеймс в мивката, отвори новата бутилка и наля две тумбести чаши. Джеймс вдигна едната и помириша предпазливо течността.

— Какво е това?

— Грапа. Тройно дестилирана и отлежала в бъчва повече от век. Ако, не дай си Боже, се намирахме във Франция, това питие щеше да се нарича коняк, а германците щяха да ми отмъкнат всички бутилки, които имам.

Джеймс сви рамене и изпи чашата си на екс. Дори и в сегашното си мрачно настроение нямаше как да не отбележи нежния древен аромат, който погали ноздрите му и остави богат, тежък остатъчен вкус в устата му — вкус, шепнещ на сетивата му истории за стари, влажни изби, изпълнени с уханието на тамян църкви и прашни дървени греди. За един миг видя всичките си проблеми по начина, по който тази стара, стогодишна течност би погледнала на тях — дребни, незначителни и преходни.

Сякаш прочел мислите му, Анджело каза:

— Когато тази грапа е била запечатана в дървените бурета, Италия дори не е била държава, а вашата кралица Виктория все още е била дете. Понякога помага да видиш нещата от перспективата на времето. — Той допълни чашата на Джеймс и после я докосна със своята. — За историята.

Този път Джеймс пи малко по-бавно.

— Е — каза Анджело замислено, — значи Ливия е решила да не се омъжва за теб. Избрала е дълга си пред любовта.

Джеймс бутна чашата си към собственика на ресторанта, за да му сипе още.

— Сега осъзнавам, че вие двамата май си приличате доста повече, отколкото си мислех. — Анджело напълни чашата на Джеймс и вдигна своята. — Не е трудно да предположа, че в момента се чувстваш доста зле.

— Предадох я — промълви тихо Джеймс. — Не бях до нея, когато тя имаше нужда от мен.

— Разбирам. — Известно време двамата пиха в мълчание, после Анджело продължи. — Смятам обаче, че си прекалено строг към себе си. Според мен Ливия би ти простила нещо подобно.

— Да ми прости? Та тя изобщо не иска да ме вижда повече! — Той зарови лице в шепите си. — Анджело, как можах да постъпя толкова глупаво?

— Истина е, постъпил си глупаво. Но си мисля, че в момента това няма никакво значение.

— Какво искаш да кажеш?

Анджело завъртя чашата в ръката си, загледан в движението на течността.

— Понякога, когато човек надзърне в толкова стара грапа, почти може да си представи, че вижда бъдещето. — Той сръбна малка глътка и я задържа за няколко мига в устата си. — А после, след като отпие, почти може да повярва, че е способен да го промени.

— Накъде биеш, Анджело?

— Нека го кажа направо. Някога споделял ли си с Ливия, че я обичаш? Че би искал да прекараш живота си с нея? Че нито едно препятствие, независимо колко непреодолимо изглежда, не би могло да те спре в желанието ти да бъдете заедно?

Джеймс въздъхна.

— Не — призна той. — Сам знаеш, цялата ситуация беше доста сложна. Като сватбен офицер...

— Джеймс, Джеймс. Припомни ми защо Великобритания участва в тази война.

Младият офицер сви рамене.

— Предполагам сме решили, че в този живот има неща, за които си струва човек да се бори.

— Като например?

— Ами... справедливостта. Това, че трябва да помогнеш на по-слабия. Че не бива да позволяваме животът ни да бъде направляван от

някаква долнокачествена военна диктатура.

— И въпреки това, когато става въпрос за собственото ти сърце, ти си готов да позволиш на други хора да ти казват какво да правиш. Оставяш се животът ти да бъде направляван от военните, дори на цената на милосърдието, достойнството, справедливостта... и да, дори на любовта. Ти си решил, че си струва да се бориш за нашата страна, и всички ние сме ти благодарни за това. Мислиш ли обаче, че си струва да се бориш за народа й? Че си струва да се бориш за Ливия? — Той постави показалец върху писмото и го плъзна през бара към Джеймс. — Можеш да държиш това писмо близо до сърцето си. Да го носиш със себе си, докато думите избелеят, а хартията се разкъса дотолкова, че да заприлича на стара дантела. Или можеш да си кажеш, че това е просто един лист, а не житейски избор. Че една любов, отхвърлена по подобен начин, всъщност не е отхвърлена, а просто е подложена на изпитание. Не може да се говори за раздяла, докато и двамата не се съгласите, че е дошъл краят, и не се примирите с това. Накратко казано, приятелю мой, ако наистина смяташ, че това е кауза, за която си струва да се бориш, просто събери смелост и се бори за нея.

— Но тя ми написа да не правя опити да я разубеждавам.

— Тя е жена, Джеймс. Ако я накараш да промени решението си, ще ти бъде благодарна за това. А ако не успееш — той сви рамене, — кажи ми какво точно ще се промени спрямо настоящата ситуация?

— Бога ми, Анджело! — възкликна Джеймс, загледан със светнали очи в собственика на „При Тереса“. — Ти си съвършено прав!

ЧЕТИРИЙСЕТ

Той излезе бързо от ресторанта и скочи в джипа, като притесни сериозно група скутници, които внимателно се опитваха да свалят фаровете. Щом даде газ, някаква метална част падна и издрънча върху калдъръма.

Пътищата бяха разчистени, но околният пейзаж изглеждаше все така мъртъв и зловещ. Пепелта се завихряше под гумите, докато джипът се изкачваше нагоре в планината, а изгорелите остатъци от дърветата показваха ясно местата, откъдето бе минала лавата.

Когато стигна до Фишино, всичко наоколо бе много тихо. Джеймс паркира пред руините на остерията и изключи двигателя. Наоколо явно нямаше никой.

— Ехо? — провикна се той. Тогава забеляза познато лице зад прозореца на една от съседните къщи. — Мариса? Това съм аз, Джеймс. — Момичето излезе пред вратата и той побърза да попита. — Къде е Ливия?

— Не е тук.

— Къде е в такъв случай? — Тя се поколеба и той добави: — Трябва да говоря с нея.

— Отиде в къщата на Алберто Спенца.

— Гангстерът? Че какво прави там? — Мариса се поколеба отново и той отсече нетърпеливо. — Всъщност няма значение. Как да стигна до там?

След няколко секунди тя вдигна ръка и му посочи една пътека през гората.

— Тръгваш натам и продължаваш около километър и половина. — Сестрата на Ливия сведе очи, после тръсна глава и каза бързо: — Виж, тя отиде там вчера и още не се е върнала. Притеснявам се за нея. Имам видения... видения, в които я виждам обгърната от мрак.

— Не се тревожи, ще я открия — заяви твърдо Джеймс и се затича в указаната посока.

Зад него Мариса нервно кръстоса пръсти, чудейки се дали е постъпила правилно.

Той тича по пътеката, докато не стигна до голям чифлик. Под един навес беше паркирано блестящо червено бугати, а предната врата на къщата беше отворена.

— Ливия? — извика Джеймс.

Отговор не последва и той прекрачи прага. От кухнята го лъхна миризмата на готвено. По масата се търкаляха остатъци от храна, при това не от каква да е храна: ставаше дума за наистина скъпи и редки неща. Видя наполовина изяден омар и няколко отворени консерви с хайвер. Почти празна бутилка от „Мутон Ротшилд“^[1] лежеше, паднала на една страна между две недоизпити чаши и две празни чинии.

— Ливия? — извика той отново.

Тогава чу някакъв звук от горния етаж. Скърцане на легло и женски викове, за които нямаше как да различи дали изразяват болка или удоволствие. Той изтича по стълбите и отвори вратата ритник.

В леглото имаше двама души, дебел мъж и някаква жена. Той видя голия ѝ гръб, развятата черна коса и хвърлената върху близкия стол рокля, но жената, възседнала Алберто Спанца, не беше Ливия.

— Разкарай се — каза Алберто на жената. Тя послушно се отдръпна. Дебелият мъж се уви с чаршафа и тежко се надигна на крака.

— Къде е Ливия?

Алберто отиде до прозореца и погледна навън.

— Както виждам, си дошъл сам. Доста необмислена постъпка.

Джеймс пристъпи към италианеца и изръмжа:

— Веднага ми кажи къде е тя, копеле такова, или аз ще...

— Или ще направиш какво точно? Имам връзки с наистина влиятелни хора, които слушат какво им казвам. Смяташ ли, че за тях едно момиче е по-важно от войната им срещу тиранията? — Той се изсмя мрачно. — Така или иначе, ако наистина си загубил нещо, което е било ценно за теб, най-правилното решение е първо да попиташ в полицейския участък. Кой знае, може някой да го е намерил и да им го е предал.

— За какво говориш, по дяволите?

— Тя няма да се върне. Но ако случайно някога я откриеш, можеш да ѝ върнеш това. — Той вдигна роклята от стола и я хвърли към Джеймс. Младият офицер разпозна дрехата на Ливия. — Чукаше се страхотно, между другото — вметна небрежно Алберто. — Надявам

се германците да я оценят. Колкото до теб, приятелю мой, се надявам да оцениш факта, че в момента имаш повече рога от цяла кошница с охлюви.

Джеймс изпсува и се хвърли срещу дебелия мъж... за да се озове миг по-късно пред дулото на насочен към него пистолет. За няколко безкрайни секунди младият офицер и италианецът останаха приковали погледи един в друг, после, без да каже нищо, Джеймс се обърна и излезе от стаята.

Алберто извика след него:

— И внимавай, като минаваш пред входната врата. Рогата ти могат да се закачат в трегера.

Вбесен и унизен, Джеймс се върна по пътеката обратно до Фишино. Можеше да се досети поне отчасти какво е направил Алберто, но дори идея нямаше за причината, поради която Ливия се бе забъркала с подобен човек. И какво имаше предвид с тези германци и кошницата рога?

Мариса го чакаше.

— Е? — попита тя нетърпеливо. — Там ли беше Ливия?

— Не — отвърна Джеймс рязко. После хвърли роклята на земята. — Там беше само това. Мариса, мисля, че ще бъде най-добре да ми разкажеш всичко.

Когато тя приключи, Джеймс затвори очи:

— Защо Ливия не ми каза всичко това?

— Как точно би реагирал, ако го беше направила?

Това беше добър въпрос. Въпреки че наистина бе разтърсен от чудовищната саможертва на Ливия, дълбоко в себе си беше отвратен от факта, че тя е била способна да направи нещо подобно.

— Предполагам няма никакво съмнение — произнесе той бавно, — че тя наистина е спала с този изрод.

Мариса се поколеба:

— Бих могла да те излъжа и да кажа, че най-вероятно не е. Но и двамата ще знаем, че това не е истина. Тя просто направи това, което трябваше да бъде направено.

Той си пое дълбоко дъх. При мисълта за Алберто и Ливия, които правят не само това, което тя и Джеймс бяха правили заедно, но и всички онези неща, които все още не бяха опитвали, почувства

пристъп на гадене. Във вените му кипеше първична, неконтролируема ревност.

— Джеймс — промълви тихо Мариса, — тя обича теб. Никога не е спирала да те обича, независимо от това какво е била принудена да стори. Трябва да ми повярваш за това.

Чуха приближаващ се шум от двигатели и излязоха пред къщата. Видяха три големи армейски камиона, които бавно се изкачваха нагоре по пътя. Джеймс помисли, че са се изгубили. Когато стигнаха до няколкото скупчени къщи на Фишино, първият започна да прави маневра. Но вместо да се насочи обратно надолу по хълма, както бе очаквал Джеймс, той тръгна към остерията.

Младият офицер наблюдаваше объркано как някакъв войник скочи от кабината и започна да напътства шофьора, който паркира пред повредената сграда.

— Какво правите? — попита Джеймс.

— Така е добре — извика войникът и удари с ръка по каросерията. После се обърна към Джеймс. — Капитан Гулд?

— Същият. Какво става тук?

— Е, значи сме на правилното място. — Войникът отдаде чест. — Редник Грифитс, Кралските инженерни войски. Слушах ви по радиото, сър?

— По радиото?

Грифитс кимна.

— Речта ви при визитата на генерала.

— Но... тя беше на италиански...

— Точно така. Вече се оправям доста добре с езика. Освен това слушах със съпругата си и тя ми помагаше с непознатите думи. Сигурно помните съпругата ми, сър. Алджиса Грифитс. Когато сте я срещнали, все още е носела моминското си име — Фиоре.

Джеймс го зяпна.

— Редник Грифитс. Разбира се! Вие сте човекът, който е убил трима германци с голи ръце и лъжица.

Грифитс леко се сконфузи.

— Ъъъ, да. Всъщност става дума за малка грешка в превода. В цялата работа наистина имаше намесена лъжица, но честно казано разполагах и с картечница. Просто по онова време не знаех как е картечница на италиански.

— Но какво, за Бога, правите тук? И кои са тези хора с вас?

Докато двамата говореха, от камионите бяха започнали да излизат още войници.

— Ами това е ефрейтор Тейлър — представи Грифитс някакъв мъж, който пристъпи напред и стисна ръката на Джеймс.

— Джина не е тук — каза Тейлър. — Остана вкъщи, за да се грижи за малкия Джеймс, но ви изпраща поздрав. За мен е истинска чест най-накрая да се запозная с вас, сър.

Грифитс продължи:

— Това е Бърт, съпругът на Виолета. А това там е Джим, той е довел Силвана със себе си... Магнъс и Адолората... Тед и Витория...

— Но аз все още не мога да разбера какво правите тук?

— Чухме, че имате някакви проблеми с вашето момиче. Разпространихме тази информация и... е, помислихме си, че е добре да дойдем, за да видим дали нямате нужда от помощ. Между другото, това там е дървеният материал. — Вторият камион беше паркирал пред остерията и няколко мъже измъкваха греди от каросерията. Редник Грифитс огледа критично повредите по сградата. — Изглежда по-зле, отколкото е в действителност. Можете да ми вярвате, бях строител, преди да се запиша в армията.

Джеймс въздъхна.

— Всички вие сте ужасно мили, но приятелката ми не е тук.

— Е, в такъв случай ще бъде най-добре да отидете и да оправите разногласията си, нали така? Можете да оставите нещата тук на нас.

Джеймс се поколеба.

— Мога ли да ви попитам нещо? Като женен мъж? Въпросът е доста... личен.

— Разбира се.

— Предполагам знаете, че Алджиса... така де... преди да се срещне с вас, е била... — той млъкна, без да знае как точно да произнесе грубата дума.

Редник Грифитс каза спокойно:

— Спала е с войници, сър, това е самата истина. И аз съм много щастлив, че го е правила.

— Щастлив? Но защо?

— Защото, ако не беше проституирала, щеше да умре от глад — отвърна той простишно — и аз никога нямаше да я срещна.

— Беше ли... беше ли ви трудно?

— Беше същински ад. Но не и наполовина толкова трудно, колкото би бил животът ми без нея. А в крайна сметка само това има значение, не е ли така? Това, което изпитваме един към друг.

— Да. — Съгласи се Джеймс. — Разбира се. — Подаде ръка. — Благодаря ви, редник Грифитс. Оказахте ми неоценима помощ.

Тон се обърна и забърза към джипа.

В Куестурата, главното полицейско управление, го въведоха при началника на полицията. Джеймс обясни защо е дошъл. Мъжът нареди да му донесат съответната документация и започна да я преглежда мрачно. По някое време заби показалец с една папка и я обърна към Джеймс:

— Ето. Няма никакви съмнения какво точно е станало. Ливия Пертини. Била е арестувана за проституция и е прегледана от лекар същия следобед. Отвели са я към лагера в Афрагола, при останалите момичета.

Джеймс усети как кръвта във вените му се вледенява.

— Къде е в момента?

Полицаят погледна часовника си.

— Предполагам, че вече са я качили на кораба, който отплава на север.

— Трябва да ги спрем. Станала е ужасна грешка.

Полицейският началник кръстоса ръце на гърдите си.

— Вие любовник ли сте й?

— Да, така излиза.

— Ясно. — Мъжът кимна замислено. — Нямали сте представа как точно си изкарва хляба, нали? Случват се такива неща.

— Тя не е проститутка. Освен това със сигурност не е заразена.

— Щом казвате. Във всеки случай вече нищо не зависи от мен. Тя е в ръцете на военните.

— Тук става въпрос за корупция. Настоявам за пълно разследване по случая.

Полицейският началник го погледна в очите и леко присви вежди.

— Внимавайте в какво ни обвинявате — каза той меко. — Освен ако нямате абсолютно неоспорими доказателства. — След няколко секунди кимна. — Така си и мислех. — Започна да събира документите си. Този разговор очевидно беше приключил. — Какво мислите да правите сега? — вметна той.

— Всъщност планирам да отида там, където са я закарали, и да я прибера.

Полицейският началник се усмихна.

— Мисля, че не разбирате. Вашата приятелка е отведена отвъд фронтовата линия, на немска територия.

— Прекрасно разбирам това — Джеймс се изправи. — Мога да ви обеща, че ще я открия, независимо какво ще ми струва и колко време ще ми отнеме.

Тя крещеше, докато я хвърляха в килията. Вратата се затръшна зад нея. Ливия заблъска по дебелия стоманен вратовръзка, наричайки ги долни кучи синове и отрепки, но единственият отговор, който получи, беше гръмък смях и отдалечаващи се стъпки. Въпреки това продължи да крещи.

— Няма смисъл — чу глас зад себе си и се обърна. Три млади жени седяха върху пейката под прозореца на килията. Всичките бяха горе-долу на нейните години, тъмнокоси и красиви. Тази, която бе заговорила, продължи: — Няма да се върнат. Рената се опита да ги подкупи, но дори и това не свърши работа.

Най-младата от трите кимна и каза:

— Обясних им, че могат да ме минат безплатно и освен това ще дам на всеки от тях по хиляда лири. Но те просто взеха парите и отказаха да се възползват от мен, защото бяха твърде уплашени да не се заразят. Къде те арестуваха?

— Никъде — отговори Ливия. — Отказах предложението за брак на човек от камората и това изобщо не му хареса. Трябва да говоря с някой висшестоящ и да бъда прегледана от лекар, който да установи, че ми няма нищо и всичко е една лъжа.

— Вече е късно да разчиташ на лекарски преглед — каза третото момиче. Гласът ѝ беше много тих, а тя като цяло създаваше впечатлението, че е ужасно срамежлива. — Всички тук мислят, че

лъжем, за да не ни изпратят на север. Документът, който удостоверява, че си заражена, е всичко, от което имат нужда, за да са сигурни, че наистина си болна от сифилис.

След няколко часа вратата се отвори и момичетата бяха отведени до военен камион от карабинер, който отказа да отговаря на каквито и да било въпроси. Откараха ги извън Неапол в някакъв военен лагер карай морето. Войниците ги наблюдаваха, докато минаваха край тях, но в погледите им нямаше веселие или любопитство, просто хладна преценка. Ливия остана с впечатлението, че тези мъже знаеха защо са тук и че те четирите изобщо не са първите, които минаваха по този път.

Вкараха ги в някаква сграда, изпълняваща функциите на импровизиран затвор. Вътре вече имаше около десетина жени, разделени в четири килии. След малко се появи някакъв британски офицер, който им обясни какво да правят.

— Най-общо казано, когато пристигнете в Рим, ще бъдете отведени в немски военен публичен дом, където от вас се очаква да преспите с максимално количество германци. Нямате особен избор по този въпрос, защото ще ви дадем документи за самоличност, но не и пари. Сами ще изработите това, от което имате нужда. Както може да се предполага, вече сте свикнали с подобен тип... трудова дейност.

— Какво ще стане, ако немците разберат, че сме заразени? — попита едно от момичетата.

— Сами се досещате, че няма да бъдат особено щастливи от този факт.

— Това е възмутително — повиши тон Ливия. — Ние сме жени, не оръжия. Най-малкото трябва да ни дадете възможност да бъдем излекувани.

— Всъщност вие сте престъпници — информира ги офицерът. — Проституцията е нарушение както на гражданите, така и на военните закони. — Той хвърли някакви торби на пода. — Позволихме си волността да ви подберем някои неща. Не бихме искали да изглеждате повлекани, когато стигнете до Вечния град, нали така? Ще отпътуваме натам с кораб след няколко часа.

— Станала е ужасна грешка — отчаяно каза Ливия. — Аз съм приятелка на британски офицер. Името му е Джеймс Гулд. Трябва да се свържете с него.

— Всяко момиче в Неапол е приятелка на някой британски офицер — изсмя се мъжът. — А ако си мислите, че нямам нищо по-добро за правене от това да изпращам съобщенията ви, сте в жестока заблуда. И без това за вашия офицер ще е по-добре да му се махнете от главата.

Той се обърна и излезе от килията, заключвайки вратата след себе си.

Едно от момичетата приклепна и разтвори първата попаднала му торба. Вътре имаше рокли, обувки и шапки.

— Това е абсурдно — кресна гневно Ливия и ритна една от торбите.

— Какво имаше предвид с това за немския военен публичен дом? — попита момичето със срамежливия глас.

— Германците правят нещата по различен начин от Съюзниците — отговори ѝ момичето на име Рената. — Не ти е позволено да спираш мъже на улицата. Трябва да отидеш на специално място, което е под надзора на армията. Имаше такова и в Неапол, докато германците бяха тук.

За първи път Ливия осъзна колко кошмарно безнадеждна е ситуацията, в която беше попаднала. Тези нямаше просто да я отведат на немска територия, но и щяха да я натикат в публичен дом. Какво щеше да стане, ако откажеше да направи това, което се очакваше от нея? Тя произнесе гласно:

— Защо просто не кажем на немците, че сме болни? В такъв случай те няма да ни искат в публичния си дом.

— Така е, но пък ни хвърлят в затворнически лагер — обясни Рената. — Те не лекуват жените в случай на зараза, само войниците.

С напредването на нощта момичетата започнаха да разказват историите си. Нито една от тях не бе проституирала преди войната. Момичето със срамежливия глас, чието име бе Абелина и се оказа на деветнайсет, се беше влюбило в германски офицер.

— Никой не ми каза, че не бива да го правя — каза тя тихо. — В крайна сметка по онова време ние бяхме съюзници, а и Юрген нямаше нищо общо със СС или Хитлер. Вече щяхме да сме сключили брак, ако немците не се бяха изтеглили. След като те си тръгнаха обаче, всички в селото започнаха да ме наричат уличница. Никой не желаше да ми

продаде храна или да ми даде работа, така че ми се наложи да печеля пари по този начин.

Разбраха, че Бианка е била изнасилена от съюзнически войници, които бяха освободили селото ѝ, група мароканци от Полка на свободните французи.

— Направиха това с всички жени — сподели тя. — Но аз бях единствената, която вече беше сгодена. Когато годеникът ми научи какво се е случило, заяви, че не иска да има нищо общо с мен. Никой не пожела да ми помогне, така че какъв избор имах?

Рената беше най-младата, но бе израснала в бедните квартали на Неапол и след началото на войната беше станала проститутка, защото просто не бе имало никаква друга работа. Бе чула за растреламентите и знаеше, че могат да бъдат избегнати, ако започнеш да си изкарваш хляба по някакъв легален и благопристоен начин, но тя бе единствената в голямото си семейство, която носеше пари в къщата, а заплатата на сервитьорка не би могла да изхрани всички. Предполагала беше, че когато я заловят, ще успее да подкупи карабинерите да я пуснат, но точно по онова време служителите на закона просто бързали да приключат с операцията.

Ливия ги слушаше как разказват историите си, спокойно, без следа от самосъжаление или фалшива сантименталност, и усети как я изпълва някакъв странен гняв, различен от всичко, което бе изпитвала досега. Това не беше експлозивната ярост при разстрела на Пупета или кошмарната безпомощност от времето, когато баща ѝ умираше. Сега тя беше изпълнена с пламенното убеждение, че нито едно от тези момичета не заслужаваше да бъде тук повече от нея; че тази война — която според Джеймс и останалите всъщност се водеше в името на доброто и правдата, все неща, за които човек си струваше да се бори — се бе изродила напълно, защото политиците и генералите бяха готови на всичко в името на победата, дори и да погизат милостта, състраданието и честта.

Тук имаше много добри хора, които вършеха добрини, и това бе проличало ясно при изригването на Везувий и помощта, която бе оказана на местното население. Но в мига, в който същите тези добри хора придобиеха някаква власт, те започваха да злоупотребяват с нея или пък спираха да обръщат внимание на последствията от действията си върху човешките животи и съдби. Тези, които страдаха най-много

от всичко това, бяха именно жените, защото те изначално бяха лишени от каквато и да е власт.

Решението, разбира се, бе по някакъв начин жените да се борят за правата си, но тя не виждаше как това би могло да се случи, не и в Италия.

Тя прозря, че тази война, за която си мислеше, че се води между силите на фашизма и силите на демокрацията, всъщност бе съвкупност от множество различни конфликти. Конфликтът между тези, според които жените трябва да си стоят у дома, и онези, които смятаха, че на жените трябва да се даде правото да работят. Конфликтът между тези, които искаха младите да показват повече уважение, и онези, които искаха възрастните да се отнасят с по-голямо разбиране. Конфликтът между тези, които се възхищаваха на американците с техния жаргон, филмите, гангстерите и джаза им, и онези, които искаха Европа да си остане по-европейска. Конфликтът между тези, които смятаха, че обикновените хора трябва да си знаят мястото, и онези, според които обикновените хора трябва да бъдат свободни. Конфликтът между тези, които мислеха, че правителството трябва да се грижи за благото на народа, и онези, според които правителството трябва да има повече власт. И най-вече конфликтът между тези, които желаят всичко да си бъде постарому, и онези, които искаха всичко да се промени. А в този конфликт — конфликта, в който най-важните битки все още предстояха, а армиите все още се събираха под разветите знамена на старото и новото — тя знаеше на коя страна ще застане.

[1] Може би най-доброто френско вино. Конкретно реколта 1945 г. е оценена като най-скъпата в света. — Б.пр. ↑

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

ЧЕТИРИЙСЕТ И ЕДНО

Корабчето напусна пристанището в Гаета и набра скорост с изключени светлини. На борда имаше около дузина жени, придружавани от двама мъже от Подразделение А — един британец и един италианец. От начина, по който двамата си говореха, Ливия разбра, че това не е първото им подобно пътуване. Нямаше никакъв заслон и тънките рокли на жените скоро прогизнаха от вода. Те се бяха сгушили заедно, за да се топлят, докато корабчето бе подмятано от вълните.

Ливия наблюдаваше губещия се в далечината силует на Везувий, чудейки се дали някога щеше да види отново Неапол. Не се виждаха светлини, понеже всички прозорци бяха затъмнени заради бомбардировките, но тя лесно можеше да си представи мястото, където се намираше Фишино. Мариса и баща ѝ бяха някъде там... А Джеймс? Тя се запита какво ли правеше той сега и дали някога изобщо щеше да разбере какво се е случило с нея.

Внезапно се разнесе пронизителен писък. Едно от момичетата — Бианка, тази, която бе изнасилена от мароканските войници — беше изтичало до борда и се бе хвърлило в тъмните води. Британският офицер изпсува и изгаси двигателя. Останалите жени започнаха да се кръстят и да мълвят молитви, докато мъжете оглеждаха морето. Всички обаче знаеха, че без светлина ще бъде почти невъзможно да я открият. След няколко минути офицерът включи отново двигателя и корабчето потегли.

Другият офицер извади пистолета си и обяви, че ще застреля всяка, която се опита да скочи през борда. Ливия си помисли, че това е доста абсурдна заплаха — Бианка беше искала да се самоубие, а не да избяга. Един куршум трудно би накарал някого, взел подобно решение, да размисли. Въпреки това никоя от останалите не се опита да последва примера ѝ.

Ливия се беше отказала от идеите си да планира каквото и да било. Страхът бе притъпил разума ѝ до такава степен, че беше неспособна да мисли. Това, което ги очакваше — германците, фактът,

че момичетата неминуемо щяха да бъдат разкрити, и тежките наказания след това — беше прекалено ужасяващо, за да разсъждава над него. Далеч по-лесно беше просто да чака и да се подчинява, когато ѝ наредят да спи, да яде или да се движи.

Въпреки това едно тихо гласче в главата ѝ напомни, че тази апатия беше само временна и че рано или късно пред нея щеше да се открие възможност за бягство. Тя знаеше, че когато този момент настъпи, няма да се поколебае дори и за миг.

Нощта беше безлунна, но морето излъчваше леко фосфоресциращо сияние и Ливия ясно видя, че приближават сушата, заради чернотата на брега, която се отличаваше от тъмнотиллавия цвят на небосвода. Лодката забави ход, а британският офицер се наведе през борда, за да огледа за мини. Това продължи няколко минути, след което, видимо успокоен, че няма опасност, той се обърна и вдигна ръка.

Корабчето ускори ход, но само няколко секунди по-късно нещо издрънча при удара си в корпуса, а морето проблесна, сякаш озарено от подводна светкавица. Водата изригна край тях и запрати корабчето във въздуха. Ливия чу писъци и звук на цепещо се дърво и чак тогава грохотът от експлозията достигна до ушите ѝ. Ледената вода я обгърна и тя осъзна, че плува, при това — в грешната посока: беше объркала горе с долу и в момента гребеше към дъното, а дробовете ѝ се пръскаха от болка. За около десетина секунди на агония тя си помисли, че няма да успее, че ще отвори уста и ще вдиша единствено солена вода, но точно тогава, подобно на изскочила от бутилка коркова тапа, усети, че изплува на повърхността. Удари главата си в парче дърво, а маслото от двигателя лепнеше по косата ѝ, но тук поне имаше въздух, който изтерзаните ѝ дробове приветстваха с радост.

Останалите започнаха да изплуват край нея и да се вкопчват в останките от корабчето. Ливия се огледа. Брегът беше на по-малко от стотина метра. Тя се обърна по гръб и заплува към него.

Осем от тях бяха оцелели, включително и офицерът, който бе стоял на носа, когато мината експлодира. Раните по гърдите му кървяха обилно, беше истинско чудо, че изобщо е намерил сили да плува.

Те се помъчиха да му помогнат, като свалиха мокрите му дрехи и направиха заслон от клони. Единствено Рената, момичето от Неапол,

отказа да се включи.

— Той искаше да ни застреля — отсече тя. — Мен ако питате, тази свиня си получи заслуженото.

— Той просто е изпълнявал заповеди — заяви Ливия, докато влачеше още клони. Така или иначе, от усилията им нямаше никаква полза — мъжът умря още преди да се зазори. Нямаха лопати, с които да го погребат, но всички заедно казаха молитва над тялото му.

— Какво ще правим сега? — попита Абелина. — Може би трябва да потърсим германците и да се предадем.

— И какво точно мислиш, че ще се случи, а? — сръза я Рената. — За тях сме дори нещо по-лошо от шпиони. Ние сме саботьори. Ще извадим истински късмет, ако просто ни разстрелят.

— Но ние не сме дошли тук доброволно.

— Наистина ли мислиш, че това има някакво значение? Повечето от германците сигурно също не са дошли тук доброволно. Не знам за вас, но аз знам какво ще направя.

— Какво?

— Ще потърся някой град и ще се опитам да спечеля пари там. Една жена никога няма да остане гладна на място, където има мъже.

— Ами ти, Ливия? — попита Абелина. — Според теб какво трябва да направим?

Ливия се замисли за момент.

— В моето село имаше мъже, които бяха успели да избягат от военнопленнически лагер на север. Преминали немската фронтова линия без особени затруднения. Щом те са се справили, значи и ние ще можем.

— Дори не знаем къде се намираме — възрази Рената.

— Знаем, че трябва да вървим на юг. Освен това сме жени — най-малкото, няма да се опитат да ни застрелят.

— Погледни как сме облечени — обади се едно от момичетата. В думите ѝ имаше истина: дрехите, които им бяха дали, бяха подходящи за проституиране, а не за дълъг преход.

— Е, лично аз мисля да рискувам — заяви Ливия. — Всичко е по-добро от перспективата да правим това, което офицерите искаха от нас. Кой идва с мен?

— Аз — обади се Абелина.

За изненада на Ливия Рената каза:

— Добре де. Хубаво. Защо да не пробвам. Винаги мога да спра някъде, ако си променя решението.

Някакво друго момиче, чието име Ливия не знаеше, тропна с краче:

— Прекалено е далеч. Аз оставам тук.

Останалите три се съгласиха с нея, че Неапол е прекалено далеч, а пътят ще бъде извънредно опасен, макар никой от тях да нямаше ясен план какво точно трябва да направи. Явно след като бяха получавали заповеди толкова дълго време, било то от мъжете, с които бяха спали, от сводниците си или от офицерите от Подразделение А, те бяха изгубили способността си да вземат самостоятелни решения. Ливия осъзна, че заради страха си и водени отсялата на навика, те щяха да направят точно това, което съюзниците очакваха от тях. Тя се опита да ги вразуми, но бързо разбра, че няма как да ги завлече на юг против волята им. Пътуването щеше да бъде достатъчно трудно и без подобни усложнения.

Ливия, Абелина и Рената вървяха, докато не стигнаха до някакво село, където попитаха за посоката. Оказа се, че се намират западно от Рим. Тази новина повдигна духа на Ливия. Оставаха им не повече от сто километра до фронтовата линия, а след това още толкова до Неапол.

Бързо се разбра, че между Рената и провинциалните момичета Ливия и Абелина има голяма разлика. Неаполитанката никога в живота си не бе изминавала повече от два-три километра и след половин ден започна да се оплаква от пришки и изтощение.

Ливия също беше доста уморена.

— Можем да си починем — предложи тя. — Но не много дълго, защото после ще ни бъде далеч по-трудно да продължим.

Трите седнаха на земята и си свалиха обувките.

Чуха приближаващ се звук от двигатели. Ливия трескаво се огледа за скривалище, но конвоят се появи, преди дори да се надигне. Камioni, чиито каросерии бяха пълни с немски войници. Мъжете весело им помахаха, а шофьорите надуха клаксони. Рената вдигна палец. Последният камion забави ход и спря.

— Какво правиш? — попита тревожно Абелина. — Мислиш ли, че е безопасно?

— Нищо не мисля, но определено тръгвам с тях — заяви Рената и се затича към камиона. Ливия и Абелина се поколебаха за момент, след което я последваха.

Мъжете им протегнаха ръце и им помогнаха да се качат. Всички бяха широко ухилени и си подвикваха нещо на немски. От смеха им Ливия заключи, че коментарите им надали са особено цензурни и благопристойни. Установи, че няма къде да седнат. Войниците сочеха скутовете си, но тя отривисто поклати глава... само за да тупне безславно по задник миг по-късно, когато камионът потегли.

Някакъв едър мъж ѝ подаде ръка, след което нежно, но настоятелно я придърпа да седне в скута му. Срещу нея Рената и Абелина вече бяха седнали в двама други войници. Този, в чийто скут седеше Ливия, ѝ се усмихна и каза:

— Их Хайнрих.

Той посочи към нея с въпросително изражение.

— Ливия — промърмори тя нервно.

— Бела Ливия! — Изглежда „бела“ беше единствената италианска дума, която знаеше. Той я подрусваше на коленете си, сякаш беше бебе. Когато тя изсумтя, мъжът спря и я погледна извинително.

Пропътуваха с камиона около трийсетина километра, по време на които жените трябваше да изтърпят някоя и друга срамежлива целувка, малко пеене и спорадичен шумен смях. Когато камионът отби край пътя и слязоха, и на трите им беше малко мъчно, че немците си отиват.

Не бяха яли нищо цял ден, а след като изминаха още петнайсет километра, започна да се смрачава. Нямаше какво да губят, така че се престрашиха да почукат на първата попаднала им врата в следващото село. Хората бяха бедни, а посевите им бяха унищожени от войната, но въпреки това дадоха на момичетата малко хляб и ги настаниха в плевнята за през нощта. Близко до паянтовата сграда растеше кайсиево дърво. Ливия похапна плодове и си легна да спи, мислейки си за кайсиите във Фишино.

На следващия ден пое на път малко след зазоряване. Вървяха през целия ден. Беше ужасно горещо. Днес нямаше войници, които да

им осигурят превоз, а с изключение на двата увлечени в схватка самолета, които прелетяха над тях по пладне, не видяха никакви следи, че наоколо бушува война. Единствено липсата на животни по пасбищата и фактът, че лозниците не бяха подрязани, подсказваха, че в цялата мирна идилия на околния пейзаж има нещо необичайно. Освен това селата, през които преминаваха, бяха странно тихи. На места не се чуваше дори и кучешки лай.

По някое време видяха на хоризонта да се издигат облаци дим. Когато се приближиха, Ливия се запита какво ли гори. Най-вероятно беше нещо, свързано с войната, като например взривени бойни машини. Не се виждаха явни признаци за опасност, така че момичетата продължиха в същата посока.

Едва когато се приближиха доста по-близо, видяха, че димът се носи над някакво село. Наоколо нямаше никого, но въпреки това — Ливия бе абсолютно сигурна в това — някой готвеше. Тя се доверяваше напълно на изостреното си от глада обоняние. Вятърът донасяше аромата на печено месо, който ѝ напомни за пира, който бяха устроили във Фишино с останките от Пупета. Устата ѝ се напълни със слюнка.

— Тук има храна — каза тя на другите. — Нека видим дали ще успеем да си изпросим малко.

Те заобиколиха първата къща и видяха източника на дима. Църквата гореше. Едва тогава Ливия осъзна, че миризмата е твърде странна. Да, със сигурност ставаше дума за печено месо, но в аромата му имаше нещо неприятно и парливо, нещо, което сякаш засядаше в гърлото. Той идваше откъм горящата църква.

— О, не! — възкликна тя ужасено, притискайки ръка към устните си.

Обгорената врата на сградата беше паднала, а слънцето проникваше през отворите в изгорелия покрив, така че момичетата ясно можеха да видят какво имаше вътре. Някои от сгърчените овъглени тела бяха скупчени край остатъците от олтара, други лежаха близо до вратата, откъдето явно се бяха опитвали да избягат. Ливия видя, че повечето трупове бяха на жени и деца.

Когато извърна очи от кошмарната гледка, тя забеляза някаква старица, приседнала край пътя. Поклащаше се напред-назад, сякаш люлееше бебе, но ръцете ѝ бяха празни. Ливия изтича до нея.

— Какво се е случило тук? — попита тя нежно.

— Партизани — отвърна сковано старицата.

— Партизаните са направили това?

— Не. Направиха го германците. Казаха, че даваме храна на партизаните. — Старата жена се удари силно в ръка по главата. — Какво можехме да сторим? Помолихме партизаните да се махнат, но те продължаваха да се връщат в селото. Тогава германците дойдоха и вкараха всички в църквата. Хвърлиха вътре гранати и след това я запалиха.

— Как успяхте да избегате?

— Оставиха ме жива, за да кажа на партизаните какво се е случило. Аз съм единствената, която бе пощадена. — Старицата примигна. — Семейството ми, съседите, внучката ми... всички са мъртви. Изгориха дори и кучетата.

Не можеха да направят нищо за нея. Напуснаха обезлюденото село и продължиха пътя си в мълчание. На още поне пет-шест места из разкрилата се пред очите им долина се издигаше дим. Когато се спусна мрак, трите се сгушиха под едно дърво, но нито една не успя да спи много през тази нощ.

На другата сутрин продължиха. Ливия вече не усещаше глад. Всеки път, когато си припомнеше онази миризма, ѝ прилошаваше. Преминаха покрай още зловещи следи, които войната беше оставила след себе си — преобърнати на една страна обгорели останки от камион, който лежеше край огромен кратер в земята, оставен от експлозия, разпилени гилзи и няколко празни кутии от амуниции, някакъв мъж, привързан чисто гол към едно дърво, чието надупчено от куршуми тяло беше оставено на птиците и лисиците. Едва когато Абелина бе на път да припадне от глад, трите се осмелиха да почукат на една врата. Изненадващо, получиха храна — една женица ги въведе в кухнята си и им даде малко сварен ориз. Ливия я обсипа с благодарности: беше очевидно, че домакинята им бе споделила с тях крайно оскъдните си запаси и надали самата тя щеше да яде повече от това, което беше дала на тях. Да не говорим, че подобен род благодеения спрямо непознати хора криеха опасността от германска наказателна акция, както се бяха убедили сами предишния ден.

Жената прекъсна благодарствената тирада, като махна с ръка.

— Имам син, който се сражава в Русия — каза тя. — Ако аз отпратя вас, може би там някой ще отпрати него. А ако ви нахраня, Господ ще се погрижи и той да бъде нахранен.

Същата нощ Ливия наблюдава нещо, което първоначално взе за разразила се на юг гръмотевична буря. Едва когато забеляза колко хаотични бяха проблясъците, разбра, че небето се осветява от престрелките на фронтовата линия.

На следващата сутрин видяха конвой от немски бронирани машини на пътя пред тях и решиха да заобиколят, вместо да поемат риска някой да ги види. Скоро се оказаха безнадеждно изгубени и прекараха почти целия ден в опит да преодолеят някакъв стръмен склон, само за да се озоват близо до мястото, от което бяха тръгнали.

Пътят беше започнал да се изкачва нагоре. Мускулите на Ливия натежаха като олово, а главата ѝ се замая. Когато погледна към Абелина, видя, че спътницата ѝ е по-зле и от нея. Кожата ѝ блестеше от пот, залиташе на всяка крачка, а очите ѝ бяха разфокусирани. Ливия отиде до нея, за да ѝ помогне, но докато протягаше ръка, Абелина се препъна и падна. Ливия докосна челото ѝ: изгаряше от температура. Инфекцията в организма ѝ си казваше думата. С Рената я подхванаха от двете страни, но сега се придвижваха още по-бавно, защото почти я носеха.

Изведнъж чува мъжки глас:

— Какво правите?

Ливия се извърна. Не видя никого и за момент си помисли, че халюцинира.

Обади се и втори мъжки глас:

— Ако са капан, няма как да не призная, че той изглежда великолепно.

Двама мъже излязоха от близките храсти. Носеха изпокъсани и избелели униформи, но краката им бяха обути в характерните за селяните от планината сандали с връзки, достигащи до прасеца, а на вратовете си имаха яркочервени шалчета. Носеха пушки, които в момента бяха насочени към момичетата.

— Къде отивате? — попита единият.

Ливия беше твърде уморена, за да може дори да се уплаши.

— Опитваме се да стигнем до Неапол.

Мъжът обмисли думите ѝ.

— Не можете да продължите оттук. След около три километра надолу по пътя има немски наблюдателен пост.

— Има ли някакъв начин да го заобиколим?

— Само ако минете през планината.

— Трябва ни място, където да си починем — каза Ливия. — Това момиче е болно, а ние сме изтощени до смърт. Ще можете ли да ни подслоните някъде за през нощта?

— Какво мислиш? — попита тихо мъжът спътника си.

Другият явно се съгласи, защото първият се обърна към жените и заяви:

— Можете да дойдете с нас. Но ако забележа, че се опитвате да подадете сигнал на някого, знайте, че ще ви застрелям.

Той пресече пътя и им направи знак с ръка да го последват.

— Хайде, мили дами — каза весело. — Очаква ни дълго изкачване.

Вървяха около час, като се редуваха да помагат на Абелина. Когато достигнаха до гъста кестенова гора, мъжът, който ги водеше, вдигна ръка, за да спрат:

— Пристигнахме. Добре дошли в нашата каса^[1].

Ливия не можеше да разбере защо са спрели наред пущинака. После се огледа по-внимателно наоколо и забеляза сред дърветата напомнящи на индиански вигвами палатки, замаскирани с листа и клони. От всички страни заизлизаха хора, които се насочиха към тях, за да видят кои са новодошлите. Някои носеха униформи, други — селски дрехи, а трети — саморъчно направени жакети от овча кожа. Всички до един обаче имаха завързани около вратовете си червени шалчета.

Един млад мъж пристъпи напред и застана пред тях.

— Добре дошли, другари — каза той гръмко. — Името ми е Дино, а вие вече сте под мое командване.

Дино беше млад, на около двацет и две, но притежаваше увереността и обаянието на роден лидер. Първоначално се отнесе с подозрение към трите жени, появили се изневиделица в лагера му.

— Ако работите за фашистите — каза той с безизразен тон, — ще бъдете мъртви още преди зазоряване.

Ливия отново обясни, че просто се опитват да стигнат до Неапол.

— Избрали сте наистина лош момент за прекосяване на фронтовата линия — заяви Дино. — Ако германците не ви видят сметката, съюзническата артилерия със сигурност ще го направи. Най-добре ще бъде да изчакате няколко седмици. Дотогава германците ще бъдат принудени да се изтеглят нататък. — Той направи широк жест с ръка в южна посока. — След това пътят ви до Неапол ще бъде чист.

— Можем ли да останем тук, докато чакаме?

— Не можем да си позволим да изхранваме гости. Ако искате да ядете, ще трябва да работите.

— Разбира се.

— Какво можете да правите? Не се обиждайте, но ми приличате на проститутки.

— Някои от нас са такива — призна Ливия.

— Значи сте жертви на капиталистическия режим. Обещавам, че никой тук няма да се възползва от вас. Можеш ли да готвиш?

— Мога... — каза Ливия и потръпна, — но в момента бих предпочела да не го правя.

— Можеш ли да стреляш?

— Мога. Аз съм селско момиче, стрелям по зайци от дете.

Дино свали пушката от рамото си и ѝ я подаде.

— Стреляй по онова дърво — каза, посочвайки към един кестен на около петдесет метра от тях.

Ръката на Ливия трепереше, докато опираше приклада в рамото си. Пушката бе по-тежка от тази на баща ѝ, а самата тя беше слаба заради недохранването. Въпреки това зае правилна стойка, точно както я беше учил Нино, и дишаше леко, докато дърпаше спусъка. Откатът я блъсна в рамото, а части от секундата по-късно чу звука от забиващия се в дънера куршум.

— Можеш ли да направиш същото, ако не се целиш в дърво, а в германец?

Тя се замисли за сгърчените обгорени тела в църквата. Да, би могла да застреля хората, които бяха сторили това. После обаче си спомни за невинните, срамежливи войници, които ги взеха в камиона си и им пееха песнички фалшиво, но ентусиазирано. Би ли могла да застреля тях? Ами ако всъщност бяха едни и същи хора, певците и убийците?

— Да — промълви тя. — Бих могла.

Дино кимна:

— Чудесно.

Той я отведе в една от палатките, и ѝ посочи купчина вмирисани дрехи. Тя си избра чифт панталони в цвят каки и груба риза от шевиот.

Дино ѝ подаде и червено шалче.

— Можеш да обличаш каквото си поискаш, но винаги трябва да носиш това. Ние сме гарибалдини, а това е флагът на нашата революция. Багдолините, които са монархисти, носят сини шалчета. Ако предпочиташ да бъдеш синя, а не червена, не можеш да останеш тук — ще трябва да те пратим при някоя друга група.

— Значи вие сте комунисти?

— Да. Знаеш ли нещо за комунизма?

— Абсолютно нищо — призна си Ливия.

— Аз ще те науча. Ако искаш да останеш с нас, разбира се.

— Ще остана.

Партизаните бяха приготвили яхния с месо от муле и кестени. Ливия беше смятала, че умира от глад, но когато ѝ подадоха пълната купичка, установи, че не може да вкуси дори и залък. Причината не беше в това, че храната е зле приготвена, напротив — предвид ограничените продукти, с които разполагаха, готвачите се бяха справили забележително добре. Месото от муле беше приготвено на бавен огън, за да стане по-крехко, и бе подправено с горски билки и листа от мирта, а добавянето на кестени и няколко гъби беше страхотно попадение. Проблемът беше, че самата миризма на месото, която някога беше обичала толкова много, сега предизвикваше спазми в стомаха ѝ. Тя взе парче гъба и няколко кестена, след което бутна купичката настрана.

Мъжете в лагера бяха от различни националности. Някои бяха местни фермери, принудени да изберат дали да се присъединят към Съпротивата или да бъдат отведени от германците. Други бяха избягали военнопленници, руснаци, поляци и британци, уморени от пътуването на юг, за да се върнат при Съюзниците. Наоколо имаше и жени, които условно можеха да бъдат разделени на две групи. Едните бяха обикновени привърженички, приятелки на някои от партизаните

или готвачки, които можеха да бъдат разпознати по дългите си рокли, наплескани с горска кал. Другите, далеч по-малко на брой, бяха пълноценни бойци от отряда, които носеха мъжки дрехи, а мъжете се отнасяха с тях като с равни. Някои от тези жени пушеха лули и също като мъжете имаха партизански псевдоними, избродирани върху червените шалчета. Именно към тази група жени се присъедини Ливия.

На следващия ден тя преживя първото си сражение. Партизаните отидоха до един използван от германците път и устрои засада. Скриха в мръсотията край пътя открадната немска мина, която трябваше да бъде детонирана по сигнал на предводителя чрез дръпването на прикаченото към нея мъже. После останалите партизани, около четирийсет на брой, се скриха в канавките и зад дърветата и зачакаха. Когато конвойт от камиони се приближи с почти напълно затъмнени фарове заради бомбардировките, Дино остави половината машини да преминат, преди да даде заповедта. Експлозията взриви един от камионите, който се претърколи в канавката. Партизаните изскочиха от мрака и откриха огън по конвой, принуждавайки го да спре. От каросериите излязоха мъже с оръжия, които на свой ред започнаха да стрелят.

За няколко секунди въздухът се изпълни със свистящи и в двете посоки куршуми. Ливия, която бе приклепнала зад едно дърво и стискаше пушката си, чуваше как германските куршуми се забиват в ствола. Враговете бяха повече и имаха по-добро оръжие. Няколко от тях се опитваха да разположат стационарна картечна установка зад камион, но един партизанин хвърли няколко гранати, които бързо решиха този проблем. После Дино даде заповед за изтегляне и партизаните се стопиха сред дърветата. Бяха загубили двама мъже, но смятаха, че са убили поне половин дузина. Нямаше да разберат със сигурност, докато германците не организират наказателната си акция. Те винаги ексекутираха по десет цивилни за всеки един загинал войник и точният брой на убитите щеше ясно да покаже какъв е бил резултатът от днешната акция.

Всеки следобед, времето, по което немските патрули бяха най-активни, партизаните оставаха в лагера и събрани на малки групички,

си организираха семинари по теория на комунизма. За Ливия те бяха истинско откровение. През целия си живот бе смятала политиката за нещо, от което жените винаги бяха държани настрана и което, доколкото бе схващала, се състоеше основно в мрънкане относно корупцията и разни подобни неща, съчетано с пълна неспособност да се постигне някакво подобие на обществена справедливост. Сега за първи път някой наистина сядаше, за да ѝ обясни какво точно представляват социалните прослойки — каква бе разликата между собствениците на фабриките и работниците във фабриката, както и защо първите всячески се опитваха да намалят надниците на вторите, но с уговорката, че ако работниците гладуват или останат на улицата, те нямат нищо общо с тази работа; защо с жените се отнасяха като с вещи или защо в крайна сметка мнозинството винаги работеше за малцинството. За своя собствена изненада Ливия осъзна, че самата тя се превръща в следовник на комунистическите идеали. Най-накрая някой предлагаше алтернатива на бедността и експлоатацията, които я бяха заобикаляли, откакто се помнеше. Италия беше страна, благословена с ресурси, и всичко, което трябваше да направят, бе просто да ги разпределят справедливо между всички. Ако човек имаше нужда от доказателство, че комунистическата система е ефективна, просто трябваше да погледне Русия. Именно руската армия бе обърнала хода на войната за Съюзниците, обясни ѝ Дино, и това беше станало, защото руските войници вярваха в системата, за която се сражаваха. Ако италианските комунисти можеха да покажат, че са също така добре организирани, те неизбежно щяха да сформират първото следвоенно правителство и в страната щяха да започнат реформи, водещи към политическо и социално равенство.

Нещо повече, комунистите дейно окуражаваха жените да гледат на себе си като на напълно равни с мъжете. Както на никого не трябваше да се позволява да се възползва от труда на друг човек заради един прост договор, така и никой не можеше да притежава дадена жена, просто защото е сключил брак с нея. Дино ѝ обясни, че бракът и проституцията бяха двете страни на една и съща капиталистическа монета, а на всичко отгоре проституцията беше по-малко неморалната от двете, защото мъжът, който наемаше жената, ѝ връщаше свободата след края на съвместните им занимания, докато бракът беше равносителен на робство.

Ливия не се съгласи напълно с това. Тя смяташе, че има мъже, които възприемат брака като партньорство между равни, а не като придобиване на собственост, но трябваше да признае, че те бяха рядкост, а законът и Църквата бяха изключително единодушни в третирането на жената като лично имущество на нейния съпруг. За нея партизаните бяха първата организация, която смяташе представителите на двата пола за равни.

— Пушката не се интересува кой я държи — каза Дино. — А германския труп не го е грижа дали е бил застрелян от мъж или от жена.

Когато погледнеше назад към последните години, Ливия установяваше, че нейният новопоявил се интерес към комунизма е бил неизбежен. Именно заради политиката Италия в момента беше приклепена в сблъсъка между Съюзниците и германците, политиката ѝ бе отнела съпруга, но също така политиката я беше принудила да се омъжи толкова млада. Политиката бе допуснала нашествието на съюзническите войски в Италия, а заради местните корумпирани политици хора като Алберто бяха успели да се сдобият с власт. Политиката бе позволила на хората от Подразделение А да арестуват жени и да се отнасят с тях, все едно не бяха нищо повече от кутия с патрони, която трябва да бъде изстреляна срещу германците. Дино казваше, че наближаващият край на войната и смъртта на Мусолини ще доведат до политически вакуум, който за първи път щеше да позволи на обикновените италианци да се изправят срещу големите бизнесмени, мафията, държавата и Църквата, за да изградят за себе си обществото, което искат.

С цялата си енергия и страст, канализирани от тези нови идеи, Ливия се опиваше от всяка дума и скоро започна да задава въпроси. Задаването на въпроси тук винаги беше окуражавано, защото само чрез дебат можеше да се достигне до истината, също както историята беше процес от революции и контрареволюции, които в крайна сметка бяха движещите сили на прогреса. Скоро Ливия започна да се интересува от неща, за които Дино нямаше еднозначен отговор и затова тя започна да търси истината сама за себе си. Но в това нямаше нищо лошо, защото комунизмът осигуряваше идейните средства, с чиято помощ човек можеше да си отговори на всички въпроси.

Едно конкретно нещо обаче продължаваше да я терзае и тя използва първата попаднала ѝ възможност, когато двамата с Дино останаха насаме, за да поговорят.

— Какво мислите относно наказателните акции? — попита тя. — По пътя насам видяхме някои ужасни неща. Германците убиват невинни хора заради вас.

— Така е — кимна Дино. — Те са извършили много зверства в този район.

— А не бихте ли могли... — Ливия се поколеба. Не ѝ се искаше да бъде прогонена от единственото убежище, което имаше, но нямаше как да не зададе този въпрос. — Не можете ли да оставите Съюзниците да водят битките? Тогава ще има по-малко акции срещу мирното население.

— И да оставим американците да ни свършат мръсната работа? — Изражението на Дино стана мрачно. — Този въпрос е бил обмислян на най-високо ниво, от съюзническите командири. Нашите заповеди идват директно от тях и те ни казват да продължаваме. Пък и каква точно алтернатива имаме, така или иначе? Да се оставим да бъдем изнудвани от германците и да не правим нищо, докато други хора се бият за нашата страна? Италия се опозори достатъчно, когато помогнахме на тези фашисти. Сега ние трябва да бъдем тези, които ще се отърват от тях.

Въпреки политическите си различия със Съюзниците, партизаните възприемаха себе си като част от съюзническите сили и спазваха военната дисциплина като всяка друга армейска част. Понякога получаваха заповеди директно от Лондон чрез кодирани съобщения по радиото. След края на новинарската емисия водещият казваше, че сега ще прочете списък със съобщения за „нашите приятели зад граница“. „Марио, кравата на брат ти е болна“ означаваше, че трябва да се организира атака срещу склад за гориво. „Баба ти е настинала“ беше заповед за следене на трафика в определена зона. „Небето е червено“ бе сигнал за увеличаване на партизанската активност.

Въпросът кога ще пристигне Пета армия присъстваше доста често в разговорите им. Бяха чули, че в Рим авторите на графити вече си правеха шеги с надписи по стените от сорта на: „Американци, дръжте се! Скоро ще дойдем, за да ви освободим“.

От своя страна германците оставаха уверени, че действията на Съпротивата няма да дадат никакъв резултат. Всички знаеха за популярната шега на майор Долман, един от техните командири, който бе казал на своите висшестоящи: „Можем да бъдем спокойни, докато враговете ни разчитат на партизаните да свършат нещо. Италианците принципно мразят да се надигат — било то от леглото или срещу някой враг“.

Беше трудно да опази косата си от въшки, така че Ливия помоли една от партизанките да я подстриже късо. Повечето от жените, участващи в сраженията, бяха направили същото. Докато седмиците отминаваха, тя все повече започваше да заприличва на тях.

Колкото до Джеймс, Ливия се опитваше вече да не мисли за него. Тази част от живота ѝ със сигурност беше приключила. Това бе приятен, но кратък антракт между серия от трагедии и когато се помъчеше да си спомни времето, което бе прекарала с младия офицер, то ѝ се струваше нереално като сън.

[1] От италиански — „къща, дом“. — Б.пр. ↑

ЧЕТИРИЙСЕТ И ДВЕ

Джеймс се присви в стрелковото гнездо, докато пръстта се сипеше във врата му. А тя се сипеше, защото някакъв снаряд бе експлодирал на около двайсет метра от мястото, където беше приклепнал. Ушите му все още пищяха от гръмовния звук. Но всичко беше наред, защото сега той бе просто един от съюзническите войници. Всяка нощ, подобно на някаква извратена игра на тенис, в която топката е заменена с високоексплозивни субстанции, двете страни бомбардираха позициите си по този начин. Снаряд за снаряд. Едва от миналата седмица германците бяха започнали да стават по-изобретателни, изпращайки след падането на мрака бомби пеперуди^[1] които безшумно се спускаха в окопите, или пък изстрелвайки фосфоресциращи ракети към пристанището, намиращо се далеч зад тях.

— Ще ми се да млъкнат — измърмори Робъртс до него, докато се бореше с радиото. — Скоро ще дойде време за Сали.

— Трябва да спреш да слушаш тези глупости.

— Това са единствените глупости, които можеш да слушаш на това място. — Радиото запращя, докато Робъртс се опитваше да настрои честотата, и тогава чуха изкусителния ѝ глас. Това беше тя — Аксис Сали^[2].

— Здравейте, момчета? — измърка тя. — Как сте тази вечер? Този дъжд е страшно досаден, нали? На мен, разбира се, ми е топло и уютно в мъничката ми палатка, но наистина ми е жал за вас. Казаха ми, че по-късно ще се извие гръмотевична буря. А вие сте някъде навън, петдесет хиляди човека, и изобщо нямате къде да се подслоните. Петдесет хиляди. Божичко, това превръща брега на Анцио в най-големия военнопленнически лагер в света. И знаете ли кос е най-интересното? Той е на пълна самоиздръжка. — Тя се изкикоти на шегата си, а после дрезгавият ѝ глас стана по-нисък и съчувствен. — Чухте ли за бедничкия редник Ейбълман? Прибрахме го от ничията земя преди няколко часа. Изглежда е стъпил на противопехотна мина. Гаднички са тези мини. Сега вътрешностите му висят навън. Лекарите

правят, каквото могат, разбира се, но не хранят особени надежди за оцеляването му. Сега ще ви пусна малко музика, за да ви ободри, приятели.

От радиото се разнесе фокстрот.

— Страшна кучка е тая — отбеляза Робъртс с чувство.

— Всичко й е написано, тя само чете тези неща — каза Джеймс.

— Немците, също като нас, си имат специалисти по пропагандата.

— Най-големият военнопленнически лагер в света. Е, трябва да признаеш, че има право.

Джеймс изсумтя. Разбира се, че имаше право. Нямаше две мнения по въпроса: Анцио беше същински ад. От петдесетте хиляди войници, които Аксис Сали бе споменала, хиляди вече бяха мъртви. Когато се записа доброволец за фронтовата линия, си беше представял, че ще завладяват град след град по пътя към Рим и той ще търси Ливия. Но за трите седмици, през които бяха закотвени тук, едва бяха напреднали с триста метра, преди отново да им се наложи да отстъпят. В Неапол всички говореха за това как ходът на войната се обръща и нацистите скоро ще бъдат сразени. На това място нещата изглеждаха много по-различни.

Музиката приключи и сладкият глас на немската пропагандистка отново стигна до тях:

— Нека погледнем истината в очите, момчета. Единственият начин да не бъдете мокри и премръзнали тази вечер е някой от нашите куршуми да ви избави от мъките. Как са ви краченцата, между другото?

Започна нова песен.

— Адски отвратително, благодаря, че попита — изръмжа Робъртс, докато се опитваше да измъкне крака от локвата, образувала се в стрелковото гнездо. На практика нямаше начин да запазят ботушите си сухи и стъпалата на много от войниците буквално се разлагаха.

Точно както бе предсказала Аксис Сали, скоро започна да вали. Разрази се силна лятна буря, която изсипа още кал и отломки в окопа. Водата смърдеше отвратително. Това бе една от другите причини за заболяването на краката в окопите. Поради малкото място, където да погребват мъртвите, и липсата на ковчези труповете просто биваха струпвани зад стени, направени от сандъци за боеприпаси, и ги

покриваха с малко пръст. Преди ден, докато пълзеше в един окоп, Джеймс видя, че пътят му е препречен от разлагаща се ръка, която стърчеше от калната стена така, сякаш просеше. Той я беше повдигнал внимателно за лакътя, след което беше преминал.

Беше негов ред да отиде до точката за наблюдение. Окачи на гърба си раницата с макарата, на която бе навит телефонният кабел, и запълзя напред. Предпазливо се покатери върху струпаните чували и се плъзна като костенурка през ръба на окопа в калта.

Смяташе се, че най-добрият начин за пълзене е да се придвижваш с движения на лактите, влачейки крака след себе си, защото по този начин човек оставаше максимално близо до земята и вероятността някой да му пръсне главата беше по-малка. Той се насочи в посоката, където се намираха германските позиции, и измина около стотина метра, като от време на време замръзваше на място, когато взривът на поредния снаряд осветеше нощния мрак, превръщайки го в по-лесна мишена. За пореден път отбеляза наум колко красиво бе италианското небе по време на сраженията. Всеки тип експлозия излъчваше своя собствена, специфична светлина. Трасиращите куршуми проблясваха в мрака, оставяйки след себе си цветни следи, сякаш някой шиеше със сребристи конци по черния плат на небосвода. Осветителните ракети пращяха и искряха като червени фойерверки. Да не забравяме и за „Пищящите гадини“, изстрелващите по няколко ракети едновременно установки, които немците предпочитаха пред минохвъргачките. Залповете от по четири или осем ракети се носеха във въздуха, а зад тях танцуваха огнените им опашки. „Полилеят“ беше сигнал на ракета, която спускаха с парашут. Тя се носеше бавно към земята, за да осветява терена, толкова бяла и ярка, че всичко наоколо изглеждаше като фотографски негатив. „Подскачащата Бети“ беше противопехотна мина, която изскачаше над земята сред гъст облак от черен кордит, преди да експлодира. „Ани от Анцио“ беше огромно немско оръдие, което стреляше толкова отдалеч, че човек никога не можеше да чуе звука от изстрела, а само пищене, наподобяващо звука на приближаващ се влак, докато снарядът прелиташе във въздуха, последван от проблясък като на осветила небето лятна светкавица, а секунди по-късно идваше и боботещата гръмотевица на взрива.

Докато Джеймс пълзеше напред, до ушите му продължаваше да достига гласът на Аксис Сали, който идваше откъм съюзническите окопи:

— Е, момчета, чудите ли се какво прави гаджето ви в момента? Най-вероятно се забавлява в прегръдките на някой от онези хитреци, скатали се от военната служба, за които чета толкова много напоследък. Обещайте ми, че няма да я съдите прекалено строго, нали, момчета. Та тя е просто едно самотно момиче, не можете да очаквате от нея да стои сама у дома и да ви чака... Със следващата песен искам да поздравя всеки войник, чиято любима намира утеха в нечие чуждо легло...

Джеймс изскърца със зъби и продължи напред. Наистина си мислеше какво ли прави Ливия в момента, но в нейния случай най-вероятно ставаше дума за нещо далеч по-неприятно от ласките на споменатия хитрец. Той се опита да прогони тази мисъл от съзнанието си. Точно сега единственото нещо, което имаше значение, бе да се добере до сигурно място.

Вляво от него се чу звук, наподобяващ лая на малко кученце. Някой стреляше с „Шмайзер“ в мрака. Чу се задавен вик, после стрелбата прекъсна.

Той спря, за да провери дали телефонният кабел, който се размотаваше зад него, не се е закачил някъде. Намираше се толкова близо до германските позиции, че дори и най-тихият звук би могъл да го издаде. Швабите, разбира се, имаха свои собствени съгледвачи в ничията земя. Не бе необичайно явление двама мъже, германец и съюзник, да пълзят един срещу друг в пълна тишина и да се усетят чак когато блъснат главите си. Следваше ръкопашна схватка, докато единият от двамата не паднеше мъртъв.

Джеймс се извъртя на една страна и внимавайки да не вдигне глава, приближи бинокъла до очите си. Скоро една експлозия освети не само небето, но и германците. Забеляза, че в момента укрепват позицията, която наричаха „Канавката Дюселдорф“. „Мюнхенският хълм“ пък изглеждаше пострадал от директно попадение на снаряд.

Чу шепот вдясно от себе си. Предположи, че е германски патрул, поел на същата мисия като него. Остана абсолютно неподвижен. Имаше нещо странно в тези нощи, цялата комуникация се провеждаше чрез шепнене, за да не бъде привлечен вражеският огън, а когато някой

наистина откриеше огън, звукът беше толкова оглушителен, че те заболяваха ушите.

Шепнещите явно бяха отминали. Той откачи телефонната слушалка от раницата си и каза съвсем тихо:

— Двайсет шваби при Дюселдорф.

— Прието. Пази се.

Минута по-късно четири снаряда от минохвъргачка се стовариха едновременно в окопа, където Джеймс бе забелязал да строят допълнителни укрепления.

Той остана на място, съобщавайки на всеки десет минути за нови цели. Враговете инсталираха картечна установка в „Кьолнския краварник“ — който вече изобщо не беше краварник, а само купчина обгорени камъни. Минута по-късно камъните бяха още по-обгорени след падането на няколко снаряда. Джеймс видя как немците бързо започнаха да изтеглят някакво подвижно противовъздушно оръдие от „Берлинския завой“, когато снарядите на минохвъргачката започнаха да се сипят край него. Тъкмо бе взел телефона, за да съобщи за нова цел, когато гласът от другата страна му каза:

— Време е да се връщаш, друже.

— Вече?

— Промяна в плана. Придвижваме се. — Ясно можеше да долови потиснатата възбуда в гласа на мъжа. Може би това, което всички твърдяха, беше истина. Че големият пробив ще дойде съвсем скоро. Джеймс се претърколи, за да застане с лице към позициите на своите, и отново запълзя през калта към относителната сигурност на съюзническите окопи и землянката си.

Тази землянка беше негов дом през трите седмици, които бе прекарал тук. Построена от предишна дивизия, тя имаше диаметър от около два метра, а покривът ѝ бе изграден от железопътни релси, покрити с чували пясък. Самите релси бяха облепени със стари броеве на вестник „Звезди и ивици“, а по пода имаше още няколко чувала с пясък, върху които стъпваха при някое от честите наводнения. Други чували изпълняваха функцията на легло. През деня Джеймс споделяше това малко пространство, както и леглото, с още двама мъже — Робъртс и Харви. Той не знаеше почти нищо за тях, но същевременно ги познаваше по-добре от всеки човек, когото бе срещал някога. Часовете, прекарани на това клаустрофобично място под почти

непрестанните бомбардировки, бяха оголили тяхната същност и характерите им до такава степен, че тримата имаха чувството, че се познават от деца. Животът тук не можеше да се нарече безгрижен, но беше изненадващо простичък. Джеймс не притежаваше нищо, не се интересуваше от пари, защото нямаше за какво да ги харчи, разговаряше с непознати хора, сякаш му бяха стари приятели, не се беше къпал и преобличал от две седмици, когато последно го бяха изпратили под душовете.

Когато Джеймс за първи път подаде молбата си да бъде преместен на фронтовата линия, майор Хийткоут не можа да повярва на очите си. Бойните действия в Италия бяха навлезли в най-кървавата си фаза и въпреки че бе забранено новините за това да достигат до вестниците, стотици съюзнически войници бяха дезертирали. Други бяха предпочели да се прострелят в крака или бедрото, за да не останат на фронта, а множество страдаха от психични разстройства вследствие на тежките бойни условия. Лекарите се бяха видели в чудо, защото подобно масово полудяване не се бе случвало от битката при Сома^[3].

Беше абсолютно откачено някой с лека, спокойна и добре платена работа в Полевата служба за сигурност да пожелае доброволно да отиде на място, което бе накарало толкова много войници да загубят разсъдъка си.

В крайна сметка Джеймс осъзна, че най-лесният начин да получи това, което иска, бе просто да сподели с майора истинските причини, поради които желае да замине на север. Недоверието бързо прерасна в шок. Новината, че сватбеният офицер, човекът назначен на тази позиция, за да възпрепятства всячески браковете с италианки, всъщност търси някакво местно момиче, за което планира да се ожени, бе доказателство за това, което майор Хийткоут бе подозирал от доста време — че Джеймс страда от някаква остра форма на морална изроденост, така че колкото по-бързо се отървеше от него, толкова по-добре. Той даде на младия офицер само няколко часа, за да си събере багажа и да разчисти бюрото си. Нямаше време да отиде в „При Тереса“, за да пийне грапа с Анджело на сбогуване. Нямаше време да изпрати известие във Фишино какво планира да направи. Нямаше време да погледа как залязващото слънце обагря водите на Неаполския залив в кървавочервено. Нямаше време за чаша марсала с яйце в компанията на доктор Скотера. Нямаше време и за една последна

разходка по Виа Форчела. Всъщност успя единствено да надраска набързо бележка до Джъмбо, в която обясняваше накратко какво се е случило и молеше приятеля си да разпита своите хора в Подразделение А за местоположението на Ливия.

Докато крачеше към пристанището, откъдето щеше да замине за Анцио, в главата му зазвуча куплет от сантиментална балада. Една от песните, които продавачите на нотни листа пееха в парка под прозореца му:

*E tu dice: „I' par to, addio!“
T'alluntane da stu core...
Da la terra da l'ammore...
Tiene 'o core 'e nun turna'?*^[4]

Каквото и да се случеше, независимо дали щеше да успее да открие Ливия или не, той имаше чувството, че нещо е безвъзвратно приключило.

Откри на пристанището болничния кораб, който щеше да го откара до Анцио. Беше се забавил заради лошото време и точно в момента италианските докери сваляха от него сякаш безкрайна редица с носилки, върху които лежах бинтовани, стенещи мъже. Джеймс беше шокиран от мръсотията, с която бяха покрити. Приличаха повече на изтощени ученици, изнесени заради контузия от игрището за крикет, отколкото на войници: втвърдена кал покриваше крайниците им, лепнеше в косите им, изпълваше дори устите и очите им. Някои от носилките бяха плувнали в кръв в случаите, когато лекарите не бяха успели да се справят с раните. Джеймс се запита как е прекарал толкова дълго време в Неапол, без никога досега да види никой от тези кораби, с техния товар от премазана човечност.

Пътуването до брега на Анцио отне едва час и половина, но бе като влизане в един съвсем различен свят. Корабът спря на няколко мили от брега в очакване на мрака и Джеймс успя да се наслади на залеза, красив също като онези, които бе наблюдавал в Неапол. После с ниско боботене двигателите се включиха отново и корабът пое към малък залив на далечния бряг, пълен с най-различни по размер плавателни съдове — разрушители, катери и дори няколко фрегати.

Над тях се носеха баражните балони, които винаги бяха напомняли на Джеймс за летящи слонове. Той се изправи на палубата, загледан в приближаващия се бряг. Нямаше никакви светлини и навсякъде се стелеше тишина. Беше му трудно да повярва, че това пред него е бойно поле.

Високо над брега се появи самотен изстребител „Месершмит“ и започна да кръжи наоколо лениво и безцелно, подобно на насекомо.

— Най-добре влез вътре — извика един матрос на Джеймс. — Това е Сънчо Чарли. Може да реши да постреля по нас, ако не си намери по-добра цел.

Джеймс продължи да наблюдава самолета.

— Защо му викате така?

— Защото е първият, който излита вечер, винаги в един и същи час. Човек може да си сверява часовника по него.

Месершмитът зави и се спусна към един от разрушителите. Намираха се твърде далеч, за да видят изстрелите на противовъздушното оръдие, но облачетата дим показваха накъде са насочени снарядите. След малко самолетът направи кръг във въздуха и се отправи към сушата.

Внезапно на около стотина метра от морето изригна водна струя, после още една и още една, сякаш край тях преминаваше някакъв кит с чудовищни размери.

— Започна се. Това трябва да са сто двацет и двойките — сподели с Джеймс същият матрос.

Сякаш в отговор на невидим сигнал, сумракът избухна в ярки светлини — от вътрешността на сушата към брега полетяха ракети, а във въздуха затанцуваха искрите на картечни изстрели.

— Ето я и бойната веселба в пълния й блясък — ухили му се матросът. — Добре дошъл в Анцио.

Джеймс влезе вътре и отиде на мостика. Капитанът и екипажът му не изглеждаха особено притеснени от падащите снаряди и насочиха кораба към пристанището по зигзагообразен курс. Джеймс видя дълга редица от хора, които ги очакваха на кея, изненадващо неподвижни предвид силещата се от небето смърт. Много от тях лежаха в носилки. Изглежда по бреговия плацдарм нямаше място, което да се намира извън обсега на немските атаки. Вляво от тях някакъв катер бе улучен директно и избухна, разпръсвайки пламтящо гориво по морската

повърхност. Още снаряди изсвистяха във въздуха и се забиха сред вълните. Стрелбата беше безцелна и напомни на Джеймс за боцкане на великан с карфица в опит случайно да бъде уцелено някое негово слабо място.

Капитанът повиши глас, за да надвика шумотевицата:

— Не се мотай, когато стигнем до брега. Искаме да натоварим тези хора и да се махнем оттук колкото се може по-бързо.

Джеймс кимна и се качи на палубата. Скоси на кея веднага щом корабът се приближи достатъчно. Рев, наподобяващ шума от приближаващ се влак, оповести за появата на най-големия снаряд до момента, последван от огромен гейзер морска вода, част от която се изсипа върху му. Той се изтръска и се огледа наоколо за някого, комуто да съобщи за пристигането си. Някакъв нисш офицер стоеше край купчина артилерийски снаряди и си свиваше цигара с изумително спокойствие. Джеймс изтича до него, присвил глава между раменете си, и отдаде чест:

— Току-що пристигнах.

Мъжът го погледна видимо развеселен.

— Не думай — кожата на лицето му беше почерняла от кордите и мръсотията.

— Къде да отида?

Офицерът посочи с цигарата си към някаква дупка в земята.

— Там долу.

Джеймс влезе в дупката и се спусна по стъпалата до подземна стая. В средата ѝ имаше голяма, осветена от газени лампи маса, върху която бяха разпръснати най-различни карти. Наоколо се бяха събрали неколцина мъже, част от които крещяха в телефонни слушалки. Докато Джеймс ги гледаше, земята над тях се разтресе и между гредите на тавана се посипа пръст.

В крайна сметка успя да открие човек, който да му обясни къде трябва да отиде, и той тръгна да търси бойната част, към която беше причислен. Пое по кална пътека към фронтовата линия, всичко наоколо бе потънало в лютивия дим на десетината генератори и му беше доста трудно да проследи написаните на ръка табели, които изскачаха пред него в мрака. Много от тях очевидно съдържаха някакви шегички, които той, като новодошъл, не можеше да схване. „Брегови хотел — двеста ярда — специални отстъпки за новите ни

гости“. „Почивна база — тук надали ще си починете особено“. „Вие се намирате тук, ама не за дълго“. Докато напредваше, табелите и шегичките ставаха все по-зловещи. „Внимание — падащи снаряди — постарайте се да не изцапате това място с вътрешностите си“ или пък „След тази точка преминаването на хора през деня е абсолютно забранено“. Канонадата беше спряла за малко и Джеймс чу вечерната песен на славеи.

Внезапно сигнална ракета освети небето над него. Чу картечен огън опасно близо до себе си и инстинктивно приклезна. Прецени, че вече се намира на не повече от стотина метра от фронтовата линия и като нищо някой случаен куршум можеше да разкъса врата му. Пред очите му изплува плашещо ярко видение за това как се е изгубил и броди из ничията земя, където го застрелват още преди да е пристигнал. После обаче забеляза стълба, която водеше надолу, и надпис: „За лондонското метро — оттук“. Попадна в мрежа от тесни окопи, пълни с мръсни мъже с празни очи, покрай които трябваше да премине. Почувства се като зрител, закъснял за театрално представление, който трябва да накара целия ред да стане, за да стигне до мястото си. Въпросното място в крайна сметка се оказа малка землянка, осветена от импровизирана димяща лампа, направена от консервна кутия. Вътре имаше двама мъже. Единият беше сержант, който отдаде чест, а другият, капитан, му протегна ръка за поздрав. Това бяха Робъртс и Харви. Двамата бяха прекарвали на това място четири седмици, като се изключи един кратък период на почивка в боровите гори надолу по брега, които обаче също се намираха в обсега на немските снаряди. И двамата бяха абсолютно единомислени по един въпрос — Анцио беше особено смрадливият гъз на географията.

— Радвам се, че сте оставили местенце за мен тук — усмихна се Джеймс, докато оставяше багажа си в най-сухия, поне на пръв поглед, ъгъл на землянката. Едва няколко секунди по-късно осъзна грешката си. — Аз... съжалявам. Изобщо не помислих.

Той, разбира се, заемаше мястото на някого друг.

Харви кимна:

— Стивънс — каза тихо. — Беше убит от противопехотна мина преди две нощи. Погребавме го отвъд потока.

Той разведе Джеймс из окопа, за да му покаже позициите на тяхната рота. Някъде отпред се чува гласове, които крещяха нещо на

немски. Харви се провикна:

— Ruhe da, wir koennen nicht schlafen.

— Какво им каза? — попита Джеймс.

— Да млъкнат и да ни оставят да спим — отвърна Харви.

Джеймс установи, че перспективите за оцеляване на артилерийските съгледвачи не бяха особено големи. Всяка нощ някой от тях пропълзяваше в ничията земя между различните точки на наблюдение и даваше на минохвъргачката координати за прицелване, когато забележеше вражеска активност. Прекарваха дните в опити да поспят, лов на въшки из косите си — рекордът на землянката беше осемдесет и пет за един ден — писане на писма, състезания с бръмбари и очакване на вечерта, когато камионът за амуниции докарваше хранителните им дажби.

На втората си нощ, докато пълзеше в ничията земя, Джеймс забеляза бавно придвижваща се немска каска недалеч от него. Секунди по-късно главата, върху която се намираше каската, се повдигна леко. Джеймс бързо извади пистолета си и се прицели. Врагът беше в обсега му. Всичко, което трябваше да направи, беше да дръпне спусъка. За миг мислеше наистина да го стори, но после промени решението си. В момента заповедите му бяха не да убива, а да наблюдава. Ако стреляше, щеше да лиши едно семейство от син, може би и някоя жена от съпруга ѝ, а това нямаше да промени хода на войната по никакъв начин. Всъщност бе доста по-вероятно по този начин да издаде собствената си позиция, а отмъщението на немските минохвъргачки нямаше да закъснее.

Той вдигна предпазителя и плъзна пистолета си обратно в кобура. Беше добър войник и ако му наредяха да убива, щеше да го стори. Но нямаше намерение да отнема човешки живот просто ей така.

Докато седмиците отминаваха, а обещаното напредване все така биваше отлагано, личният му свят стана съвсем мъничък, ограничен до землянката и мястото му на бойното поле. Само някъде в дълбините на съзнанието му се таеше смътният спомен, че има причина да премине отвъд възвишенията и реката, отвъд красивите синьо-бели хълмове, които се виждаха в далечината и блокираха пътя към Рим. Животът му с Ливия бе един друг живот ѝ той си мислеше за нея като за мираж, предизвикващ някакъв неясен, отчаян копнеж за смях и нежност, за

уханието на фетучине ал лимоне, за нещо, което не е покрито с кал, въшки и кръв.

Джеймс пропълзя обратно в землянката, където завари Робъртс да събира багажа.

— Чу ли? Махаме се оттук — ухили му се той.

— Къде отиваме?

— В Чистерна, доколкото разбрах.

Сърцето на Джеймс ускори ход. Чистерна се намиреше по пътя към Рим.

— Значи това е големият пробив?

— Така изглежда. Крайно време беше, дяволите да го вземат.

Те се присъединиха към останалите от своята рота и се насочиха към сборния пункт. Отдалечаването от фронтовата линия беше доста странно преживяване. Като за начало човек трябваше да ходи приклекнал, също както в окопите. После, докато се отдалечаваше от обсега на немските снайперисти, можеше да се изправи до приведено положение, докато най-накрая не му се удадеше възможността за първи път от седмици да се изправи съвсем и да ходи спокойно, изпълнен с прекрасното усещане, че никой не се опитва да го убие в момента.

Имаше опашка от хора, които вземаха амуниции от пристанището. Джеймс подсвирна. Последния път, когато беше тук, купчината с амуниции беше висока колкото барачка, докато сега бе достигнала размерите на църква, а явно е била още по-голяма, преди артилеристите да вземат своите неща.

— Няма спор, голямшка е — промърмори Робъртс.

Дадоха им храна, после се наредиха и зачакаха. Наоколо цареше обичайният хаос, който наставаше винаги преди атака — човек или пречеше някому, или се намиреше на грешното място, или спешно търсеше нещо, което в крайна сметка се оказваше не чак толкова спешно. Докато минаваха покрай камион с припаси, Робъртс се спря.

— Я виж ти. Манерки за вода. Няма да е лошо да вземем няколко. Ако знам нещо за дългите преходи, то със сигурност е, че се ожаднява доста.

Никой не ги гледаше, така че и тримата си взеха по една допълнителна манерка, която окачиха на гърбовете си при останалата екипировка.

Харви използва свободното време, за да напише писмо до приятелката си. Когато свърши, го подаде на Джеймс, за да го прочете и подпише. Всяко писмо следваше да бъде цензурирано и ако човек искаше да го изпрати бързо, го даваше за цензуриране на някой от бойните си другари. По това време Джеймс вече знаеше почти всичко за Каролайн, чийто офис се намираше в сградата на британското правителство. Той бързо прегледа писмото. „Скъпа, Каз, по времето, когато четеш това, най-вероятно вече ще си научила за големия пробив. Всички тук са превъзбудени. Надявам се единствено да не подведа другарите си. Страшно много се радвам, че Гулд и Робъртс ще бъдат с мен, както знаеш, бих могъл да им поверя живота си. Надявам се, че вече сте разрешили проблемите, които имахте с шефа ти. Ще ти пиша отново при първа възможност, но не се тревожи, ако следващото ми писмо се забави. Предполагам, че в следващите няколко дни ще има проблем с пощенските услуги“. Джеймс подписа листа и го върна на Харви. Самият той нямаше намерение да се занимава с писма. Родителите му бяха единствените хора, на които би могъл да пише, а думите по никакъв начин не биха могли да опишат живота му такъв, какъвто беше в момента. Той и Робъртс прекараха времето си, почерняйки лицата си с кал.

Атаката явно приближаваше: от тях се очакваше да проправят път за Първа бронетанкова дивизия, придвижвайки се бавно напред заедно с хората от Специалните части.

— Това означава, че ще трябва да изчакаме дневната светлина — каза Робъртс.

Джеймс кимна: всички знаеха, че танковете трябва да виждат какво се случва пред тях, докато се придвижват, дори това да означаваше загубата на всички преимущества, свързани с една изненадваща нощна атака.

В крайна сметка тяхната част получи заповед за придвижване. Стояха рамо до рамо по двойки в пълния с хора окоп и изчакваха нещо да се случи. Войникът зад Джеймс обясняваше, че италианките предпочитали да ги чукаш на задна прашка, докато английските момичета харесвали да бъдат отгоре. Разговорът по темата продължи

доста дълго, докато в един момент, точно преди зазоряване, не започна преградният артилерийски обстрел и говоренето стана невъзможно заради шума. За четирийсет и пет минути всяко голямо оръдие, позиционирано в бреговия плацдарм, насочи огъня си срещу немските позиции.

Те продължаваха да чакат, придвижвайки се бавно през окопите с пищящи уши. Пред тях битката вече беше започнала, но те още не можеха да се включат в нея. Колко британско, помисли си Джеймс, дори когато се готвим да рискуваме живота си, културно сме се подредили на опашка. Въпреки това той отбеляза, че ситуацията бе далеч по-малко благоприлична, отколкото би била примерно на една опашка за бекон. Навсякъде около него мъжете се облекчаваха, а някои дори бяха приклекли и се изхождаха по голяма нужда, защото нервите им просто не бяха издържали. Междувременно първите ранени вече бяха започнали да се връщат и изглеждаха замаяни или щастливи, че се махат от този ад, в зависимост от сериозността на раните си.

— Не изглеждат чак толкова зле — промърмори Харви.

— Това са тези, които могат да ходят — отбеляза Робъртс. — Останалите бедни копеленца все още са някъде там.

[1] Немски противопехотни бомби, използвани по време на Втората световна война. Наричат се така заради металния корпус, който се разтваря и напомня за крилете на гигантска пеперуда. — Б.пр.

↑

[2] „Axis“ на английски означава „ос“. В случая псевдонимът на водещата визира страните на Оста — тристранния военен блок между Германия, Италия и Япония. — Б.пр. ↑

[3] Една от най-мащабните битки по време на Първата световна война, провела се край река Сом в Северна Франция. Бойните действия започват на 1 юли 1916 и завършват на 18 ноември същата година. — Б.пр. ↑

[4] „Значи ми казваш: «Сбогом, аз заминавам!» / Бягаш от това, което ти шепне сърцето... / Далеч от земята, където откри любовта... / Вече няма да се върнеш, нали?“ — Б.а. ↑

ЧЕТИРИЙСЕТ И ТРИ

В крайна сметка достигнаха края на опашката, излязоха от окопа и се затичаха напред. Странно беше да се движат изправени на това място, което толкова дълго време бяха прекосявали единствено пълзейки в калта. Но край тях хиляди мъже правеха същото. Навсякъде по земята лежаха тела, телата на съюзнически войници, мъртви или ранени. Не се виждаше никакъв медицински персонал с носилки или може би лекарите просто не смогваха заради огромния брой на пострадалите. Джеймс следваше мъжа, който тичаше пред него. Когато той спираше, и Джеймс спираше, когато залегнеше, залягаше и Джеймс, когато отново се втурнеше напред, Джеймс правеше същото. Пред тях бойни самолети кръжаха над мястото, което най-вероятно бе сърцето на битката.

Някакъв ужасен германски войник тичаше към тях, вдигнал ръце във въздуха, за да покаже, че се предава. Някой му посочи окопите зад тях и му каза да продължи да бяга. После наоколо започнаха да падат снаряди — малки немски осемдесет и осмици. Джеймс скочи в кратера, останал след някаква експлозия, и изчака там заедно с група американски пехотинци за някого с минохвъргачка. Той и Харви бяха изгубили останалите от своята част в хаоса. По някое време при тях пристигна екип с минохвъргачка.

— Позиция? — изръмжа въпросително единият от мъжете, докато се бореше с тежкото си оръжие. Харви внимателно надигна глава, за да погледне. Докато го правеше, един снаряд отнесе парче от черепа му. Той падна назад, без да издаде звук, с учудване в угасващите очи. От устата му бликна кръв. Джеймс се опита да подхване приятеля си, но усети как главата на Харви се разпада в ръцете му като счупено яйце. Между пръстите му се стичаше гъста, черна кръв.

— Бързо! — викна той на един от американците. — Дай ми твоята сулфа.

Всички редници имаха медицински чантички на коланите си с бинтове и кутийки със сулфонамиден прах. Американецът поклати

глава:

— Няма смисъл. Това момче е пътник. Нямам намерение да ти давам нещо, което може да потрябва на самия мен.

— Дай ми го! — кресна Джеймс.

Нещо в гласа му накара мъжа да свие рамене и да му подаде кутийката. Джеймс сипа праха в раната, но американецът се оказа прав. Харви беше мъртъв още преди Джеймс да вземе бинт, за да го превърже. Той изтри кръвта от ръцете си в панталона.

Войникът с минохвъргачката стреля четири пъти и каза, че това е всичко, което може да направи. Джеймс неохотно изостави тялото на Харви и се качи обратно на бойното поле. Запълзяха към немските позиции. Още няколко от тях бяха улучени, но после един британски изстребител „Спитфайър“ видя проблема и откри огън по картечното гнездо на германците. Някой изкрещя заповед и те отново скочиха на крака и се затичаха напред. Джеймс едва не падна в един окоп, но осъзна, че той е немски. Покатери се от другата му страна и продължи на бегом. Нов окоп. Някакъв немски войник, който тичаше приклепнал, се извърна и хвърли нещо по Джеймс, което го удари силно по брадичката.

— Господи! — възкликна Джеймс, потривайки лицето си с ръка. Мъжът го беше замерил с консерва, която се търколи в немския окоп. Джеймс осъзна, че греши и това не е консерва, а граната, чак когато дойде експлозията. Ударната вълна го отхвърли назад. Той с усилие се изправи на крака, вдигна пушката си и стреля по бягащия германец, но не успя да го улучи.

Вече бяха прекосили ничията земя и се намираха на вражеска територия. Той подмина група от четирийсет или петдесет пленници, охранявани от един-единствен редник. После дойде времето на неизбежната контраатака. Няколко десетки танкове „Тигър“ преваляха билото на хълма пред тях и се насочиха към напредващата съюзническа пехота. Пленниците ги наблюдаваха с интерес, подобно на зрители по време на спортно състезание. Джеймс се върна в немския окоп и помогна на един мъж с минохвъргачка да взриви два от танковете. После, точно толкова внезапно, колкото се бяха появили, „тигрите“ започнаха отстъпление. Куполите с оръдията им се завъртяха, за да стрелят назад, докато се оттеглят.

Цялата битка през този ден протече по подобна схема — напредване в големи хаотични групи, които даваха много жертви, и прикриване в някой окоп или стрелково гнездо, докато многочислеността на Съюзниците не принудеше германците да отстъпят. Имаше и неща, които забавяха напредването им. Минните полета вземаха огромно количество жертви. Справяха се с тях благодарение на така наречените „змии“ — дълги тръби, пълни с експлозиви, които танковете хвърляха сред мините и след това по тях се откриваше огън, докато цялото минно поле не експлодираше. После безопасният път през тези полета биваше маркиран с бяла лента.

Изминаха така около седем километра. Джеймс се придвижваше с група от още трийсетина войници и за известно време не срещнаха никаква съпротива. После над тях прелетя изстребител „Спитфайър“, който явно ги взе за германци, защото откри огън. Разделиха се и скочиха в канавките край пътя, докато куршумите се забиваха в калта на пътя, рисувайки две смъртоносни линии, насочени към тях. Когато излязоха, установиха, че четирима от групата са мъртви.

— Ще сваля това тъпо копеленце, ако се върне — крещеше някакъв ефрейтор. Само дете никой от тях не разполагаше с оръжие, което би могло да свали самолет. Всичко, което им оставаше, бе да се молят откаченият пилот да не ги атакува отново.

Малко по късно Джеймс видя как мъжете пред него изведнъж започнаха да размахват ръце във въздуха и да извиват тела, сякаш танцуваха жига особено ентусиазирано. Вече бе преживял достатъчно битки, за да знае какво означава това: някъде отпред имаше картечна установка „Шпандау“, чиито куршуми разкъсваха телата на войниците, докато те умираха, все още изправени на крака. Наричаха този зловещ танц „Балет Шпандау“. Джеймс отново се скри в един окоп. Усети, че бедрото му е подгизнало, и сведе очи. Куршум бе пробил допълнителната манерка, която си беше взел от камиона. Той я вдигна към устните си и изпи остатъците от водата.

Някакъв офицер го потупа по рамото:

— Ела с мен.

Джеймс кимна, за да покаже, че е разбрал. Офицерът се измъкна от укритието и двамата с Джеймс се втурнаха към картечното гнездо. Офицерът го достигна първи, вдигна оръжието си и падна поразен от куршум в гърдите. Джеймс, който се намираше зад него, тъкмо се

прицелваше. Той стреля и германецът се строполи безжизнен върху картечницата си. Вторият немски войник в картечното гнездо, който се грижеше за презареждането, се изправи, вдигнал ръце във въздуха:

— Kamerad — извика той. — Предавам се.

Джеймс му направи жест с ръка да се маха и продължи напред. Не бе направил и няколко крачки и някой, когото така и не видя, го простреля. Джеймс вече беше свикнал с подобни инциденти, които рано или късно те застигаха на бойното поле.

За своя огромна радост скоро срещна Робъртс, който също беше ранен. Едното му ухо бе разкъсано и по врата му течеше кръв.

— Нямам никакво намерение да се връщам през тези шибани минни полета — каза той на Джеймс. — Ще изчакам тук, докато не превземем Чистерна и не се появят камиони, които да ме отведат у дома. Предполагам, че това ще се случи съвсем скоро. — Той кимна напред, където градът вече ясно се виждаше между хълмовете.

Когато стигнаха до Чистерна, подминаха колони от стотици германци, които се бяха предали и ги отвеждаха под охрана. Въпреки че между сградите все още се чуваше звукът на картечен огън, пътят в града вече бе маркиран с бели ленти, които минаваха край обгорените останки на множество танкове. Няколко жени надничаха от вратите. Деца махаха срамежливо. Група изтощени войници бяха приклекли край едно радио.

— Защо се забавихте толкова много, а? — попита един от тях.

Докато влизаха в града, минаха покрай офицер, край когото се бяха събрали няколко жени. Италианките се опитваха да му обяснят нещо, сочеха улицата пред тях и жестикулираха.

— Някой от вас случайно да говори жабарски? — обърна се офицерът към групичката на Джеймс.

— Аз — пристъпи напред той.

— Ще ми кажеш ли какво бръцолевят тези?

Джеймс се обърна към жените:

— *Vuona sera, signorine. Cosa c'è?*

— Опитваме се да кажем на този войник, че петнайсетина германци се крият в избата на Косима — отвърна му една от тях.

— Къде е тази изба?

Жените му обясниха, а Джеймс предаде думите им на офицера.

— Тези германци въоръжени ли са? — поинтересува се той. Джеймс преведе и жените кимнаха.

— Си. Много пушки.

Джеймс кимна на свой ред.

— Благодаря ви, синьорини.

— Добра работа — каза офицерът, докато жените се отдалечаваха. — Как се казваш?

— Гулд.

— Какво ще кажеш, ако ти предложи една доста блага работа, Гулд? Моите хора ще имат нужда от преводач, когато стигнем до Рим.

Джеймс поклати глава.

— Съжалявам. Когато стигнем до Рим, ще бъда зает с друго.

Три дни по-късно вече бяха там. Първите войници влязоха в града, очаквайки яростна съпротива, но вместо това бяха посрещнати от радостното местно население, което хвърляше цветя и здравец по джиповете, буташе бутилки с вино в ръцете на пехотинците и им даваше най-различни подаръци, като последните — в случая с жените — често включваха и собствените им тела. След няколко дни на мястото на немските пропагандни плакати се появиха огромни табели с надпис: „Жени от Рим, не забравяйте за благоприличието“.

Скоростта, с която бяха напреднали, изненада дори собствените им командири, така че пет безпаметни дни войниците гуляха, плуваха в река Тибър, възползваха се максимално от гостоприемството на римляните, разглеждаха местните забележителности, изпращаха писма или просто наваксваха пропуснатите часове сън, дремейки под жарките лъчи на слънцето.

Джеймс нямаше време за подобни занимания. Първата му работа бе да открие местоположението на германския армейски публичен дом. Това не беше особено трудна задача, защото местните с радост побързаха да го упътят към мястото — Виа Нардонес, номер 95. Там имаше висока каменна сграда. Младият офицер предположи, че някога е била хотел. Той се изкачи по стълбите пред входа и влезе в обширното фойе. Рецепцията беше пуста, а разпилените навсякъде хартии предполагаха, че обитателите на сградата я бяха напуснали по най-бързия възможен начин. Той настъпи някаква пачка бележки и се

наведе, за да я разгледа отблизо. Това бяха напечатани билети, на които трябваше да се попълнят името и номера на войника, името на сестрата, която удостоверяваше, че не е болен от нищо заразно, както и името на момичето. Малко по-нататък откри и един попълнен билет. Името на момичето беше Ева, а цената ѝ — двайсет лири.

— Ехо? — провикна се той. Отговор не последва, но му се стори, че някой се движи на горния етаж.

Качи се по стълбите и пред него се откри дълъг коридор, от двете страни на който имаше номерирани стаи. По стените висяха обявления, напечатани с предпочитания от немците готически шрифт. Джеймс отвори първата врата. Стаята беше празна и изглеждаше така, сякаш вече е била преровена от грабители. Металната рамка на леглото бе преобърната, а дюшекът — нарязан. По овехтелия килим имаше разпилени конски косми.

До слуха му достигнаха тихи гласове. Идваха от другата страна на коридора. Той започна да проверява стаите една по една и във втората откри две треперещи момичета, сгушени едно до друго върху леглото. Главите им бяха обръснати, при това доста грубо — по оголените скалпове имаше кървави следи от порязвания. Гледаха го с ужас в очите.

— Всичко е наред — каза той на италиански. — Просто търся един човек.

— Всички германци си заминаха — изфъфли едното от момичетата. — Още в понеделник.

— Имало ли е тук жена на име Ливия? — попита той.

Момичето поклати глава.

— Сигурна ли сте?

— Има регистър — обади се другата. — В офиса. Можете да проверите там, ако искате.

— Не мога да чета на немски. Не знам какво да търся.

— Аз се оправям мъничко — каза момичето и стана. Отведе го до една от съседните стаи, където голям черен шкаф за документи преобърнат на една страна. Джеймс успя да го изправи и отвори чекмеджетата. Папките вътре бяха изненадващо добре подредени. Хората тук очевидно са били адски педантични, отбеляза наум той, докато преглеждаше листовите. През този бордей на Виа Нардонес бяха преминали стотици момичета и за всяко от тях бе водено

подробно досие. Всеки медицински преглед, всяко оплакване, всяка болест бяха описани.

— Какво означава *damenbinden*? — попита Джеймс, след като забеляза честото споменаване на думата.

— Менструални превръзки. Водеха точен отчет кога сме в цикъл, за да не се преструваме, че сме неразположени.

Толкова много момичета...

— Какво се е случило с останалите. Къде са те?

Момичето сви рамене:

— Германците ги отведоха.

Джеймс никъде не откри да се споменава Ливия или Пертини.

— Сигурна ли сте, че това са всички момичета, които са били тук? Може би е имало и такива, които са нямали досиета.

Тя поклати глава:

— Всяка от нас си имаше досие.

Джеймс въздъхна и понечи да си тръгне.

— Моля ви... — промълви отчаяно момичето.

— Какво?

— Нямаме никаква храна. Никакви пари. Ако излезем навън, жените плюят по нас. А мъжете... мъжете се държат дори по-зле. Можете ли да ни дадете нещо?

Всичко, което имаше у себе си, бяха няколкостотин лири и две пакетчета дъвка. Даде ѝ ги.

— Тази Ливия, която търсите... тя приятелка ли ви е? — попита момичето, докато трескаво разопаковаше една от дъвките. Мушна я в устата си и задъвка яростно, след което преглътна. Джеймс се запита кога ли е яла за последен път.

— Да, приятелка ми е.

— Значи е истинска късметлийка — каза тъжно момичето.

— Ще бъде късметлийка, ако успея да я открия.

Той тръгна по брега на Тибър, потънал в мислите си. Навсякъде край него се вихреха празненства. Група войници танцуваха с няколко местни момичета. На Пиаца Навона хората бяха наклали огромен огън и изгаряха немски знамена, документи, изоставени униформи и дори леглата, в които бяха спали германците. Някакво момиче изтича до Джеймс, целуна го по бузата и после побягна, кикотейки се.

Целият град бе обхванат от радостно веселие, но в душата на младия офицер продължаваше да тегне мрак. Така и не беше успял да намери Ливия.

Когато се върна в казармите, където беше настанена неговата част, Робъртс му предаде, че някой го е търсил:

— Едър мъжага. Офицер. Каза, че е от Подразделение А.

— Капитан Джефрис?

— Не си каза името, ама имаше към дузина швабски часовника на лявата си ръка.

— Да, трябва да е бил Джъмбо — усмихна се Джеймс.

Той откри хотела, в който от Подразделение А бяха разположили временната си щабквартира.

— А, ето те и теб Джеймс! — възкликна щастливо Джъмбо, когато го видя, сякаш преходът от Анцио не е бил нищо повече от лежерна разходка в парка. — Запознай се с доброто ми приятелче Бъстър.

Бъстър спокойно можеше да мине за Джъмбо номер две, като единствената ясно различима разлика между двамата беше счупеният му нос.

— Бъстър отговаря за партизаните в сектор четири — обясни Джъмбо. — Това е ей тук — посочи той картата на стената. — Кажи му какво си чул, Бъстър.

— Питам партизанските водачи за броя на хората, с които разполагат — каза Бъстър. — Един от тях ми каза, че отрядът му се е сдобил с нови попълнения, и допълни, че към тях се присъединила дори група неаполитански проститутки, които се опитвали да пресекат фронтовата линия.

— И ти мислиш, че една от тях може да е Ливия?

— Естествено, че е тя — заяви уверено Джъмбо. — Да не мислиш, че неаполитанските проститутки са чак толкова много. Всъщност са си доста де — добави, отговаряйки на собствения си въпрос, — но не е и в този район. Да не говорим, че проститутките по принцип си имат други занимания и пресичането на фронтовата линия не е едно от тях.

— Ако момичето, което търсиш, е с Дино — включи се и Бъстър, — значи наистина е извадило късмет. Той е добър човек.

— Има ли някакъв начин да я измъкнем оттам? — попита Джеймс.

Бъстър поклати глава:

— Опасявам се, че няма как да стане. Целият сектор гъмжи от шваби.

— От друга страна обаче — каза весело Джъмбо, — можем да вкараме теб там. Някога скачал ли си с парашут?

Същата вечер в предаването на Би Би Си имаше едно доста любопитно съобщение за партизаните. След като говорителят предаде на Марио, че кравата на сестра му има нужда от издояване, и на Пиеро, че жена му благодари за шапката, той каза:

— И най-накрая — едно съобщение за Ливия, която е отседнала при Джузепе. Моля останете на мястото си. Рибата тон е на път.

Високо в планината човекът на Дино, който записваше съобщенията от радиоемисиите, се намръщи. Това с рибата не се връзваше с никой от познатите му кодове. Въпреки това го предаде на командира си. Най-вероятно имаше нещо общо с големите пушки, които трябваше да им бъдат доставени.

На около двайсет километра от гората, в която се укриваха Дино и неговите партизани, германците също слушаха предаването на Би Би Си. Отдавна бяха разгадали всички кодове, но рибата тон беше новост и за тях. Те на свой ред заподозряха, че става дума за някое особено зловещо ново оръжие, което партизаните ще получат. Съобщението беше предадено на немския командир, който нареди в района незабавно да бъдат изпратени допълнителни патрули.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ЧЕТИРИ

Задната част на самолета В-17 беше претъпкана и много шумна. Претъпкването беше резултат от това, че отделението за бомбите беше пълно със сандъци, съдържащи оръжия, амуниции и провизии. Седалки нямаше, така че Джеймс и Джъмбо се бяха смушили между сандъците и се държаха за кожените ленти, които опасваха товара. Джеймс стискаше раница и малко куфарче. Един от по-малките бомбени шлюзове беше отворен и под тях проблясваха реките и езерата, посребрени от лунната светлина.

— Ще скочим от два ангела — извика му Джъмбо. — Няма да се притесняваш.

Джеймс кимна с изражение, което се надяваше да излъчва увереност. Никога досега не бе скачал с парашут, но от обясненията на Джъмбо беше схванал, че е добре подобно действие да се извърши от максимално високо. Два ангела, или казано на нормален език, две хиляди фута^[1], трудно можеха да се възприемат като максимална височина. Общо взето, на такова разстояние от земята човек трябваше вече да е отворил основния си парашут, така че на Джеймс изобщо не му се мислеше как ще има време да реагира, ако нещо се прецака и трябва да прибегне към резервния. Въпреки това, когато самолетът зави към планините, той усети как пулсът му се ускорява от вълнение и причината за това не беше само в обтегнатите му нерви. Отчаяно се надяваше Ливия да е получила съобщението му и да го очаква някъде там долу.

Официално Джъмбо беше този, който трябваше да скочи, за да осъществи контакт с партизаните, а Джеймс беше на борда само за да помогне при разтоварването. Според доклада, който пилотът щеше да предаде след края на полета, Джеймс щеше да загуби равновесие и да падне от самолета, докато е избутвал един от сандъците. Джъмбо го увери, че това си е съвсем стандартна схема за превозване на хора, която спестява необходимостта от официално разрешение.

След двайсет минути Джеймс усети, че самолетът започва да се спуска. Джъмбо стана на крака.

— Време е да се заемем с разтоварването — извика той.

Двамата разрязаха кожените ленти и започнаха да избутват сандъците към бомбения шлюз. Когато той се разтвори, Джеймс видя под тях някакъв далечен огън, малък и блещукащ като светулка в нощта.

— Ето го сигнала — провикна се Джъмбо. — Действай.

Двамата избутаха първия сандък. Той се завъртя, увлечен от въздушната струя, а после над него разцъфна парашутът му с цвят таки и сандъкът започна бавно да се спуска. Джеймс искрено се надяваше и собственият му скок да протече толкова гладко. Сега обаче нямаше време да мисли за това. Избутваха сандъците един по един, докато Джъмбо не му даде знак да спре. Самолетът направи обходна маневра, докато отново не се озова над малкия огън.

— Хайде! — извика Джъмбо и двамата възобновиха работата си. Скоро всички сандъци поеа по пътя си към земята.

— Как се чувстваш? — изкрещя Джъмбо.

— Ужасен до мозъка на шибаните си кости — изкрещя в отговор Джеймс. Джъмбо явно беше чул нещо доста по-различно, защото кимна окуражително и вдигна палци. Притиснал куфарчето до гърдите си, Джеймс пристъпи към шлюза. Под него хълмовете изглеждаха притеснително далечни. Бе поразен от мисълта колко идиотска е цялата идея с този скок в бездната. После Джъмбо го бутна и той пропадна с главата напред в нищото. Последваха няколко секунди на дива паника, но скоро усети благословеното изпъване на въжетата, когато парашутът му се разтвори и забави падането.

Последните сандъци се рееха във въздуха под него. Той вдигна очи и видя вдясно от себе си Джъмбо, който се носеше пет-шест метра над него. Можеше да види на земята дребните тъмни фигурки, които вече отнасяха сандъците нанякъде. После забеляза позната слабичка фигура, която тичаше към мястото, където трябваше да се приземи, и изпита усещането, че влюбеното му сърце се рее нейде из облаците над него.

— Обичам те! — Извика й той. — Обичам те! — Осъзна, че тези думи всъщност звучат ужасно красиво на италиански, и затова ги извика отново. — Ливия, обичам те!

Земята посрещна нежно двамата ангели, за единия от които партизаните по-късно разказваха, че се хилел неистово дори докато се

претъркулвал, за да смекчи падането. После тя вече беше в обятията му, а платът на парашута ги обгръщаше, докато той мълвеше отново и отново:

— Ливия, толкова съжалявам. Толкова съжалявам. Никога повече няма да те изоставя. Никога.

Седяха върху едно паднало дърво недалеч от лагера.

— Донесох ти някои неща — каза той, отваряйки куфарчето. — От черния пазар в Рим. Хляб от пекарната на Пиаца Трилуса. И виж! — Той внимателно извади най-ценното си притежание. — Моцарела. Сигурно някой фермер от провинцията я е донесъл в Рим. Невероятно, нали?

— Трябват ни оръжия, не храна — отбеляза тя строго.

— Като те гледам, май имате спешна нужда и от двете. — Ливия бе дори по-слабичка от последния път, когато я беше видял. Той разчупи моцарелата, след което ѝ подаде едно парче. — Опитай.

Тя си отхапа.

— Не е особено хубава — оплака се. После отхапа отново. — Освен това е стара — добави. — И не е добре приготвена. Прекалено е водниста. Няма нищо общо с моцарелата от Кампания.

— Не можах да намеря по-добра.

— Изобщо не е трябвало да си пилееш парите. — Тя отхапа отново. — След войната трябва да си намеря достойна заместничка на Пупета. Нали знаеш, трябва години, за да отгледаш сваятна биволица. Това сирене сякаш е направено от млякото на някой болен дърт вол.

Беше останало съвсем малко моцарела, така че и той си отчупи парченце, за да я опита. Може и да не беше свежа и вкусна като нейната, но въпреки това устата му се изпълни със сладкия мек аромат на росни пасбища с тучна трева и благоуханни билки.

— Освен това е много малка — продължи с критиките Ливия, докато си взимаше последната хапка. — Само римлянин може да ти продаде моцарела недорасляк. Надявам се, че не си платил повече от няколко лири за това нещо.

Джеймс, който всъщност беше дал цялото съдържание на портфейла си за сиренето, поклати глава.

Двамата седяха заедно дълго време. Ръката му бе обгърнала раменете ѝ.

— Джеймс — промълви Ливия с въздишка, — трябва да ти кажа нещо.

— Знам за Алберто. Мариса ми разказа всичко.

— И ти дойде въпреки всичко? — попита тя изумено. — Бих те разбрала, ако вече не искаш да имаш нищо общо с мен.

— Но аз искам да бъда с теб! Не е ли очевидно? Виж, тази война промени всичко. Сега ще трябва да преосмислим нещата. Да решим за себе си кое е правилно и кое грешно.

Тя кимна.

— Хората тук казват, че трябва да се отървем от буржоазното лицемерие.

— Е — промърмори той замислено, — това май е малко крайно. Не е нужно човек непременно да е буржоа, за да бъде лицемер. Не мисля, че е задължително да се отървем от едното, за да се освободим от другото.

— Моят прескъп Джеймс. Рационален, както винаги.

Последва дълга пауза. Той тъкмо се чудеше какво се върти из главата ѝ, когато тя заговори отново:

— Виж, има нещо, което трябва да разбереш. Вече гледам на живота по различен начин. Идването ми тук... битките... нещата, които видях... всички тези неща ме промениха. В момента съм на първо място комунист, на второ — войник, а жената... е, тя май не се класира дори за третото място. Това, да бъда жена, вече е на последно място в списъка.

— Но ти няма винаги да бъдеш войник.

— Така е, но си мисля, че вече винаги ще си остана комунист. А това в някаква степен означава, че ще бъда и войник. Кой мислиш, че ще оправи нещата, след като войната свърши и твоите хора се върнат по родните си земи? Някой трябва да попречи на изроди като Алберто да правят с тази държава, каквото си поискат.

— Ясно. Да разбирам ли, че все още не желаш да дойдеш с мен в Англия?

— Не мога да напусна Италия. Не и след всичко това. Не и след всичко, което хората тук преживяха. Съжалявам, Джеймс.

— Това е интересно — отбеляза той. — Защото самият аз не планирам да се връщам в Англия. Или най-малкото не планирам да се

връщам там за повече време, отколкото е необходимо, за да си подам документите за демобилизация, преди да дойда отново тук.

Тя го погледна, без да е сигурна дали говори искрено.

— Искам да остана в Италия — каза той нежно. — С теб, ако желаеш да бъдем заедно. Без теб, ако ме смяташ за недостоеен. Човек не може да избира родното си място, но може да избере къде да прекара живота си. А аз искам да прекарам своя тук.

Имаше проблем с продоволствията, които Джъмбо и Джеймс бяха докарали. Сандъците съдържаха пушки и пистолети, подходящи за малки по мащаб операции, докато партизаните искаха нещо, с което могат да се противопоставят на мощта на изтеглящата се немска армия — картечни пистолети „Стен“, гранати и полуавтоматични оръжия.

— Искаме тези неща от месеци — изръмжа Дино с разкривено от гняв лице. — Как е възможно да объркате доставката?

— Станал е някакъв административен гаф — успокои го Джъмбо. — Най-вероятно в момента някой някъде се чуди какво да прави с всичките тези пистолети „Стен“. Ще се свържа с щаба и ще наредя да доставят оръжията, които ви трябват. Междувременно можем да се заемем с плана за действие.

Лидерите на другите партизански отряди в района бяха свикани на обща среща. Джъмбо разпъна картата на областта и с помощта на Джеймс, в ролята на преводач, обясни какво трябва да направи всяка ударна група. Имаше много въпроси, но не и възражения. Военната дисциплина на партизаните беше безупречна. Освен това Джеймс забеляза, че Джъмбо наистина е добър в това, което прави. Той притежаваше уменията да вижда отделните компоненти от битката като физически обекти, като съчетания от въоръжение и географски условия: преместване на тази група към това възвишение, което би осигурило възможност на друг отряд да премине тази река...

Единствено Дино изрази негодувание, припомняйки, че всички тези планове се основават на това, че партизаните ще притежават достатъчно тежко въоръжение, за да могат да спрат германците.

— Абсолютно си прав — съгласи се Джъмбо. — Ще получите всичко, от което имате нужда. Оръжията ви ще бъдат спуснати от самолет далеч преди германците да стигнат до тук.

Немското отстъпление съвпадна с повишаването на температурите. Дори и тук, сред хълмовете, жегата беше непоносима и много от партизаните ходеха голи до кръста, без обаче да свалят шалчетата си. Някои от жените носеха мъжки потници вместо ризи. Джеймс забеляза, че въпреки това разголване нито една от тях няма проблеми с мъжете. Всички бяха прекалено заети с приготовленията.

Изкопаха окопи и той използва опита си от Анцио, за да даде няколко съвета. Част от мъжете се възпротивиха, когато настоя изкопите да са дълбоки поне три метра и да се добавят дървени трупи и чували с пясък за доукрепване. Тук просто не бяха наясно с експлозивната мощ на немска осемдесет и осмица. Въпреки протестите обаче всичко беше направено точно както бе препоръчал. Дино се погрижи за това.

Самият Дино все още се притесняваше за липсата на тежко въоръжение.

— Ние копаем картечни гнезда — каза той на Джъмбо, — но кога ще имаме и оръжия, които да сложим в тях?

— Скоро — увери го Джъмбо. — Можеш да си сигурен, че от щаба ще ги доставят навреме. Аз ще имам грижата за това.

Когато останеше насаме с Джеймс обаче, той даваше воля на собствените си притеснения по въпроса:

— Чувам някои крайно странни неща по радиото — довери му Джъмбо. — Очевидно току-що сме изтеглили седем дивизии от Италия и сме ги пренасочили към нова бойна линия в Средиземноморието.

— Но в това няма никакъв смисъл! — възкликна Джеймс. — Защо им даваме шанс за числено превъзходство сега, когато почти сме успели да ги довършим?

— И на мен ми се струва доста глупаво — призна Джъмбо. — Просто се надявам... е, че някой не е решил да направим нещата потрудни за италианците.

— Но защо някой би искал подобно нещо? — попита Джеймс. И после внезапно бе осенен от прозрение. — Всъщност мисля, че вече знам отговора на този въпрос.

— За какво говориш?

— Джъмбо, необходимо е да съберем партизанските командири. Трябва да им кажем, че тежкото въоръжение, което чакат, може изобщо да не пристигне.

— Докато бях в Неапол — обясни Джеймс. — Видях един документ. Строго секретен документ. По онова време изобщо не можах да схвана какво му е толкова секретното — това беше просто анализ на потенциалната политическа ситуация в Италия след войната.

Той замълча, за да събере мислите си. Дино, Джъмбо и партизанските лидери го гледаха внимателно и чакаха да продължи.

— Най-общо казано, в него ставаше дума за това, че сред италианците най-организираната и дисциплинирана политическа група са партизаните. Авторът на документа смяташе, че след войната кралят най-вероятно ще абдикира и комунистите ще вземат властта. Той не беше никак щастлив от подобно развитие на нещата — предвиждаше комунистическа суперсила, която ще се разпростре от Москва до Милано.

— Е, и? — попита Дино. — Това наистина трудно може да мине за секретна информация.

— Това не е било просто анализ на политическата обстановка — каза Джеймс. — Било е план за действие.

Настана тишина, докато партизаните осмисляха думите му.

— Искаш да кажеш, че планът е бил да бъдем предадени? — попита накрая Дино.

— Просто казвам, че някои хора ще бъдат много доволни, ако силите и числеността на гарибалдините бъдат намалени от германците. Що се отнася до политиците, войната в Италия вече е изпълнила целите си — тук бяха задържани двайсет и пет немски дивизии, които иначе щяха да стигнат до Франция. Сега войната е почти спечелена и те изтеглят съюзническите дивизии от Италия, оставяйки комунистите да се погрижат за германците. И обратното. Както казваше моят командващ офицер — тук се следва принципът „с един куршум два заека“.

— Джъмбо? — промълви тихо Дино. — Възможно ли е това да е истина?

Джъмбо кимна.

— Опасявам се, че в думите на Джеймс има смисъл. В края на краищата армейските командири трябва да правят това, което им кажат политиците.

— Трябва да отмените атаката — заяви Джеймс. — Каквото и да ви спуснат от самолетите, мога да се обзаложа, че в сандъците няма да

откриете тежкото въоръжение, от което имате нужда.

— Не можем да отменим атаката — каза Дино. — Това, че нашата смърт ще послужи за някакви подмолни политически планове, не променя нищо. Ние се посрамахме, когато приветствахме фашистите в страната си. Не можем просто да си стоим спокойно и да гледаме как немската армия ни подминава, без да ѝ нанесем своя удар. — Той погледна към другите командири. — Съгласни ли сте с мен?

Един по един всички кимнаха.

Джеймс и Ливия също поемаха смени за патрулиране точно като всички останали. Една нощ чуха изстрели в мрака някъде пред тях. Партизански отряд беше попаднал на група германци. Джеймс и Ливия залегнаха и откриха прикриващ огън, за да могат другарите им да се изтеглят на по-добра защитна позиция. Престрелката беше кратка и напрегната.

— Добре стреляш — призна Ливия неохотно, докато ставаха на крака.

— Ти също — усмихна се Джеймс. — Въпреки че честно казано, това изобщо не ме изненадва.

— Трябва да отбележа, че тези партизани се превръщат в истинска бойна машина — каза гордо Джъмбо, докато пресичаше пътя, за да се присъедини към тях. — Когато започвахме, много от тях дори не знаеха как да заредят оръжията си. А сега вече са напълно способни и мен да научат на едно-две неща.

Немците, които преминаваха по планинските пътища, се придвижваха основно на север, отдалечавайки се от фронта. Но засега това бяха основно камиони с продоволствия. Партизаните чакаха появата на бойните дивизии. В лагера се усещаше напрежение, познатото съчетание от апатично бездействие и ужас, което предхождаше всяка битка.

Джеймс използваше всяка възможност двамата с Ливия да поговорят в гората. Това бе единственото място, където можеха да си осигурят уединение. Веднъж двамата откриха черешово дърво и похапнаха от зрелите, сладки плодове, докато разговаряха. Ливия все

още не бе казала нищо за желанието на Джеймс да остане в Италия след войната и той реши да не я притиска. Вместо това двамата дискутираха нейните новопоявили се политически убеждения.

— Като за начало Италия трябва да бъде освободена. После трябва да бъдат освободени и хората — обясняваше пламенно тя. — Фабриците и фермите трябва да бъдат дадени на пролетариата, а не отново да се върнат в ръцете на богатшите.

Джеймс изяде поредната череша. Склонността на Ливия да говори с политически лозунги, откакто се бе присъединила към гарибалдините, беше малко изнервяща, но разбираема предвид обстоятелствата.

— А какво ще стане, ако пролетариатът не ги иска? — попита той. — Или просто вземат това, което им се даде, и го ограбят?

— Пролетариатът краде заради несправедливата система, която не му дава друг избор — рече тя непреклонно. После обаче си спомни колко много се дразнеше, когато някой откраднеше нещо от нея. — Разбира се, трябва да има и лидери — призна тя. — Партията трябва да дава напътствия за народа.

— А ще има ли избори, които да определят тези лидери?

— Демокрацията вече показва ясно, че е неправилен начин за разпределение на властта.

— Така си е. Хитлер достигна до абсолютно същия извод — промърмори той.

— Е, в такъв случай може би трябва да има избори — вдигна рамене тя. — Комунистите така или иначе ще ги спечелят.

— Но в такъв случай ще имате демократичен комунизъм.

— Е, и? Какво му е лошото на това?

— Просто си мислех, че вие комунистите не вярвате в тези неща. — Трябваше да признае, че демократичният комунизъм звучеше като една крайно италианска в същността си идея. Ако подобен политически режим можеше да проработи някъде по света, то това място бе именно тук. — А какво ще стане с религията? Предполага се, че трябва да затворите всички църкви, както направи Сталин.

— Разбира се, че няма да затваряме църкви! — възмути се тя.

— Тогава ще се получи нещо като католическо-демократичен комунизъм.

— А защо не?

— Ами ако пролетариатът е против женската еманципация? — попита той невинно. — Ще се съобразиш ли с желанието на масите?

— Ако пролетариатът е против, може да върви и да се обеси! — отсече тя. После осъзна какво прави той и присви вежди. — Нарочно ме дразниш, нали?

— Разбира се, че не. Никога не бих се осмелил да се шегувам с италианка. Вие вземате всичко присърце. — Тя го удари по ръката. — Ох! — възкликна Джеймс. Забеляза, че удря доста силно. Наистина беше заякнала. Ливия го удари отново. — Ама това боли! — възмути се той.

— И какво ще направиш по въпроса?

— Ще се наложи да те ударя на свой ред — каза той и я чукна лекичко с юмрук.

— Това не е удар — заяви Ливия. — Ето това е удар. — Тя замахна още по-силно, за да го удари и по другата ръка, но той хвана китката ѝ във въздуха и се опита да я извие зад гърба ѝ. Двамата се сборичкаха. Засмените ѝ очи бяха съвсем до неговите, а усмихнатите ѝ устни — достатъчно близо, за да бъдат целунати. Той плъзна ръце под потника ѝ, повдигайки го нагоре, и погледна прелестните и гърди, загорели от слънцето, със зърна, червени като вътрешността на смокиня, приканващи го да ги целуне и да ги стисне нежно между зъбите си.

— Спри — каза тя и се отдръпна леко. — Искам да си говорим за политика.

— О... Ами... добре.

— Джеймс?

— Да?

— Дразня те — каза тя със смях и отново се притисна към него, плъзвайки хладните си пръсти под колана на панталоните му.

Малко по-късно, когато и двамата вече бяха голи, а тя правеше нещо особено приятно, което Джеймс помнеше от следобедите им в Неапол, той беше този, който лекичко я отблъсна.

— Всъщност имам нещо друго наум — промълви нежно.

Тя се плъзна нагоре и го целуна по устните.

— Какво например?

Той се протегна към ризата си, която се бе озовала закачена върху един от клоните на черешата, и разкопча джоба на гърдите.

— Освен сирене ти донесох и друг подарък от Рим.

Тя погледна към пакета презервативи в ръката му и повдигна вежди.

— Така значи? Най-нагло си предположил, че ще спя с теб?

— Не съм предполагал. Надявах се — каза той смирено. После видя изражението ѝ. — Пак ме дразниш, а?

— Разбира се — каза тя, взе пакета и го разкъса със зъби. — Но също така съм ти ужасно сърдита.

— Защо? — простена той, защото точно в този момент тя му слагаше презерватива.

— Защото ако ми беше казал какво си ми донесъл още когато пристигна — ухили се тя, докато го възсядаше, — нямаше да изгубим толкова много време в разговори за комунизъм.

Двамата лежаха един до друг, прегърнати, докато потта изсърхваше по телата им в сянката на дървото. Джеймс видя някаква червенина върху стомаха на Ливия, но още преди да се притесни, че е ранена, забеляза, че това са останките от череша, която тя бе смачкала с тялото си, докато правеха любов. Той се приведе и облиза сладкия сок. Ливия потръпна.

— Какво правиш? — попита.

— Нищо — каза той и продължи да го прави.

— Изобщо не ми се струва като нищо.

— А как ти се струва?

— Струва ми се... доста приятно.

— В такъв случай ще продължа да го правя. — Той облиза останките от плода и после се огледа наоколо. На земята край тях имаше множество нападали череша. Той събра две шепи и се усмихна. — Чудя се какво ли бихме могли да направим с тези невинни малки плодчета?

Самотен немски самолет кръжеше над тях в безкрайната небесна синева. Чул звука от мотора, Джеймс отвори очи. Не бе притеснен, бяха скрити достатъчно добре, за да може някой да ги забележи. След няколко минути самолетът отлетя.

До няколко дни и двамата може би ще сме мъртви, помисли си той.

Погледна към Ливия, сгушила глава върху гърдите му и покровителствено положила длан върху тестисите му. Забеляза, че

плешките ѝ са изпъкнали, симетрични край гръбнака като криле на пеперуда. Когато всичко това приключи, помисли си той, ще трябва добре да охранявам това момиче. Усмихна се на посоката, в която бяха поели мислите му. Независимо колко неизбежна беше смъртта, нещо у човека винаги отказваше да приеме, че идва краят.

Той си спомни какъв беше, когато за първи път пристигна в Неапол, преди да срещне Ливия. Просто един самодоволен и ограничен пуританин, помисли си той печално.

— За какво си мислиш? — попита тя сънливо.

— Мислех си за Неапол. А ти за какво си мислиш?

Тя нежно го погали.

— Мислех си, че ако на този свят не съществуваша тестиси, нямаше да има война, но също така нямаше да има и секс. Чудех се дали Господ е взел правилното решение, когато ги е създал. Ако погледнем на нещата от гледна точка на баланса обаче, излиза, че май е бил прав.

— Ама ти си мислиш за много по-мъдри и проникателни неща от мен — каза той впечатлено. — Всичко това е като живота край Везувий, нали?

— Кое по-точно?

— Можем да загинем във всеки момент, без да знаем точно кога.

Тя се завъртя на една страна, за да го погледне в очите.

— Така е. Как ти се струва усещането?

— Смятам, че подобен живот струва колкото десет, прекарани по друг начин. Стига този живот да включва и теб, разбира се.

Тя замълча за момент.

— Джеймс?

— Да?

— След края на войната, ако поискаш от мен да се омъжа за теб, ще кажа „да“.

Той се замисли.

— А защо трябва да чакаме — възпротиви се след малко. — Защо не ми кажеш „да“ още сега?

— Като за начало чакаме, защото все още не си ми направил предложение.

— Ливия Пертини, ще се омъжиш ли за мен?

— Не.

— Ама ти току-що каза...

— Казах да ми направиш предложение след края на войната. Ако ти кажа „да“ сега, това ще ни донесе лош късмет.

— Как така нещо хубаво може да ни донесе лош късмет?

— Първо трябва да имам парче желязо в джоба си, защото лошият късмет се страхува от желязото. После главите ни трябва да бъдат покрити, за да не могат злите духове да видят колко сме щастливи. Освен това човек не бива да взема важни решения, като например това за кого ще се омъжи, във вторник.

— Това последното си го измисли!

— Не, не съм.

— Но в тези неща няма никаква логика.

— Ако планираш да се ожениш за мен, Джеймс — промърмори сънливо тя, — трябва да се откажеш от крайната си привързаност към логиката. Във всеки случай годежът ден преди да влезем в битка с германците си е чисто предизвикване на съдбата.

Докато се връщаха към лагера, попаднаха на Джъмбо, който почистваше единствената картечница на партизаните. Той погледна Джеймс въпросително и младият офицер вдигна палец във въздуха.

Малко по-късно дойде при него, за да му помогне.

— Значи всичко е наред между вас двамата с Ливия?

— Дори повече от добре. — Джеймс установи, че не може да спре да се усмихва щастливо. — Тя иска да изчакаме края на войната, но мисля, че после ще се оженим.

— Поздравления, това е страхотно. Надявам се да бъдете много щастливи. — Джъмбо се занимава мълчаливо с картечницата няколко минути, после добави — Предполагам си разбрал за малкия проблем на Елена. С отдавна изгубения ѝ съпруг.

— Спомена ми нещо такова — промърмори Джеймс притеснено.

— Сега, когато Рим е освободен, предполагам ще успеем да го разрешим.

— Предполагам. Въпреки че... ъъ... може да отнеме известно време.

— Работата е там — каза Джъмбо, — че ако се омъжи за мен, ще трябва да спре с проституирането. Хората не очакват подобни неща от

леките жени, нали разбираш, да се прибират у дома при съпруга си всяка вечер и да му приготвят вечеря. Винаги съм го знаел. Просто го смятах за едно от онези неща, които е по-добре да останат неизказани.

— Сигурен съм, че ще измислиш нещо.

— Предполагам. Жалко само, че тази проклета война няма да продължи още мъничко — отбеляза печално Джъмбо. — Е, ти, разбира се, гледаш на нещата по друг начин. Както и да е. Поне си прекарах наистина страхотно. — Той огледа сглобената отново картечница. — Ето това бебче ще се погрижи за швабите.

Постепенно процеждащите се на север германци се превърнаха в буен поток. Съюзническите войници продължаваха с безмилостните си атаки и немците започнаха да се изсипват по планинските пътища като вода през разрушена язовирна стена. Шумът на моторите и ударите на маршируващи нозе отекваха в мрака.

— Още е рано — заяви Дино. — Трябва да изчакаме пехотата.

Партизаните оставаха скрити и наблюдаваха безкрайната процесия от сиви униформи, която минаваше край тях. Чакаха.

Два дни по-късно съгледвачите им съобщиха, че са забелязали колона войници, идваща от юг.

Партизаните изчакаха до здрачаване. После ръмжащият звук ги извести за пристигането на конвоя. Малко по-късно се чу и пеене.

— Войници — обяви Джъмбо. — Войници и камиони. Съдейки по звука, са доста на брой.

— Желая късмет на всички ви — каза Дино. — Чакайте моята команда.

Шумът, който вдигаха приближаващите се през долината германци, ставаше все по-силен. Скоро ги видяха на хоризонта. В бледата светлина на угасващия ден напомняха за сива река от лава, напредваща неумолимо натам, където се бяха спотаили партизаните.

Първите камиони почти бяха подминали мястото на засадата, когато Дино извика:

— Сега!

От добре прикритите окопи моментално бе открит картечен огън. Германците се разпръснаха, за да потърсят прикритие. Точно тогава втората група партизани се появи на възвишението зад тях и ги

принуди със стрелба отново да излязат на открито. Първоначалният успех на акцията обаче не трая дълго. Една бронирана кола отвърна на огъня, а дисциплинираните и опитни немски войници започнаха да оформят малки бойни отряди.

Началото на битката беше объркано и шумно, но сега вече настана истински хаос. Мъжете напредваха и стреляха без прекъсване, докато дулата на оръжията им се нажежиха до червено. Джеймс се огледа притеснено за Ливия, но не я забеляза никъде. После германците вече бяха навсякъде около тях и престрелката премина в серия от ръкопашни схватки. Вече нямаше време да я търси и дори да мисли за друго, освен за мъжете, които го нападаха, и тези, които се биеха редом с него.

Той чу познатия звук, наподобяващ забиващ се в дървесен ствол моторен трион. Научил се бе да го разпознава и да изпитва ужас от него в Анцио — това бе звукът на картечницата „Шпандау“. Германците я бяха разположили малко по-надолу по пътя до един камион и стреляха безогледно, покосявайки свои и чужди в отчаяното си желание да обърнат хода на битката. Джеймс скочи в окопа и се озова до приклеknалия там Джъмбо.

— Тоя „Шпандау“ ще бъде сериозен проблем — отбеляза приятелят му. — Но мисля, че решението за него е някъде тук. — Той измъкна немска мина от джоба си. — Трябва само да изчакам малко, всеки момент ще им се наложи да сменят пълнителя.

— Идвам с теб — заяви Джеймс, докато презареждаше оръжието си.

— Недей. Може да стане наистина напечено. Освен това трябва да се грижиш за Ливия.

— Не се дръж като задник. Някой трябва да те прикрива.

— Предай много поздрави на Елена от мен — каза Джъмбо и изскочи от окопа. Джеймс изпсува, вкара трескаво пълнителя в пушката си и го последва приклеknал, стреляйки наляво и надясно. Усети внезапна остра болка в рамото си и се строполи назад. Надигна се тъкмо навреме, за да види как покосяват Джъмбо точно докато хвърля мината по картечната установка. Пред очите му изригна ослепително бяла светлина, а после камионът избухна, превръщайки се в огнено кълбо, което погълна стоящите наоколо германски войници.

След десетина минути всичко приключи, а останалите немски камиони или се изтегляха на скорост, или вече бяха пленени. Но победата беше дошла на абсурдно висока цена. Партизаните бяха загубили повече от половината си хора.

Джеймс тръгна да търси Ливия, притичвайки от тяло към тяло, за да види дали не е сред ранените. Най-накрая я откри, приседнала край трупа на Джъмбо. Той седна до нея и известно време никой от тях не каза нищо. Когато тя най-сетне заговори, гласът ѝ бе дрезгав и треперлив:

— Искам да се прибера у дома.

На следващия ден, докато погребваха мъртвците, видяха нова военна колона да се придвижва през долината. Но този път униформите на мъжете не бяха сиви, а в цвят каки, а от антените на превозните средства се вееха съюзнически знамена.

Джеймс слезе при тях заедно с Дино, за да превежда. Ранената му ръка беше превързана и висеше върху завързано зад врата му парче плат. Обясни на командващия офицер какво се е случило и той им благодари.

— Между другото — обърна се мъжът към Джеймс, — говориш доста добре английски като за жабар. Къде си учил езика?

Джеймс отвори уста, за да обясни, но нещо го накара да размисли.

— Всъщност съм роден в Англия. Но израснах в Неапол.

— Така си и помислих. Както и да е — трябва да тръгваме след швабите. Още веднъж ви благодаря за това, което сте направили.

Докато крачеха обратно нагоре по хълма, покрит с дълги редици дървени кръстове, Дино отбеляза:

— Не му каза, че всъщност си британец, а?

— Не — отвърна Джеймс лаконично.

Дино го изглежда замислено. После двамата спряха край гробовете.

— Тук има толкова много кръстове. Мисля, че все ще се намери място за още един.

— Къде? — попита Джеймс неразбиращо.

Дино посочи:

— Ето там, в края. Чудесно местенце да те погребат, не мислиш ли?

— Изглежда много приятно...

— Може би самият ти трябва да бъдеш погребан там, до приятеля си Джъмбо. Как мислиш? „Тук е погребан Джеймс Гулд, офицер от британската армия, който даде живота си в битка, редом с италианските партизани... И така нататък, и така нататък“.

— Дино — възкликна Джеймс, — да не би да намекваш, че просто трябва да... изчезна?

Партизанският командир извади нещо от джоба си.

— Виж — каза той, разгръщайки пред него червен шал. В единия му ъгъл беше избродирано името „Джакомо“. — Той беше добър човек. Един от многото добри хора, които загинаха тук. Не мисля, че би имал нещо против, ако вземеш шала му. Ще свърши същата работа като комплект документи за самоличност, не мислиш ли? Освен това този шал заедно с едно писмо от мен, в което ти изказвам благодарностите си за помощта, ще отвори пред теб много врати в Италия след войната.

Дино притисна червеното шалче в здравата ръка на Джеймс:

— Отведи я у дома, Джакомо. Отведи Ливия обратно в Неапол.

[1] Един фут е равен на 0,307 метра — Б.р. ↑

ЧЕТИРИЙСЕТ И ПЕТ

Предстоят им сто километра. Сто километра, носещи по себе си белезите на войната, след като двете армии са си тръгнали. Наоколо няма никаква храна, но докато крачат, те създават блюда по магически начин от въздуха.

— Какво ще ми приготвиш за вечеря днес, Джемс?

— Днес... — той мръщи лице, защото това си е сериозен въпрос. — Днес ще ти приготвя антипасто от ночи ин камича, орехи в масло от пармезан.

— Орехите са от Соренто, нали?

— Разбира се. С тънки черупки и съвсем пресни. Няма нищо общо с онези изсушени подобия на орехи, които използват британците.

— А как ще приготвиш маслото?

— Повече от ясно е, че ще го направя предварително. Доста преди вечерята, най-вероятно няколко часа преди това, за да може вкусът на босилека и на пармезана да попие в ядките.

— Много правилно — одобрява тя, — но за съжаление в момента съм много гладна. Причината е в цялото това ходене, нали разбираш. Можеш ли да ми приготвиш купа паста? Нещо, което да стане бързо?

— Разбира се. Какво ще кажеш за фетучине ал лимоне!

— Звучи страхотно.

— Значи ще кипна водата и ще пусна фетучинето...

Тя го прекъсва:

— Искаш да ми кажеш, че не си приготвил пастата лично?

— Хмм. Е, най-вероятно съм. А сега изстисквам сока от около дузина лимони...

— Разкажи ми за лимоните.

— Лимоните са от Амалфи, разбира се, много големи и с толкова бледа кора, че изглеждат почти бели. Освен това са доста грозни. Грозни и с дебела кора, защото колкото по-дебела е кората, толкова по-сладък е сокът.

— Така си е.

— А сега ще смеси лимония сок с маслото и сметаната.

— Колко масло? — пита тя. — Колко сметана?

— Куанто баста. Точно колкото е нужно.

Тя кимва одобрително.

— Много добре. Джемс, някой ден от теб може да излезе доста компетентен готвач.

— Благодаря ти — казва той, зарадван абсурдно много от комплимента. — И ще ти поднесе пастата както си е, без никакви подправки. Или може би с мъничко пипер. Как е?

— Много е вкусна — казва тя. — Най-добрата, която съм опитвала някога. Сериозно, изобщо не знам дали ще ми остане място за следващото блюдо.

— *L'appetito viene mangiando*. Апетитът идва с яденето.

Достигнали са билото на един хълм и сядат там, за да си починат малко.

— Там долу има горичка — посочва тя. — Трябва да минем през нея. Може да намерим гъби или пък някакви плодове.

— Права си — съгласява се той. Не споделя гласно, защото няма нужда да го прави, че горичката най-вероятно вече е била щателно претърсена за храна от хилядите войници и други бежанци, които са минали оттук преди тях. — С удоволствие бих хапнал една кайсия за десерт.

— Единствените хубави кайсии се раждат край Везувий.

— Все забравям. Значи ще пропуснем кайсиите. А какво ще кажеш за някоя и друга праскова? Или може би кана вино.

Те се излягат по гръб под топлите слънчеви лъчи. Ливия си сваля обувките и потрива изранените си пети.

— Обзалагам се, че на сватбения офицер адски много му липсва неговият мотоциклет.

— И идея си нямам какво му липсва на сватбения офицер.

— Какво искаш да кажеш?

— Сватбеният офицер... С това гордо звание в момента се кичи някой друг нещастен човечец. Той най-вероятно рови из документите ми дори и в момента, докато ние си говорим тук, и се мъчи някак да се оправи с цялата каша. Шкафът за документи е пълен с пепел, защото е превърнат във фурна... има консервна кутия, пълна с пари от

подкупи... и само един Бог знае какво би си помислил за докладите ми, ако си направи труда да ги прочете.

Известно време двамата седят в мълчание. После тя започва внимателно:

— Но ако ти не си сватбеният офицер...

— Това означава, че мога да си остана в армията и въпреки това да се оженя за което момиче си поискам. Да, и на мен ми хрумна. Има само един проблем — ще ми трябва разрешение от началството. Но мисля, че лесно ще се оправя.

— Така ли?

— Ерик няма да бъде особено щастлив, че сме наясно как действат по въпроса с комунистите. Смятам, че ако заплаша да раздухам цялата история, ние с теб можем да получим, общо взето, каквото си пожелаем. Можем дори да успеем да тикнем твоето лукаво приятелче от камората зад решетките, където му е мястото.

— Много си подъл, Джемс.

— Такъв съм си — съгласява се той. Отпуска се назад. — Както би казал Анджело, гладният стомах не прощава никому. Твой ред е да готвиш.

— Какво ще кажеш за... да видим... Палачинки, изпечени с моцарела и зелен фасул.

— Звучи свършено.

— Значи първо ще имаме нужда от добра моцарела — казва тя. Става на крака и му протяга ръка. — За наше щастие аз имам най-добрата възможна моцарела, направена от млякото на моята биволица, която ни очаква след някоя и друга миля. — Той се изправя, но задържа ръката ѝ в своята, когато двамата тръгват надолу по хълма. — После ще ни трябват хубави яйца за палачинките. За щастие ние имаме и една отлична кокошка, която да ни ги осигури. Ще ни трябва и мляко, за което ще трябва отново да припомним до биволицата, а после чесън, с който да намажем палачинките, за да им придадем наистина неустоим аромат...

ЕПИЛОГ

Времето отминава.

Времето отминава, а докато горещото обедно слънце и студените планински нощи затоплят и изстудяват почернелите склонове на Везувий, се случва нещо наистина забележително.

Постепенно потоците изстинала лава стават дом на колонии от лишей, наречени стереокаулон везувианум. Тези лишей са толкова мънички, че човек не може да ги види с просто око, но докато се множат, лавата променя цвета си от черен на сребристосив. Когато лишейте си отиват, на тяхно място идват други растения — първо дивият пелин, валерианът и миртата, а по-късно и зеленият дъб, брезите и поне дузина различни сортове прасковени дръвчета.

Междувременно вулканичната шлака и пепелта, покривала всичко наоколо като сивкави снежни преспи, се смесват с черната плодородна почва и придават несравним вкус на доматиите, тиквичките, патладжаните, плодовете и всички останали култури, които се раждат на това уникално място.

Времето отминава.

Времето отминава, но хората не забравят. Всяка година в деня на победата те се събират на местата, които са оставили неизличима следа в сърцата и душите им и са специални за тях — някое летище, военен мемориал, сгушено под някой мост кафене, брега, където са оцелели, но други, които са били с тях, са срещнали смъртта си.

Едно от тези места е малката остерия на сгушеното в полите на Везувий селце, наречено Фишино. Тук се събират само избрани хора и със сигурност няма да видите събитието отразено във вестниците или по телевизията. Въпреки това групата съвсем не е малка. В деня на победата остерията има посетители от цяла Европа и дори от Съединените щати, защото тези, които живеят от другата страна на Атлантическия океан, се радват на всяка възможност да се завърнат и да посетят семействата си в Неапол.

Мъжете носят имена като Бърт, Тед или Ричард, докато жените... жените се казват Алджиса, Виолета, Силвана или Джина. Те са военните булки, италианските момичета, които са се омъжили за съюзнически войници, благодарение на разрешенията за брак, които съпрузите им са получили от своите командващи офицери.

Има и други хора, разбира се. Един от тях е Анджело, бившият собственик на „При Тереса“, който идва със съпругата си и своите шестнайсет внуци. Тук е и Ерик Винченцо, който винаги отговаря доста уклончиво, щом го попитат с какво точно се занимава, но всички знаят, че в момента живее в Лангли, щата Вирджиния, където се намира и централата на ЦРУ. Впечатление прави и елегантна дама на средна възраст, която винаги е облечена доста неподходящо за сезона със скъпи кожени палта. Тя е придружавана отдалеч по-младия си съпруг, милионер индустриалец, който неизменно се обръща към нея с почтителното карисима^[1].

Дамата има само едно око, другото е стъкло. Тя отговаря на името Елена.

Мариса също е тук, но ние трябва да свикнем да я наричаме доторе Пертини. От дълги години има просперираща медицинска кариера в Боскотрекасе, където е всеизвестно, че за някои болести и проблеми, чието лекуване е извън възможностите на конвенционалната медицина, като например болки в гърба, артрит или изневяра на годеника, тя може да ви приготви отвара, каквато не бихте могли да откриете в никоя аптека.

Сестра ѝ също е тук. Нея би следвало да наричаме доторе Пертини, въпреки че в нейния случай титлата пред името ѝ е резултат от факта, че е завършила политически науки в университета. Така или иначе, сприхавият общински съветник в нейно лице винаги намира време за готвене, особено в случаи като този, когато трябва да се организира пиршество за роднини и приятели.

Ето го и съпруга ѝ, който се придвижва бавно край дългата маса, разположена под сянката на дърветата, и проверява дали всичко е наред. Сковаността му е резултат от стара бойна рана, която обаче никога не го спира да се разходи наоколо, за да се увери с очите си, че сервитьорите са поднесли правилно антипастото. В момента той е управител на ресторанта и отговаря за фермата. След смъртта на Нино и именно под неговото вещо ръководство остерията се е превърнала в

известно заведение, споменавано във всички кулинарни издания. Казват, че често пъти самият той се включвал в готвенето, а неговото фетучине ал лимоне било дори по-добро от това на Ливия. Антипастото днес ще бъде бурата, топки моцарела, завити в листа от бърдун. Сиренето е приготвено от млякото на собственото му високо ценено стадо от шест биволици, чието му чене от време на време може да бъде чуто от пасбището им зад ресторанта.

Що се отнася до менюто обаче, по време на тези събирания в остерията, организирани всяка година след края на войната, има един неизменен ритуал. Докато гостите вдигат чаши с искрящо просеко за първата наздравица, поднасят на всеки от тях купичка с рядка, блудкава супа. Тя се приготвя от водата, в която е варена пастата, съдържа няколко жалки зрънца грах, подправена е с малко овнешка мас и честно казано, не е особено вкусна. Тези от гостите, които са прекалено млади, за да помнят войната, се мръщят и бутат купичките си настрана, след като са опитали лъжица или две. Но по-старите ядат бавно и мълчаливо, с отнесен поглед, докато вкусът на тази странна супа ги пренася в други времена, а спомените за кратко призовават сенките на още много хора, които сядат заедно с тях край масата.

Когато супата свърши, а моцарелата е изядена, се налива виното и се разчупва хлябът. Започват разговори, които прерастват в спорове и по някое време пак се превръщат в разговори. Цивилизацията възстановява нормалния си ход.

Наоколо седят и деца, цели дузини. В периода непосредствено след войната е имало такъв бум на раждаемостта, какъвто светът никога досега не е виждал. Някои от децата са малко срамежливи, пък и не са свикнали разговорите да се водят на повече от един език. Но докато блюдата се сервират и отсервират, а възрастните не показват никакво желание да правят нещо по-различно от това да си говорят, малчуганите започват един по един да се смъкват от столовете си и да се събират на групички, за да играят или пък да се цупят, а може би дори и за да флиртуват, в зависимост от пола и възрастта си.

От време на време ги викат обратно на масата, същинския епицентър на тези сбирки, за да им се скарат, да им дадат някоя особено вкусна хапка или просто за да се присъединят към един от множеството тостове. Тези млади и невинни деца вдигат чаши, за да

отпразнуват една победа, за която не знаят нищо, освен това, което са учили в училище или са чули от историите на родителите си.

А когато видят как Ливия Пертини протяга ръка, за да докосне съпруга си, докато той минава покрай нея, или как той се привежда, за да си открадне една бърза целувка, понякога без дори да осъзнава, че прекъсва разговора, за да докосне устните ѝ със своите, хлапетата бърчат нослета в престорено отвращение или пускат по някоя остроумна забележка. Защото колкото и малко да знаят за войната, за любовта знаят още по-малко. Така е редно — всяко поколение трябва да вярва, че само е открило силата на чувствата.

А и в момента възрастните имат далеч по-важни неща, за които да мислят. Вижте, идва поредното блюдо, дългоочакваните кайсии долчи, които готвачът поставя върху масата с тържествен жест.

[1] От италиански — „Прескъпа моя“. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.